

Luonnos

Hallituksen esitys eduskunnalle Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä Naton operaatiojohtoportaan johtoesikunnan ja Naton transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdystä sopimuksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä Naton operaatiojohtoportaan johtoesikunnan ja Naton transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdyn sopimuksen.

Suomi on osana Natoon liittymisen prosessia liittynyt Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehtyyn sopimukseen (Nato SOFA) ja Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien asemasta tehtyyn pöytäkirjaan (Pariisin pöytäkirja). Pariisin pöytäkirjan mukaan pöytäkirjaa voidaan täydentää vastaanottajavaltion ja strategisen johtoesikunnan kahdenvälisellä sopimuksella (täydentävä sopimus).

Pariisin pöytäkirjassa määrätään muun muassa Naton strategisten johtoesikuntien oikeushenkilöllisyydestä sekä Naton kansainvälisten sotilasesikuntien ja niiden henkilöstön erioikeuksista ja vapauksista ulottamalla esimerkiksi Nato SOFAn maahantuloa, aseenkanto-oikeutta, tuomiovallan käyttöä, vahingonkorvausoikeutta, joukkojen turvallisuutta, hyödykkeiden ja palveluiden hankintaa, työntekijöitä, terveydenhuoltoa, veroja ja tulleja sekä ajoneuvoja koskevat määräykset sotilasesikuntiin ja niiden henkilöstöön.

Pariisin pöytäkirjan määräyksiä tarkentavien ja laajentavien määräysten lisäksi täydentävään sopimukseen sisältyy kokonaan uusia määräyksiä esimerkiksi tilojen ja kiinteistöjen käytöstä, luvista, sopimustoimittajista, koulutuksesta, ja televiestinnästä sekä korkea-arvoisen henkilöstön vapauksista ja erioikeuksista. Täydentävällä sopimuksella mahdollistetaan Naton kansainvälisten sotilasesikuntien ja -organisaatioiden tehokas toiminta. Täydentävä sopimus soveltuu yleisesti kaikkiin niihin Suomessa toimiviin Naton sotilasesikuntiin ja muihin sotilasorganisaatioihin, kuten Naton osaamiskeskuksiin, joihin sovelletaan Pariisin pöytäkirjaa.

Täydentävä sopimus tulee voimaan neljäntoista (14) päivän kuluttua päivästä, jona Suomen tasavallan hallitus on ilmoittanut kirjallisesti, että se on saattanut päätökseen voimaantulon edellyttämät valtiosisäiset menettelynsä.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus täydentävän sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti, kun sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi tehtäväksi sopimuksesta johtuvat muutokset ulkomaalaislakiin, valtion liikelaitoksista annettuun lakiin, ajoneuvolakiin, sotilasajoneuvolakiin, henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettuun lakiin, puolustusvoimista annettuun lakiin, maa-asetuksista ja eräistä tutkista annettuun lakiin sekä sotilaallisesta kriisinhallinnasta annettuun lakiin. Kyseiset lait on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään, kun sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta.....	4
1.2 Valmistelu.....	4
2 Sopimuksen tavoitteet ja keskeinen sisältö.....	5
3 Suhde Euroopan unionin lainsäädäntöön.....	5
4 Keskeiset ehdotukset.....	9
5 Esityksen vaikutukset	9
5.1 Vaikutukset Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja Suomen puolustukseen	9
5.2 Vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan	10
5.3 Taloudelliset vaikutukset.....	11
5.4 Henkilöstövaikutukset	13
5.5 Vaikutukset viranomaistoimintaan	14
5.6 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin.....	14
5.7 Ympäristövaikutukset	15
5.8 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	15
6 Lausuntopalaute.....	16
7 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön ja EU-oikeuteen	16
8 Lakiehdotusten säännöskohtaiset perustelut.....	95
8.1 Laki Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä operaatioportaan johtoesikunnan ja transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdystä sopimuksesta.....	95
8.2 Laki ulkomaalaislain muuttamisesta.....	98
8.3 Laki valtion liikelaitoksista annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	99
8.4 Laki ajoneuvolain muuttamisesta	99
8.5 Laki sotilasajoneuvolain muuttamisesta	102
8.6 Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta.....	102
8.7 Laki puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta	106
8.8 Laki maa-asemista ja eräistä tutkista annetun lain 3 ja 13 §:n muuttamisesta.....	107
8.9 Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	108
9 Lakia alemman asteinen sääntely	108
10 Voimaantulo	108
11 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus	108
12 Toimeenpano ja seuranta	109
13 Suhde muihin esityksiin.....	109
14 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	109
14.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	109
14.2 Käsittelyjärjestys.....	Error! Bookmark not defined.
14.2.1 Käsittelyjärjestysarvioinnin lähtökohdista	110
14.2.2 Liittokunnan esikunnan toiminta Suomessa.....	111
14.2.3 Liittokunnan esikunnan oikeus käyttää viranomaisvaltuuksia Suomen alueella	112
14.2.4 Korkea-arvoisen henkilöstön lainkäytännöllinen koskemattomuus.....	116
14.2.5 Yksityisyyden suoja	117
14.2.6 Oikeusturva	118
14.2.7 Asetuksen- ja määräyksenantovaltuudet	120
14.2.8 Johtopäätös.....	123
LAKIEHDOTUKSET	124

Laki 124	Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä operaatioportaan johtoesikunnan ja transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdystä sopimuksesta.....	124
Laki 125	ulkomaalaislain muuttamisesta	125
Laki 126	valtion liikelaitoksista annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	126
Laki 127	ajoneuvolain muuttamisesta	127
Laki 128	sotilasajoneuvolain muuttamisesta.....	128
Laki 129	henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta	129
Laki 130	puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta	130
Laki 131	maa-aseamista ja eräistä tutkista annetun lain 3 ja 13 §:n muuttamisesta	131
Laki 133	sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....	133
	SOPIMUSTEKSTI	135
	LIITE	183
	RINNAKKAISTEKSTI.....	183
Laki 183	ulkomaalaislain muuttamisesta	183
Laki 184	valtion liikelaitoksista annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	184
Laki 185	ajoneuvolain muuttamisesta	185
Laki 186	sotilasajoneuvolain muuttamisesta.....	186
Laki 187	henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta	187
Laki 190		
Laki 192	maa-aseamista ja eräistä tutkista annetun lain 3 ja 13 §:n muuttamisesta	192
Laki 194	sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	194

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Suomi on osana Natoon liittymisen prosessia liittynyt Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehtyyn sopimukseen (Nato SOFA, SopS 23 ja 24/2024) ja Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien asemasta tehtyyn pöytäkirjaan (Pariisin pöytäkirja, SopS 25 ja 26/2024). Eduskunta hyväksyi Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan 19.3.2024. Tasavallan presidentti hyväksyi Suomen liittymisen sopimukseen ja pöytäkirjaan 22.3.2024. Nato SOFA ja Pariisin pöytäkirja tulivat Suomen osalta voimaan 27.4.2024. Edellä mainittujen sopimusten määräykset on otettu huomioon tarvittavin muutoksin Suomen lainsäädännössä.

Kesällä 2024 Naton puolustusministerit linjasivat ja huippukokous vahvisti Naton maavoimien johtoportaan (Multi Corps Land Component Command, MCLCC) sijoittamisen Suomeen.

Naton MCLCC:n ja muiden mahdollisesti Suomessa tulevaisuudessa toimivien Naton sotilasesikuntien ja muiden sotilasorganisaatioiden tehokas toiminta edellyttää Pariisin pöytäkirjaa täydentävän sopimuksen (Supplementary Agreement) tekemistä Naton strategisten johtoesikuntien, operaatiojohtoportaan johtoesikunnan (Supreme Headquarters Allied Powers Europe, SHAPE) ja transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan (Headquarters Supreme Allied Commander Transformation, HQ SACT), kanssa.

Täydentävä sopimus tarkentaa ja laajentaa Pariisin pöytäkirjaa, jossa määrätään muun muassa Naton strategisten johtoesikuntien oikeushenkilöllisyydestä sekä Naton kansainvälisten sotilasesikuntien ja niiden henkilöstön erioikeuksista ja vapauksista ulottamalla esimerkiksi Nato SOFAn maahantuloa, aseenkanto-oikeutta, tuomiovallan käyttöä, vahingonkorvausoikeutta, joukkojen turvallisuutta, hyödykkeiden ja palveluiden hankintaa, työntekijöitä, terveydenhuoltoa, veroja ja tulleja sekä ajoneuvoja koskevat määräykset sotilasesikuntiin ja niiden henkilöstöön.

Pariisin pöytäkirjan määräyksiä tarkentavien ja laajentavien määräysten lisäksi täydentävään sopimukseen sisältyy kokonaan uusia määräyksiä esimerkiksi tilojen ja kiinteistöjen käytöstä, luvista, sopimustoimittajista, koulutuksesta, ja televiestinnästä sekä korkea-arvoisen henkilöstön vapauksista ja erioikeuksista. Täydentävällä sopimuksella mahdollistetaan Naton kansainvälisten sotilasesikuntien ja -organisaatioiden tehokas toiminta. Täydentävä sopimus soveltuu yleisesti kaikkiin niihin Suomessa toimiviin Naton sotilasesikuntiin ja muihin sotilasorganisaatioihin, kuten Naton osaamiskeskuksiin, joihin sovelletaan Pariisin pöytäkirjaa.

1.2 Valmistelu

Sopimuksen valmistelu

Valtioneuvoston yleisistunto asetti 6.2.2025 neuvotteluvaltuuskunnan, joka vastasi myös hallituksen esityksen valmistelusta. Neuvotteluvaltuuskunnan puheenjohtajana toimi puolustusministeriön edustaja ja varapuheenjohtajana ulkoministeriön edustaja. Lisäksi valtuuskuntaan kuuluivat ulkoministeriön, oikeusministeriön, sisäministeriön, puolustusministeriön, valtiovarain-

ministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön, ympäristöministeriön ja Puolustusvoimien edustajat.

Sopimuksen valmistelua varten järjestettiin 19.-20.3.2025 kaksi päivää kestänyt neuvottelukierros Helsingissä, minkä lisäksi järjestettiin viisi videoneuvottelukierrosta (11.2., 31.3., 16.6., 17.6., ja 8.10.2025). Neuvotteluita käytiin Naton mallisopimuksen pohjalta. Sopimuksen valmistelu saatiin päätökseen lokakuussa 2025. Sopimuksen allekirjoittamisesta järjestettiin lausuntokierros neuvotteluihin osallistuneiden ministeriöiden, valtioneuvoston kanslian, oikeuskanslerinviraston, tasavallan presidentin kanslian ja eduskunnan oikeusasiamiehen kesken 18.10.-21.11.2025. Lisäksi pyydettiin arvioimaan niitä toimenpiteitä, joita sopimuksen toimeenpaneminen vaatii lausunnonantajien hallinnonaloilla. Lausuntojen sisältöä selvitetään jäljempänä jaksossa 6 [lausuntopalaute-jakson nro]. Sopimuksen todistusvoimaiset kielet ovat suomi ja englanti. Sopimus on allekirjoitettu Belgiassa, Monsissa 8.12.2025 ja 21.1.2026 sekä Helsingissä 12.12.2025 ja 18.12.2025.

Hallituksen esityksen valmistelu

Neuvotteluvaltuuskunta sai hallituksen esityksen muotoon laaditun mietintönsä valmiiksi xx.2025. Hallituksen esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoa muun muassa ministeriöiltä ja muilta viranomaisilta sekä järjestöiltä, yhteensä xx taholta ajalla 23.1.–6.3.2026 Lausuntopalvelu.fi -palvelun kautta¹. Myös muilla tahoilla oli mahdollisuus lausua asiasta. Lausuntopyyntö, muut kuin yksityishenkilöiden antamat lausunnot ja lausuntoyhteenveto ovat saatavilla valtioneuvoston hankesivuilla hanketunnisteella PLM006:00/2025. Lausuntojen sisältöä selvitetään jäljempänä jaksossa 6 [lausuntopalaute-jakson numero]. Esitys on viimeistelty puolustusministeriössä virkatyönä.

2 Sopimuksen tavoitteet ja keskeinen sisältö

Täydentävällä sopimuksella mahdollistetaan liittokunnan esikuntien tehokas toiminta Suomessa. Sopimus tarkentaa liittokunnan esikuntien erioikeuksia ja vapauksia sekä niiden ja Suomen välisiä suhteita. Sopimus sisältää lisäksi määräyksiä, jotka koskevat liittokunnan esikuntien henkilöstön, sopimustoimittajien ja niiden huollettavien asemaa Suomessa. Täydentävä sopimus sisältää määräyksiä, joita ei ole Pariisin pöytäkirjassa. Näitä ovat esimerkiksi tilojen ja kiinteistöjen käyttöä, korkea-arvoisen henkilöstön vapauksia ja erioikeuksia, sopimustoimittajia, koulutusta, lupia ja televiestintää koskevat määräykset.

Täydentävä sopimus tulee soveltumaan yleisesti kaikkiin Suomessa nyt ja tulevaisuudessa sijaitseviin Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettuihin kansainvälisiin sotilasesikuntiin ja -organisaatioihin, kuten Naton osaamiskeskukseen (Center Of Excellence, COE), joihin sovelletaan Pariisin pöytäkirjaa.

3 Suhde Euroopan unionin lainsäädäntöön

Täydentävä sopimus, kuten myös Nato SOFA ja Pariisin pöytäkirja, kuuluu jäljempänä esitetyin perustein jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan. EU:n jäsenvaltioista ainakin 7 valtiota on tehnyt täydentävän sopimuksen Naton kanssa käyttäen samaa sopimus pohjaa, jolla Suomen täydentävä sopimus on valmisteltu. Vaikka täydentävän sopimuksen voidaan katsoa kuuluvan

¹ <https://www.lausuntopalvelu.fi/Proposal/Participation?proposalId=997a31ec-c585-441c-9820-afa95c7abef3&proposalLanguage=da4408c3-39e4-4f5a-84db-84481bafc744>

jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan, sisältyy siihen määräyksiä, joita koskevilla toimialoilla on runsaasti voimassa olevaa EU:n lainsäädäntöä. Esityksen artiklakohtaisissa perusteluissa on käsitelty tarkemmin sopimusmääräysten suhdetta EU:n lainsäädäntöön. Nato SOFA:n II artiklassa, jota sovelletaan Pariisin pöytäkirjan 2 artiklan nojalla myös täydentävän sopimuksen soveltamisalaan kuuluviin liittokunnan esikuntiin, on lähtökohtana, että joukoilla, siviilihenkilöstöllä ja niiden huollettavilla on velvollisuus kunnioittaa vastaanottajavaltion lainsäädäntöä ja toisaalta vastaanottajavaltiolla on velvollisuus ryhtyä tarpeellisiin toimiin tämän lähtökohdan saavuttamiseksi. Edellä mainittu lainsäädäntö kattaa myös EU:n lainsäädännön. Käytännössä jotkin täydentävän sopimuksen määräykset poikkeavat kuitenkin voimassa olevasta EU-sääntelystä ja toisaalta sääntelyn täysimääräinen soveltaminen voisi tehdä sujuvan sotilaallisen yhteistyön mahdolliseksi.

Tarkasteltaessa täydentävän sopimuksen yhteensopivuutta EU-oikeuden kanssa on tarkasteltava EU:n ja sen jäsenvaltioiden välistä toimivallanjakoa koskevia yleisiä periaatteita ja sektorikohtaisia määräyksiä, säännöksiä ja periaatteita vastaavalla tavalla kuin hallituksen esityksessä HE 90/2023 vp. EU:n sisämarkkinoiden ja useimpien niihin läheisesti liittyvien EU:n politiikka-alojen osalta myös ETA-ulottuvuus tulee huomioitavaksi.

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 4 artiklan 2 kohdan mukaan unioni kunnioittaa keskeisiä valtion tehtäviä, erityisesti niitä, joiden tavoitteena on valtion alueellisen koskemattomuuden turvaaminen, yleisen järjestyksen ylläpitäminen sekä kansallisen turvallisuuden takaaminen. Erityisesti kansallinen turvallisuus säilyy yksinomaan kunkin jäsenvaltion vastuulla. Lisäksi Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen (SEUT) on sisällytetty yleistä turvallisuutta koskevia yleisiä tai erityisiä poikkeussääntöjä, kuten SEUT 72 ja 347 artikla.

Kansallista turvallisuutta koskevat kansalliset toimet eivät kuitenkaan jää kategorisesti EU-oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle, eivätkä turvallisuuteen liittyvät näkökohdat vapauta jäsenvaltiota velvollisuudesta soveltaa EU-oikeutta. Unionin tuomioistuimien on myös oikeuskäytännössään ottanut kantaa jäsenvaltioiden kansallisen turvallisuuden toimiin (ks. muun muassa asia C-742/19) ja katsonut, että EU:n sääntöjä ei voi tulkita siten, että ne estäisivät asevoimia hoitamasta tehtäviään ja että niistä aiheutuisi tämän vuoksi haittaa valtion alueellisen koskemattomuuden säilyttämiselle ja kansallisen turvallisuuden takaamiselle, jotka kuuluvat valtion keskeisiin tehtäviin. Unionin oikeudessa on otettava asianmukaisesti huomioon kunkin jäsenvaltion asevoimiensa toiminnalle asettamat erityispiirteet, johtuivatpa nämä erityispiirteet sitten muun muassa kyseisen jäsenvaltion erityisistä kansainvälisistä velvoitteista, sen kohtaamista selkkauksista tai uhista tai kyseisen valtion geopoliittisesta asemasta.

EU-sääntelyn soveltuvuutta arvioitaessa tulee myös ottaa huomioon muun muassa se, että täydentävän sopimuksen mukaisesti alueelle tuotavat tavarat tuodaan vain asianomaisen liittokunnan esikunnan omaan käyttöön eikä kyseessä yleisesti ottaen olisi tavaroiden tai palveluiden tuonti ja sisämarkkinoille saattaminen EU-lainsäädännön tarkoittamassa merkityksessä. Näin ollen sisämarkkina- ja tuontiehtosääntely ei kaikissa tapauksissa soveltuisi.

Osassa sektorikohtaista EU-lainsäädäntöä voi olla myös suoraan säädetty kyseessä olevasta sääntelystä poikkeamisesta puolustuksen tai kansallisen turvallisuuden alalla.

EU-oikeuden soveltamisessa on huomioitava SEU 6 artiklan mukaisesti EU:n perusoikeuskirja sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen (SopS 18 ja 19/1990; sellaisena kuin se on myöhemmin muutettuna SopS 71 ja 72/1994, SopS 85 ja 86/1998, SopS 8 ja 9/2005, SopS 6 ja 7/2005 sekä SopS 50 ja 51/2010, jäljempänä EIS) ihmisoikeudet ja jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä johtuvat perusoikeudet, jotka molemmat ovat yleisinä periaatteina osa unionin oi-

keutta. Perusoikeuskirjan 52 artikla sisältää yleisiä periaatteita oikeuksien ulottuvuudesta ja soveltamisesta, kuten esimerkiksi suhteellisuusperiaatteen. Suhteellisuusperiaate on myös EU:n yleinen oikeusperiaate. Perusoikeuskirjan 52 artiklaa koskevissa selityksissä todetaan, että perusoikeuskirja ei vaikuta jäsenvaltioiden mahdollisuuksiin soveltaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklaa tai toteuttaa toimia kansallisen puolustuksen alalla sodan puhjettua tai lain ja järjestyksen ylläpitämiseksi niiden velvollisuuksien toteuttamiseksi, jotka on tunnustettu SEU 4 artiklan 1 kohdassa sekä SEUT 72 ja 347 artiklassa. Unionin tuomioistuin on todennut ratkaisukäytännössään, että perusoikeuksia tulee kunnioittaa myös sovellettaessa EU-oikeudellisia poikkeus- ja rajoitusperusteita (ks. muun muassa asia C-260/89, C-402/05 P ja C-415/05).

Kilpailuneutraaliteetti valtion liikelaitoksessa ja valtiontukisääntely

Ehdotukseen sisältyy Senaatti-konsernin osalta sen asiakaskunnan laajentaminen säädöstasolla. Tämä ehdotetaan toteutettavaksi muuttamalla valtion liikelaitoksesta annettua lakia (1062/2010). Senaatti-konsernin asiakaskunnan laajentuessa on tarpeen selvittää sen vaikutukset valtiontukisääntöksiin EU:ssa ja Suomessa. Julkisen rahoituksen tai tuen osalta on arvioitava sen vaikutukset markkinoihin. Valtiontuki määritellään EU:n perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa jäsenvaltion myöntämäksi taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetyksi tueksi, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, siltä osin kuin tuki vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Näitä vaikutuksia on arvioitava myös valtion liikelaitosten osalta. Tuki tulee EU:n valtiontukisääntöjen piiriin, jos kaikki perustamissopimuksen 107 artiklan 1 kohdan kriteerit täyttyvät:

- 1) julkisten varojen kanavoiminen yrityksiin taloudelliselle toimijalle;
- 2) taloudellinen etu on valikoiva;
- 3) vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua; ja
- 4) vaikuttaa jäsenmaiden väliseen kauppaan (ns. kauppavaikutuskriteeri).

Perussopimuksen 107 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta, kun valtio toimii julkisen vallan käyttäjänä tai kun julkisyhteisöt toimivat viranomaisen ominaisuudessaan. Yksikön voidaan katsoa toimivan julkisen vallan käyttäjänä, kun kyseessä oleva toiminta kuuluu valtion keskeisiin tehtäviin tai liittyy näihin tehtäviin luonteeltaan, tavoitteeltaan sekä siihen sovellettavilta säännöiltään. Yleisesti ottaen, jos jäsenvaltio on päättänyt ottaa käyttöön markkinamekanismeja, eivät kuitenkaan toiminnot, jotka luontaisesti ovat osa viranomaisten erioikeuksia ja joiden suorittamisesta valtio vastaa, ole taloudellisia toimintoja. Esimerkkejä tällaisista toiminnoista ovat armeija, poliisi, ilmaliikenteen turvallisuus ja valvonta, meriliikenteen valvonta ja turvallisuus, sääntöjen estämisen valvonta, vankilarangaistusten organisointi, rahoittaminen ja täytäntöönpano, julkisten maa-alueiden käyttö ja elvyttäminen viranomaisten toimesta, julkisiin tarkoituksiin käytettävien tietojen keruu asianomaisille yrityksille kyseisten tietojen ilmoittamiseksi asetun lakisääteisen velvoitteen perusteella. Täydentävän sopimuksen voimaansaattaminen ei ole valtiontukioikeudellisesti ongelmallista, sillä uusi käyttäjäryhmä on ei-taloudellista toimintaa harjoittava taho. Tällainen asiakaskunnan lisäys ei tee Senaatti-konsernista sen enempää taloudellista toimintaa harjoittavaa taho kuin mitä se tälläkään hetkellä on. Sama koskee myös muuta kansainvälistä puolustusyhteistyötä koskevista sopimuksista johtuvaa Senaatti-konsernin asiakaskunnan laajentamista.

Organisointimuodolla (liikelaitos vai osakeyhtiö) ei tässä arvioinnissa ole merkitystä, vaan toiminnan luonne ratkaisee.

Jos julkisyhteisö harjoittaa taloudellista toimintaa, joka voidaan erottaa julkisen vallan käytöstä, kyseinen yhteisö toimii perustamissopimuksen tarkoittamalla tavalla yrityksenä, jolloin valtiotukisääntely tulee sovellettavaksi tämän toiminnan osalta. Jos sitä vastoin taloudellista toimintaa ei voida erottaa julkisen vallan käytöstä, kaikki kyseisen yhteisön toiminnot liittyvät edelleen julkisen vallan käyttöön, eivätkä ne sen vuoksi kuulu yrityksen käsitteen piiriin.

Euroopan Unionin komissio on käsitellyt valtiontukien käsitteen määrittelyä lisää tiedonannossaan (C/2016/2946, jäljempänä valtiontukien käsite -tiedonanto). Tiedonannossa on käsitelty, millä edellytyksillä infrastruktuurin julkinen rahoitus ei tule lainkaan EU:n valtiotukisääntöjen piiriin. Tiedonannon mukaan EU:n valtiotukisääntöjä ei sovelleta, jos infrastruktuuria käytetään ei-taloudelliseen toimintaan.

Tiedonantoa on tulkittu siten, että julkisen infrastruktuurin tarjoaminen valtion omaan käyttöön ei ole taloudellista toimintaa silloinkaan, kun osa tästä toiminnasta suuntautuu markkinoille (infrastruktuuripoikkeus). Komissio on katsonut myös, että muiden kuin taloudellisten toimintojen yhteydessä tarjottavien niin sanottujen tavanomaisten palvelujen julkisella rahoituksella ei yleensä ole vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Näin esim. valtion museotoiminnan yhteydessä olevan kaupan tai toimistotalon yhteydessä olevan lounasravintolan tilavuokrauksella ei ole vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Infrastruktuuripoikkeus ja tavanomaiset lisäpalvelut ovat merkityksellistä muun muassa valtion liikelaitosten toiminnan kannalta. Toisin sanoen valtion käyttäessä omistamaansa infrastruktuuria, kuten esim. omistamiaan kiinteistöjä toimintojensa järjestämiseen, tämä ei tule valtiotukisääntöjen soveltamisalan piiriin niissäkään tilanteissa, joissa vähäinen osa infrastruktuurista on jonkin muun tahon käytössä. Tämä muu käyttö on niin sanottua liitännäistoimintaa tai tavanomaisia lisäpalveluita. Edellytyksenä on se, että muiden kuin valtion käyttöä infrastruktuurista ei ole järkevästi erotettavissa. Näin ainakin silloin kun toiminnot kuluttavat samoja tuotantopainoksia kuin pääasiallinen valtion käyttö, esimerkiksi samoja materiaaleja, laitteita, työvoimaa tai kiinteää pääomaa.

Valtiontukien käsite – tiedonannon kohdassa 207 on infrastruktuurin käytön osalta todettu, että jos yksikkö harjoittaa sekä taloudellista että muuta kuin taloudellista toimintaa, jäsenvaltioiden on varmistettava, että muulle kuin taloudelliselle toiminnalle annettua julkista rahoitusta ei käytetä taloudellisen toiminnan ristiin tukemiseen.

Liitännäistoiminnan on pysyttävä laajuudeltaan suppeina suhteessa infrastruktuurin kapasiteettiin. Infrastruktuurin taloudellinen käyttö voidaan katsoa liitännäistoiminnaksi, kun tällaiselle toiminnalle vuosittain jaettu kapasiteetti ei ole enempää kuin 20 prosenttia infrastruktuurin vuotuisesta kokonaiskapasiteetista. Tavanomaisia lisäpalveluita ei lueta mukaan liitännäistoiminnan rajaa laskettaessa. Markkinoille suuntautuva liitännäistoiminta tulee myös eriyttää kirjanpidollisesti.

Vaikka julkiseen rahoitukseen ei edellä mainituin perustein sovellettaisi EU:n perussopimuksen ja siitä annetun oikeuskäytännön mukaan valtiotukisääntelyä, on kilpailuneutraliteettia arvioitava kansallisen kilpailulain (948/2011) näkökulmasta. Kilpailulain kannalta olennaisinta on varmistaa markkinaehtoisuus tilanteissa, joissa julkinen taho harjoittaa taloudellista toimintaa kilpailutilanteessa markkinoilla sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivalta valvoa tätä toimintaa. Kilpailulain 4 a luvun neutraliteettisääntelyn perusteella Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on toimivalta puuttua valtion taikka sen määräysvaltaan kuuluvan yksikön harjoittamassa taloudellisessa toiminnassa sovellettuun menettelyyn tai toiminnan rakenteeseen, joka esim. vääristää tai on omiaan vääristämään terveen ja toimivan kilpailun edellytyksiä markkinoilla.

Tuo toimivalta ulottuu myös valtion liikelaitoksien toimintaan. Täydentävän sopimuksen voimaansaattaminen ei ole valtioneuvostollisesti ongelmallista, sillä uusi käyttäjäryhmä on ei-taloudellista toimintaa harjoittava taho. Tällainen asiakaskunnan lisäys ei tee Senaatti-konsernista sen enempää taloudellista toimintaa harjoittavaa taho kuin mitä se tälläkään hetkellä on. Sama koskee myös muuta kansainvälistä puolustusyhteistyötä koskevista sopimuksista johtuvaa Senaatti-konsernin asiakaskunnan laajentamista.

4 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä Naton operaatioportaan johtoesikunnan ja Naton transformaatiojohdtoportaan johtoesikunnan välillä tehdyn sopimuksen. Esitys sisältää ehdotuksen sopimuksen voimaansaattamista koskevaksi laiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi tehtäväksi sopimuksesta johtuvat muutokset ulkomaalaislakiin (301/2004), jotta myös kansallisesta laista käy selkeästi ilmi oleskeluoikeus ilman oleskelulupaa niille ryhmille (jäsenet, sopimustoimittajat ja huollettavat), jotka sopimuksessa vapautetaan oleskelulupavaatimuksesta. Samalla toteutetaan muutokset työnteko-oikeussäätelyyn siltä osin kuin edellä mainitut ryhmät ovat sopimuksen mukaan vapautettuja työntekoon oikeuttavan oleskeluluvan hakemisesta.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi valtion liikelaitoksista annettua lakia (1062/2010), ajoneuvolakia (82/2021), sotilasarjoneuvolakia (332/2023), henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettua lakia (332/2019), puolustusvoimista annettua lakia (551/2007), maa-asetusta ja eräistä tutkista annettua lakia (96/2023) sekä sotilaallisesta kriisinhallinnasta annettua lakia (211/2006).

5 Esityksen vaikutukset

Suomen Nato-liittymisestä aiheutuvia vaikutuksia on käsitelty hallituksen esityksessä HE 315/2022 vp. Nato SOFAan ja Pariisin pöytäkirjaan liittymisen vaikutuksia on käsitelty hallituksen esityksessä HE 90/2023 vp. Tämän esityksen vaikutusarvioinneissa on huomioitu vaikutukset siltä osin kuin niiden arvioidaan eroavan edellä mainittujen esitysten yhteydessä jo arvioiduista vaikutuksista.

Täydentävästä sopimuksesta aiheutuvien vaikutusten suuruuteen vaikuttaa suoraan Suomessa kulloinkin olevan täydentävän sopimuksen alaisen toiminnan mittakaava. Sopimuksella ei perusteta liittokunnan esikuntaa Suomeen, minkä vuoksi arviointi niiden vaikutuksista tulee tehdä jokaisen liittokunnan esikunnan perustamisen yhteydessä erikseen.

5.1 Vaikutukset Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja Suomen puolustukseen

Euroopan turvallisuustilanteessa tapahtunut muutos ja Suomen Nato-jäsenyys ovat kasvattaneet kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen, kansainvälisen yhteistoiminnan sekä joukkojen asemaa koskevien sopimusjärjestelyjen, kuten Nato SOFA:n, Pariisin pöytäkirjan ja täydentävän sopimuksen, käytännön merkitystä.

Nato SOFAan liittyminen johtui Suomen Nato-jäsenyydestä ja sisältyi neuvotteluissa annettuun sitoumukseen Naton puitteissa tehtyihin kansainvälisiin sopimuksiin sitoutumisesta. Nato-jäsenyys luo edellytyksiä laajemmalle ja syvemmälle kahdenväliselle puolustusyhteistyölle liittolaismaiden kanssa.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpänä päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan perustana ovat demokratia, oikeusvaltioperiaate, kansainvälinen oikeus ja ihmisoikeudet, rauha, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Tiivis yhteistyö kumppanimaiden kanssa, hyvät kahdenväliset suhteet sekä monenkeskisen kansainvälisen oikeuden kunnioittaminen ja vahvistaminen ovat Suomen kansainvälisten suhteiden kulmakiviä. Euroopan unioni ja puolustusliitto Nato muodostavat Suomen ulkopoliittikan yhteistyövaraisen ytimen. Suomi arvio turvallisuuttaan Naton yhteisen puolustuksen näkökulmasta, kantaa osaltaan vastuuta koko liittokunnan turvallisuudesta ja toimii Nato-liittolaistensa rinnalla yhteisten arvojen puolesta.

Nato SOFAlla ja täydentävällä sopimuksella on merkittävä rooli käytännön yhteistoiminnan oikeudellisena edellytyksenä Naton sotilasesikuntien, muiden sotilasorganisaatioiden ja Naton jäsenvaltioiden joukkojen aseman järjestävinä sopimuksina niiden toimiessa toistensa alueella.

Naton jäsenenä Suomi osallistuu täysimääräisesti Naton toimintaan. Nato-jäsenyyden myötä Suomi osallistuu Naton pelotteen ja puolustuksen toimeenpanoon sekä rauhanajan yhteistyöhön. Suomen puolustus on yhteensovitettu osaksi liittokunnan yhteistä puolustusta, mikä tarkoittaa osallistumista yhteisen puolustuksen suunnitteluun ja toimeenpanoon. Nato-jäsenyyden myötä kansainvälisen puolustusyhteistyön muodot monimuotoistuvat.

Suomen liittyttyä Natoon merkittävä ulko- ja turvallisuuspoliittinen linjapäätös on tehty: Nato-jäsenyyden kautta Suomella on laaja velvollisuus osallistua puolustusliiton toimintaan. Tällöin korostuu se seikka, etteivät Nato-jäsenyyteen liittyvät päätökset enää ole, verrattuna aiempaan kumppanuusaikaan, erityisiä ulkopoliittisia signaaleja.

Täydentävällä sopimuksella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, vaan kyse on jo Pohjois-Atlantin sopimukseen, Nato SOFAan ja Pariisin pöytäkirjaan liittymisen yhteydessä muodostuneen ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan noudattamisesta ja toimeenpanosta.

5.2 Vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan

Täydentävää sopimusta tullaan soveltamaan Puolustusvoimien yhteistoiminnassa Naton Suomessa sijaitsevien kansainvälisten esikuntien ja muiden sotilasorganisaatioiden kanssa. Soveltamistilanteet Puolustusvoimissa tulevat todennäköisesti myös lisääntymään Naton läsnäolon vakiintuessa Suomessa.

Vaikka täydentävän sopimuksen määräykset koskevat laajasti valtionhallintoa, viranomaisyhteistyön keskiössä on kuitenkin Puolustusvoimat, sillä täydentävän sopimuksen kattama toiminta on pääosin sotilaallista. Täydentävän sopimuksen soveltaminen edellyttää toimivaa viranomaisyhteistyötä Puolustusvoimien ja muiden valtion viranomaisten välillä. Tästä esimerkkinä voidaan mainita maahantulo, joka edellyttää yhteistoimintaa Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien välillä; maahantuonti, joka edellyttää yhteistyötä Puolustusvoimien ja Tullin sekä Ruokaviraston välillä, 23 artiklan mukainen evakuointi, joka edellyttää yhteistyötä Puolustusvoimien, pelastustoimen sekä terveydenhuollon välillä sekä turvallisuuden ylläpito, joka edellyttää yhteistyötä Puolustusvoimien ja poliisin välillä.

Keskeisenä osana sopimuksen toimeenpanossa tulee olemaan yhteistoiminta Puolustusvoimien ja liittokunnan esikuntien välillä. Esikunnan sijaitessa Puolustusvoimien alueella, tulee toiminta

yhteensovittaa Puolustusvoimien ja muiden viranomaisten kanssa. Monessa tilanteessa kyse on myös esimerkiksi siitä, että esikunnalle tulee tarjota samat edut tai sopimusehdot kuin Puolustusvoimille, jolloin yhteensovittamista edellytetään sen osalta, onko tällaisia sopimuksia tai etuja Puolustusvoimilla olemassa. Myös esimerkiksi erilaisten lupien ja hakemusten osalta vaaditaan yhteensovittamista ja yhteistyötä, mikäli Puolustusvoimat hakee esikunnan puolesta tai omassa toiminnassaan lupaa, jota myös liittokunnan esikunta tarvitsee toimintaansa.

Täydentävän sopimuksen soveltamisella tulee olemaan vaikutuksia Puolustusvoimien toimintaan sekä Puolustusvoimien sisäisiin normeihin. Täydentävän sopimuksen vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan ovat moninaisia Tästä esimerkkinä on sopimuksen 7 artiklan korkea-arvoisen henkilöstön vapauksista ja erioikeuksista sekä 32 artiklan mukainen liittokunnan esikunnan jäsenten huollettavien oikeus hyödyntää paikallisia liikunta- ja hyvinvointipalveluita, joiden toimeenpaneminen vaatii Puolustusvoimien sisäisten normien tarkastamista sekä henkilökunnan kouluttamista. Täydentävän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan liittokunnan esikunnan sijaitessa Puolustusvoimien alueella, vaikuttaa sopimuksen soveltaminen suoraan Puolustusvoimien toimintaan muun muassa henkilöstöressurssien, koulutustarpeen, tilojen sekä turvallisuuden järjestämisen kautta. Vaikutuksia on myös 9 artiklan toimeenpanolla, jonka mukaiset henkilökortit tulee antaa liittokunnan esikuntien jäsenille ja näiden huollettaville, ja joka tehtävä tulisi Puolustusvoimille. Täydentävän sopimuksen soveltaminen edellyttää myös liittokunnan esikunnilta tehtävien ilmoitusten keräämistä ja tietojen luovuttamista muille viranomaisille. Kerättäviä tietoja ovat muun muassa 8 artiklan mukaiset vuosittain Suomelle ilmoitettavat esikuntien henkilöstövahvuudet sekä tiedot korkea-arvoisista henkilöistä, jotka nauttivat Suomessa 7 artiklan mukaisia vapauksia ja erioikeuksia.

Täydentävän sopimuksen 26 ja 27 artiklan mukaisesti Suomen toimivaltaiset viranomaiset ovat päävastuussa liittokunnan esikunnan turvallisuudesta ja suojaamisesta. Liittokunnan esikunnan yksinomaiseen käyttöön osoitetuissa tiloissa vastuu turvallisuuden ylläpitämisestä on 26 artiklan mukaan puolestaan esikunnan turvallisuushenkilöstöllä. Esikunnan tilojen ulkopuolella vastuu on toimivaltaisella viranomaisella, kuten Puolustusvoimilla ja poliisilla. Liittokunnan esikunnan sijoittuminen Puolustusvoimien alueelle vaatisi varuskunnan turvallisuus- ja vartiointijärjestelyjen uudelleen järjestelyjä.

Liittokunnan esikunnan johtama koulutus- ja harjoitustoiminta voi lisätä Puolustusvoimien työmäärää liittokunnan esikunnan erilaisten 8 artiklassa mainittujen toimintojen edellyttäessä Suomen hyväksyntää. Puolustusvoimien laatimaan, vuosittaiseen kansainvälisen harjoitustoiminnan suunnitelmaan sisällytetään lähtökohtaisesti kaikki tiedossa oleva Naton joukkojen ja esikuntien Suomessa tapahtuva harjoitustoiminta. Kyseiseen suunnitelmaan voidaan jatkossa sisällyttää myös sellainen Naton komentorakenteen harjoitustoiminta, joka toteutetaan Suomessa Naton komentorakenteen normaalisti käyttämissä tiloissa ja käyttämillä alueilla, mutta johon Puolustusvoimat ei muuten osallistu tai joka ei edellytä Puolustusvoimien isäntämaatukea normaalin komentorakenteelle annettavan tuen lisäksi.

Työtä aiheutuu Puolustusvoimille täydentävän sopimuksen soveltamisesta eri tilanteissa, ja näin ollen erityisesti vaikutukset henkilöstöön ja taloudelliset vaikutukset ovat merkityksellisiä. Sopimuksen soveltaminen tulee vaatimaan myös uuden rekisterin ja tietojärjestelmän perustamisen.

5.3 Taloudelliset vaikutukset

Täydentävän sopimuksen tosiasialliset taloudelliset vaikutukset aiheutuvat sopimuksen puitteissa perustettavien liittokunnan esikuntien ja niiden toiminnan kustannuksista. Kustannukset

muodostuisivat toiminnan ja siihen liittyvien tilojen perustamisesta tai siihen varautumisesta sekä liittokunnan esikuntien tosiasiallisesta toiminnasta.

Mitä tulee kiinteistöistä, ja niiden käytöstä aiheutuviin kustannuksiin, täydentävän sopimuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti Suomi antaa liittokunnan esikunnan käyttöön kaikki sen tarvitsemat maa-alueet, rakennukset ja kiinteät rakennelmat vastikkeetta, perimättä niistä maksuja tai veroja. Puolustusvoimien käytössä olevien tilojen ja alueiden käyttömäärä tulee liittokunnan esikunnan käytön myötä kasvamaan. Kiinteistöjen käyttöä koskevat käytänteet tulevat muodostumaan vuosien varrella, eikä vielä voida antaa tarkempaa arviota siitä, kuinka suuria taloudellisia vaikutuksia sopimuksesta aiheutuu Puolustusvoimien toimintaan.

Liittokunnan esikunnan käyttöön tarvittavat tilat, alueet ja rakenteet voivat olla kokonaan tai osittain yhteisrahoituskelpoisia. Suomi voi tällöin hakea esikunnan tilojen perustamista tai peruskorjaamista varten rahoitusta Naton yhteisestä turvallisuusinvestointiohjelmasta (NATO Security Investment Programme, NSIP). Nato osallistuu myös esikunnan tilojen ja alueiden ylläpitokustannuksiin. Liittokunnan esikunnan ylläpitokustannusten jakautumiseen sovelletaan Naton toimintaperiaatteita.

Senaatti-konserni on valtion liikelaitos. Siihen kuuluvat Senaatti-kiinteistöt ja sen tytäriikelaitoksena oleva Puolustuskiinteistöt. Senaatti-konsernista on säädetty Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä annetussa laissa (1018/2020). Valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010 jäljempänä liikelaitoslaki) 21 §:n 1 momentin siirtymäsäännöksen mukaan kumottua lakia (1185/2002) ja sen nojalla annettuja säädöksiä sovelletaan Metsähallitukseen, kunnes Metsähallituksesta toisin säädetään. Metsähallituksesta on säädetty myöhemmin Metsähallituksesta annetulla lailla (234/2016). Tämän vuoksi Senaatti-konserni on ainoa valtion liikelaitos, eikä esityksessä ehdotettavalla liikelaitoslain muutoksella ole vaikutuksia Metsähallituksen toimintaan.

Liikelaitoslain 6 §:n mukaan valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä eduskunta hyväksyy vuosittain ns. investointivaltuuden eli liikelaitoksen seuraavan tilikauden investointien enimmäismäärän sekä valtuutuksen tehdä sellaisia investointeja koskevia sitoumuksia, joista aiheutuu menoja tätä myöhemmille tilikausille. Täydentävän sopimuksen puitteissa tehtävät liikelaitosten rakennusinvestoinnit sisällytettäisiin konsernin sitoumavaltuuteen. Sopimuksesta aiheutuvat investointitarpeet tulee tämän vuoksi huomioida liikelaitosten budjetoinnissa ja ne tulee sisällyttää vuosittaiseen talousarvioesitykseen. Puolustusvoimat ottaa budjetoinnissa huomioon täydentävän sopimuksen mukaisesta rakentamisesta sekä Puolustusvoimien tilahallintaan ja alueiden käyttöön aiheutuvat kustannukset.

Metsähallituksen hallinnoimien alueiden osalta on huomioitava, että esimerkiksi osa Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueista on myös luonnonsuojelu- tai metsätalouskäytössä. Toiminta ja liikkuminen alueella voi olla rajoitettua luonnonsuojelulain (9/2023) perusteella. Alueen vapaa metsätalouskäyttö voi estyä, mikäli alueita osoitettaisiin liittokunnan esikunnan käyttöön ja alueille pääsyä rajoitettaisiin. Jos alueen metsätalouskäyttö estyy, sillä voi olla vaikutusta alueesta maksettavaan vuokraan. Kustannuksia saattaa syntyä esimerkiksi liittokunnan esikunnan käyttöön annetuilla alueilla voimassa olevien metsätalouteen tai muuhun liiketoimintaan liittyvien sopimusten päättämisestä, rasitteiden lakkauttamisesta tai vastaavista kiinteistö- kysymyksistä sekä vaikutuksista Metsähallituksen toimitusketjuihin.

Senaatti-konsernin liikelaitokset ja Metsähallitus eivät saa suoraa rahoitusta valtion talousarviosta, vaan kiinteistövarallisuuden hoitamisesta ja hallinnoimisesta liikelaitoksille aiheutuvat kokonaiskustannukset on voitava kattaa palveluista perittävillä vastikkeilla. Mikäli täydentävästä

sopimuksesta aiheutuu virastoille tai liikelaitoksille uusia tehtäviä, tulonmenetyksiä tms. taloudellisia vastuita, ne tulee ottaa huomioon toiminnan ja menotalouden suunnittelussa yleisten toimintamenotaloutta ja virastojen ja liikelaitosten toimintaa koskevien linjausten puitteissa. Niitä on mahdollista arvioida myöhemmin sopimustilanteen konkretisoituessa. Tällöin voi tulla tarkasteltavaksi mm. kustannusten kohdentuminen ja mahdollinen tarve kompensatiolle. Talousarviorahoituksella rahoitetaan sen sijaan valtion virastojen ja laitosten kuten Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen maksamat toimitilavuokrat.

Täydentävän sopimuksen vahingonkorvausta koskevilla määräyksillä ei arvioida olevan sellaisenaan suoria taloudellisia vaikutuksia. Sopimuksen soveltamistilanteiden määrä ja liittokunnan esikunnan toiminnan laajuus ovat kuitenkin suoraan yhteydessä vahinkoilmoitusten määrään sekä tarvittaviin lisäresursseihin ja korvausmenomäärärahoihin. Vahingonkorvauksiin liittyvien taloudellisten vaikutusten, mahdollisten lisäresurssitarpeiden ja korvausmenomäärärahojen osalta viitataan Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan voimaansaattamisen yhteydessä esitettyyn Nato SOFA VIII artiklan vaikutuksista (HE 90/2023 vp). Täydentävästä sopimuksesta aiheutuvia välillisiä taloudellisia vaikutuksia ja lisäresurssitarpeita pystytään arvioimaan tarkemmin vasta sopimuksen soveltamiskäytännön myötä.

Puolustusvoimat esittää tarvittavat lisämäärärahat vuosittain talous- ja lisätalousarvioiden yhteydessä, jolloin ehdotukseen otetaan kantaa samanaikaisesti muiden harkinnanvaraisten päätösten kanssa.

Naton henkilökunnan mukana Suomeen tulevien oppivelvollisuusikäisten huollettavien koulunkäynnistä syntyy jonkin verran taloudellisia vaikutuksia, toisaalta valtiolle valtionosuuksina ja toisaalta paikalliselle kunnalle. Tässä vaiheessa on kuitenkin vaikea arvioida, kuinka paljon tällaisia huollettavia olisi tulossa ja kuinka suuri koulutukseen liittyvä taloudellinen vaikutus olisi.

Esityksellä ei arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia ajoneuvo- ja autoverotuksen, arvonlisä-, tulo- tai valmisteverotuksen eikä tullien osalta. Täydentävä sopimus sisältää liittokunnan esikunnan jäsenten verotuskohtelua koskevia määräyksiä, jotka poikkeavat Suomen tuloverolainsäädännöstä tai ovat arvonlisä- tai valmisteverotuksen osalta laajempia kuin muissa kansainvälistä toimintaa koskevissa sopimuksissa. Yleisesti ottaen Naton puitteissa toteutettavaa puolustustoimintaa koskevat verovapaudet voivat aiheuttaa kasvavia verotuoton menetyksiä puolustustoiminnan määrän kasvaessa. Tämä voi johtua esimerkiksi Suomessa tapahtuvan, Naton puitteissa toteutettavan toiminnan määrän kasvusta tai Naton Suomessa sijaitsevan kansainvälisen sotilasesikunnan toiminnan laajentumisesta taikka siitä, että Suomeen tulee muita Naton kansainvälisiä sotilasesikuntia tai sotilasorganisaatioita. Tarkempien tietojen puuttuessa mahdollisia tulonmenetyksiä on vaikea arvioida.

5.4 Henkilöstövaikutukset

Täydentävän sopimuksen velvoitteista arvioidaan aiheutuvan yksittäisiä lisäresurssitarpeita Puolustusvoimille.

Joukkojen suojaamisen lisäksi ulkomaiset joukot, niin liittokunnan esikuntien työntekijät kuin heidän Suomessa olevat läheisensä, tarvitsevat paikallista tukea. Tuki-, turvallisuus- ja vartiointijärjestelyjen sekä isäntämaatuen järjestäminen vaatimusten mukaan edellyttää nyt tiedossa olevien Suomeen sijoittuvien liittokunnan esikuntien osalta noin 15–20 lisähenkilötyövuotta. Lisähenkilöstö pitää sisällään vartiointijärjestelyjen lisäksi paikallisen isäntämaatuen tukitiimin. Tämä heijastevaikutus koostuu ainoastaan tiedossa olevista uusien tehtävien vaikutuksena syntyvistä lisätarpeista.

Täydentävän sopimuksen ei tällä hetkellä arvioida vaikuttavan merkittävästi eri hallinnonalojen henkilöresurssien tarpeeseen. Mahdollisia lisäresurssitarpeita ei ole tässä vaiheessa mahdollista arvioida kuitenkaan tarkasti.

5.5 Vaikutukset viranomaistoimintaan

Täydentävä sopimus koskee monia eri viranomaistahoja. Soveltaminen edellyttää toimivaa viranomaisyhteistyötä Puolustusvoimien ja muiden valtion viranomaisten välillä. Liittokunnan esikunnan turvallisuuden järjestelyjen toimeenpano vaatii tiivistä yhteistyötä Suomen toimivaltainen viranomaisten ja liittokunnan edustajien välillä.

Sopimuksen mukaan liittokunnan esikunta vastaa turvallisuudesta ja järjestyksen ylläpidosta liittokunnan tiloissa ja sen hallussa olevilla alueilla ja Suomen viranomaiset niiden ulkopuolella. Suomen viranomaiset vastaavat joukkojen suojauksesta kaikilta osin ja antavat esikunnalle pyynnöstä apua. Näiden velvoitteiden täytäntöönpano kuuluu poliisille ja muille Suomen turvallisuusviranomaisille. Poliisi huolehtii Suomessa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisestä sekä rikosten ennalta estämisestä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Sopimuksessa tarkoitettulla turvallisuusjärjestelyillä on todennäköisesti taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia poliisitoimeen riippuen konkreettisista tapauksista ja esimerkiksi yleisestä turvallisuustilanteesta ja uhkaympäristöstä.

Sopimuksella ei ole merkittäviä vaikutuksia Rajavartiolaitoksen toimintaan. Rajavartiolaitoksen tulee tehdä Schengenin ulkorajan ylittävälle Schengenin rajasäännösten mukaiset rajatarkastukset ottaen huomioon Nato SOFAn III artiklan, Pariisin pöytäkirjan 4 artiklan sekä täydentävän sopimuksen 9 artiklan määräykset. Rajatarkastuksessa todetaan henkilön asema maahantulossa ja maastalähdössä esitettyjen asiakirjojen perusteella. Tarvittaessa heidät voidaan Schengenin rajasäännösten liitteen VII mukaisesti asettaa rajanylityspaikoilla etusijalle muihin matkustajiin nähden. Työsuojeluviranomaisen ja muiden valvontaviranomaisten valvontatoimintaa rajoitetaan ennakoon ilmoittamattomien tarkastusten osalta.

Osa täydentävän sopimuksen toimeenpanosta, kuten terveydenhuollon ja koulutuksen järjestäminen on sellaista, jonka järjestämisestä tai tuottamisesta vastaavat kunnat tai hyvinvointialueet. Tältä osin toimeenpano voi vaatia kyseisten tahojen osallistumista toiminnan suunnitteluun ja harjoitteluun, mikä edellyttäisi esimerkiksi turvallisuusselvityksien laatimista sekä salassa pidettävän tiedon käsittelyyn liittyviä järjestelyitä.

Täydentävällä sopimuksella ei ole vaikutuksia Maahanmuuttoviraston toimintaan, koska sopimuksen mukaiset jäsenet, sopimustoimittajan työntekijät ja huollettavat vapautetaan vaatimuksesta hakea oleskelulupaa Suomessa.

5.6 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin

Täydentävän sopimuksen 7 artiklan mukaisten korkea-arvoisen henkilöstön vapauksien ja erioikeuksien arvioidaan vaikuttavan asianomaisten mahdollisuuksiin ajaa rikossyytettä artiklassa tarkoitettua korkea-arvoista henkilöstöä kohtaan. Käytännössä vaikutukset eivät kuitenkaan eroa merkittävästi siitä, mitä Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä on arvioitu (HE 90/2023 vp. s. 42–48).

Täydentävän sopimuksen 12 artiklan 1 kohdan määräys tuomiovallan kuulumisesta Natolle työsuhteisiin liittyvissä asioissa vaikuttaa artiklassa tarkoitetun henkilöstön oikeuteen saattaa asi-

ansa suomalaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Naton hallinnollinen tuomioistuin mahdollistaa kuitenkin perustuslain turvaaman oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin, minkä vuoksi 12 artiklan ei arvioida vaikuttavan negatiivisesti kyseisten henkilöiden oikeussuojan toteutumiseen.

5.7 Ympäristövaikutukset

Kokonaisuudessaan täydentävästä sopimuksesta aiheutuvien ympäristövaikutusten arvioidaan jäävän vähäisiksi. Toiminta ja sen ympäristövaikutukset painottuvat Puolustusvoimien sekä mahdollisesti vähäisesti Rajavartiolaitoksen käytössä oleville alueille.

Tyypillisiä sotilaallisesta toiminnasta aiheutuvia ympäristövaikutuksia ovat muun muassa ampuma- ja harjoitustoiminnasta ja sotilasilmailusta aiheutuva melu, ammuntojen seurauksena rakenteiden vauriot ja kuluminen ja maalialueiden haitta-ainekuormitus sekä etenkin raskaiden ajoneuvojen ja -aseiden harjoittelusta aiheutuva maaperän kuluminen. Mikäli liittokunnan esikuntiin liittyvät toiminnot Suomessa tulevat täydentävän sopimuksen hyväksymisen jälkeen kasvamaan merkittäviksi, on odotettavissa, että tämä voi johtaa myös toiminnasta aiheutuvien ympäristövaikutusten lisääntymiseen.

Ympäristövahinkojen riski kasvaa, jos vaarallisten aineiden kuljetukset, varastointi ja niiden käsittely lisääntyvät. Riskiä vähentää Nato SOFAn edellyttämät riskienhallintavelvoitteet ja täydentävän sopimuksen 4 ja 20 artiklassa tarkoitetut yhteistyövelvoitteet. Ympäristövahingot voivat liittyä esimerkiksi polttoainevuotoihin, vaarallisten aineiden tai jätteiden, räjähdysaineiden tai säteilylähteiden pääsyyn ympäristöön tai vaarallisten aineiden ja räjähteiden aiheuttamiin onnettomuuksiin. Kasvihuonekaasujen ja muiden ilmapäästöjen lisääntyminen arvioidaan vähäiseksi.

Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen toiminnassa ennaltaehkäistään ja hallitaan sotilaallisen ampuma- ja harjoitustoiminnan haitallisia ympäristövaikutuksia. Lainsäädäntö ja Puolustusvoimien ympäristönsuojelua koskevat valtakunnalliset ja alueelliset määräykset sekä toimintaohjeet varmistavat osaltaan hyvän ja toimivan riskienhallinnan ja toimintamallit, joiden avulla lisääntyvästä toiminnasta aiheutuvan ympäristökuormituksen vaikutuksia ja riskejä on mahdollista minimoida. Lisäksi osapuolten toimivaltaisten viranomaisten yhteistyö ja liittokunnan esikuntien velvollisuus kunnioittaa Suomen ympäristö-, terveys- ja turvallisuuslainsäädäntöä sopimuksen 4 ja 20 artiklan mukaisesti on tärkeää haitallisten ympäristövaikutusten ennalta ehkäisemiseksi.

5.8 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Rakentamattomilla tai kaavoittamattomilla alueilla liittokunnan esikunnan käyttöön rakentamiseen saattaa liittyä kaavoitus- tai kaavamuutostarpeita. Kaavoitusmenettelyt voivat olla pitkäkestoisia ja edellyttävät viranomaisneuvotteluita sekä kuulemis- ja arviointimenettelyitä, monissa tapauksissa myös ympäristövaikutusten arviointimenettelyjä.

Valtion omistamissa tiloissa ja omistamilla alueilla noudatetaan niiden hallinnasta vastaavien liikelaitosten toimintaa koskevia vastuullisuusperiaatteita. Vastuullisuusperiaatteisiin sisältyy muun muassa vastuu siitä, että toiminta on sekä sosiaalisten ja taloudellisten että ympäristö- ja turvallisuusnäkökulmien osalta kestävä. Yhteiskuntavastuu on myös osa liikelaitosten liiketoimintastrategiaa ja toimintasuunnitelmia. Pitkällä aikavälillä tilojen ja alueiden kehittäminen edellyttää yhteistyötä esimerkiksi varuskunnallisten kehittämissuunnitelmien osalta. Osapuolien tulee lisäksi sitoutua yhteisiin kehittämisen päämääriin myös rakentamislailla säädettyjen vähähiilisyys-, ilmasto- ja ympäristötavoitteiden osalta. Suomea sitoo myös EU:n ympäristö- ja

energiapolitiikka, joka sisältää jäsenmaita velvoittavia tavoitteita ja vaatimuksia mm. päästötömyyttä, energiatehokkuutta, lähes nollaenergiarakentamista ja aurinkoenergialaitteistojen asentamista koskien. Teknistä turvallisuutta koskevat säännökset ovat myös EU:n lainsäädäntöön pohjautuvia ja ne koskevat myös Naton esikuntien käytössä olevia tiloja ja tuotteita.

6 Lausuntopalaute

Sopimuksen allekirjoittamisesta järjestettiin lausuntokierros 27.10.–21.11.2025. Lausuntoja pyydettiin tasavallan presidentin kanslialta, valtioneuvoston kanslialta, ulkoministeriöltä, oikeusministeriöltä, sisäministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Pääesikunnalta, Oikeuskanslerinvirastolta sekä eduskunnan oikeusasiamiehen kanslialta. Lausunnon antoivat kaikki muut tahot paitsi tasavallan presidentin kanslia sekä maa- ja metsätalousministeriö. Oikeusministeriö sekä eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia ilmoittivat, ettei niillä ole asiassa lausuttavaa.

Sopimuksen allekirjoittamista pidettiin lausunnoissa tarkoituksenmukaisena. Ministeriöiden lausunnoissa katsottiin, että sopimus edellyttää muutoksia ulkomaalaislakiin, arvonlisä- ja valmisteverotuslakiin, lakiin sähköisen viestinnän palveluista, ajoneuvolakiin sekä maa-asemista ja eräistä tutkista annettuun lakiin.

Oikeuskanslerinvirasto ei ottanut kantaa sopimuksen allekirjoittamisen tarkoituksenmukaisuuteen, mutta kiinnitti huomioita 7 artiklassa tarkoitettuihin vapauksiin ja erioikeuksiin ja katsoi, että asian jatkovalmistelussa tulisi avata tarkoin, mitä sopimuksessa tarkoitettujen toimivaltakäytökset merkitsevät suhteessa jo olemassa oleviin sopimusjärjestelyihin.

Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella 23.1.–6.3.2026 Lausuntopalvelu.fi -palvelun² kautta. Lausuntoja pyydettiin muun muassa ministeriöiltä ja virastoilta, yhteensä **1xx** taholta. Myös muilla tahoilla oli mahdollisuus lausua asiasta. Määräaikaan mennessä lausuntoja annettiin yhteensä **xx** taholta: **[lausunnonantaneet]**. **XX** ilmoittivat, ettei niillä ole asiassa lausuttavaa.

Lausuntopyyntö, muut kuin yksityishenkilöiden antamat lausunnot ja lausuntoyhteenvedot ovat saatavilla valtioneuvoston hankesivuilla hanketunnisteella PLM006:00/2025. Esitys on viimeistelty puolustusministeriössä virkatyönä.

7 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön ja EU-oikeuteen

Johdanto-osa.

Täydentävän sopimuksen johdannossa sopimusosapuolet ottavat huomioon Pohjois-Atlantin sopimuksen (SopS 17/2023). Johdannon mukaan Nato SOFAsta käytetään täydentävässä sopimuksessa termiä ”sopimus”, Pariisin pöytäkirjasta termiä ”pöytäkirja” ja Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehdystä sopimuksesta sekä sen lisäpöytäkirjoista termiä ”PfP SOFA”. Tässä esityksessä käytetään kuitenkin käsitteinä Nato SOFAa ja Pariisin pöytäkirjaa mahdollisimman selkeän ilmaisutavan varmistamiseksi.

² lisää lapa-linkki

Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolia ovat kaikki Naton jäsenvaltiot Suomi mukaan lukien. PfP SOFAn osapuolia ovat Naton jäsenvaltiot sekä Armenia, Itävalta, Azerbaidžan, Bosnia ja Hertsegovina, Georgia, Irlanti, Kazakstan, Kirgisia, Moldova, Venäjä, Serbia, Sveitsi, Ukraina ja Uzbekistan.

Johdannossa mainittujen sopimusten sekä tämän täydentävän sopimuksen välinen suhde ja niiden välinen mahdollinen ristiriitatilanne olisi käytännössä ratkaistava tapauskohtaisesti. Täydentävä sopimus laaditaan strategisten johtoesikuntien ja Suomen välille, kun taas Nato SOFA ja Pariisin pöytäkirja ovat Naton jäsenvaltioiden välisiä sopimuksia, mikä osaltaan vaikuttaa niiden välisten mahdollisten ristiriitatilanteiden tulkintaan. Merkitystä mahdollisessa ristiriitatilanteessa olisikin annettava sille, mikä sopimuksista on tarkin, sekä sille, mikä sopimuspuoli sopimukseen vetoaa kussakin tilanteessa.

Johdannossa tunnustetaan Pohjois-Atlantin neuvoston toimivalta aktivoida ja deaktivoida Naton sotilaselimet, joilla on kansainvälinen asema sekä todetaan, että päätös perustaa pöytäkirjassa tarkoitettu kansainvälinen sotilasesikunta tai -organisaatio Suomen alueelle edellyttää Suomen hyväksyntää ja että perustamisen ja tuen ehdoista määrätään myöhemmillä järjestelyillä. Naton sotilaselinten aktivoimismenettelyä on avattu 1 artiklan 6 kohdan perusteluissa. Naton kansainvälisten sotilasesikuntien ja -organisaatioiden perustamiseen vaadittava hyväksyntä annetaan Suomessa kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön mukaisia menettelyitä noudattaen.

Johdannossa todetaan täydentävän sopimuksen luonne ja tarkoitus sekä otetaan huomioon Naton toimivalta tehdä sopimuksia Naton kumppanuus- ja yhteistyöohjelmien jäsenvaltioiden kanssa helpottaakseen näiden valtioiden kansalaisten osallistumista Naton johtamiin joukkoihin ja liittokunnan esikuntien toimintaan. Lisäksi johdannossa todetaan Pohjois-Atlantin neuvoston toimivalta päättää kansainvälisten järjestöjen, valtioista riippumattomien organisaatioiden sekä kansainvälisten tuomioistuinten kanssa tehtävistä sopimuksista, joilla mahdollistetaan niiden osallistuminen Naton toimintaan.

Lopuksi johdannossa todetaan mahdollisuus tehdä erillisiä täytäntöönpanojärjestelyjä tämän sopimuksen täytäntöön panemiseksi ja tuen tarpeiden täyttämiseksi. Käytännössä täytäntöönpanojärjestelyjä tullaan tekemään organisaatiokohtaisissa järjestelyasiakirjoissa, joissa sovi-taan tarkemmin paikallisista järjestelyistä, jotka liittyvät esimerkiksi paikallisten viranomais-ten ja liittokunnan esikunnan väliseen yhteistyöhön, työnjakoon ja vastaaviin käytännön seik-koihin.

Johdannon viimeisen kappaleen mukaan sopimus on tehty Pariisin pöytäkirjan 16 artiklan 2 kappaleen mukaisesti Suomen, Naton operaatiojohtoportaan johtoesikunnan sekä Naton trans-formaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä.

1 artikla. Määritelmät.

Artiklan johtolauseen mukaan tästä sopimuksesta käytetään sopimuksessa termiä *täydentävä sopimus*.

Artiklan 1–4 kohdissa määritellään Naton strategisista johtoesikunnista ja niiden komentajista käytetyt lyhenteet. *SHAPE* tarkoittaa Naton operaatiojohtoportaan johtoesikuntaa, *SACEUR* tarkoittaa Naton Euroopan-joukkojen komentajaa, *HQ SACT* tarkoittaa Naton transformaatiojoh-toportaan johtoesikuntaa ja *SACT* tarkoittaa Naton transformaatiojohtoportaan komentajaa.

Naton komentorakenteessa on kaksi strategisen tason johtoporrasta. Belgian Monsissa toimiva liittokunnan operaatiojohtoporrasta (Allied Command Operations, ACO), jonka johtoesikuntaa SHAPEa johtaa Naton Euroopan-joukkojen komentaja (Supreme Allied Commander Europe, SACEUR). Vuoden 2003 komentorakenteen muutoksessa liittokunnan Atlantin johtoporrasta (Allied Command Atlantic, ACLANT) muutettiin transformaatiojohtoportaaksi (Allied Command Transformation, ACT). Naton transformaatiokomentajan (Supreme Allied Commander Transformation, SACT) johtama transformaatiojohtoporrasta ja sen johtoesikunta HQ SACT sijaitsevat Yhdysvalloissa, Norfolkissa.

Artiklan 5 kohdan mukaan *strateginen johtoesikunta* tarkoittaa artiklan 1 kohdassa määriteltyä SHAPEa tai artiklan 3 kohdassa määriteltyä HQ SACTia tapauksen mukaan ja pöytäkirjan 1 artiklan b kohdan määritelmän mukaisesti sekä mahdollisia tulevia strategisia johtoesikuntia tai seuraajaorganisaatioita.

Pöytäkirjan 1 artiklan b kohdan määritelmän mukaan ilmaisu ”strateginen johtoesikunta” tarkoittaa operaatiojohtoportaan johtoesikuntaa (SHAPE), Atlantin johtoportaan johtoesikuntaa (SACLANT) ja muuta vastaavaa kansainvälistä sotilasesikuntaa, joka on perustettu Pohjois-Atlantin sopimuksen nojalla. Täydentävän sopimuksen 1 artiklan 5 kohdan määräys on siten sidottu pöytäkirjan vastaavaan määritelmään, joka mahdollistaa Pohjois-Atlantin neuvoston päätökset uusien strategisten johtoesikuntien perustamisesta.

Artiklan 6 kohdan mukaan *liittokunnan esikunta* sisältää täydentävää sopimusta sovellettaessa ja pöytäkirjan 1 artiklan c kohdassa määrätyn lisäksi Naton sotilaselimet, joille annetaan pöytäkirjan mukainen asema pöytäkirjan 14 artiklan mukaisesti Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksellä ja siten kuin on ennakoitu 19 päivänä toukokuuta 1969 tehdyssä Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksessä menettelyistä Naton sotilaselinten aktivoimiseksi ja uudelleen organisoimiseksi rauhan aikana sekä säännöistä kansainvälisen aseman ja kansainvälisen rahoituksen myöntämisestä niille (C-M(69)22).

Pöytäkirjan 1 artiklan c kohdan mukaan ”liittokunnan esikunta” tarkoittaa strategista johtoesikuntaa ja muuta Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettua kansainvälistä sotilasesikuntaa, joka on suoraan strategisen johtoesikunnan alaisuudessa.

Pöytäkirjan 14 artiklan mukaan pöytäkirjaa, Nato SOFAa tai niiden osaa voidaan Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksellä soveltaa mihin tahansa Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettuun kansainväliseen sotilasesikuntaan tai -organisaatioon. Pöytäkirjan 14 artiklan sisältöä on avattu tarkemmin Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 90/2023 vp, s. 112).

Pöytäkirjan 1 artiklan määritelmien perusteella pöytäkirja soveltuu automaattisesti strategiseen johtoesikuntaan ja muuhun Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettuun kansainväliseen sotilasesikuntaan, joka on suoraan strategisen johtoesikunnan alaisuudessa. Pöytäkirjan 14 artiklan mukaan muiden Naton kansainvälisten sotilasesikuntien tai sotilasorganisaatioiden kohdalla pöytäkirjan soveltaminen edellyttää Pohjois-Atlantin neuvoston erillistä päätöstä. Artiklassa tarkoitettut kansainväliset sotilasesikunnat ja -organisaatiot ovat käytännössä Naton jäsenvaltioiden perustamia sotilasesikuntia tai -organisaatioita, joille Pohjois-Atlantin neuvosto on niiden perustamisen jälkeen myöntänyt Pariisin pöytäkirjan mukaisen aseman. Tällaisia voivat olla esimerkiksi Naton joukkorakenteen esikunnat ja Naton osaamiskeskukset (Center Of Excellence, COE).

Asiakirjassa C-M(69)22 määritellään menettely, joilla Naton sotilaselimille voidaan rauhan aikana antaa pöytäkirjan mukainen asema pöytäkirjan 14 artiklan mukaisesti sekä mahdollistetaan

kansainvälisen rahoituksen myöntäminen kyseisille sotilaselimille. Käytännössä tällä tarkoitetaan yhteisrahoituskelpoisuutta. Asiakirjassa menettelystä käytetään termejä aktivointi ja uudelleen organisointi siitä riippuen, onko kyse pöytäkirjan mukaisen aseman antamisesta kokonaan uudelle Naton sotilaselimelle, vai sellaisen Naton sotilaselimen uudelleen organisoinnista, jolla on jo pöytäkirjan mukainen asema.

Aktivoinnilla tarkoitetaan kansainvälisen aseman antamista sellaiselle Naton sotilaselimelle, jolla ei ole kyseistä asemaa ennestään. Päätöksen Naton sotilaselimen rauhan ajan aktivoinnista tekee Pohjois-Atlantin neuvosto.

Asiakirjan C-M(69)22 mukaan uudelleen organisoinniksi katsotaan tilanteet, joissa Naton sotilaselimen tehtävä muuttuu, rauhan ajan henkilöstömäärä kasvaa merkittävästi, komentorakenne muuttuu, sijoituspaikka muuttuu sekä tilanteet, joissa sotilaselin sulautuu toisen sotilaselimen kanssa tai jakaantuu kahdeksi tai enemmän erilliseksi Naton sotilaselimeksi. Henkilöstömäärän lisäys katsotaan merkittäväksi silloin, kun se ylittää kymmenen prosenttia edellisen vuoden hyväksytyyn henkilöstömäärään verrattuna, mutta ollen kuitenkin vähintään 50 henkilöä. Merkittäväksi henkilöstömäärän lisäykseksi katsotaan myös tilanteet, joissa henkilöstömäärä nousee 25 prosentilla, mutta vähintään 150 henkilöllä verrattuna kolme vuotta aiempaan hyväksytyyn henkilöstömäärään. Uudelleen organisointi vaatii aina Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksen.

Edellä mainittu huomioon ottaen Naton sotilaselin voi tulla tämän täydentävän sopimuksen soveltamisalaan suoraan Pariisin pöytäkirjan 1 artiklan b ja c kohdan nojalla taikka pöytäkirjan 14 artiklan nojalla Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksellä, ja noudattaen asiakirjan C-M(69)22 menettelyä. Kieliasusta huolimatta artiklan 6 kohdan määritelmä ”liittokunnan esikunta” voi siis käytännössä olla myös muu Naton kansainvälinen sotilasorganisaatio kuin sotilasesikunta, esimerkiksi Naton osaamiskeskus.

Artiklan 7 kohdan mukaan *Naton kumppanuus- ja yhteistyöohjelmat* tarkoittaa kaikkia Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksymiä Naton kumppanuus- ja yhteistyöhankkeita riippumatta siitä, perustuvatko ne maantieteelliseen vai toiminnalliseen suhteeseen.

Esimerkkejä käynnissä olevista Naton kumppanuus- ja yhteistyöohjelmista ovat esimerkiksi Välimeren dialogi (Mediterranean Dialogue) ja Istanbulin yhteistyöaloite (Istanbul Cooperation Initiative). Naton kumppanuus- ja yhteistyöohjelmat hyväksytään Natossa konsensusperiaatteella, joten myös Suomi on mukana vaikuttamassa niihin.

Artiklan 8 kohdan mukaan *kansainväliset järjestöt, kansalaisjärjestöt ja kansainväliset tuomioistuimet* tarkoittaa niitä organisaatioita, jotka osallistuvat Naton toimintaan Suomen alueella sijaitsevan tai muutoin siellä tai sieltä käsin toimivan liittokunnan esikunnan tuella tai tukena, kun Pohjois-Atlantin neuvosto on hyväksynyt osallistumisen ja kyseinen liittokunnan esikunta on asianmukaisesti ilmoittanut siitä Suomelle.

Artiklan 9 kohdan mukaan *liittokunnan esikunnan päällikkö* tarkoittaa sotilas- tai siviilihenkilöstöön kuuluvaa ylempää vastuuvirkamiestä, joka on kulloinkin nimitetty tai määrätty edustamaan liittokunnan esikuntaa.

Artiklan 10 kohdan mukaan *lähettäjävaltiolla* tarkoitetaan Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolta, mukaan lukien Suomea, sekä PfP SOFAn osapuolta, joka määrää palvelukseen Pariisin pöytäkirjan 3 artiklassa ja PfP SOFAn toisen lisäpöytäkirjan I artiklan 1 kappaleen b kohdassa määriteltyjä jäseniä.

Pariisin pöytäkirjan 3 artiklassa määritellään käsitteet ”joukko” ja ”siviilihenkilöstö”. Pöytäkirjan 3 artiklan 1 kappaleen a kohdan mukaan ”joukko” tarkoittaa liittokunnan esikunnissa palvelevaa henkilöstöä, joka kuuluu jonkun Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolen maa-, meri- tai ilmavoimiin. Pöytäkirjan 3 artiklan 1 kappaleen b kohdan mukaan ”siviilihenkilöstö” tarkoittaa siviilihenkilöstöä, jossa ei ole kansalaisuudettomia eikä muun kuin Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolen kansalaisia eikä vastaanottajavaltion kansalaisia tai henkilöitä, joilla on vakinainen asuinpaikka vastaanottajavaltiossa, ja joka i) palvelee liittokunnan esikunnassa ja on jonkin Pohjois-Atlantin sopimuspuolen asevoimien palveluksessa tai ii) kuuluu liittokunnan esikuntien palveluksessa oleviin siviilihenkilöstöluokkiin siten kuin Pohjois-Atlantin neuvosto päättää.

Pariisin pöytäkirjassa ei ole määritelty lähettjävaltiota. Kuten Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 90/2023 vp, s. 104) on todettu, sovellettaessa Nato SOFAa viittausten kautta liittokunnan esikuntaan, se Naton jäsenvaltio, jonka maa-, meri- tai ilmavoimiin kuuluva henkilö palvelee liittokunnan esikunnassa, voi olla yhtä aikaa sekä Nato SOFAn mukainen lähettjä- että vastaanottajavaltio. Esimerkkinä on mainittu tilanne, jossa Puolustusvoimien palveluksessa oleva sotilashenkilö työskentelisi toisessa Naton jäsenvaltiossa sijaitsevan liittokunnan esikunnan palveluksessa ja vierailisi Suomessa esikunnalle suorittamiensa virallisten tehtäviensä yhteydessä.

Täydentävän sopimuksen osalta myös Suomi voi olla lähettjävaltio Suomessa toimivassa liittokunnan esikunnassa palvelevan, jäljempänä artiklan 12 kohdassa määritellyn henkilöstön osalta. Toisin kuin pöytäkirjassa, jossa siviilihenkilöstön määritelmästä on rajattu pois vastaanottajavaltion kansalaiset, tämä koskee 12 kohdan a alakohdassa tarkoitettua sotilashenkilöstön lisäksi myös Suomen kansalaisia, jotka ovat 12 kohdan b alakohdassa tarkoitettua siviilihenkilöstöä.

PfP SOFAn toisen lisäpöytäkirjan mukaan sen sopimuspuolet sitoutuvat soveltamaan keskinäisissä suhteissaan pöytäkirjan määräyksiä tarvittavin mukautuksin. PfP SOFAn toisen lisäpöytäkirjan I artiklan 1 kappaleen b kohdan mukaan, kun ilmaisut ”joukot” ja ”siviilihenkilöstö” esiintyvät pöytäkirjassa, niillä on pöytäkirjan 3 artiklassa määritelty merkitys ja niihin kuuluvat myös Naton sotilasesikunnan palveluksessa tai esikunnan kanssa tekemisissä olevat tällaiset henkilöt, jotka tulevat muista rauhankumppanuuteen osallistuvista sopimusvaltioista.

Artiklan 11 kohdan mukaan lyhenne *NCS* tarkoittaa Naton komentorakennetta. Komentorakenne (NATO Command Structure, NCS) koostuu pysyvistä monikansallisista ja yhteisesti rahoitetuista strategisen, operatiivisen ja taktisen tason johtoportaista ja esikunnista, jotka sijaitsevat Naton eri jäsenvaltioissa. Sitä täydentävä Naton joukkorakenne (NATO Force Structure, NFS) muodostuu jäsenvaltioiden asettamista kansallisista ja monikansallisista joukoista, esikunnista ja muista sotilasorganisaatioista. Esikuntia perustettaessa selvitetään, minkälaisesta esikunnasta on kyse ja tullaanko sille mahdollisesti myöntämään Pariisin pöytäkirjan mukaista asemaa.

Artiklan 12 kohdassa määritellään *jäsenet*. Kohta on keskeinen sopimuksen henkilöllisen soveltamisalan kannalta. Kohdan johtolauseen mukaan ”jäsenet” tarkoittaa Suomessa toimivassa liittokunnan esikunnassa palvelevaa henkilöstöä, jonka lähettjävaltio on sinne määrännyt tai joka palvelee liittokunnan NCS-esikunnassa, mukaan lukien lisäelementteihin määrätty henkilöstö, joka kuuluu johonkin jäljempänä määriteltävistä ryhmistä.

Lähettjävaltio on määritelty edellä sopimuksen 1 artiklan 10 kohdassa, ja se sisältää myös Suomen Suomessa toimivien liittokunnan esikuntien osalta. NCS eli Naton komentorakenne on määritelty edellä artiklan 11 kohdassa sekä lisäelementit jäljempänä artiklan 23 kohdassa.

Artiklan 12 kohdan a alakohdan mukaan jäseniä ovat lähettäjävaltion maa-, meri- tai ilmavoimiin kuuluva sotilashenkilöstö sekä johonkin Naton kumppanuus- ja yhteistyöohjelmaan osallistuvan valtion vastaava henkilöstö, jos asia on koordinoitu Suomen kanssa. Naton kumppanuus- ja yhteistyöohjelmat on määritelty edellä artiklan 7 kohdassa.

Käytännössä artiklassa määrätyllä koordinoinnilla turvataan Suomen vaikutusmahdollisuus etenkin tilanteissa, joissa Naton kumppanuus- ja yhteistyöohjelmaan osallistuu valtio, joka ei ole liittynyt PfP SOFAan. Suomella on lisäksi mahdollisuus vaikuttaa Naton kumppanuus- ja yhteistyöohjelmiin artiklan 7 kohdassa mainitulla tavalla.

Artiklan 12 kohdan b alakohdan mukaan jäsenet tarkoittaa myös siviilihenkilöstöä, jolla tarkoitetaan henkilöstöä, johon kuuluu jotkut seuraavista: (i) määritelmän mukaiset henkilöt, jotka ovat lähettäjävaltion kansalaisia ja sen palveluksessa, sekä johonkin Naton kumppanuus- ja yhteistyöohjelmaan osallistuvan valtion vastaava henkilöstö, jos asia on koordinoitu Suomen kanssa; sekä (ii) liittokunnan esikunnan palveluksessa olevat Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolen kansalaiset, jotka kuuluvat Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksen mukaisesti Naton siviilihenkilöstöä koskevissa määräyksissä määriteltyihin siviilihenkilöstöluokkiin.

Pariisin pöytäkirjan 3 artiklan 1 kappaleen b kohdan määritelmästä poiketen siviilihenkilöstön ei tarvitse olla Naton jäsenvaltioiden asevoimien palveluksessa, vaan riittää, että he ovat lähettäjävaltion kansalaisia ja sen palveluksessa. Neuvotteluissa saadun tiedon perusteella tämä kattaisi esimerkiksi lähettäjävaltion ministeriöistä esikuntaan palvelemaan määrätyn henkilöstön. Siviilihenkilöstö voi tämän lisäksi koostua Naton suoraan palkkaamista siviilihenkilöistä. Täydentävän sopimuksen osalta tämä tarkoittaisi Suomessa toimivassa liittokunnan esikunnassa palvelevaa siviilihenkilöstöä, jonka lähettäjävaltio, mukaan lukien Suomi on sinne määrännyt tai joka palvelee liittokunnan NCS-esikunnassa, sisältäen myös Suomen kansalaiset.

Tämän esityksen antamishetkellä voimassa olevien Naton siviilihenkilöstöä koskevien määräysten perusteella 12 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksen mukaisia siviilihenkilöstöluokkia ovat Naton kansainvälinen siviilihenkilöstö (NATO International Civilians), neuvonantajat (consultants) ja määräaikainen henkilöstö (temporary personnel).

Artiklan 12 kohdan b alakohdan siviilihenkilöstön määritelmän piiriin ei sisälly Suomessa paikalta palkattu henkilöstö, joka on määritelty jäljempänä artiklan 16 kohdassa.

Artiklan 12 kohdan c alakohdan mukaan jäseniin kuuluvat myös henkilöt, jotka kansainvälinen järjestö, kansalaisjärjestö tai kansainvälinen tuomioistuin on Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksen perusteella määrännyt palvelemaan liittokunnan esikunnassa, jollei heillä ennestään ole sellaisiin erillisiin sopimuksiin perustuvaa asemaa, joissa Suomi on osapuolena. Kansainvälinen järjestö, kansalaisjärjestö tai kansainvälinen tuomioistuin on määritelty edellä artiklan 8 kohdassa.

Täydentävää sopimusta sovelletaan sellaiseen henkilöstöön, joka palvelee Suomessa toimivassa liittokunnan esikunnassa. Sanalla ”palvelee” viitataan englanninkieliseen sanaan ”attached”, ja samaa termiä on käytetty pöytäkirjan 3 artiklan 1 kappaleen a kohdan joukon ja b kohdan siviilihenkilöstön määritelmässä. Termiä on tulkittava laajasti. Soveltamisala kattaa esikunnan varsinaisen henkilöstön lisäksi myös henkilöstön, joka on määrätty väliaikaisesti palvelemaan Suomessa sijaitsevassa liittokunnan esikunnassa esimerkiksi yksittäistä virkamatkaa varten. Virkamatkojen osalta esikunnassa palvelemisen tulisi käytännössä ilmetä henkilön matkamääräyksestä. Esikunnan sijainnin osalta määritelmä kattaisi myös väliaikaisesti Suomessa sijaitsevat esikunnat sekä esikuntien osat.

Henkilöön, joka palvelee muualla kuin Suomessa toimivassa liittokunnan esikunnassa ei sovelleta tätä sopimusta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi Saksassa sijaitsevassa liittokunnan esikunnassa palveleva henkilöstö, joka on Suomessa vierailemassa kansallisessa Puolustusvoimien esikunnassa, ei tule tämän sopimuksen soveltamisalaan. Sopimuksen 7 artiklan 6 kohdassa on kuitenkin Suomen ulkopuolella sijaitsevilla liittokunnan esikunnissa palvelevia kenraalin arvoisia upseereita ja lippu-upseereita sekä vastaaviin arvoluokkiin kuuluvia siviilivirkamiehiä koskeva poikkeus.

Artiklan 13 kohdan mukaan *huollettava* tarkoittaa pöytäkirjan 3 artiklan 1 kappaleen c kohdassa määriteltyjen henkilöiden lisäksi henkilöä, joka on oikeudellisista, taloudellisista tai terveydellisistä syistä riippuvainen liittokunnan esikunnan jäsenestä, saa elatuksensa tältä jäseneltä, asuu hänen kanssaan ja oleskelee Suomen alueella lähettäjävaltion vahvistuksen perusteella tai Naton siviilihenkilöstön (Naton siviilihenkilöstöä koskevissa määräyksissä määritellyn mukaisesti) ollessa kyseessä liittokunnan esikunnan vahvistuksen perusteella.

Pöytäkirjan 3 artiklan 1 kappaleen c kohdan mukaan *huollettava* tarkoittaa 1 kappaleen a ja b kohdassa määritellyn joukon tai siviilihenkilöstön jäsenen puolisoa tai sellaisen jäsenen lasta, joka saa häneltä elatuksensa. Täydentävä sopimus täydentää ja nykyaikaistaa tätä määritelmää.

Artiklan 14 kohdan mukaan *oikeutetut jäsenet* tarkoittaa liittokunnan esikunnan edellä 12 alakohdassa määriteltyjä jäseniä, lukuun ottamatta sellaisia jäseniä, jotka Suomi on määrännyt palvelemaan liittokunnan esikunnassa tai jotka ovat esikunnan palveluksessa ja ovat Suomen kansalaisia tai oleskelevat pysyväisluonteisesti Suomessa.

Täydentävän sopimuksen 18 artikla sisältää oikeutettujen jäsenten tulli- ja verovapauksia koskevan yleisen määräyksen. Sen 1 kohdan mukaan oikeutetuilla jäsenillä ja heidän huollettavillaan on tietyin edellytyksin muun muassa oikeus henkilökohtaisten tavaroiden ja huonekalujen sekä moottoriajoneuvojen maahantuontiin ja ostamiseen tulleita ja veroita. Oikeutettujen jäsenten tulli- ja verovapauksia sekä niitä koskevia menettelyitä on selostettu tarkemmin 18 ja 19 artiklaa koskevissa perusteluissa.

Artiklan 15 kohdan mukaan *turvallisuushenkilöstö* tarkoittaa sopimuksen VII artiklan 10 kappaleessa tarkoitettua sotilaspoliisin jäseniä sekä riittävän koulutuksen saaneita jäseniä, jotka liittokunnan esikunnan päällikkö tai määrätty edustaja on määrännyt takaamaan järjestyksen, kurin ja turvallisuuden ylläpitämisen liittokunnan esikunnan tiloissa ja alueilla. Turvallisuuhenkilöstöön kuuluva henkilöstö määrittellään liittokunnan esikunnan sisäisessä turvallisuussuunnitelmassa Naton toimintaperiaatteiden mukaisesti.

Sopimuksen VII artiklan 10 kappaleessa ei ole määritelty mitä sotilaspoliisilla tarkoitetaan. Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 90/2023 vp, s. 78) on todettu, että kukin valtio ja sen asevoimat päättävät itse, millä tavalla se järjestää joukkojensa kurin ja järjestyksen ylläpidon. Hallituksen esityksen mukaan valtiokäytäntö huomioden sotilaspoliisin käsitteen tulee katsoa kattavan myös sotilaallisen kurin ja järjestyksen ylläpitämisestä vastuussa olevat sotilasesimiehet ja näiden alaisuudessa toimivat sotilaat sekä esimerkiksi vartiotehtäviin määrätty sotilaat, vaikka nämä eivät toimitakaan sotilaspoliisin nimikkeellä. Sotilashenkilöstön osalta täydentävän sopimuksen 1 artiklan 15 kohta ei siten käytännössä laajenna Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan myötä voimassa olevaa nykytilaa, mutta selkeyttää sitä kattamaan nimenomaisesti myös muun kuin sotilaspoliisin nimikkeellä toimivan henkilöstön.

Turvallisuuhenkilöstön määritelmässä viitataan jäseniin, jotka on määritelty täydentävän sopimuksen 1 artiklan 12 kohdassa. Määritelmä kattaa 12 kohdan b ja c alakohdan myötä myös

siviilihenkilöstön, jolla on riittävä koulutus. Tältä osin määritelmällä laajennetaan turvallisuudesta vastaavan henkilöstön määritelmää Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan myötä voimassa olevasta nykytilasta, joka kattaa vain Nato SOFAssa tarkoitettuna sotilaspoliisina toimivan sotilashenkilöstön.

Nato SOFAssa ei ole määritelty sitä, mitä sotilaspoliisilla tarkoitetaan. Kukin valtio ja sen asevoimat päättävät itse, millä tavalla se järjestää joukkojensa kurin ja järjestyksen ylläpidon. Valtiokäytäntö huomioiden sotilaspoliisin käsitteen tulee katsoa kattavan myös sotilaallisen kurin ja järjestyksen ylläpitämisestä vastuussa olevat sotilasesimiehet ja näiden alaisuudessa toimivat sotilaat sekä esimerkiksi vartiotehtäviin määrättyt sotilaat, vaikka nämä eivät toimisikaan sotilaspoliisin nimikkeellä. (HE 90/2023 vp, s. 78).

Laajennuksella mahdollistetaan joustavampi järjestyksen, kurin ja turvallisuuden ylläpitäminen liittokunnan esikunnan tiloissa ja alueilla. Laajennus on tarpeen, koska kaikissa liittokunnan esikunnissa ei ole varsinaista sotilaspoliisia, eikä henkilöstön käytettävyyttä ole tarkoituksenmukaista rajata koskemaan vain sotilashenkilöstöä. Riittävän koulutuksen vaatimuksella varmistetaan, että turvallisuushenkilöstöön määrättyllä henkilöllä on riittävä koulutus tehtäviensä hoitamiseksi. Riittävän koulutuksen tason määrittäisi liittokunnan esikunta ja kyseinen henkilöstö tulisi määritellä liittokunnan esikunnan sisäisessä turvallisuussuunnitelmassa Naton toimintaperiaatteiden mukaisesti.

Artiklan 16 kohdan mukaan *paikalta palkattu henkilöstö* tarkoittaa siviilihenkilöstöä, jonka asema määräytyy paikallisesti sopimuksen IX artiklan 4 kappaleessa määritellyllä tavalla.

Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan hyväksymistä koskevan hallituksen esityksen (HE 90/2023 vp, s. 88) mukaan sopimuksen IX artiklan 4 kappaleessa määrätään lähettäjävaltion joukkojen ja siviilihenkilöstön paikallisen siviilityövoiman työehdoista ja asemasta. Lähettäjävaltion joukkojen ja siviilihenkilöstön paikallisen siviilityövoiman työehdot, erityisesti palkka, lisät sekä ehdot työntekijöiden suojelemiseksi määräytyvät vastaanottajavaltion lainsäädännön mukaan eikä heitä missään tarkoituksessa pidetä lähettäjävaltion joukkojen tai siviilihenkilöstön jäseninä. Hallituksen esityksessä on todettu, että pöytäkirjan 3 artiklan 2 kappaleen mukaan liittokunnan esikuntaa pidetään joukkona sopimuksen IX artiklan 4 kappaletta sovellettaessa. Siten edellä mainittu tulee sovellettavaksi myös liittokunnan esikuntaan sen tarvitessa paikallista siviilityövoimaa vastaanottajavaltiossa.

Artiklan 17 kohdan mukaan *sopimustoimittajat* tarkoittaa sellaisia oikeushenkilöitä, jotka ovat yritystoiminnan harjoittamiseen laillisesti oikeutettuja yrityksiä tai luonnollisia henkilöitä ja joiden kanssa liittokunnan esikunta on tehnyt hankintasopimuksen, joita ei ole perustettu eikä rekisteröity Suomen alueelle Suomen lainsäädännön mukaisesti ja joilla ei ole siellä Suomen lainsäädännön mukaista pysyvää kotipaikkaa ja jotka eivät sijaitse Suomessa hankintasopimuksen tekemisen ajankohtana ja jotka tarjoavat teknisiä asiantuntijapalveluja tai muutoin suorittavat asiantuntija- ja neuvontatehtäviä yksinomaan Suomessa tarkoituksena toteuttaa liittokunnan esikunnan kanssa tehtyä tai sen tukemiseksi tehtyä hankintasopimusta. Tähän sisältyvät kohdan mukaan myös alihankkijat.

Sopimuksen tai pöytäkirjan määritelmät eivät kata sopimustoimittajia (contractors). Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan hyväksymistä koskevan hallituksen esityksen (HE 90/2023 vp, s. 57) mukaan Naton toiminnassa lähtökohtana on, että sopimustoimittajien asema järjestetään erikseen isäntämaan kanssa tehtävillä sopimuksilla ja järjestelyillä. Suomen Naton kanssa tekemän isäntämaatukea koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan (SopS 82/2014, jäljempänä Nato HNS MOU) ja yhteisymmärryspöytäkirjaa täydentävän teknisen järjestelyasiakirjan (SopS 35/2022, jäljempänä Nato HNS TA) joukkojen määritelmä kattaa Naton sopimustoimittajat.

Suomi on antanut Nato HNS MOU:n ja Nato HNS TA:n allekirjoituksen yhteydessä lausuman (statement), jossa selvennetään, että Suomi ei tunnusta sopimustoimittajia osaksi Nato SOFAn mukaisia joukkoja tai siviilihenkilöstöä. Täydentävän sopimuksen 1 artiklan 17 kohta on siten laajennus Nato SOFAan ja Pariisin pöytäkirjaan.

Artiklan 18 kohdan mukaan *sopimustoimittajien työntekijät* tarkoittaa henkilöitä, jotka eivät ole Suomen kansalaisia eivätkä oleskele pysyväisluonteisesti Suomessa, ja jotka suorittavat Suomessa palveluja yksinomaan tarkoituksena toteuttaa Suomessa toimivan liittokunnan esikunnan kanssa tehtyä tai sen tukemiseksi tehtyä hankintasopimusta täydentävän sopimuksen mukaisen toiminnan yhteydessä.

Artiklan 19 kohdan mukaan *sopimustoimittajan työntekijän huollettava* tarkoittaa puolisoa tai lasta, joka on elatuksen saamiseksi riippuvainen sopimustoimittajan työntekijästä, tai henkilöä, joka on oikeudellisista, taloudellisista tai terveydellisistä syistä riippuvainen sopimustoimittajan työntekijästä, saa elatuksensa tältä työntekijältä, asuu hänen kanssaan ja oleskelee Suomen alueella. Kohdan mukaan, jos kyse on sellaisesta sopimustoimittajan työntekijän huollettavasta, joka ei ole työntekijästä elatuksen saamiseksi riippuvainen puoliso tai lapsi, huollettavan perhesuhde vahvistetaan siitä valtiosta, jonka kansalainen sopimustoimittajan työntekijä on, ja perhesuhde ilmoitetaan liittokunnan esikunnan välityksellä Suomen toimivaltaisille viranomaisille tunnustettavaksi ja hyväksyttäväksi.

Määritelmä vastaa edellä 13 kohdan määritelmää liittokunnan esikunnan jäsenen huollettavasta. Liittokunnan esikunnan jäsenen huollettavan asema vahvistetaan lähettäjävaltion vahvistuksen perusteella tai Naton siviilihenkilöstön ollessa kyseessä liittokunnan esikunnan vahvistuksen perusteella.

Artiklan 20–22 kohtaan sisältyy kanttiineja, kahviloita ja ruokaloita koskevat määritelmät. Artiklan 20 kohdan mukaan kanttiineilla tarkoitetaan verottomien ja tullittomien tavaroiden ja palvelujen tarjoamisen ja jälleenmyynnin helpottamiseksi toimivia myymälöitä tai liikkeitä, lukuun ottamatta lääkevalmisteiden ja farmaseuttisten tuotteiden myyntiä. Artiklan 21 kohdan mukaan kahviloilla tarkoitetaan ruokailupaikkoja. Artiklan 22 kohdan mukaan ruokaloilla tarkoitetaan välipalaa ja juomia tarjoilevia sekä henkilöstön seurustelua edistäviä palvelupaikkoja.

Täydentävän sopimuksen 17 artikla sisältää kanttiinien, kahviloiden ja ruokaloitten tulli- ja verovapauksia koskevan yleisen määräyksen. Sopimuksen 17 artiklan 1 kohdan mukaan liittokunnan esikunnille myönnettyjä vapautuksia verosta sovelletaan myös elintarvikkeiden, muiden tarvikkeiden, varusteiden ja muiden tavaroiden sekä palvelujen maahantuontiin Suomeen ja ostamiseen Suomessa kohtuullisina määrinä sellaisten kanttiinien, ruokaloitten ja kahviloiden pitämiseksi, jotka on perustettu tällaisten elintarvikkeiden, tarvikkeiden tai palvelujen myymiseksi tai jakelemiseksi jäsenille ja heidän huollettavilleen. Sen mukaan liittokunnan esikunta vapautettaisiin veroista kanttiineissa, kahviloissa ja ruokaloissa harjoitettavan toiminnan osalta. Sopimuksen 17 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenille ja heidän huollettavilleen sallitaan muun muassa pääsy kanttiineihin ostamaan tullittomia ja verottomia tavaroita. Kanttiineja, kahviloita ja ruokaloita koskevia vapautuksia ja niitä koskevia menettelyitä on selostettu tarkemmin 17 artiklaa koskevissa perusteluissa.

Artiklan 23 kohdan mukaan *lisäelementit* tarkoittaa alempia yksiköitä sekä Naton ja muiden kuin Naton kansallisia tai kansainvälisiä erillisosastoja, mukaan lukien suomalaiset lisäelementit ja tukiyksiköt, jotka Suomi on määrännyt palvelemaan liittokunnan esikunnassa, tilapäiset esikunnat tai tukiyksiköt ja kansalliset sotilasedustajat ja yhteystoimistot, sekä Naton virastoja liittokunnan esikunnan tueksi määrättyine yhteysryhmineen ja -virkamiehin.

Artiklan 23 kohdan tarkoittamat lisäelementit tukevat suoraan esikunnan toimintaa ja niiden toiminta on siten kiinteässä suhteessa Natoon toisin kuin 24 kohdassa määritellyt kansalliset tukiyksiköt, jotka tukevat kansallista henkilöstöään.

Artiklan 24 kohdan mukaan *kansallinen tukiyksikkö* tarkoittaa kansallista organisaatioyksikköä, joka toimii Suomessa liittokunnan esikunnan tukena Suomen suostumuksella, antaa tukea kyseiseen esikuntaan palvelemaan määrätuille jäsenilleen ja toimii lähettäjävaltion kansallisen toimivallan alaisena.

Kansalliset tukiyksiköt avustavat kansallista henkilöstöään käytännön asioissa ja niitä on esikuntien yhteydessä varsinkin silloin, kun esikunta on riittävän suuri. Kansalliset tukiyksiköt eivät ole Naton komennossa, mutta niille myönnetään sopimuksessa rajatusti oikeuksia, koska ne auttavat esikuntaa sen toiminnassa.

2 artikla. Yleiset määräykset.

Artiklan 1 kohdan mukaan täydentävää sopimusta sovelletaan sen johdanto-osassa ja 1 artiklassa määriteltyihin strategisiin johtoesikuntiin ja liittokunnan esikuntiin.

Artiklan 2 kohdan mukaan osapuolet helpottavat Nato SOFAn, Pariisin pöytäkirjan, PFP SOFAn ja täydentävän sopimuksen täytäntöönpanoa ja pyrkivät toimimaan mahdollisimman tehokkaasti yhteistyössä liittokunnan esikunnan kanssa pannaan ne tehokkaasti täytäntöön.

Artiklan 3 kohdan mukaan täydentävän sopimuksen tarkoituksena on helpottaa liittokunnan esikuntien toimintaa ja säilyttää tällaisten esikuntien ja niiden jäsenten lahjomattomuus ja riippumattomuus. Suomi myöntää jäsenille ja heidän huollettavilleen oikeuksia Naton edun vuoksi ja liittokunnan esikunnan tukemiseksi eikä heidän henkilökohtaiseksi edukseen. Näiden oikeuksien haltijoina ovat strategiset johtoesikunnat ja liittokunnan esikunnat.

Artiklan 4 kohdan mukaan täydentävä sopimus on tarkoitettu noudattamaan Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksiä sekä Naton määräyksiä ja toimintaperiaatteita. Tämän mukaisesti katsotaan, että virallinen toiminta käsittää sekä kyseisen liittokunnan esikunnan tavoitteita ja tehtäviä toteuttavan toiminnan että liittokunnan esikunnalle myönnettyillä kohdentamattomilla varoilla rahoitettavan toiminnan.

Täydentävän sopimuksen sopimuspuolina ovat Suomen ohella Naton strategiset johtoesikunnat, joiden toiminta perustuu Naton jäsenvaltioiden tahdon toteuttamiseen. Sopimus on siten tämän varmistamiseksi laadittu noudattamaan Naton jäsenvaltioiden Pohjois-Atlantin neuvoston tai sitä alemman tasoisten elinten päätöksiä. Strategiset johtoesikunnat eivät voisi sopia sellaisista sopimusmääräyksistä, jotka olisivat ristiriidassa Naton jäsenvaltioiden tekemien päätösten kanssa.

Koska täydentävä sopimus on tarkoitettu noudattamaan Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksiä sekä Naton määräyksiä ja toimintaperiaatteita, voidaan sopimuksen tulkinnassa käyttää apuna myös kyseiset päätökset, määräykset ja toimintaperiaatteet sisältäviä asiakirjoja. On kuitenkin huomattava, että kyseiset asiakirjat ovat pääsääntöisesti vähintään Nato Unclassified -merkinnällä varustettuja, joten niitä ei voida tässä hallituksen esityksessä avata tarkemmin.

Kohdentamattomia varoja käytetään esimerkiksi 34 artiklan tarkoittamaan moraalialia ja hyvinvointia edistävään toimintaan.

Artiklan 5 kohdan määräyksen mukaan Suomelle, mukaan lukien sen paikalliset viranomaiset, ei saa kertyä tuloja liittokunnan esikunnan toiminnasta tai omaisuudesta.

Sopimusmääräys kuvastaa periaatetta, jonka mukaan jäsenvaltioiden rahoittama toiminta ei saa rikastuttaa isäntävaltioita. Käytännössä periaatetta toteutetaan sopimuksissa määrättyjen vero- vapauksien ja muiden oikeuksien ja vapauksien avulla.

Täydentävän sopimuksen 16 artikla sisältää liittokunnan esikunnan virallisen toiminnan vero- vapauksia koskevan yleisen määräyksen. Virallisen toiminnan vapautuksia ja niitä koskevia me- nettelyitä on selostettu tarkemmin 16 ja 19 artiklaa koskevissa perusteluissa.

Artiklan 6 kohdan mukaan liittokunnan esikunnan sallitaan käyttää omaa lippuaan ja pitää sitä näkyvillä Naton, Naton jäsen- ja kumppanivaltioiden sekä Naton kumppanuus- ja yhteistyöoh- jelmiin osallistuvien valtioiden lippujen ja muiden organisaatioiden lippujen rinnalla voimassa olevien kyseistä esikuntaa koskevien määräysten mukaisesti. Liittokunnan esikunta voi myös suunnitella oman vaakunansa ja virallisen leimansa, edellyttäen ainoastaan, että tällöin nouda- tetaan Naton määräyksiä. Artiklan 6 kohdan määräyksen mukaan liittokunnan esikunnan tun- nukset tulee suojata asianmukaisesti Suomen lainsäädännöllä, minkä lisäksi toimivaltaisten vi- ranomaisten tulee tunnustaa esikunnan virallinen leima esikunnan pyynnöstä, ja se tulee antaa tiedoksi asianomaisille valtion ministeriöille ja virastoille.

Asianmukaista suojaa ei ole määritelty artiklassa, mutta neuvotteluiden perusteella sopimus- määräyksen tarkoituksenmukaisen toimeenpanon vertailukohtana voidaan pitää Puolustusvoi- mien tunnuskuva nauttimaa suojaa.

Liittokunnan esikuntien tunnusten suojasta säädettäisiin voimaansaattamislain 2 §:ssä vastaa- vasti kuin Puolustusvoimien tunnuskuva on säädetty puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 35 ja 49 §:ssä. Tunnuskuvien käyttö ilman liittokunnan esikunnan myöntämää lupaa olisi kiellettyä ja säädetty rangaistavaksi.

Artiklan 7 kohdan mukaan täydentävän sopimuksen 1 artiklan 23 alakohdassa määritellyillä lisäelementeillä, niiden jäsenillä ja heidän huollettavillaan on sama asema, joka liittokunnan esikunnalle, sen jäsenille ja heidän huollettaviltaan annetaan täydentävän sopimuksen 5, 6, 9, 11 ja 13–36 artiklassa. Lähettäjävaltio voi Suomen kanssa tehtävien järjestelyjen mukaisesti ja liittokunnan esikunnan asemaan vaikuttamatta määrätä, ettei sen lisäelementeillä ole täydentä- vän sopimuksen mukaista asemaa vaan asema, joka perustuu Nato SOFAan ja/tai muihin Suo- men kanssa tehtyihin sopimuksiin.

Käytännössä sopimusmääräyksen toinen virke mahdollistaa Nato SOFAn soveltamisen ohella sopimisen siitä, sovelletaanko 1 artiklan 23 alakohdassa määriteltyihin lisäelementteihin kuten kansallisiin tukiyksiköihin kahdenvälisiä järjestelyjä kuten esimerkiksi Puolustusyhteistyöstä Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltojen hallituksen välillä tehtyä sopimusta (SopS 69 ja 70/2024, jäljempänä DCA) vai tulevatko ne täydentävän sopimuksen soveltamis- alaan. Ratkaisu voidaan tehdä jokaisen lisäelementin osalta erikseen.

Artiklan 8 kohdan mukaan Naton virastojen asema perustuu Ottawassa allekirjoitettuun sopi- mukseen Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta (SopS 42 ja 43 /2023, jäljempänä Ottawan sopimus). Jos kuitenkin Naton viraston peruskirjassa määrätään, että kyseisen viraston henkilöstöllä on Pariisin pöytäkirjan mukainen asema, täy- dentävää sopimusta sovelletaan sen 1 artiklan 6 alakohdasta riippumatta viraston henkilöstöön, kun se on määrätty liittokunnan esikuntaan tukemaan sen tavoitteita, ja Suomelle ilmoitetaan tästä asianmukaisesti.

Sopimusmääräyksellä mahdollistetaan esimerkiksi Naton siviiliorganisaatioiden henkilöstön palveleminen sotilasesikunnissa ilman, että syntyy tilannetta, jossa samassa organisaatiossa palvelee henkilöitä useammalla eri statuksella.

Artiklan 9 kohdan mukaan ellei liittokunnan esikunnalle ole myönnetty kansainvälistä rahoitusta päätöksen C-M(69)22 mukaisesti, täydentävän sopimuksen 3 artiklassa ja 4 artiklan 1, 2 ja 5 kohdassa sovittuja menettelyjä sekä 15 artiklan 1 kohdassa ja 19 artiklan 5 kohdassa määrättyä takuuta ei sovelleta sellaiseen liittokunnan esikuntaan, joka on perustettu Naton jäsen- ja/tai kumppanivaltioiden välisillä kahden- tai monenvälisillä järjestelyillä. Tällaisen liittokunnan esikunnan rahoitukseen, hallintoon ja sijaintiin voidaan soveltaa näihin järjestelyihin osallistuvien valtioiden välisiä erillisiä järjestelyjä. Lisäksi tämän täydentävän sopimuksen 8 artiklan 1, 2 ja 4 kohtaa sekä 12 artiklan 1 ja 3 kohtaa sovelletaan ainoastaan sellaiseen liittokunnan esikuntaan, jolle on määrätty Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksymä rauhanajan kokoonpano.

Kansainvälisen rahoituksen myöntämisestä Naton sotilaselimille päätetään Natossa Pohjois-Atlantin neuvostossa asiakirjan C-M(69)22 mukaisessa menettelyssä. Sen mukaan kansainvälistä rahoitusta voidaan myöntää Naton sotilaselimelle, jolla on asiakirjassa tarkoitettu kansainvälinen asema, tunnistettu Nato-tehtävä, joka on todella luonteeltaan kansainvälinen, sekä jolla on sotilaskomitean valtuuttama kansainvälinen henkilöstömäärä. Lisäksi Pohjois-Atlantin neuvosto voi pakottavista syistä poikkeuksellisesti myöntää kansainvälistä rahoitusta Naton sotilaselimelle, jolla ei ole asiakirjan tarkoittamaa kansainvälistä asemaa taikka kieltää tai rajoittaa rahoitusta sellaiselle sotilaselimelle, jolla on kyseinen asema.

Naton joukkorakenteeseen kuuluvat esikunnat sekä Naton osaamiskeskukset perustetaan tyypillisesti Naton jäsen- ja/tai kumppanivaltioiden välisillä kahden- tai monenvälisillä järjestelyillä, tyypillisesti osallistujien välillä tehtävällä yhteisymmärryspöytäkirjalla (Memorandum of Understanding, MoU), ja niille annetaan Pariisin pöytäkirjan mukainen asema vasta perustamisen jälkeen. Komentorakenteen esikunnat puolestaan perustetaan varsinaisesti Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksillä ja niille myönnetään Pariisin pöytäkirjan mukainen asema perustamisen yhteydessä.

Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksymällä rauhanajan kokoonpanolla tarkoitetaan asiakirjaa, josta ilmenee liittokunnan esikunnalle rauhanaikaa varten hyväksytyt sotilas- ja siviilivirat sekä organisaatorakenne. Kyse on käytännössä liittokunnan esikunnalle hyväksytystä henkilöstömäärästä ja -rakenteesta.

Artikloiden perusteluihin on kirjattu, miltä osin niiden soveltamista on rajattu 2 artiklan 9 kohdan määräyksillä.

3 artikla. Naton komentorakenteeseen kuuluvan liittokunnan esikunnan sijoituspaikka ja pysyvän sijoituspaikan muuttaminen.

Artiklan 1 kohdan mukaan Naton komentorakenteeseen kuuluvan liittokunnan esikunnan pysyvä sijoituspaikka Suomen alueella rauhan aikana määrätään asianomaisen strategisen johtoesikunnan ja Suomen välisillä järjestelyillä. Tällaisen liittokunnan esikunnan pysyvän rauhanajan sijoituspaikan muuttaminen edellyttää Suomen ja Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksyntää.

Artiklan taustalla on erityisesti Nato SOFAn IX artiklan 3 kappale. Pariisin pöytäkirjan 3 artiklan 2 kappaleen mukaan Nato SOFAn IX artiklan 3 kappaleta sovellettaessa liittokunnan esikunta rinnastetaan joukkoon. NATO SOFAn IX artiklan 3 kappaleen mukaan vastaanottajavaltion viranomaisten tulee hoitaa tarvittavat järjestelyt rakennusten, maa-alueiden ja niihin liittyvien laitteistojen ja palvelujen hankkimiseksi lähettäjävaltion joukkojen ja siviilihenkilöstön

käyttöön, ellei voimassa olevista tai lähettäjävaltion ja vastaanottajavaltion valtuuttamien edustajien kesken tehtävistä sopimuksista muuta johdu. Ensisijaisesti rakennusten ja maa-alueiden käyttötarpeet järjestetään siis artiklan mukaisesti sopimuksin.

Artiklan 1 kohdassa viitataan strategisen johtoesikunnan ja Suomen välisiin järjestelyihin, joilla Naton komentorakenteeseen kuuluvan liittokunnan esikunnan sijoituspaikka määrätään. Nämä järjestelyt voivat olla eritasoisia. Tyypillisesti kyseessä on isäntävaltion kirje johtoesikunnalle Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksen jälkeen, jolla isäntävaltio tarjoaa sijoituspaikkaa liittokunnalle esikunnalle. Sopimusmääräyksen taustalla on vaatimus isäntävaltion eli tässä tapauksessa Suomen suostumuksesta sijaintipaikalle Tämä mahdollistaa tarvittaessa myös kansallisen päätöksenteon asiassa. Johtoesikunta vastaa isäntävaltion kirjeeseen, jolloin ne yhdessä muodostavat kirjeenvaihdolla tehdyn järjestelyn sijoituspaikasta.

Artiklan 1 kohta koskee vain Naton komentorakenteen esikuntia. Joukkorakenteen esikunnat perustetaan tyypillisesti osallistujien välillä tehtävällä yhteisymmärryspöytäkirjalla (Memorandum of Understanding, MoU), ja samalla sovitaan niiden sijoituspaikasta.

Myös Naton komentorakenteeseen kuuluvan liittokunnan esikunnan sijaintipaikan muuttaminen edellyttää artiklan 1 kohdan mukaan Suomen ja Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksyntää.

Artiklan 2 kohdan mukaan minkään 3 artiklassa ei tulkita estävän Naton toimivaltaista viranomaista päättämästä liittokunnan esikunnan sijoituspaikan muuttamisesta aiheutuvien kulujen rahoituksesta tai edellyttävän, että se päättää tästä.

Täydentävän sopimuksen 3 artiklan määräyksiä ei sovelleta 2 artiklan 9 kohdan nojalla sellaiseen liittokunnan esikuntaan, joka on perustettu Naton jäsen- ja/tai kumppanivaltioiden välisillä kahden- tai monenvälisillä järjestelyillä ellei kyseiselle esikunnalle ole myönnetty kansainvälistä rahoitusta päätöksen C-M(69)22 mukaisesti.

4 artikla. Liittokunnan esikunnan tilojen ja alueiden käyttö.

Artiklassa määrätään rakennusten ja maa-alueiden käytöstä Suomen ja liittokunnan esikunnan kesken. Artiklan 1 kohdan mukaan strategisen johtoesikunnan pyynnöstä Suomi ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin antaakseen liittokunnan esikunnan käyttöön kaikki sen tarvitsemat maa-alueet, rakennukset ja kiinteät rakennelmat. Suomi antaa nämä tilat liittokunnan esikunnan käyttöön vastikkeetta, perimättä maksuja tai veroja ja vaatimatta lupia jäljempänä 16–19 artiklassa tarkoitettulla tavalla. Tarkemmista yksityiskohdista sovitaan kyseistä liittokunnan esikuntaa koskevalla erillisellä toimeenpanoasiakirjalla.

Kohdassa 1 viitataan Nato SOFAn IX artiklan kohtaan 3, jonka mukaisesti vastaanottajavaltion viranomaisten tulee hoitaa tarvittavat järjestelyt rakennusten, maa-alueiden ja niihin liittyvien laitteistojen ja palvelujen hankkimiseksi lähettäjävaltion joukkojen ja siviilihenkilöstön käyttöön, ellei voimassa olevista tai lähettäjävaltion ja vastaanottajavaltion valtuuttamien edustajien kesken tehtävistä sopimuksista muuta johdu. Näiden sopimusten ja järjestelyjen tulee olla mahdollisimman pitkälle niiden sääntöjen mukaisia, jotka koskevat vastaanottajavaltion vastaavan henkilökunnan käytössä olevia tiloja. Niihin liittyvät oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät vastaanottajavaltion lainsäädännön mukaisesti, jollei erityisessä sopimuksessa sovita toisin.

Artiklan 1 kohdassa viitataan myös Pariisin pöytäkirjan 4 ja 8 artikloihin. Pariisin pöytäkirjan 4 artiklassa täsmennetään, että Nato SOFAlla lähettäjävaltiolle annettavat oikeudet koskevat muun muassa asianomaista strategista johtoesikuntaa ja sen alaisia toimivallan käyttäjiä. Pöy-

täkirjan 8 artiklan 1 kohdan mukaan liittokunnan esikunnan perustamisen, rakentamisen, ylläpitämisen ja toiminnan helpottamiseksi esikunta vapautetaan mahdollisuuksien mukaan tulleista ja veroista, jotka vaikuttavat sen kuluihin yhteisen puolustuksen järjestämiseksi ja sen viralliseksi ja yksinomaiseksi hyödyksi. Kukin pöytäkirjan sopimuspuoli ryhtyy neuvotteluihin alueellaan toimivan liittokunnan esikunnan kanssa tehdäkseen sopimuksen tämän määräyksen täytäntöön panemisesta. Edelleen pöytäkirjan 8 artiklan 4 kohdassa täsmennetään, että ilmaisu ”tulit ja verot” ei kuitenkaan tarkoita maksuja saaduista palveluista. Virallisen toiminnan verovapauksia ja niitä koskevia menettelyitä on selostettu tarkemmin 16 ja 19 artiklaa koskevissa perusteluissa.

Täydentävän sopimuksen 4 artiklan 1 kohdan määräystä ei sovelleta 2 artiklan 9 kohdan nojalla sellaiseen liittokunnan esikuntaan, joka on perustettu Naton jäsen- ja/tai kumppanivaltioiden välisillä kahden- tai monenvälisillä järjestelyillä ellei kyseiselle esikunnalle ole myönnetty kansainvälistä rahoitusta päätöksen C-M(69)22 mukaisesti.

Lähtökohtaisesti liittokunnan käyttöön annettavat tilat ja alueet ovat valtion omistuksessa tai hallinnassa ja Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen käytössä. Rakennetut alueet, kuten varuskunnat, ovat yleensä Puolustuskiinteistöjen (Senaatti-konserni) hallinnoimia, kun taas Rajavartiolaitoksen alueista vastaa Senaatti-kiinteistöt. Rakentamattomat maa- ja vesialueet, kuten ampuma- ja harjoitusalueet, sekä osa varastoalueista ovat Metsähallituksen hallinnassa. Lisäksi Puolustusvoimien käytössä olevat lentokenttäalueet omistaa Finavia Oyj.

Puolustusvoimista annetun lain 14 §:n nojalla Puolustusvoimilla on oikeus tilapäisesti käyttää myös muita kuin pysyvässä käytössään olevia tiloja ja alueita, jos se on sotilaallisen harjoitustoiminnan, puolustusyhteistyön, Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen toimeenpanon tai puolustusvalmiuden kohottamisen kannalta välttämätöntä. Puolustusvoimat pyrkii aina ensisijaisesti sopimaan tällaisten kiinteistöjen käytöstä niiden omistajien ja haltijoiden kanssa.

Liittokunnan esikunnan käyttöön annettavista tiloista ja alueista ei peritä maksuja, kuten vuokraa tai veroja. Valtion vuokrajärjestelmässä noudatetaan valtiovarainministeriön määräyksellä (VN/35021/2023) annettua vuokratasikirjaa, jonka mukaan valtio soveltaa pääosin niin sanottua *kokonaisvuokramallia*, jossa vuokra muodostuu pääoma- ja ylläpito-osuuksista. Pääomavuokra (tai kokonaisvuokran pääomaosuus) määräytyy investoinnin tai kiinteistön arvon perusteella muun muassa pääomakustannusten, poistojen, riskien ja liikelaitosten toiminnan kustannusten perusteella. Artiklan 1 kohdassa ”vastikkeella tai maksulla” tarkoitetaan edellä kuvattua valtion vuokrajärjestelmän mukaista pääomavuokraa.

Ylläpitovuokralla (tai kokonaisvuokran ylläpito-osuudella) katetaan muun muassa valtion kiinteistöjen kunnossapidon, hoidon, kiinteistöjen energiankäytön, vuosikorjausten ja kiinteistöveron kustannukset sekä Senaatti-konsernin liikelaitosten ylläpidon yleiskustannukset. Ylläpitovuokrasta voidaan periä liittokunnan esikunnalta maksut Naton periaatteiden ja määräysten mukaisella tavalla. Käyttö- ja ylläpito-kustannuksia käsitellään Nato SOFAn IX artiklan kappaleessa 7. Lisäksi täydentävän sopimuksen 16 artiklan 2 kohdan mukaan liittokunnan esikunta ei ole vapautettu kokonaan maksuista, jotka peritään pelkästään suoritetuista palveluista. Sen mukaan joukkojen viranomaiset suorittavat hyödykkeistä, majoituksesta tai palveluista maksun. Tällaiset maksut voivat Suomen järjestelmässä tarkoittaa ylläpitovuokraa.

Rahoitusta investoinneille on mahdollista hakea Naton yhteisestä turvallisuusinvestointiohjelmasta (NATO Security Investment Programme, NSIP). Jäsenvaltiot osallistuvat Naton investointiohjelman rahoitukseen bruttokansantuloon perustuvan osuuden mukaisesti. Yhteisrahoituskelpoisuudesta päätetään kohdekohtaisesti Naton eri toimielimissä, joissa myös Suomella on

edustus. Lisärakentaminen liittokunnan esikuntaa varten voi edellyttää myös alueellisia infrastruktuuri-investointeja, kuten energia-, tie- tai verkostoratkaisuja. Yhdyskuntateknisen infrastruktuurin kustannuksista neuvotellaan erikseen, ja ne voivat osin sisältyä yhteisrahoituskeleihin perustamiskustannuksiin.

Rakennushankkeen valmistuttua kohde lisätään osaksi Naton inventaariota, mutta kohteen omistajuus säilyy isäntämaalla, eli Suomella. Isäntämaan vastuut siis säilyvät vastaavalla tavalla kuin valtion kiinteistöjärjestelmässä omistajavastuut kuuluvat omistajalle.

Koska liittokunnan esikunnan käyttöön luovutettavat tilat ja alueet ovat lähtökohtaisesti Suomen valtion omistuksessa, niitä käyttävät virastot maksavat niistä tällä hetkellä vuokraa valtion liikelaitoksille tai Finavia Oyj:lle. Edelleenluovutus ei vaikuta vuokranmaksuun, mutta Puolustusvoimilla ja Rajavartiolaitoksella tulee olla haltijaviraston myöntämä tai lakiin perustuva oikeus antaa vuokraamia tiloja ja alueita väliaikaisesti liittokunnan käyttöön. Luovutusosoikeudesta voidaan sopia Senaatti-konsernin ja viraston välisin vuokrasopimuksin tai oikeudesta voidaan säätää lailla.

Täydentävän sopimuksen voimaansaattamislain 3 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi Nato SOFAn voimaansaattamislain (124/2024) 13 §:n peruseriaatetta vastaava säännös, joka antaisi Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle oikeuden antaa tiloja ja alueita liittokunnan esikuntien käyttöön. Tilat ja alueet palautuvat Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen käyttöön sen jälkeen, kun liittokunnan esikunta ei niitä enää käytä.

Luovutuslain ja maksuperustelain soveltaminen täydentävään sopimukseen:

Valtion kiinteistövarallisuudesta ja sen luovuttamisesta, vuokraamisesta sekä erityisten oikeuksien myöntämisestä säädetään lailla oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta (973/2002). Lain mukaan valtion kiinteistövarallisuudella tarkoitetaan muun muassa valtion omistamia kiinteistöjä ja valtion maaomaisuutta (maa- ja vesialueita) sekä valtion omistamia rakennuksia ja näiden osuuksia. Kyseistä lakia ei sovelleta täydentävään sopimukseen, koska sopimuksen perusteella tilojen ja alueiden hallinta tai omistusoikeus ei muutu eikä niistä makseta maanvuokralaissa (258/1966) tarkoitettua maanvuokraa tai muuta vastiketta.

Valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuudesta ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista. Yleisenä periaatteena maksuperustelain soveltamisessa on, ettei viranomaisen suoritustuotantoon sovelleta maksuperustelakia, jos suoritetta ei tuoteta kenellekään muulle kuin valtion toiselle viranomaiselle tai palvelua ylipäättään ei voi tuottaa kenellekään muulle kuin valtion toiselle viranomaiselle. Kyse voi olla suoritteen tuottamisesta valtiosopimuksella toisen valtion viranomaiselle. Täydentävän sopimuksen perusteella suoritteita ei tuoteta muille kuin toiselle viranomaiselle, joten toimintaan ei siten sovelleta maksuperustelakia.

Artiklan 2 kohdan mukaan liittokunnan esikunnalla on itsenäinen oikeus tehdä hankintasopimuksia maa-alueista, rakennuksista, rakennelmista ja palveluista. Tällöin Suomelta vaaditaan hyväksyntä ainoastaan kulloisenkin sijaintipaikan osalta ja noudatetaan ehtoja, jotka ovat vähintään yhtä edulliset kuin ne ehdot, joita sovelletaan Puolustusvoimiin. Liittokunnan esikunnan pyynnöstä Suomi antaa tämän oikeuden käyttämiseksi tarvittavaa apua.

Täydentävän sopimuksen 4 artiklan 2 kohdan määräystä ei sovelleta 2 artiklan 9 kohdan nojalla sellaiseen liittokunnan esikuntaan, joka on perustettu Naton jäsen- ja/tai kumppanivaltioiden välisillä kahden- tai monenvälisillä järjestelyillä ellei kyseiselle esikunnalle ole myönnetty kansainvälistä rahoitusta päätöksen C-M(69)22 mukaisesti.

Liittokunnan esikunnalla ei ole omaa huoltohenkilöstöä, vaan se käyttää sopimustoimittajia ja voi tukeutua Puolustusvoimien tuottamiin palveluihin siten kuin täydentävässä sopimuksessa määrätään. Liittokunnan esikuntien tilojen ja alueiden ylläpito järjestetään ja toteutetaan Puolustusvoimiin sovellettavien ehtojen mukaisesti. Suomi voi tuottaa tiettyjä palveluja, joiden sisällöstä ja kustannusten jakautumisesta sovitaan tarkemmin toimeenpanoasiakirjoilla. Ylläpito-kustannuksiin ja niiden jakautumiseen sovelletaan Naton sisäisiä määräyksiä.

Puolustusvoimien käytössä olevien kiinteistöjen hallinta ja hoito on pääosin keskitetty Senaattikonsernille, jonka tehtävistä on säädetty Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä annettulla lailla (1018/2020, jäljempänä SK/PK-laki). Jotta liittokunnan esikunnalle tuotettaviin palveluihin voidaan soveltaa ehtoja, jotka ovat vähintään yhtä edulliset kuin ne ehdot, joita sovelletaan Puolustusvoimiin, olisi liikelaitoslain 2 §:ää tarpeen muuttaa siten, että se mahdollistaa palveluiden tuottamisen myös liittokunnan esikunnille.

Artiklan 3 kohdan mukaan Suomi määrää kansallisen viranomaisen toimimaan Suomen lainsäädännön edellyttämien lupien hallinnoinnista vastaavana edustajana, jolloin liittokunnan esikunta avustaa lupien hankkimisessa antamalla pyynnöstä nopeasti käytettäväksi kaikki asianmukaiset tiedot, asiakirjat ja tekniset tutkimukset. Liittokunnan esikunnalta ei peritä maksuja näistä luvista.

Suomessa maa-alueiden, rakennusten ja rakennelmien käyttöön liittyy erilaisia viranomaislupia sekä lupaprosesseihin liittyviä ilmoitus-, kuulemis- ja lausunnotmenettelyitä. Tällaisia ovat esimerkiksi tilojen, maa-alueiden tai rakenteiden rakentamiseen, korjaamiseen ja muutostöihin liittyvä rakentamis-, poikkeamis- tai purkamislupa, maaston muokkaamiseen liittyvä maisematyölupa sekä tarvittaessa ympäristöön ja vesistöön liittyvissä rakennushankkeissa vesi- tai ympäristöluvut.

Myös alueiden ja tilojen käyttöön tai käyttöönottoon Suomessa liittyy useita lupia ja vaatimuksia, erityisesti elintarvikkeiden tai kemikaalien käsittelyyn liittyen. Tällaisia ovat esimerkiksi ravintoloita koskeva elintarvikehuoneiston hyväksyminen tai pienempiä kahviloita ja kioskeja koskeva ilmoitus elintarviketoiminnasta sekä esimerkiksi kauneushoitolan ilmoitus terveys- ja suojeluviranomaiselle. Kemikaalien, vaarallisten aineiden ja räjähteiden varastointi ja käsittely voi edellyttää esimerkiksi kemikaalilupaa, kemikaaliturvallisuuslupaa, turvallisuusselvitystä tai paloturvallisuuslupaa taikka ilmoitusta pelastusviranomaiselle sekä toimintaan liittyvää ympäristölupaa.

Koska isäntämaana Suomi pääsääntöisesti toteuttaa kohdan 1 mukaisesti liittokunnan esikunnan tarvitsemat tilat ja antaa ne esikunnan käyttöön, rakennushankkeeseen ryhtyvä ja lupien hakija on käytännössä Suomen valtio, eli kiinteistöt omistava liikelaitos. Ympäristöluvuissa hakijana on lähtökohtaisesti toiminnanharjoittaja, jolloin lupien hakijana toimisi Suomen määräämä kansallinen viranomainen, esimerkiksi Puolustusvoimat.

Osaan, mutta ei kaikkiin edellä esitettyihin viranomaislupiin on säädetty salassapitoon liittyvä puolustuspoikkeus. Rakentamislain (2023/751) 1 §:n mukaan Puolustusvoimien valtion kiinteistövarallisuuteen luettaviin tai muutoin valtion käyttöä palveleviin, välittömästi puolustustarkoituksiin liittyviin rakennus- tai rakentamiskohteisiin ei sovelleta rakentamislain lupia koskevia säännöksiä. Myöskään rakentamisen viranomaisvalvontaa ja rekisterinpitoa koskevia säännöksiä ei sovelleta puolustustarkoitusta varten tapahtuvaan rakentamiseen. Puolustusvoimien rakennus- tai rakentamiskohteiden rakentaminen on siten salassapitosyistä sallittua ilman rakentamiseen liittyvää, laissa säädettyä lupaa. Rakentamislakia koskevan hallituksen esityksen (HE 139/2022 vp) mukaan lain 1 §:ssä puolustustarkoituksiin liittyvillä rakennus- tai rakentamiskohteilla tarkoitetaan Puolustusvoimien lakisäätteisten tehtävien toteuttamiseen liittyvää tai

sitä tukevaa tilojen, rakennusten ja infrastruktuurin, kuten rakenteiden, rakennelmien, laitteiden, väylien, lentopaikkojen, jakeluverkkojen ja verkostojen, kalliotilojen, maa- ja vesialueiden ja ympäristönsuojelurakenteiden rakentamista, jota koskee salassapitotarve. Vastaavasti rakennettun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain (431/2023) 1 §:n 2 momentin mukaisesti Puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen tai tukemiseen tarkoitettuja alueita tai tiloja koskevaa salassa pidettävää kiinteistötietoa ei viedä julkisiin rekistereihin.

Rakentamislain puolustustarkoitusta koskevien ehtojen täyttyessä liittokunnan esikuntaa koskevien tilojen rakennus-, muutos- ja korjaustöitä on näin ollen mahdollista toteuttaa joissakin tilanteissa ilman rakentamislupaa. Mikäli poikkeamisen ehdot eivät täyty ja rakentamislupa tulee hakea, artiklan 2 kohdan mukaan Suomi vastaa luvan hakemisesta tai avustaa sen hankkimisessa. Lupamaksuja ei 3 kohdan mukaisesti peritä liittokunnalta, vaan niistä vastaisi hankkeeseen ryhtyvä viranomais.

Ilmailulain 79 §:n mukaan lentopaikan tai muun ilmailua palvelevan alueen rakentamiseen on saatava Liikenne- ja viestintäviraston myöntämä rakentamislupa. Sama koskee lentopaikan tai muun ilmailua palvelevan alueen muutoksia, joilla saattaa olla vaikutuksia lentoturvallisuuteen tai merkittäviä vaikutuksia maisemakuvaan. Rakentamislupaa ei kuitenkaan vaadita Puolustusvoimien tarpeisiin kriisioloja ja niiden harjoittelua varten rakennettaville varalaskupaikoille, Puolustusvoimien helikopterilaskupaikoille eikä Puolustusvoimien lennokkitoiminnan kevyt-lentopaikoille.

Tilojen ja alueiden käyttö saattaa edellyttää myös rakentamistyöhön tai toiminnanharjoittamiseen liittyvää ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista ympäristölupaa tai vesilain (587/2011) mukaista lupaa. Tällaisia ovat esimerkiksi ampumaratatoiminta, suuret pesulat sekä massiivisempi maa- ja vesirakentaminen, esimerkiksi laiturirakenteet ja ruoppaustyöt. Maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavissa kohteissa sijaitsevien kemikaalivarastojen ympäristölupamenettelyn osalta on otettava huomioon myös ympäristönsuojelulain 50 a §:n poikkeussääntely. Säännöstä sovelletaan myös täydentävän sopimuksen tarkoittamilla liittokunnan esikunnan käytössä olevilla alueilla, jotka sijaitsevat Puolustusvoimien pysyvässä käytössä olevilla alueilla.

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettu laki (390/2005, jäljempänä *kemikaaliturvallisuuslaki*) edellyttää Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lupaa tai ilmoituksen pelastusviranomaiselle lain nojalla annetussa asetuksessa mainittujen vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä. Puolustusvoimat myöntää luvat puolustusvoimien vaarallisia kemikaaleja varastoiville ja käsitteleville kohteille. Kemikaaliturvallisuuslaissa ei ole salassapitoa koskevia säännöksiä muuten kuin puolustusvoimien erityissuojattavien kohteiden lupamenettelyjen osalta. Kemikaaliturvallisuuslain 17 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on otettava huomioon suunnitellessaan vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistavien, käsittelevien tai varastovien tuotantolaitosten sijaintia, että tuotantolaitos on sijoitettava sellaiselle etäisyydelle asuin-alueista, yleisessä käytössä olevista rakennuksista ja alueista, kouluista, hoitolaitoksista, teollisuuslaitoksista, varastoista, liikenneväylistä sekä muusta ulkopuolisesta toiminnasta niin, että ennalta mahdollisiksi arvioitavat räjähdykset, tulipalot ja kemikaalipäästöt eivät aiheuta henkilö-, ympäristö- tai omaisuusvahinkojen vaaraa näissä kohteissa. Kemikaaliturvallisuuslaissa on säädetty myös laajoista kuulemis- ja tiedottamisvelvoitteista liittyen lupakäsittelyyn ja tuotantolaitoksen toimintaan.

Puolustusvoimien räjähdevarastoille, jotka ovat Puolustusvoimien erityissuojattavia kohteita kemikaaliturvallisuuslainsäädännössä, on määritetty suojavyöhykkeet, jotka tulee huomioida

alueidenkäyttölain (132/1999) ja rakentamislain (751/2023) mukaisessa alueiden käytön suunnittelussa. Esikunnan toiminnasta saattaa joissakin tilanteissa aiheutua rasitteita tai maankäytön rajoituksia esikunnan aluetta ympäröiville alueille sekä näiden rajoitusten valvontaan liittyviä edunvalvontatehtäviä. Artiklan 3 kohdan mukaan tällaisesta edunvalvonnasta lupien hallinnoinnista vastaavana edustajana vastaa Suomi.

Artiklan 4 kohdan mukaan liittokunnan esikunta saa ilmoitettuaan asiasta Suomen toimivaltaisille viranomaisille myöntää lupia erilaisten palvelutoimintojen perustamiseen esikunnan tiloihin. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi parturiliikkeet ja kauneushoitolat, pesulat ja kuiva- pesulat sekä pankki- ja matkustuspalvelut.

Liittokunnan esikunta voi itse ilman lupia tai muita valtuutuksia pitää kanttiineja, kahviloita ja ruokaloita. Palvelun voi järjestää myös ulkopuolisen luvanhaltijan kautta. Toimiluvan saaneiden ulkopuolisten palveluntuottajien on kuitenkin haettava tarvittavat luvat palvelujen tuottamiseen ja noudatettava Suomessa voimassa olevia säädöksiä ja määräyksiä, kuten ruokalan pitämiseen tarvittavia elintarvikelain (287/2021) elintarviketoiminnan rekisteröintiin liittyviä säännöksiä. Ulkopuoliset palveluntuottajat voivat olla joko kotimaisia tai ulkomaisia palveluntuottajia.

Parturi- ja kauneudenhoitopalveluihin ja pesuloihin liittyviä lupavaatimuksia on käsitelty myös Nato SOFAn XI artiklan 4 kappaleen yhteydessä sen voimaansaattamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 90/2023 vp, 97–98). Pankkipalveluilla tarkoitetaan pankkikonttoreita, joita myös toimii Naton esikunnissa sekä esimerkiksi Naton päämajassa. Esikunta itsessään ei harjoittaisi pankkitoimintaa, vaan kyseessä olisi paikallispankin haarakonttori tai muu vastaava järjestely. Esikunnan yhteyteen perustettavan pankin tulisi noudattaa Suomessa voimassa olevaa pankkisääntelyä.

Täydentävän sopimuksen 4 artiklan 4 kohdassa on kyse vain liittokunnan esikunnan, ei luvanhaltijan lupavelvollisuudesta. Luvanhaltijoiden tulee noudattaa isäntävaltion lainsäädäntöä ja vain tilanteessa, jossa liittokunnan esikunta itse harjoittaa toimintaa, lupia ei vaadittaisi. Tästä aiheutuu Natolle vastuu sekä vaatimus siitä, että toimintaa valvotaan. Natolla on väärinkäytöksen varalta säännöstö. Elintarvikehuoneiston pitoon liittyvää elintarviketurvallisuutta on tulkittava myös ympäristön, terveyden ja turvallisuuden suojelua koskevan 20 ja terveyden suojelua koskevan 21 artiklan kontekstissa. Palvelutoimintojen, kanttiinien, kahviloiden ja ruokaloiden verotusta käsitellään täydentävän sopimuksen 17 artiklassa.

Täydentävän sopimuksen 4 artiklan 4 kohdan nojalla liittokunnan esikunta voisi harjoittaa myös esimerkiksi alkoholin ja tupakan myyntiä kanttiineissa esikunnan jäsenten ja omaisten omaan käyttöön. Nykyisellään liittokunnan esikuntien kanttiineissa ei myydä lääkkeitä. Myytävien tuotteiden määrää kuitenkin säännöstellään täydentävän sopimuksen liitteessä (rationed items). Lisäksi Natolla on olemassa alkoholia koskevat sisäiset määräykset (Alcohol Policy), jotka ovat suhteellisen tiukkoja. Suomi voi lisäksi vaikuttaa säännösteltyjen tuotteiden määrään, eikä tuotteita saisi viedä maasta ilman tullaamista.

Täydentävän sopimuksen 13 artiklan 1 kohdan määräys koskee liittokunnan esikunnan hankintasopimuksia ulkomaisten toimittajien kanssa asiantuntijapalveluiden hankkimisesta koskien teknisiä ja muita erityisasiantuntijapalveluita. Täydentävän sopimuksen 4 artiklan 4 kohtaan ei kuitenkaan sovellettaisi 13 artiklan 1 kohdan määräyksiä, koska 4 artiklan 4 kohdassa määritelty palveluntuottajat eivät täytä 1 artiklan 17 kohdan sopimustoimittajan määritelmän edellytyksiä.

Elinkeinotoimintalain (565/2023) 2 §:ssä säädetään oikeudesta harjoittaa elinkeinotoimintaa Suomessa. Liittokunnan esikuntaa ei olisi pidettävä pykälän 1 momentin kohdassa tarkoitettuna ulkomaisena yhteisönä tai säätiönä, joka on perustettu Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön mukaan ja jolla on sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Sen enempää sitä ei olisi pidettävä saman lain 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna muuna kuin 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuna ulkomaisena yhteisönä tai säätiönä, joka perustaa sivuliikkeen Suomeen ja tarvitsee Patentti- ja rekisterihallituksen luvan. Selvänä ei olisi pidettävä sitä, onko kyse liittokunnan esikunnan itse harjoittamana edes elinkeinotoiminnasta. Ottaen kuitenkin huomioon, että elinkeinotoimintalain 2 §:n 2 momentin mukaan 1 momentin 3 kohdassa säädettyjä edellytyksiä ei kuitenkaan sovelleta, jos niistä on määrätty toisin Suomea velvoittavassa kansainvälisessä sopimuksessa, ei elinkeinotoimintalaki ole ristiriidassa artiklan 4 kohdan mukaisen toiminnan näkökulmasta riippumatta sen luonteesta. Ulkopuolisen palveluntuottajan, jonka kanssa liittokunnan esikunta olisi tehnyt hankintasopimuksen, tulisi kuitenkin täyttää elinkeinotoimintalain edellytykset harjoittaakseen elinkeinotoimintaa Suomessa, vaikka se toimisi liittokunnan esikunnassa.

Artiklan 5 kohta koskee Naton komentorakenteen esikuntien tiloista ja alueista luopumista ja käytöstä poistetun omaisuuden jakamista. Liittokunnan esikunta ilmoittaa käyttötarpeen päättymisestä Suomen toimivaltaisille viranomaisille ja tekee osaltaan päätöksen kohteen poistamisesta Naton inventaariosta.

Liittokunnan käyttöön annettujen Suomen valtion alueiden ja Suomen valtion rahoittamien tilojen omistus ei liittokunnan esikunnan käytön aikana tai sen päätyttyä muutu, vaan ne pysyvät koko ajan Suomen valtion omistuksessa. Pääomakustannusten jakaminen riippuu siitä, onko kohde yhteisrahoituksella hankittu tai vastikkeetta käyttöön annettu.

Vastikkeetta liittokunnan esikunnan käyttöön annettu Suomen valtion maaomaisuus, rakennukset tai kiinteät rakennelmat palautetaan Suomen valtion käyttöön. Yhteisrahoituksella hankittuun kiinteään omaisuuteen (rakennukset ja kiinteät rakennelmat) jäännösarvoon liittyvien kustannusten jakamisen menettelyistä on määrätty Pariisin pöytäkirjan 9 artiklassa. Kyseisen artiklan mukaan yhteisrahoituksella hankitusta luovutettavasta omaisuudesta kertyneet tuotot jaetaan tai hyvitetään Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusosapuolten kesken siinä suhteessa, jossa ne ovat osallistuneet esikunnan perustamisen pääomakustannuksiin. Vastaavasti esikunnan käytöstä aiheutunut arvon muutos (nousu tai lasku) jaetaan, hyvitetään tai veloitetaan sopimuspuolten kesken samassa suhteessa. Arvonmuutoksen määrittelee Pohjois-Atlantin neuvosto. Suomen valtio voi käyttää yhteisrahoituksella hankittuun kiinteään omaisuuteen etuosto-oikeutta samoilla ehdoilla kuin kolmannen osapuolen tarjoamat ehdot.

Palauttamisen ehdoista sovittaessa tulee myös yhteisesti sopien huolehtia mahdollisista ympäristöhaittojen ennallistamis- ja korvausvastuista palauttamisen yhteydessä. Tällaisten kustannusten jakamisesta aiheuttajaperusteisesti on tarvittaessa sovittava erikseen.

Artiklan 5 kohdan määräystä ei sovelleta täydentävän sopimuksen 2 artiklan 9 kohdan nojalla sellaiseen liittokunnan esikuntaan, joka on perustettu Naton jäsen- ja/tai kumppanivaltioiden välisillä kahden- tai monenvälisillä järjestelyillä ellei kyseiselle esikunnalle ole myönnetty kansainvälistä rahoitusta päätöksen C-M(69)22 mukaisesti.

5 artikla. Liittokunnan esikunnan tilojen ja alueiden loukkaamattomuus.

Artiklan 1 kohdassa määrätään liittokunnan esikunnan tilojen ja alueiden loukkaamattomuudesta. Suomen viranomaisten pääsy näihin tiloihin ja alueille virallisia tehtäviään suorittamaan

edellyttää liittokunnan esikunnan päällikön tai määrätyn edustajan hyväksyntää ja tällöin tulee noudattaa sovellettavia turvallisuussopimuksia ja Naton turvallisuusmääräyksiä. Määräyksessä tarkoitettu turvallisuussopimus on Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolten välillä tietoturvallisuudesta Brysselissä 6.3.1997 tehty sopimus (SopS 55 ja 56/2023).

Pariisin pöytäkirjaan ei sisälly nimenomaista määräystä liittokunnan esikunnan tilojen loukkaamattomuudesta, mutta vastaanottajavaltion velvoite suojella esikunnan tiloja seuraa kuitenkin Pariisin pöytäkirjan 2 artiklasta ja Nato SOFAn VII artiklan 11 kappaleesta, joiden mukaan sopimuspuolten tulee pyrkiä sellaiseen tarvittavaan lainsäädäntöön, mukaan lukien rangaistus-säännökset, jolla taataan riittävä turvallisuus ja suoja muiden sopimuspuolten rakennelmille, välineille, omaisuudelle ja asiakirjoille. Pariisin pöytäkirjan 13 artiklassa määrätään myös liittokunnan esikunnan arkistojen ja muiden esikunnan käytössä olevissa tiloissa olevien asiakirjojen loukkaamattomuudesta.

Määräys liittokunnan esikunnan tilojen loukkaamattomuudesta noudattaa kansainvälisille järjestöille yleisesti myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia. Ne poikkeavat kuitenkin eräiltä osin Suomessa voimassa olevasta lainsäädännöstä, muun muassa takavarikon ja paikkaan kohdistuvan etsinnän osalta, joista säädetään esimerkiksi pakkokeinolaissa (806/2011).

Tiloihin pääsyä ja siten liittokunnan esikunnan päällikön hyväksyntää vaativat viranomaistehdävät voivat liittyä esimerkiksi pelastustoimen tarkastus- tai pelastustehtäviin taikka ensihoidon tehtäviin, poliisin tehtäviin, elintarvikevalvontaan, kemikaaliturvallisuuslain mukaisiin valvontatehtäviin, ympäristönsuojelulain mukaisiin valvontatehtäviin ja painelaite- tai sähköturvallisuutta koskeviin tarkastuksiin. Alla käsiteltävässä artiklan 3 kohdassa määrätään tarkemmin Suomen työsuojeluviranomaisten mahdollisuudesta tehdä tarkastuksia liittokunnan esikunnan alueille.

Artiklan 2 kohdassa laajennetaan 1 kohdassa tarkoitettu tilojen loukkaamattomuus koskemaan myös eräiden muiden tahojen kuin liittokunnan esikunnan itsensä hallussa olevia tiloja ja alueita. Artiklan 2 kohdan mukaan täydentävän sopimuksen määräyksiä sovelletaan myös pääsyyn sellaisiin liittokunnan esikunnan tiloihin ja alueille, jotka ovat alempien yksiköiden, Naton virastojen, muiden kansallisten yksiköiden kuin Suomen yksiköiden tai liittokunnan esikunnan tiloissa ja alueilla toimivien kansainvälisten järjestöjen, kansalaisjärjestöjen tai kansainvälisten tuomioistuinten hallussa. Alemmat yksiköt, Naton virastot ja muut kansalliset yksiköt sisältyvät täydentävän sopimuksen 1 artiklan 23 kohdan lisäelementtien määrittelyyn. Kansainväliset järjestöt, kansalaisjärjestöt tai kansainväliset tuomioistuimet on määritelty täydentävän sopimuksen 1 artiklan 8 kohdassa.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että pyynnöstä ja liittokunnan esikunnan päällikön määräyksestä Suomen työsuojeluviranomaisille voidaan tarkastuksia varten sallia kohtuullisina aikoina pääsy liittokunnan esikunnan alueille, joilla tämän täydentävän sopimuksen 12 artiklan 2 kohdan mukaisesti palkatut henkilöt (paikalta palkattu henkilöstö) toimivat.

Kohdassa on myös toteava määräys siitä, että minkään tässä artiklassa ei tulkita oikeuttavan Suomen työsuojeluviranomaisia suorittamaan tehtäviä, jotka liittyvät kansainvälisiin tehtävämääräyksiin tai Naton siviilihenkilöstöä koskevissa määräyksissä määriteltyjen siviilihenkilöstöluokkien palvelussuhteisiin tai sellaiseen henkilöstöön, joka muutoin osallistuu liittokunnan esikunnan toimintaan täydentävän sopimuksen 34 artiklan mukaisesti. Täydentävän sopimuksen 34 artikla sisältää määräykset moraalia ja hyvinvointia edistävästä toiminnasta.

Lisäksi todetaan, että liittokunnan esikunta avustaa näitä viranomaisia niiden tehtävien suorittamisessa. Suomen työsuojeluviranomaisten oikeus päästä tiloihin suorittamaan tarkastuksia

koskee siten ainoastaan liittokunnan esikunnan paikalta palkattua henkilöstöä. Paikalta palkattu henkilöstö on määritelty täydentävän sopimuksen 1 artiklan 16 kohdassa.

Artiklan 4 kohdassa on toteavat määräykset siitä, että minkään artiklassa ei tulkita vaikuttavan liittokunnan esikunnan arkistojen ja muiden virallisten asiakirjojen loukkaamattomuuteen tai Pariisin pöytäkirjan 13 artiklassa määrättyyn todentamismenettelyyn.

Pariisin pöytäkirjan 13 artiklan mukaisesti liittokunnan esikunnan arkistot ja muut sen käytössä olevissa tiloissa olevat viralliset asiakirjat ovat loukkaamattomia, ellei esikunta ole luopunut koskemattomuudesta. Vastaanottajavaltion pyynnöstä ja sen edustajan läsnä ollessa esikunta todentaa asiakirjojen luonteen vahvistaakseen, että ne ovat oikeutettuja artiklassa tarkoitettuun koskemattomuuteen. Näin ollen, vaikka Suomen viranomaiset pääsisivät liittokunnan esikunnan päällikön hyväksynnällä esikunnan tiloihin, tulisi arkistojen ja muiden asiakirjojen tutkimiseksi saada vielä erillinen suostumus.

6 artikla. Liittokunnan esikunnan vapaudet.

Artiklassa määrätään siitä, että Pariisin pöytäkirjan 11 artiklan 2 kappaleessa määrättyä vapautusta takavarikoinnin ja muiden täytäntöönpanotoimien suhteen sovelletaan erotuksetta kaikkiin liittokunnan esikunnan tai sen puolesta toimivan toimijan omistamiin tai niiden hallussa oleviin infrastruktuureihin, esineisiin ja varoihin. Tämä määräys ei koske Suomessa sijaitsevaan liittokunnan esikuntaan määrättyjä Suomen kansallisia tukiyksiköitä, jos täytäntöönpanon kohteena olevan omaisuuden omistaa Suomi, paitsi jos täytäntöönpano kohdistuu liittokunnan esikuntaan.

Pariisin pöytäkirjan 11 artiklan 2 kappaleen mukaan liittokunnan esikunnan omaisuuteen tai varoihin ei saa kohdistaa täytäntöönpanotoimia tai takavarikkoa, lukuun ottamatta Nato SOFAn VII artiklan 6 kappaleen a kohdan tai XIII artiklan mukaisia tarkoituksia. Viittaukset koskevat rikokseen liittyvien esineiden takavarikointia ja tullirikosten selvittämisen yhteydessä tapahtuvaa esineiden takavarikointia.

Määräys laajentaa Pariisin pöytäkirjan 11 artiklan 2 kappaleen määräyksen koskemaan myös liittokunnan esikunnan puolesta toimivia tahoja. Sopimusmääräys mahdollistaisi kuitenkin esimerkiksi sellaisen Suomen kansalliseen tukiyksikköön kohdistuvan täytäntöönpanotoimen, joka kohdistuisi Suomen omistamaan omaisuuteen silloin, kun täytäntöönpanotoimi ei kohdistu liittokunnan esikuntaan.

Vapautus takavarikoinnista ja muista täytäntöönpanotoimista poikkeaa monilta kohdin Suomessa voimassa olevasta lainsäädännöstä. Omaisuuden vapautus pakkotoimista koskee erilaisia hallinnollisia ja prosessuaalisia pakkokeinoja ja turvaamistoimia. Paikkaan kohdistuvasta etsinnästä säädetään pakkokeinolain (806/2011) 8 luvussa ja takavarikosta rikosasioissa säädetään pakkokeinolain 6 ja 7 luvussa. Takavarikosta turvaamistoinena säädetään muun muassa oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 7 luvussa. Hallinnollisista pakkotoimista säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990). Ulosottokaareissa (705/2007) säädetään tuomioiden ja päätösten täytäntöönpanosta. Valmiuslaissa (1552/2011) säädetään toimivaltuuksista poikkeusoloissa.

7 artikla. Korkea-arvoisen henkilöstön vapaudet ja erioikeudet.

Artiklan 1 kohdassa määrätään liittokunnan esikunnassa palvelevien kenraalin arvoisten upseerien ja lippu-upseerien (Naton arvoluokka OF-6 ja sitä ylemmät arvoluokat) sekä vastaaviin arvoluokkiin kuuluvien siviilivirkamiesten Nato-komennuksensa aikana kansainvälisessä teh-

tävässä palvellessaan nauttimista erioikeuksista ja vapauksista. Arvoluokista ja niiden vastaavuudesta on olemassa Naton standardi, josta eri jäsenvaltioiden artiklan 1 kohtaan kuuluva sotilashenkilöstö voidaan tarvittaessa tarkistaa. Naton siviilihenkilöstön tehtäväluokat on standardisoitu, ja niiden vastaavuus voidaan puolestaan tarkistaa Naton toimintaperiaatteita koskevista asiakirjoista.

Artiklan 1 kohdassa tarkoitetut henkilöt nauttivat 1 kohdan a alakohdan mukaan vapautusta kaikesta henkilökohtaisesta pidättämisestä ja vapaudenmenetyksestä Suomessa. Vapautus henkilökohtaisesta pidättämisestä ja vapaudenmenetyksestä poikkeaa muun muassa pakkokeinolain, poliisilain (872/2011) ja esitutkintalain (805/2011) säännöksistä.

Kohdan b alakohdan mukaan artiklassa tarkoitetut henkilöt nauttivat myös vapautusta kaikenlaisesta lainkäytöstä kaikkien virallisessa ominaisuudessaan antamiensa suullisten ja kirjallisten lausuntojen ja tekemiensä tekojen osalta. Virallisessa ominaisuudessa tehdyillä toimilla tarkoitetaan kaikkea niitä toimia, jolloin henkilö toimii komentajan määräysten alaisena. Tähän sisältyy myös moraalialia ja hyvinvointia edistävään toimintaan osallistuminen (morale and welfare activities). Määrittelyyn vaikuttaa myös muun muassa henkilön tehtäväkuvaus (job description). Kaikki, mitä esikunta tekee, on virallisessa ominaisuudessa tehtyä. Kyse on toiminnallisista vapauksista. Henkilön lainkäyttöllinen koskemattomuus merkitsee poikkeusta siviili-, rikos- ja hallinto-oikeudellisesta tuomiovallasta Suomen lainkäyttöpiirissä.

Kohdan c alakohdan mukaan artiklassa tarkoitettujen henkilöiden henkilökohtaiset asiakirjat ja henkilön hallussa olevat viralliset asiakirjat nauttivat loukkaamattomuutta. Määräys poikkeaa Suomessa voimassa olevasta lainsäädännöstä, muun muassa takavarikon ja paikkaan kohdistuvan etsinnän osalta, joista säädetään esimerkiksi pakkokeinolaissa.

Kohdan d alakohdassa artiklassa tarkoitetuille henkilöille myönnetään samat valuu- ja valutanvaihtoa koskevat helpotukset, jotka myönnetään vastaavassa asemassa olevalle ulkomaiselle diplomaattiselle henkilöstölle.

Artiklassa tarkoitetut henkilöt saavat myös kohdan e-alakohdan määräyksen mukaan samat henkilökohtaisia matkatavaroita Suomessa koskevat vapautukset ja helpotukset, jotka myönnetään vastaavassa asemassa olevalle ulkomaiselle diplomaattiselle henkilöstölle. Wienin diplomaattisia suhteita koskevan yleissopimuksen 36 artiklan mukaan diplomaattisen edustajan henkilökohtaiset matkatavarat ovat vapautetut tarkastuksesta, jollei ole vakavia perusteita olettaa niiden sisältävän esineitä, joita tämän artiklan 1 kohdassa mainitut poikkeukset eivät koske tai joita vastaanottajavaltion lain mukaan ei saa tuoda maahan tai viedä sieltä taikka joiden maahantuonti tai maastavienti on karanteenimääräysten alaisista. Tarkastus voidaan tällöin suorittaa vain asianomaisen diplomaattisen edustajan tai hänen valtuutetun edustajansa läsnä ollessa. Vapautus henkilökohtaisten matkatavaroiden tarkastuksesta poikkeaa tullilain (304/2016) säännöksistä. Oikeutettujen jäsenten tulli- ja verovapauksia sekä niitä koskevia menettelyitä on selostettu 18 ja 19 artiklaa koskevissa perusteluissa.

Artiklan 2 kohdan mukaan artiklassa käytetty ilmaisu “kansainvälinen tehtävä” tarkoittaa tehtävää, joka katsotaan kansainväliseksi Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksessä tai kansainvälisessä sopimuksessa tai järjestelyssä. Määräyksen viittaus Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksiin koskee Naton komentorakennetta ja viittaus kansainvälisiin sopimuksiin ja järjestelyihin komentorakenteen ulkopuolisia, Naton jäsen- ja/tai kumppanivaltioiden välillä kahden- tai monenvälisillä järjestelyillä kuten yhteisymmärryspöytäkirjoilla (Memorandum of Understanding, MoU) perustettuja liittokunnan esikuntia. Komentorakenteen osalta henkilöstön tehtäväkuvaukset sisältyvät toimielimen aktiivointia koskevaan asiakirjakokonaisuuteen ja komentorakenteen ulkopuolisten liittokunnan esikuntien osalta niiden perustamisasiakirjoihin.

Artiklan 3 kohdan mukaan, jos liittokunnan esikunnan päällikkö ja apulaispäällikkö kuuluvat alempaan arvoluokkaan kuin Naton arvoluokka OF-6 tai vastaava siviilihenkilöstön arvoluokka, päällikköön ja tämän sijaiseen sovelletaan artiklassa määrättyjä vapautuksia artiklassa määrättyillä edellytyksillä. Muulle henkilöstölle, joka kuuluu Naton arvoluokkaa OF-6 ja vastaavaa siviilihenkilöstön arvoluokkaa alempiin arvoluokkiin, myönnetään tässä artiklassa määrätty asema strategisen johtoesikunnan pyynnöstä.

Artiklan 4 kohdan mukaan, jos artiklassa tarkoitetut henkilöt ovat Suomen kansalaisia tai oleskelevat Suomessa pysyväluonteisesti ja Suomi on määrännyt heidät palvelemaan liittokunnan esikunnassa, heille myönnetään ainoastaan 1 kohdan b ja c alakohdassa määrätty vapaudet ja erioikeudet heidän Natoon liittyvän virallisen tehtävän tai toiminnan osalta.

Mikäli siis Suomen kansalainen tai täällä pysyvästi oleskeleva henkilö kuuluisi artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin henkilöstöluokkiin, nauttisi hän ainoastaan niin sanottuja toiminnallisia erioikeuksia ja vapauksia eli vapautusta kaikenlaisesta lainkäytöstä kaikkien virallisessa ominaisuudessaan antamiensa suullisten ja kirjallisten lausuntojen ja tekemiensä tekojen osalta sekä henkilökohtaisten asiakirjojensa ja hallussaan olevien virallisten asiakirjojen loukkaamattomuutta. Tällöinkin edellytyksenä on edelleen, että henkilö on asiassa toiminut nimenomaan Nato-tehtävässään, jos henkilöllä on kaksoisrooli eli tehtävä sekä liittokunnan esikunnassa että Puolustusvoimissa.

Artiklan 5 kohdassa määrätään, että artiklassa määrätty vapautukset ovat voimassa kyseisten henkilöiden komennuksen ajalta myös Nato-komennuksen päätyttyä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että henkilöä ei voida hänen tehtävänsä liittokunnan esikunnassa päätyttyäkään syyttää toimista, jotka hän on tehnyt kyseisessä tehtävässä virallisessa ominaisuudessaan.

Artiklan 6 kohdan mukaan, kun Suomen ulkopuolella sijaitsevassa liittokunnan esikunnassa palvelevat kenraalin arvoiset upseerit ja lippu-upseerit (Naton arvoluokka OF-6 ja sitä ylemmät arvoluokat) sekä vastaaviin arvoluokkiin kuuluvat siviilivirkamiehet oleskelevat Suomessa virallisessa ominaisuudessaan, heihin sovelletaan vastaavasti tässä artiklassa määrättyjä vapautuksia.

Määräys on poikkeus sopimuksen yleiseen henkilölliseen soveltamisalaan, eikä sen soveltaminen vaadi, että vapautuksiin oikeutettu kenraalin arvoinen upseeri tai lippu-upseeri palvelisi tämän sopimuksen 1 artiklan 12 kohdan tarkoittamalla tavalla Suomessa toimivassa liittokunnan esikunnassa. Määräystä sovelletaan myös ulkomailla sijaitsevissa esikunnissa palveleviin kenraalin arvoisiin upseereihin ja lippu-upseereihin silloin, kun he ovat Suomessa vierailulla virallisessa Natoon liittyvässä ominaisuudessaan ja matkustaessaan Naton antamien matkamääräysten perusteella.

Artiklan 7 kohdan mukaan niiden kirjallisten tietojen perusteella, jotka liittokunnan esikunta antaa edellä mainittujen henkilöiden saapuessa Suomeen ja poistuessa Suomesta, Suomi laatii ajantasaisen luettelon henkilöistä, joihin sovelletaan kaikkia tai joitakin 1–5 kohdassa määrättyjä vapauksia ja erioikeuksia, ja ylläpitää tätä luetteloa. Käytännössä listasta ilmenee ne henkilöt, jotka kulloinkin nauttivat 1–5 kohdassa tarkoitettuja vapauksia ja erioikeuksia.

Liittokunnan esikunnan ilmoitukset toimitettaisiin voimaansaattamislain 8 §:n nojalla Pääesikunnalle, joka toimisi myös rekisterinpitäjänä. Käyttötarkoitukseen soveltuvasta henkilörekisteristä säädettäisiin henkilötietojen käsittelystä puolustusvoimissa annettuun lakiin (332/2019) esitettävässä muutoksessa, jolla mahdollistettaisiin myös tietojen luovutus esimerkiksi poliisille vapauksien ja erioikeuksien tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi.

Artiklan 8 kohta mahdollistaa sen, että SACEUR tai SACT voi yksittäistapauksessa luopua artiklan mukaisista vapauksista ja erioikeuksista Suomen pyynnöstä.

Liittokunnan esikunta toimii yhteistyössä Suomen viranomaisten kanssa helpottaakseen Suomen lainsäädännön noudattamista ja estääkseen myönnettyjen vapauksien ja erioikeuksien väärinkäytön. Tällöin katsotaan, ettei asemaa myönnetä sen saajien henkilökohtaiseksi eduksi vaan tarkoituksena mahdollistaa heille tehtäviensä suorittaminen Pohjois-Atlantin sopimuksen noudattamisen edistämiseksi. Tapauksen mukaan SACEUR tai SACT voi luopua vapauksista Suomen pyynnöstä, jos kulloinenkin vapaus muutoin estäisi oikeuden asianmukaisen toteutumisen ja jolle siitä luopuminen haittaisi SACEURin tai SACTin johtoportaiden etuja.

Kohdassa tarkoitettu harkinta vapauksista luopumisesta on aina tapauskohtaista eikä voida esittää mitään yleisiä periaatteita siitä, millaisissa tilanteissa SACEUR tai SACT olisi näistä valmis luopumaan. Lainkäytöllisestä koskemattomuudesta luovuttaessa sovellettavaksi tulevat Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan määräykset tuomiovallan jakautumisesta lähettäjä- ja vastaanottajavaltion kesken.

Artiklan 8 kohdassa tarkoitettut pyynnöt artiklan mukaisista vapauksista luopumiseksi tekisi Suomessa valtakunnansyyttäjä. Toimivallasta tehdä artiklan 8 kohdassa tarkoitettuja pyyntöjä säädettäisiin voimaansaattamislain 4 §:ssä.

8 artikla. Liittokunnan esikunnan henkilöstövahvuus.

Artikla koskee Naton komentorakenteeseen kuuluvan liittokunnan esikunnan henkilöstövahvuutta.

Artiklan 1 kohdassa määrätään, että Naton komentorakenteeseen kuuluvan liittokunnan esikunnan on vuosittain ilmoitettava kirjallisesti Suomelle esikunnan kulloinenkin henkilöstövahvuus, jonka Pohjois-Atlantin neuvosto on vahvistanut (rauhanajan kokoonpano). Ilmoituksen on sisällettävä myös täydentävän sopimuksen 2 artiklan 8 kohdassa tarkoitettu henkilöstö.

Artiklan 1 kohdan mukaan Naton komentorakenteeseen kuuluvan esikunnan tulee ilmoituksessaan antaa tiedot liittokunnan esikunnan jäsenten komennuksista ja heidän huollettavistaan, mukaan lukien huollettavien oleskelun jatkaminen Suomessa sopimuksen 9 artiklan 5 kohdan mukaisesti. Kohdan mukaan liittokunnan esikunta ja määrätty Suomen viranomaiset päättävät yksityiskohtaisesta menettelystä ilmoittamisen suhteen. Ilmoitukset tehtäisiin Puolustusvoimille.

Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksymällä rauhanajan kokoonpanolla tarkoitetaan käytännössä liittokunnan esikunnalle hyväksyttyä henkilöstömäärää. Pohjois-Atlantin neuvosto tekee päätöksensä yksimielisesti, joten Suomi on mukana hyväksymässä komentorakenteen esikuntien rauhanajan kokoonpanoa.

Artiklan 1 kohdan määräystä sovelletaan täydentävän sopimuksen 2 artiklan 9 kohdan nojalla ainoastaan sellaiseen liittokunnan esikuntaan, jolle on määrätty Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksymä rauhanajan kokoonpano.

Artiklan 2 kohdan mukaan strateginen johtoesikunta saa rauhan aikana vuosittain lisätä kunkin Naton komentorakenteeseen kuuluvan liittokunnan esikunnan henkilöstövahvuutta 10 % rauhanajan kokoonpanosta. Liittokunnan esikunnan on ilmoitettava Suomelle etukäteen tällaisista lisäyksistä ja se saa Suomen ennakkosuostumuksella lisätä henkilöstövahvuutta enemmänkin. Määräystä ei sovelleta, jos lisäys tehdään Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksillä. Pohjois-Atlantin neuvosto tekee päätöksensä yksimielisesti, joten myös neuvoston päätöksillä tapahtuva

henkilöstövahvuuden lisäys vaatisi Suomen hyväksynnän. Henkilöstön vahventamiselle asetettu 10 %:n raja on vastaava kuin asiakirjan C-M(69)22 raja, jonka ylittäminen vaatii siitä tehtävän uudelleenjärjestelypäätöksen.

Artiklan 2 kohdan määräystä sovelletaan täydentävän sopimuksen 2 artiklan 9 kohdan nojalla ainoastaan sellaiseen liittokunnan esikuntaan, jolle on määrätty Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksymä rauhanajan kokoonpano.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos liittokunnan esikunta tai sen johdolla toimivat sotilasyksiköt toteuttavat koulutusta, harjoituksia tai kokeilutoimintaa taikka Naton johtamia operaatioita, liittokunnan esikunnan on hankittava Suomen suostumus tällaiselle toiminnalle. Tähän sisältyy mahdollinen liittokunnan esikunnan henkilöstön läsnäolon tilapäinen lisääminen muutoin kuin tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

Artiklan 1 ja 2 kohdasta poiketen 3 kohta koskee sopimuksen 2 artiklan 9 kohdassa määrättyllä tavalla kaikkia Suomessa sijaitsevia liittokunnan esikuntia, ei siis vain Naton komentorakenteeseen kuuluvia esikuntia. Artiklan 3 kohta koskee myös muuta kuin esikunnan normaaliolojen toimintaa. Kohta sisältää Suomen suvereniteetin kannalta tärkeän periaatteen Suomen suostumuksesta esikunnan toteuttamille koulutuksille, harjoituksille ja kokeilutoiminnalle sekä Naton johtamille operaatioille. Suostumus annettaisiin kussakin tilanteessa soveltuvan lainsäädännön mukaisesti toiminnan luonne huomioiden.

Artiklan 4 kohdan määräyksen perusteella muiden kuin allekirjoituspäivään mennessä perustettujen tai perustettavaksi ilmoitettujen lisäelementtien perustaminen vaatii tapauskohtaisesti joko Suomen tai Pohjois-Atlantin neuvoston antaman ennakkosuostumuksen. Lisäelementit on määritelty sopimuksen 1 artiklan 21 kohdassa.

Artiklan 4 kohdan määräystä sovelletaan täydentävän sopimuksen 2 artiklan 9 kohdan nojalla ainoastaan sellaiseen liittokunnan esikuntaan, jolle on määrätty Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksymä rauhanajan kokoonpano.

9 artikla. Maahantulo, maasta poistuminen, maassa työskentely ja maassa oleskelu.

Artiklan 1 kohdassa on määräykset jäsenten ja heidän huollettaviensa vapauttamisesta viisumeja ja maahantuloa koskevista vaatimuksista sekä maassa oleskeluun ja rekisteröintiin liittyvistä velvoitteista. Koska määräykset täydentävät Nato SOFAn III artiklan määräyksiä, mainittujen henkilöiden on edelleen täytettävä kyseisen artiklan 1 kappaleen ensimmäisessä virkkeessä mainitut ehdot ja edellytykset maahantuloa ja maasta poistumista varten. Lisäksi kohdassa määrätään erikseen niistä Nato SOFAssa ja Pariisin pöytäkirjassa määrättyistä poikkeuksista, oikeuksista ja velvollisuuksista, jotka tulevat edelleen sovellettaviksi. Asiaa on käsitelty tarkemmin hallituksen esityksessä HE 90/2023 vp, s. 58–61 sekä 105 ja 106. Lisäksi kohta sisältää määräyksen huollettavien työluvista vapauttamisesta.

Artiklan 1 kohta tarkoittaa jäsenen ja huollettavan pidempiaikaisen oleskelun osalta sitä, että Suomen on sallittava se vaatimatta oleskeluluvan hakemista. Näiden henkilöiden oleskelun Suomessa on siten oltava laillista ilman oleskelulupaa. Laillisesta oleskelusta säädetään ulkomaalaislain 40 §:ssä, jonka 1 momentin 8 kohdan mukaan laillista on Nato SOFAssa, Pariisin pöytäkirjassa sekä PfP SOFAssa ja sen toisessa lisäpöytäkirjassa tarkoitettujen joukkojen jäsenten oleskelu. Momentin 9 kohdan mukaan laillista on puolustusyhteistyöstä Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltojen hallituksen välillä tehdyssä sopimuksessa (SopS 70/2024, DCA) tarkoitettujen joukkojen jäsenen, siviilihenkilöstön jäsenen, huollettavan ja USA:n sopimustoimittajan oleskelu.

Edellä mainittujen lainkohtien tarkoituksena on mahdollistaa 90 päivää ylittävä laillinen oleskelu sellaisille henkilöille, joilta Suomi ei kyseisten sopimusten sanamuodon tai vakiintuneen tulkinnan mukaan saa vaatia oleskeluluvan hakemista. Laillinen oleskelu perustuu siten suoraan lakiin. DCA-sopimuksen osalta (9 kohta) suoraan lakiin perustuva laillinen oleskelu koskee joukkojen lisäksi siviilihenkilöstön jäseniä, huollettavia ja sopimustoimittajia, mutta Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan osalta näin ei ole, vaan lainkohta koskee ainoastaan joukkojen jäseniä. Näin ollen viimeksi mainittujen kohdalla siviilihenkilöstöön kuuluvien ja huollettavien on tällä hetkellä haettava kansalliset oleskeluluvat, jos oleskelun on tarkoitus kestää yli 90 päivää.

Ulkomaalaislain 40 §:ä ehdotetaan muutettavaksi niin, että se kattaisi jatkossa myös täydentävän sopimuksen mukaiset jäsenet huollettavineen, jotta heillekin syntyisi sopimuksen käytännössä vaatima suoraan lakiin perustuva oleskeluoikeus. Ne täydentävässä sopimuksessa tarkoitettujen jäsenet, jotka ovat Nato SOFAssa, Pariisin pöytäkirjassa tai Pfp SOFAssa ja sen toisessa lisäpöytäkirjassa tarkoitettuja joukon jäseniä, ovat jo nykyisellään vapautettu oleskelulupavaatimuksesta kyseisten sopimusten nojalla. Vastaava muutos on tehtävä myös täydentävän sopimuksen mukaisten sopimustoimittajien ja heidän huollettaviensa kohdalla (ks. tarkemmin jäljempänä 13 artiklan kohdalla).

Edellä mainitut ulkomaalaislain muutokset johtaisivat siihen, että oleskelulupavaatimuksesta olisi vapautettu kaikki muut Nato-liitännäiset henkilöt paitsi Nato SOFAn mukaiset siviilihenkilöstön jäsenet ja huollettavat. Nato SOFAaa koskevassa hallituksen esityksessä (HE 90/2023 vp, s. 60) on sen hetkisten tietojen perusteella tehty nimenomainen ratkaisu, ettei kyseisiä henkilöitä vapauteta vaatimuksesta. Esityksessä kuitenkin todetaan, että ratkaisun toimivuutta on syytä jatkossa seurata, koska tavoitteena on, ettei kansallisilla menettelyillä vaikeuteta Nato-yhteistyötä. Esitystä valmisteltaessa on vielä ollut vaikeaa arvioida viisumi- ja oleskelulupahakemusten määrää kyseisissä henkilökategorioissa.

Täydentävästä sopimuksesta ei seuraa Suomelle velvoitetta vapauttaa oleskelulupavelvollisuudesta henkilöitä, joita sopimus ei koske. Näin ollen täydentävän sopimuksen tekeminen sinänsä ei tarkoita sitä, että edellisessä kappaleessa kuvattua ratkaisua olisi tarkasteltava uudelleen. Tällä hetkellä ei muutoinkaan ole tiedossa erityisiä seikkoja, joiden perusteella asiaa olisi nyt tarkasteltava eri tavalla. Näin ollen Nato SOFAssa tarkoitettujen siviilihenkilöstön jäsenten tai huollettavien vapauttamista oleskelulupavaatimuksesta ei tässäkin hallituksen esityksessä ehdoteta.

Artiklan 1 kohdassa vapautetaan myös huollettavat velvollisuudesta hakea erillistä työntekoon oikeuttavaa lupaa. Suomessa ei ole erillistä menettelyä käytössä, jossa voisi hakea pelkästään työnteko-oikeutta, vaan saadakseen työnteko-oikeuden, pitää henkilön hakea oleskelulupaa, joka sisältää oikeuden tehdä ansiotyötä. Oikeuden laajuus vaihtelee lupaperusteittain. Ulkomaalaislain 81 b §:ssä säädetään kuitenkin poikkeustilanteista, joissa ansiotyötä voi tehdä tai elinkeinoa harjoittaa ilman oleskelulupaa. Koska ulkomaalaislain 40 §:ssä olisi tarkoitus vapauttaa joukkojen jäsenten huollettavat velvollisuudesta hakea oleskelulupaa, esitetään lain 81 b §:ään muutosta, jossa todettaisiin heillä olevan työnteko-oikeus hakematta oleskelulupaa. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi myös sopimustoimittajien kohdalla (ks. tarkemmin jäljempänä 13 artiklan kohdalla).

Artiklan 1 kohta tarkoittaa lisäksi jäsenten ja huollettavien osalta vapautusta väestörekisteröintiin liittyvistä velvollisuuksista. Ulkomaalaisen tiedot tulee väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluluista annetun lain (661/2009, jäljempänä VTJ-laki) 9 §:n 1 momentin mukaan tallentaa väestötietojärjestelmään, jos hänellä on Suomessa kotikuntalain (201/1994) mukaan määrätynyt kotikunta. Väestötietojärjestelmään ei VTJ-lain 8 §:n 1 mo-

mentin 1 ja 2 kohdan mukaan lähtökohtaisesti tallenneta vieraan valtion Suomessa olevan diplomaattisen tai muun edustuston eikä Yhdistyneiden Kansakuntien, sen erityisjärjestön tai sellaiseen rinnastettavan muun kansainvälisen järjestön palveluksessa olevan ulkomaalaisen tietoja. Koska jäsenet ja heidän huollettavansa eivät lähtökohtaisesti täyttäisi kotikunnan saamiselle kotikuntalaisia asetettuja edellytyksiä, ei heitä olisi välttämätöntä sisällyttää nimenomaisesti VTJ-lain 8 §:ään ryhmäksi, jonka tietoja ei tallenneta väestötietojärjestelmään.

Muun kuin Suomessa kotikunnan omaavan ulkomaalaisen tiedot voidaan VTJ-lain 9 §:n 1 momentin mukaan tallentaa väestötietojärjestelmään. Hänen tietonsa tallennetaan väestötietojärjestelmään yleensä hänen omasta pyynnöstään. Myös vieraan valtion Suomessa olevan diplomaattisen tai muun edustuston tai Yhdistyneiden Kansakuntien, sen erityisjärjestön tai sellaiseen rinnastettavan muun kansainvälisen järjestön palveluksessa oleva henkilö voi VTJ-lain 8 §:n 2 momentin mukaisesti pyytää tietojensa tallentamista väestötietojärjestelmään. Jäsenet ja huollettavat voisivat halutessaan pyytää tietojensa tallentamista väestötietojärjestelmään, jolloin he voisivat VTJ-lain 9 ja 19 §:ien mukaisten kansallisten rekisteröinnin edellytysten täyttyessä saada suomalaisen henkilötunnuksen. Pidempiaikaisesti Suomessa oleskelevat jäsenet ja heidän huollettavansa voisivat hakea halutessaan myös kotikuntaa Suomessa.

Artiklan 2 kohdassa määrätään ammattiluvista. Kohdan mukaan Suomi sallii jäsenille kaikkien sellaisten ammattien harjoittamisen, joita he harjoittavat yksinomaan liittokunnan esikunnan virallisen toiminnan yhteydessä eikä edellytä minkäänlaisia valtion tai sen alemman hallintotason hallinnollisia maksuja, lupia tai valtuutuksia, jos jäsenillä on voimassa oleva lähettäjävaltionsa antama tai tunnustama lupa ammatin harjoittamiseen tai muu asianmukainen ammatillinen pätevyys, jonka on hyväksynyt heidän lähettäjävaltionsa tai tämän täydentävän sopimuksen 1 artiklan 10 alakohdan c alakohdan 1 alakohdan ii alakohdan soveltamisalaan kuuluvien jäsenten kyseessä ollessa liittokunnan esikunta. Suomi sallii myös huollettavien harjoittaa tällaisia ammatteja, jos he osallistuvat liittokunnan esikunnan viralliseen toimintaan.

Artiklan 3 kohdassa määrätään liittokunnan esikuntien lisäämisestä Suomessa edustettujen kansainvälisten järjestöjen rekisteriin. Rekisteriä ylläpitää Suomessa ulkoministeriön protokollapalvelut. Rekisteriin lisätään kaikki kansainväliset järjestöt, jotka ovat sopineet toimipaikkasopimuksesta Suomen kanssa. Kansainvälisen järjestön tulee pyytää rekisteriin lisäämistä nootilla. Järjestön tiedot, jotka on viety rekisteriin, näkyvät ulkoministeriön ulkoisilta internet-sivuilta löytyvällä Helsinki Diplomatic Listillä. Lisäksi artiklan 3 kohta sisältää määräyksen, joka velvoittaa Suomen antamaan kaikille jäsenille ja huollettaville, jotka eivät ole Suomen kansalaisia, samankaltaiset henkilöllisyystodistukset kuin Suomessa edustettujen kansainvälisten järjestöjen jäsenille. Määräyksen tarkoituksena on mahdollistaa kyseisille jäsenille ja huollettaville laillisen maassaolon todistaminen.

Euroopan parlamentin ja neuvoston henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta säännöstöstä (Schengenin rajasäännöstä) antaman asetuksen (N:o 399/2016) 2 artiklan 16 kohdan a alakohdan mukaan oleskeluluvalla tarkoitetaan kaikkia oleskelulupia, jotka jäsenvaltio on myöntänyt kolmansien maiden kansalaisten oleskeluluvan neuvoston asetuksella (EY) N:o 1030/2002 (1) säädetyn yhtenäisen kaavan mukaisesti, ja kaikkia oleskelukortteja, jotka jäsenvaltio on myöntänyt direktiivin 2004/38/EY mukaisesti.

Oleskeluluvalla tarkoitetaan Schengenin rajasäännösten 2 artiklan 16 kohdan b alakohdan mukaan lisäksi kaikkia muita jäsenvaltion kolmansien maiden kansalaisille myöntämiä asiakirjoja, joiden perusteella nämä voivat jäädä jäsenvaltion alueelle ja jotka on annettu tiedoksi ja julkaistu 39 artiklan mukaisesti, lukuun ottamatta väliaikaisia oleskelulupia, jotka on myönnetty a

alakohdassa tarkoitettua oleskelulupaa koskevan ensimmäisen hakemuksen tai turvapaikkahakemuksen käsittelyn ajaksi; ja viisumeja, jotka jäsenvaltio on myöntänyt neuvoston asetuksella (EY) N:o 1683/95 säädetyn yhtenäisen kaavan mukaisesti.

Schengenin rajasäännösten 39 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle luettelo oleskeluluvista; siinä on erotettava 2 artiklan 16 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen oleskeluluvien 2 artiklan 16 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista asiakirjoista, ja sen mukana on oltava malli 2 artiklan 16 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista asiakirjoista. Direktiivin 2004/38/EY mukaisesti myönnettyjen oleskelukorttien on merkittävä erikseen tunnistettavalla tavalla, ja niistä oleskelukorteista, joita ei ole myönnetty asetuksella (EY) N:o 1030/2002 säädetyn yhtenäisen kaavan mukaisesti, on toimitettava malli.

Ulkoministeriö myöntää Schengenin rajasäännösten 2 artiklan 16 kohdan b alakohdan mukaisen oleskeluluvan sisältävän henkilöllisyystodistuksen A, B, C ja D diplomaatti- ja konsuliedustuston sekä kansainvälisen järjestön Suomessa olevan toimielimen henkilökuntaan kuuluvalla ja hänen perheenjäsenilleen. Käytännössä kyseiset henkilöllisyystodistukset soveltuisivat myös artiklan 3 kohdan määräysten toimeenpanemiseksi, koska Nato on kansainvälinen järjestö, jonka työntekijöille ulkoministeriö voi ulkomaalaislain 69 §:n 3 momentin nojalla myöntää oleskeluluvan sisältävän henkilöllisyystodistuksen.

Täydentävän sopimuksen yhteydessä on kuitenkin katsottu tarkoituksenmukaiseksi säätää tehtävä henkilötodistusten myöntämisestä Pääesikunnalle, jotta ne myönnettäisiin samassa paikassa, jonne liittokunnan esikunta tekee henkilöstöään koskevat ilmoitukset Suomessa. Lisäksi on huomattava, että A, B, C ja D-merkinnät eivät sellaisenaan vastaa suoraan sitä asemaa, mikä jäsenellä ja huollettavalla on täydentävän sopimuksen nojalla. Tämän vuoksi erillisen kortin myöntäminen on perusteltua. Pääesikunnan tehtävästä myöntää henkilökortit säädettäisiin voimaansaattamislain 5 §:ssä.

Henkilökorttien myöntämisellä ei vaikuteta Nato SOFAn III artiklan ja pöytäkirjan soveltamiseen, eikä sillä anneta muuta asemaa tai muita oikeuksia. Nato SOFAn III artikla koskee maa-hantuloa ja Pariisin pöytäkirjan 5 artikla sisältää liittokunnan esikuntien henkilökorttien myöntämistä koskevan määräyksen.

Artiklan 4 kohdassa on määräykset jäsenten ja heidän huollettavansa oleskelun luonteesta. Sellaiset jäsenet ja heidän huollettavansa, jotka eivät ole Suomen kansalaisia tai jotka eivät oleskele Suomessa pysyväisluonteisesti, ovat Suomessa tukemassa täällä sijaitsevaa liittokunnan esikuntaa ja heidän oleskelunsa maassa katsotaan liittyvän yksinomaan kyseiseen liittokunnan esikuntaan. Heidän tämän sopimuksen mukaista oleskeluaan Suomessa ei pidetä pysyväisluonteisena missään asiayhteydessä. Näin ollen oleskelun ei voida katsoa olevaan luonteeltaan pysyväisluonteista myöskään heidän verotuksellista asumispaikkaansa määriteltäessä.

Perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan valtion verosta säädetään lailla. Luonnollisen henkilön verovelvollisuudesta säädetään tuloverolaissa, jonka mukaan henkilöt ovat täällä joko yleisesti tai rajoitetusti verovelvollisia. Muut kuin yleisesti verovelvolliset ovat rajoitetusti verovelvollisia. Yleisesti verovelvollinen on henkilö, joka on verovuonna asunut Suomessa. Henkilön katsotaan asuvan Suomessa, jos hänellä on täällä varsinainen asunto ja koti tai jos hän jatkuvasti oleskelee täällä yli kuuden kuukauden ajan, jolloin tilapäinen poissaolo ei estä pitämästä oleskelua jatkuvana. Näin ollen artiklan määräykset poikkeavat tuloverolain määräyksistä niiltä osin, kun kyse on muusta kuin Suomen kansalaisesta taikka Suomessa pysyväisluonteisesti oleskelevasta. Pysyväisluonteinen oleskelu Suomessa tarkoittaa käytännössä yleistä verovelvollisuutta Suomessa.

Nato SOFAn III artiklan mukaan joukkojen jäsenillä ei katsota olevan oikeutta pysyväisluonteiseen oleskeluun tai kotipaikkaan (kotikuntaan) vastaanottajavaltion alueella. Täydentävän sopimuksen 9 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenten ja heidän huollettaviensa oleskelu Suomessa on sen kestosta riippumatta luonteeltaan tilapäistä, elleivät he ole Suomen kansalaisia tai oleskele Suomessa pysyväisluonteisesti. Täydentävän sopimuksen 13 artiklan 5 kohdan mukaan Suomi määrää, katsotaanko sopimustoimittajien työntekijöillä ja heidän huollettavillaan olevan Suomessa kotipaikka tai katsotaanko heidän oleskelevan Suomessa pysyväisluonteisesti.

Kotikuntalaissa (201/1994) säädetään edellytyksistä, joiden täytyessä Suomessa oleskeleva ulkomaan kansalainen voi saada kotikunnan Suomessa. Kotikuntalain 4 §:n mukaan kotikunnan saaminen edellyttää EU:n ja Euroopan talousalueen ulkopuolisten maiden kansalaisilta pääsääntöisesti voimassa olevaa oleskelulupaa. Koska jäseniltä ja heidän huollettaviltaan sekä sopimustoimittajien työntekijöiltä ja heidän huollettaviltaan ei edellytettäisi oleskelulupaa, he eivät lähtökohtaisesti täyttäisi kotikunnan saamiselle kotikuntalaissa asetettuja edellytyksiä.

EU-kansalaisilta ja heidän perheenjäseniltään kotikunnan saaminen edellyttää pääsääntöisesti joko oleskeluoikeuden rekisteröintiä tai perheenjäsenen oleskelukorttia, Pohjoismaiden kansalaisilta puolestaan vakinaista Suomessa asumista. Oletettavasti kotikuntaa olisivat kiinnostuneet hakemaan vain sellaiset jäsenet, sopimustoimittajien työntekijät sekä näiden huollettavat jotka aikovat jäädä Suomeen pidempiaikaisesti oleskelemaan. Kyse olisi todennäköisesti vain yksittäisistä henkilöistä. Digi- ja väestötietovirasto ratkaisisi heidän kotikunnan saamista koskevat hakemuksensa tapauskohtaisen arvioinnin perusteella ottaen huomioon kotikuntalain säännökset sekä Nato-sopimusten ja esimerkiksi EU:n vapaan liikkuvuuden määräykset.

Artiklan 5 kohdassa on määräykset tilanteesta, jossa jäsen poistuu Suomesta pysyvästi tai kuolee. Jos jäsenen huollettava tällöin edelleen oleskelee Suomessa, hän säilyttää huollettavan asemansa 90 päivän ajan jäsenen poistumisesta tai kuolemasta. Jos huollettava lapsi kuitenkin on Suomessa kirjoilla oppilaitoksessa, huollettavat säilyttävät asemansa siihen asti, kun 30 päivää on kulunut joko kouluvuoden tai kirjoillaolon päättymisestä, riippuen siitä, kumpi tapahtuu ensimmäisenä. Artiklassa määrätään lisäksi, että jos huollettavat päättävät vedota joihinkin muihin säädöksiin tai määräyksiin (esimerkiksi hakea erillistä oleskelulupaa), heidän asemansa määräytyy sopimuksen soveltamisalan ulkopuolella. Toisin sanoen huollettavat eivät voi vedota yhtä aikaa huollettavan asemansa ja esimerkiksi kansallisen oleskeluluvan tuomiin oikeuksiin.

Artiklan 5 kohta ei itsessään edellytä edellä 1 kohdassa esitetyn ulkomaalaislain 40 §:n muutoksen lisäksi lakimuutoksia. Heidän oleskeluoikeutensa perustuisi siihen, että se kirjattaisiin ulkomaalaislain 40 §:n 1 momentin uuteen 10 kohtaan. Kyseinen kohta taas viittaisi suoraan sopimuksen mukaisiin huollettaviin. Näin ollen, kun artiklan 5 kohta tarkoittaa sitä, että huollettavat säilyttävät sopimuksen mukaisen huollettavan asemansa automaattisesti ja ilman harinnanvaraakaan tietyn ajanjakson, se vastaavasti tarkoittaa, että he säilyttäisivät sen myös ehdotetun ulkomaalaislain 40 §:n 1 momentin 10 kohdan nojalla.

10 artikla. Strategisten johtoesikuntien oikeudellinen kelpoisuus.

Artiklan 1 kohdassa määrätään siitä, että strategisilla johtoesikunnilla on Pariisin pöytäkirjan mukainen oikeushenkilöllisyys ja kelpoisuus erityisesti tehdä sopimuksia ja hankkia, omistaa ja luovuttaa omaisuutta sekä tehdä kansainvälisiä sopimuksia ilman erillisiä järjestelyjä Suomessa.

Strategisten johtoesikuntien oikeushenkilöllisyydestä ja oikeustoimikelpoisuudesta määrätään Pariisin pöytäkirjan 10 artiklassa. Pariisin pöytäkirjan 10 artiklan mukaan vastaanottajavaltio voi edellyttää, että toimivallan käytöstä tehdään erityisjärjestelyjä sen ja strategisen johtoesikunnan tai sen alaisen ja sen puolesta toimivan liittokunnan esikunnan välillä. Täydentävän

sopimuksen 10 artiklan 1 kohdalla poistetaan mahdollisuus vaatia strategisilta johtoesikunnilta edellä mainittujen erityisjärjestelyiden tekemistä.

Suomessa kansainvälisen järjestön oikeushenkilöllisyydestä ja siihen liittyvästä oikeustoimikelpoisuudesta säädetään lailla (PeVL 38/2000 vp). Suomessa ei ole kansainvälisten järjestöjen oikeushenkilöllisyyttä koskevaa yleistä lainsäädäntöä, vaan kansainvälisten järjestöjen oikeushenkilöllisyydestä ja oikeustoimikelpoisuudesta säädetään yleensä blankettilailla, jolla saateetaan voimaan kyseessä olevan järjestön perustamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset, mukaan lukien kyseisen järjestön oikeushenkilöllisyyttä koskeva määräys. Voimaansaattamislain 1 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi edellä mainitun kaltainen blankettisäännös.

Artiklan 2 kohdassa todetaan, että Suomi tunnustaa, että liittokunnan esikunta saa siihen asianmukaisesti valtuutettuna edustaa strategista johtoesikuntaa tai muutoin käyttää strategisen johtoesikunnan kelpoisuutta erityisesti tehdäkseen sopimuksia ja hankkiakseen, omistaakseen ja luovuttaakseen omaisuutta sekä tehdäkseen kansainvälisiä sopimuksia strategisen johtoesikunnan puolesta. Liittokunnan esikunnalla olisi siten mahdollisuus osaltaan käyttää strategisen johtoesikunnan oikeushenkilöllisyyttä, vaikka sillä itsellään ei olisi erillistä oikeushenkilöllisyyttä.

Artiklan 3 kohdan mukaan strategisen johtoesikunnan pyynnöstä Suomi toimii sen puolesta oikeudellisissa asioissa, joissa liittokunnan esikunta on osapuolena. Liittokunnan esikunta korvaa Suomelle ainoastaan sellaiset tälle aiheutuneet kulut, jotka liittokunnan esikunta on ennakolta suostunut korvaamaan.

Pariisin pöytäkirjan 11 artiklan 1 kappaleen mukaan strateginen johtoesikunta voi esiintyä oikeudenkäynnissä kantajana tai vastaajana, jollei Nato SOFAn VIII artiklan määräyksistä muuta johdu. Vastaanottajavaltio ja strateginen johtoesikunta tai sen alainen ja sen valtuuttama liittokunnan esikunta voivat kuitenkin sopia, että vastaanottajavaltio toimii strategisen johtoesikunnan puolesta vastaanottajavaltion tuomioistuimissa oikeudenkäynneissä, joissa kyseinen esikunta on osapuolena.

Täydentävän sopimuksen 10 artiklan 3 kohta toistaa käytännössä edellä mainitun Pariisin pöytäkirjan jo mahdollistaman menettelyn ja tarkentaa sitä määräyksessä tarkoitettavasta edustamisesta johtuvien kulujen korvaamisen osalta. Käytännössä määräys voisi tulla sovellettavaksi esimerkiksi esikunnan tekemiin sopimuksiin perustuvien vahingonkorvausten kohdalla tai esikunnan vastaanottajavaltiosta paikalta palkkaamien työntekijöiden työsuhdetta koskevissa riita-asioissa.

Esikunnan oikeudellisesta edustamisesta ehdotetaan säädettäväksi uusi 34 a § puolustusvoimista annettuun lakiin. Säännöksellä mahdollistettaisiin Puolustusvoimiin työ- tai virkasuhteessa olevan toimiminen puhevallan käyttäjänä oikeudenkäynneissä, joissa liittokunnan esikunta on osapuolena. Lisäksi sovellettavaksi voisi tulla myös valtion vahingonkorvaustoiminnasta annettu laki (978/2014), jonka osalta toimivaltainen viranomainen on Valtiokonttori.

Artiklan 4 kohdan mukaan Naton jäsen- ja/tai kumppanivaltioiden välisillä kahden- tai monenvälisillä järjestelyillä perustetun liittokunnan esikunnan katsotaan saavan käyttää oikeudellista toimintakelpoisuuttaan omasta puolestaan Suomen lain mukaisesti ja sen sääntelykehyksen mukaisesti, jolla esikunta on perustettu ja sitä valvotaan. Tämä ei vaikuta strategisen johtoesikunnan tai Naton asemaan, oikeuksiin tai velvollisuuksiin.

Artiklan määräys on toteava eikä oikeutta luova. Sillä vahvistetaan se, että Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettu kansainvälinen sotilasesikunta tai -organisaatio, johon sovelletaan Pariisin pöytäkirjaa pöytäkirjan 14 artiklan mukaisesti Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksellä, ei käytä oikeudellista toimintakelpoisuutta strategisten johtoesikuntien puolesta, vaan vain omasta puolestaan. Tällaiset kansainväliset sotilasesikunnat ja -organisaatiot ovat käytännössä Naton jäsenvaltioiden kahden- tai monenvälisillä järjestelyillä perustamia sotilasesikuntia tai -organisaatioita, kuten esimerkiksi Naton joukkorakenteen esikunnat ja Naton osaamiskeskukset. Lisäksi 4 kohdan määräyksessä selvennetään se, että mikäli tällaiset sotilasesikunnat ja -organisaatiot tarvitsevat oikeushenkilöllisyyden ja oikeustoimikelpoisuuden, tulee niistä määrätä niiden perustamisasiakirjoissa tai niiden toimipaikkavaltion lainsäädännössä, koska niillä ei ole oikeushenkilöllisyyttä ja oikeustoimikelpoisuutta suoraan Pariisin pöytäkirjan perusteella.

11 artikla. Vahingonkorvausvaatimukset.

Täydentävän sopimuksen 11 artikla koskee sekä sopimusperusteisia vahingonkorvausvaatimuksia että sopimuksenulkoisia vahingonkorvausvaatimuksia.

Artiklan 1 kohdan mukaan liittokunnan esikunnan toiminnasta Suomessa oleville henkilöille tai omaisuudelle aiheutuneet vahingonkorvausvaatimukset on esitettävä, käsiteltävä, ratkaistava Nato SOFAn VIII artiklan ja Pariisin pöytäkirjan 6 artiklan mukaisesti. Tämän lisäksi huomioon on otettava Nato SOFAn XV artiklassa, Pariisin pöytäkirjan 16 artiklassa ja täydentävän sopimuksen 11 artiklan 4 kohdassa määrätyt rajoitukset. Artiklan 1 kohdan määräys on Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan määräysten mukainen, eikä se luo uutta oikeutta.

Vahingonkorvausvastuuta Suomen ja muiden Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan sopimuspuolten sekä Pariisin pöytäkirjan mukaisten liittokunnan esikuntien välillä on kuvattu tarkemmin hallituksen esityksessä eduskunnalle Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehdyn sopimuksen sekä Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien asemasta tehdyn pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja niihin liittyviksi laeiksi (HE 90/2023, s. 81-87).

Nato SOFAn VIII artikla sisältää yksityiskohtaiset määräykset vahingonkorvausvastuun jakautumisesta lähettäjä- ja vastaanottajavaltion välillä. Lähtökohtana on, että kukin valtio vastaa vahingoista, joita sen joukkojen jäsenet ja siviilihenkilöstö aiheuttavat virallisissa tehtävissään. Vahingonkorvausvelvollisuus ei kuitenkaan koske kaikkia tällaisia vahinkoja, vaan sopimuksen mukaan vastaanottajavaltio ottaa vastatakseen tietyistä vahingonkorvausvaatimuksista ja tietyissä tilanteissa vastuuta puolestaan jaetaan vastaanottaja- ja lähettäjävaltion välillä. Lisäksi VIII artikla sääntelee menettelystä silloin, kun lähettäjävaltion joukkoihin tai siviilihenkilöstöön kuuluva aiheuttaa vahinkoa muutoin kuin virallisia tehtäviä hoitaessaan. VIII artikla sisältää myös määräykset tilanteista, joissa sopimuksen sopimuspuolet luopuvat esittämästä toisilleen korvausvaatimuksia kärsimästään vahingosta. Tämä merkitsee asiallisesti valtion saatavasta luopumista. Koska luopuminen perustuu valtiosopimuksen voimaansaattamislakiin, se ei erikseen edellytä erillistä kansallisen lainsäädännön muuttamista. VIII artiklan määräyksiä ei sovelleta yksityisoikeudellisiin sopimuksiin.

Nato SOFAn VIII artikla käsittelee kolmentyyppisiä vahinkoja; sopimuspuolten välisiä vahinkoja, virallisia tehtäviä suorittaessa kolmansille osapuolille aiheutettuja vahinkoja sekä vahinkoja, jotka aiheutuvat joukkojen tai siviilihenkilöstön jäsenten laittomista toimista tai laiminlyönneistä, joita ei ole tehty virallisissa tehtävissä. Artiklan määräysten sovellettavuutta on rajoitettu Nato SOFAn XV artiklassa, jonka mukaan VIII artiklan 2 ja 5 kappaleen määräyksiä korvausvaatimusten käsittelystä ei sovelleta vihollisuuksien syttyessä aiheutuviin sotavahinkoihin. Nato SOFAssa ei ole määritelty, mitä sotavahingoilla tarkoitetaan.

Pariisin pöytäkirjalla Nato SOFAn määräykset vahingonkorvausvastuusta on ulotettu Naton kansainvälisiin sotilasesikuntiin ja niiden sotilas- ja siviilihenkilöstöön pöytäkirjan 4 ja 6 artiklassa määrättyin mukautuksin. Pöytäkirja sisältää säännökset muun muassa siitä, miten VIII artiklan mukaisia määräyksiä korvausvaatimuksista luopumisesta sovelletaan liittokunnan esikunnan omistamaan omaisuuteen ja siitä, miltä osin Nato SOFAn määräyksiä virallisissa tehtävissä aiheutuneista vahingoista sovelletaan liittokunnan esikunnan työntekijän laiminlyöntiin ja toimiin.

Täydentävän sopimuksen 11 artiklan vuoksi ei ole tarpeen muuttaa valtiovarainministeriön hallinnonalan lainsäädäntöä, eikä myöskään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan liikennevakuutuslakia (460/2016). Liikennevakuutusta koskevia seikkoja on tarkemmin kuvattu Nato SOFAn voimaansaattamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 90/2023 vp).

Artiklan 2 kohdan mukaan strategisella johtoesikunnalla on oikeus vakuuttaa toimintaansa korvausvastuiden ja vahinkojen varalle vastuuvakuutuksin. Lisäksi artiklan 2 kohdan mukaan strateginen johtoesikunta on vapautettu Suomen kansallisessa lainsäädännössä muutoin säädetystä pakollisesta vakuuttamisvelvollisuudesta.

Artiklan 2 kohta vastaa sisällöltään Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan määräyksiä ja tuo ilmi Naton toiminnassa laajalti sovellettavan itsevakuuttamisen periaatteen. Kohdan 2 perusteella strategisen johtoesikunnan virka-ajoneuvot on vapautettu muun muassa liikennevakuutuslaissa säädetystä vakuuttamisvelvollisuudesta. Strategisen johtoesikunnan, kuten myös Naton jäsenvaltioiden ja toimielinten, virka-ajoneuvojen osalta noudatetaan itsevakuuttamisen (self insurance) periaatetta (HE 90/2023 vp. s. 23).

Artiklan 3 kohta koskee sopimusperusteisia vahinkoja. Kohdan mukaan liittokunnan esikunnan pyynnöstä sopimukseen perustuvat vahingonkorvausvaatimukset käsitellään ja ratkaistaan Suomessa Suomen lainsäädännön mukaisesti. Edellytyksenä on kuitenkin, että kyseessä olevissa sopimuksissa on sovittu sopimussuhteeseen sovellettavan Suomen lainsäädäntöä. Kohdalla ei rajoiteta sopimuspuolten lähtökohtaista sopimusvapautta ottaa sopimukseen ehtoja sovellettavasta laista. Mikäli liittokunnan esikunnan strategisen johtoesikunnan puolesta tekemään sopimukseen sovelletaan Suomen lainsäädäntöä, käsitellään ja ratkaistaan myös kyseessä olevat sopimusta koskevat riidat kohdan 3 mukaisesti Suomessa.

Artiklan 4 kohdassa on sovittu, että Suomi määrää hallinnon yhteyspisteet tässä artiklassa tarkoitettujen vaateiden ratkaisemiseksi. Yhteyspisteinä toimisi voimaansaattamislain 6 §:n mukaan Puolustusvoimat, joka ohjaisi tarpeen vaatiessa asian joko tuomioistuimen ratkaistavaksi tai toimivaltaiselle viranomaiselle, mikäli Puolustusvoimilla itsellään ei olisi toimivaltaa käsitellä asiaa loppuun.

Vahingonkorvausasioiden käsittelyssä olisi otettava huomioon täydentävän sopimuksen 10 artiklan 3 kohta sekä puolustusvoimista annettuun lakiin esitettävä uusi 34 a §, joiden perusteella Puolustusvoimat valvoo strategisen johtoesikunnan pyynnöstä Pohjois-Atlantin liiton etua liittokunnan esikuntia koskevissa asioissa.

12 artikla. Liittokunnan esikunnan palveluksessa oleva siviilihenkilöstö.

Artikla sisältää määräykset liittokunnan esikunnan palveluksessa olevasta siviilihenkilöstöstä ja muun muassa sen työehdoista, työsuhteeseen liittyvästä riidanratkaisusta, palkkojen verotuksesta sekä sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmien maksuista. Liittokunnan esikunnan palveluksessa voi olla siviilihenkilöstöä, joka kuuluu Pohjois-Atlantin neuvoston määrittämiin siviilihenkilös-

töluokkiin. Tämän esityksen antamishetkellä voimassa olevien Naton siviilihenkilöstöä koskevien määräysten perusteella tällaisia siviilihenkilöstöluokkia ovat Naton kansainvälinen siviilihenkilöstö (NATO International Civilians), neuvonantajat (consultants) ja määräaikainen henkilöstö (temporary personnel). Lisäksi liittokunnan esikunta voi ottaa palvelukseensa Suomesta paikalta palkattua henkilöstöä.

Artiklan 1 kohta koskee liittokunnan esikunnan mahdollisuutta ottaa palvelukseensa siviilihenkilöstöä Pohjois-Atlantin neuvoston määrittämässä siviilihenkilöstöluokissa sekä tällaisiin työsuhteisiin liittyvistä järjestelyistä.

Artiklan 1 kohdan määräystä, mukaan lukien sen alakohdat, sovelletaan täydentävän sopimuksen 2 artiklan 9 kohdan nojalla ainoastaan sellaiseen liittokunnan esikuntaan, jolle on määrätty Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksymä rauhanajan kokoonpano.

Artiklan 1 kohdan a alakohdassa määrätään Naton siviilihenkilöstöluokissa palvelemaan sovellettavista työehdoista. Määräyksen mukaan työehdot määräytyvät yksinomaan sovellettavien Naton määräysten ja kulloinkin kyseessä olevan työsopimuksen mukaan. Palvelussuhdetta koskevat riidat ratkaistaan noudattaen yksinomaan Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksymiä määräyksiä. Palvelussuhdetta koskevia riitoja ei voisi viedä ratkaistavaksi suomalaisiin tuomioistuimiin tai muihin riidanratkaisuelimiin. Mikäli työntekijä pyrkisi saattamaan riitansa ratkaistavaksi kansalliseen hallinnolliseen elimeen tai lainkäyttöelimeen, tulisi Suomen viranomaisten ilmoittaa kyseiselle toimielimelle toimivallan puuttumisesta.

Artiklan 1 kohdan alakohdassa b määrätään Naton kansainvälisen siviilihenkilöstön (NATO International Civilians) saamien palkkojen ja palkanlisien vapauttamisesta kaikista veroista ja Suomen sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmien maksuista, jotka heiltä muuten pidettäisiin. SACEUR ja SACT voivat kuitenkin pyytää mahdollisuutta osallistua Suomen sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmiin. Määräys perustuu Pariisin pöytäkirjan 7 artiklan 2 kappaleeseen ja se vahvistetaan lisäksi Naton siviilihenkilöstöä koskevissa määräyksissä.

Myös Suomen kansalaiset ja Suomessa pysyvästi asuvat henkilöt voivat kuulua Naton kansainväliseen henkilöstöön, jota määräys koskee. Palkkojen verotusta koskevaa määräystä sovelletaan siten myös Suomen kansalaisiin ja Suomessa pysyvästi asuviin henkilöihin.

Perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan valtion verosta säädetään lailla. Luonnollisen henkilön verovelvollisuudesta säädetään tuloverolaissa, jonka mukaan henkilöt ovat täällä joko yleisesti tai rajoitetusti verovelvollisia. Yleisesti verovelvollinen on velvollinen suorittamaan veroa täältä ja muualta saamastaan tulosta. Rajoitetusti verovelvollinen on velvollinen suorittamaan veroa vain Suomesta saamastaan tulosta. Näin ollen artiklan määräykset poikkeavat tuloverolain määräyksistä niiltä osin kuin esikunnan palveluksessa olisi Suomessa verovelvollisia henkilöitä.

Artiklan 1 kohdan alakohdassa c määrätään määräaikaisen henkilöstön (temporary personnel) palkkojen ja palkanlisien verotuksesta. Kohdassa todetaan täydentävän sopimuksen olevan Naton siviilihenkilöstöä koskevissa määräyksissä tarkoitettu kahdenvälinen sopimus, jolla määräaikainen henkilöstö vapautetaan kaikista veroista ja Suomen sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmien maksuista, jotka heille määräaikaisena henkilöstönä maksetuista palkoista ja palkanlisistä pidettäisiin, jollei SACEUR tai SACT pyydä mahdollisuutta osallistua Suomen sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmiin. Määräystä sovelletaan myös Suomen kansalaisiin ja Suomessa pysyvästi asuviin henkilöihin. Kohdan määräykset poikkeavat tuloverolaista vastaavalla tavalla kuin artiklan kohdan 1 alakohdassa b.

Artiklan 1 kohdan alakohdassa d määrätään neuvonantajien (consultants) saamien ansiotulojen verotuksesta. Kohdan mukaan neuvonantajilla on tämän täydentävän sopimuksen määräysten mukainen asema, mutta heidän liittokunnan esikunnasta saamiensa ansiotulojensa verotukseen sovelletaan Naton siviilihenkilöstöä koskevien määräysten mukaista menettelyä sekä siihen liittyviä ilmoittamisvaatimuksia. Naton siviilihenkilöstöä koskevien määräysten mukaisesti neuvonantajien saamat suoritukset eivät ole vapautettuja verosta. Neuvonantajien saamat palkat ja muut suoritukset verotetaan siten Suomen kansallisen lainsäädännön ja soveltuvien kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

Neuvonantajilla tarkoitetaan siviilihenkilöstöä koskevien määräysten perusteella tunnustettua asiantuntijaa tai erikoisosajaa, joka on palkattu, yleensä liittokunnan jäsenvaltioiden kansalaisten joukosta, toimimaan neuvonantajana tehtävässä, joka ei sisälly kyseisen Naton elimen hyväksytyyn kokoonpanoon.

Esikunta itsessään on vapautettu täydentävän sopimuksen 16 artiklan 1 kohdan mukaisesti kaikista veroista, tulleista ja maksuista, joten esikunnan työnantajalle kuuluvaa maksuosuutta sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmien maksuista ei voitaisi periä minkään 1 kohdan alakohdissa mainitun henkilöstöryhmän osalta, ellei SACEUR tai SACT ole pyytänyt b ja c kohdan alakohtien mukaisesti mahdollisuutta osallistua Suomen sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmiin. Neuvotteluissa saatujen tietojen perusteella liittokunnan esikunnalle annetut vapautukset ja erioikeudet kattavat myös työntekijän osuuden pidättämisestä vapautumisen.

Naton siviilihenkilöstöä koskevien määräysten perusteella neuvonantajien ei arvioida olevan työsopimuslain 1 §:n 1 momentin tarkoittamassa työsuhteessa liittokunnan esikuntaan. Heidän sopimussuhteensa voi pääasiassa olla korkeintaan 90 päivän mittainen, eikä sitä luokitella esikuntaan perustetuksi varsinaiseksi tehtäväksi. Lisäksi heidän palveluistaan maksetaan palkkio vasta, kun heidän lähin esihenkilönsä on todennut heidän suorittamien palveluidensa saavuttaneen vaaditun tason sovitusajassa. Näin ollen liittokunnan esikunnalle ei muodostuisi myöskään siltä osin velvollisuutta pidättää työntekijän osuutta eläke- ja sosiaaliturvamaksuista.

Artiklan 2 kohdan määräykset koskevat liittokunnan esikunnan mahdollisuutta ottaa palvelukseensa täydentävän sopimuksen 1 artiklan 16 kohdassa määriteltä paikalta palkattua henkilöstöä Pariisin pöytäkirjan IX artiklan 4 kappaleen mukaisesti samoilla edellytyksillä kuin kaikki työnantajat Suomen lainsäädännön mukaan.

Paikalta palkatussa henkilöstössä on kyse Suomesta paikallisesti palkattavista henkilöistä, joiden työehdot määräytyvät Suomen lainsäädännön mukaan. Kohdan a-c alakohdissa tarkennetaan hallintotehtäviä ja palkattavien henkilöiden tehtäväluokituksia, noudatettavia menettelyjä työsuhdetta koskevien riitojen selvittämiseksi sekä verojen ja sosiaaliturvamaksujen pidättämismenettelyjä.

Paikalta palkattujen työntekijöiden työsuhteisiin sovelletaan työsopimuslakia (55/2001). Lakia sovelletaan työsuhteessa tehtävään työhön työn laadusta tai työsuhteen muodosta riippumatta. Työsopimuslakia sovelletaan sopimussuhteissa, joissa työntekijä tai työntekijät yhdessä sitoutuvat henkilökohtaisesti tekemään työtä työnantajalle tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan. Työsuhteen syntyminen edellyttää kaikkien edellä mainittujen tunnusmerkkien täyttymistä. Työsopimuslain työsuhteen tunnusmerkkien täyttymisen seurauksena työsuhteessa tulee noudatettavaksi myös muu työlainsäädäntö, kuten työaikalaki (872/2019) ja vuosilomalaki (162/2005) sekä työturvallisuutta ja työterveyshuoltoa koskeva lainsäädäntö.

Työsuhteissa sovellettavat vähimmäistyöehdot määräytyvät lain pakottavien säännösten ja yleissitovan työehtosopimuksen mukaan. Työnantajan on noudatettava vähintään valtakunnallisen, asianomaisella alalla edustavana pidettävän yleissitovan työehtosopimuksen määräyksiä. Työsopimuslaissa säädetään työsuhteen muodosta ja kestosta, työnantajan ja työntekijän velvollisuuksista, työsopimuksen solmimisesta, työsuhteen päättämisperusteista ja myös vahingonkorvausvelvollisuudesta, jos työnantaja tai työntekijä rikkoo työsuhteesta johtuvia velvoitteita. Työlainsäädännön valvonnasta vastaa työsuojeluviranomainen. Viranomaisten pääsystä esikunnan tiloihin on määräys 5 artiklan 3 kohdassa. Pääsy edellyttää viranomaisen pyyntöä ja esikunnan päällikön lupaa. Siten ennalta ilmoittamattomat tarkastukset eivät olisi sopimuksen mukaan mahdollisia, mikä poikkeaa voimassa olevasta yleisestä sääntelystä. Sopimuksen ei arvioida aiheuttavan muutostarpeita työlainsäädäntöön.

Artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan paikalta palkattuihin sovellettavista hallintojärjestelmistä ja tehtävuokituksista määrätään Naton määräysten mukaan, tai jos kyse on kansallisista tukiyksiköistä, lähettäjävaltion sääntelyn mukaisesti noudattaen voimassa olevia kahden- tai monenvälisiä järjestelyjä. Hallintojärjestelmillä tarkoitetaan liittokunnan esikunnan sisäistä toimintatapaa paikalta palkattujen työsuhteiden hallinnointiin liittyen. Tehtävuokitukset liittyvät esikuntien sisäiseen tapaan luokitella henkilöstön tehtäviä.

Artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan liittokunnan esikunnan ja paikalta palkatun henkilöstön väliset työriidat ratkaistaan noudattaen sovellettavia Naton määräyksiä, tämän kuitenkin vaikuttamatta palkatun henkilöstön oikeuteen nauttia Suomen lainsäädännön mukaista oikeussuojaa. Mahdollisiin työsuhdetta koskeviin riitoihin ja niiden käsittelyyn sovellettaisiin Naton määräyksiä ja henkilöllä olisi myös oikeus saattaa riita Suomessa tuomioistuimeen. Naton määräyksissä on kyse liittokunnan esikunnan sisäisestä kuulemisesta ja sen sisäisestä prosessista asian selvittämiseksi ennen mahdollista oikeuskäsittelyä, mikä turvaisi asioiden selvittämisen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa riidan osapuolten välillä. Työntekijällä tulisi olla tieto tästä Naton määräyksen mukaisesta prosessista, jotta riitoja voidaan ratkaista ja välttää asian päättämistä Suomessa oikeuskäsittelyyn.

Artiklan 2 kohdan c alakohdan määräys koskee verojen ja sosiaaliturvamaksujen pidättämistä. Kohdan mukaan liittokunnan esikunta noudattaa Suomen lainsäädännön mukaisia velvollisuuksia tehdä vaadittavat pidätykset ja maksaa sosiaaliturvamaksut paikalta palkatun henkilön palkoista ja palkanlisistä. Suomen virastot tekevät liittokunnan esikunnan kanssa tarvittavat järjestelyt edellä mainittujen suoritusten perimiseksi. Kansalliset tukiyksiköt, kansainväliset ja valtioista riippumattomat organisaatiot ja kansainväliset tuomioistuimet vastaavat omista järjestelyistään, jotka koskevat niiden paikalta palkattua henkilöstöä Suomessa.

Artiklan 3 kohdassa on määräys siitä, että liittokunnan komentorakenteen esikunnan pyynnöstä Suomen tulee myöntää vapautus Suomen asepalveluksesta, siviilipalveluksesta ja vastaavasta palveluksesta artiklan 1 kohdassa tarkoitettulle siviilihenkilöstölle, jotka ovat Suomen kansalaisia, esikunnan kanssa tekemiensä työsopimusten ajaksi. Vapautukset myönnetään vain liittokunnan esikunnan kulloisenkin tehtävän kannalta olennaiselle henkilöstölle. Kulloisenkin tehtävän kannalta olennaisella henkilöstöllä tarkoitetaan sellaista henkilöstöä, jota ilman kyseisen tehtävän suorittaminen ei ole mahdollista.

Asevelvollisuuden osalta kyse on asevelvollisuuslain (1438/2007) 3 §:n 4 momentin tarkoittamasta Suomea velvoittavasta kansainvälisestä sopimuksesta, jossa on määrätty asevelvollisuuden suorittamisesta. Sopimusmääräyksen arvioidaan olevan riittävän täsmällinen ja tarkkarajainen, jotta sitä voidaan soveltaa suoraan erityislainsäädäntönä suhteessa siviilipalveluslakiin (1446/2007). Sopimusmääräyksen toimeenpano ei siten vaadi voimassa olevan asevelvollisuuslain muuttamista.

Liittokunnan esikunnat eivät voi nykyisten Naton siviilihenkilöitä koskevien määräysten perusteella palkata esikuntaan henkilöstöä, joka ei ole suorittanut siviili- tai varusmiespalvelustaan (initial service). Vapautuksen saavan ei siten nykyisellään olisi mahdollista vapautua kokonaan siviili- tai asepalveluksesta. On myös huomattava, että vapautuksen piiriin kuuluva henkilöstö työskentelee suoraan Naton komentorakenteen tehtävien toteuttamiseksi, mikä osaltaan vahvistaa myös Suomen puolustusratkaisun toimeenpanoa.

Artiklan 3 kohdan määräystä sovelletaan täydentävän sopimuksen 2 artiklan 9 kohdan nojalla ainoastaan sellaiseen liittokunnan esikuntaan, jolle on määrätty Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksymä rauhanajan kokoonpano.

13 artikla. Sopimustoimittajat ja niiden työntekijät.

Artikla sisältää määräykset liittokunnan esikunnan sopimustoimittajista ja niiden työntekijöiden sekä heidän huollettaviensa asemasta Suomessa. Sopimustoimittajat, sopimustoimittajien työntekijät ja sopimustoimittajan työntekijän huollettava on määritelty täydentävän sopimuksen 1 artiklan 17, 18 ja 19 kohdassa.

Artiklan 1 kohdan mukaan liittokunnan esikunta voi itsenäisesti, Naton määräyksiä noudattaen, hankkia palveluja, mukaan lukien teknisten asiantuntijoiden tai muiden asiantuntijoiden erikoispalvelut, velvoiteoikeuden mukaisilla hankintasopimuksilla (kaupalliset hankintasopimukset), joko itse tai yrityksen tai edustajan kanssa tehdyllä hankintasopimuksella.

Hankinnat tehdään kaupallisilla hankintasopimuksilla ja Naton määräyksiä noudattaen, joko suoraan esikunnan toimesta tai hankintapalveluna (esikunnan toimeksiannosta kolmannen osapuolen, eli yrityksen tai edustajan tuottamana palveluna).

Artiklan 2 kohta sisältää määräykset sopimustoimittajien työnantajavelvoitteista. Artiklan 2 kohdan mukaan sopimustoimittajiin ei sovelleta Suomen sääntelyä yritysten toimilupien ehdoista ja rekisteröinnistä. Lisäksi 2 kohdan mukaan sopimustoimittajien työntekijöiden palvelussuhteen ehdot sekä veroihin ja sosiaaliturvamaksuihin liittyvät ilmoitus- ja pidätysvelvollisuudet määräytyvät jäljempänä mainituin poikkeuksin Suomen lain ja soveltuvin osin kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

Tällöin esimerkiksi palkasta tehtävään ennakonpidätykseen sovelletaan Suomen lainsäädäntöä. Lisäksi Suomeen lähetettyihin sopimustoimittajien työntekijöihin sovellettaisiin lakia työntekijöiden lähettämisestä (447/2016), jonka mukaan Suomessa tehtävän työn ajalta määräytyvät työhhdot, jos ne ovat lähetetylle työntekijälle edullisemmat kuin mitä hänen työsuhteessaan muutoin sovellettaisiin. Ulkomaiset sopimustoimittajat ja niiden alihankkijat tarjoavat esikunnalle palveluja täydentävän sopimuksen toteuttamiseksi.

Artiklan 3 kohdan mukaan sopimustoimittajan työntekijöihin tulee työsuhteen kestäessä ja tämän täydentävän sopimuksen tarkoittamissa rajoissa soveltaa a-f alakohdissa tarkoitettuja poikkeuksia, tunnustamisia tai oikeuksia.

Artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaan sopimustoimittajien työntekijät ja heidän huollettavansa vapautetaan viisumeja, oleskelua ja rekisteröintiä koskevista vaatimuksista. Vastaavasti kuin edellä 9 artiklan kohdalla, tämä tarkoittaa sitä, ettei kyseisiltä henkilöiltä voida vaatia oleskelulupia pidempiaikaisen oleskelun laillistamiseksi, vaan oleskelu on sallittava ilman muutoin vaadittavaa oleskelulupaa. Näin ollen myös tältä osin ulkomaalaislain 40 §:ään ehdotetaan muutoksia, jotka tarkoittavat oleskelun sallimista suoraan lain nojalla.

Artiklan 3 kohdan a alakohta tarkoittaa sopimustoimittajien työntekijöiden ja sopimustoimittajien työntekijöiden huollettavien osalta vapautusta väestökisteröintiin liittyvistä velvollisuuksista. Vastaavasti kuin edellä 9 artiklan kohdalla, kansallisia ulkomaalaisten henkilöiden tietojen väestötietojärjestelmään tallentamisen edellytyksiä ei olisi välttämätöntä muuttaa. Myös sopimustoimittajien työntekijät ja heidän huollettavansa voisivat halutessaan pyytää tietojensa tallentamista väestötietojärjestelmään.

Artiklan 3 kohdan b alakohdassa vapautetaan sopimustoimittajien työntekijät velvollisuudesta hakea työlupaa hankintasopimusten toteuttamiseksi. Vastaavasti kuin edellä 9 artiklan huollettavien osalta tämä tarkoittaa, että heiltä ei voi vaatia erillistä menettelyä työnteko-oikeuden saamiseksi. Suomessa ei ole erillistä menettelyä käytännössä, jossa voisi hakea pelkästään työnteko-oikeutta, vaan saadakseen työnteko-oikeuden, pitää henkilön normaalisti hakea työntekoon oikeuttavaa oleskelulupaa. Ulkomaalaislain 81 b §:ssä säädetään kuitenkin poikkeustilanteista, joissa ansiotyötä voi tehdä tai elinkeinoa harjoittaa ilman oleskelulupaa. Koska ulkomaalaislain 40 §:ssä on tarkoitus vapauttaa sopimustoimittajien työntekijät velvollisuudesta hakea oleskelulupaa, esitetään lain 81 b §:ään muutettavaksi niin, että heillä olisi tästä huolimatta työnteko-oikeus. Vastaava muutos esitetään tehtäväksi myös huollettavien kohdalla. Esitettyjä muutoksia on käsitelty yksityiskohtaisemmin edellä 9 artiklan kohdalla.

Artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan Suomi myöntää sopimustoimittajan työntekijöille hankintasopimuksen voimassaolon ajaksi täydentävässä sopimuksessa määrättyin rajoituksin vapautuksen asuntoirtaimiston maahantuontiin liittyvistä tulleista ja veroista täydentävän sopimuksen 18 artiklan mukaisesti.

Täydentävän sopimuksen 18 artikla sisältää oikeutettujen jäsenten tulli- ja verovapauksia koskevan yleisen määräyksen. Sen 1 kohdan mukaan oikeutetuilla jäsenillä ja heidän huollettavillaan on tietyin edellytyksin muun muassa oikeus henkilökohtaisten tavaroiden ja huonekalujen maahantuontiin ja ostamiseen tulleitta ja veroitta. Oikeutettujen jäsenten tulli- ja verovapauksia sekä niitä koskevia menettelyitä on selostettu tarkemmin 18 artiklaa koskevissa perusteluissa.

Yhteisöön muuttavien henkilöiden henkilökohtaisen omaisuuden arvonlisäverovapaudesta säädetään direktiivin 2006/112/EY 143 artiklan b ja c alakohdan soveltamisalasta vapauttaessa tietty tavaroiden lopullinen maahantuonti arvonlisäverosta 19 päivänä lokakuuta 2009 annetussa neuvoston direktiivissä 2009/132/EY. Sen 3 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on tietyin edellytyksin vapautettava maahantuonnissa kannettavasta arvonlisäverosta pysyvän asuinpaikansa yhteisön ulkopuolelta jäsenvaltioon muuttavien luonnollisten henkilöiden maahantuoma henkilökohtainen omaisuus. Tämä säännös koskee muun muassa 13 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen sopimustoimittajan työntekijöiden henkilökohtaisten tavaroiden ja huonekalujen maahantuontia.

Sopimustoimittajan työntekijöillä olisi siten täydentävän sopimuksen 13 artiklan 3 kohdan c alakohdan, 18 artiklan ja Nato SOFAn XI artiklan 5 kappaleen perusteella oikeus tuoda maahan henkilökohtaiset tavaransa ja huonekalunsa tullittomasti ja verottomasti hankintasopimuksen voimassaolon ajaksi, kun he saapuvat Suomeen aloittaakseen hankintasopimuksen toteuttamisen.

Artiklan 3 kohdan d alakohdan mukaan sopimustoimittajien työntekijöihin ja heidän huollettaviinsa sovellettaisiin täydentävän sopimuksen 30 artiklan 1 kohdan määräyksiä ajolupien tunnustamisesta. Sopimuksen 30 artiklan sisältöä on kuvattu tarkemmin kyseistä artiklaa koskevissa perusteluissa.

Artiklan 3 kohdan e alakohdan mukaan Suomi myöntää sopimustoimittajan työntekijöille ja heidän huollettavilleen luvan tukea täydentävän sopimuksen 34 artiklassa tarkoitettua liittokunnan esikunnan toimintaa moraalien ja hyvinvoinnin edistämiseksi ja osallistua siihen, jos se on liittokunnan esikunnan sisäisten määräysten mukaan sallittua.

Artiklan 3 kohdan f alakohdan mukaan sopimustoimittajan työntekijöiden huollettaville myönnetään pääsy kasvatus- ja koulutuspalveluihin täydentävän sopimuksen 33 artiklan mukaisesti.

Artiklan 4 kohdassa määrätään, että sopimustoimittajan työntekijöitä ei vapauteta niiden tulojen verotuksesta, jotka he ansaitsevat täydentävän sopimuksen mukaisesta palvelussuhteestaan liittokunnan esikunnassa. Kohdassa todetaan, että siten kyseisten tulojen verotus määräytyy sovellettavien kansainvälisten sopimusten ja Suomen lainsäädännön mukaan.

Artiklan 5 kohdassa määrätään sopimustoimittajan työntekijöiden sekä heidän huollettaviensa oleskelun pysyvyydestä. Kohdan mukaisesti Suomi määrää, katsotaanko sopimustoimittajien työntekijöillä ja heidän huollettavillaan olevan Suomessa kotipaikka tai katsotaanko heidän oleskelevan Suomessa pysyväisluonteisesti. Kohta mahdollistaa sen, että Suomi voi pitää sopimustoimittajan työntekijöitä ja heidän huollettaviaan Suomessa pysyvästi asuvina ja siten myös Suomessa yleisesti verovelvollisina.

Artiklan 6 kohdan mukaan liittokunnan esikunta ilmoittaa Suomelle ne sopimustoimittajat, sopimustoimittajien työntekijät ja sopimustoimittajien työntekijöiden huollettavat, joilla on edellä tarkoitettu asema, sekä heitä koskevat muutokset, mukaan lukien sopimustoimittajien kanssa tehtyjen hankintasopimusten voimassaolon päätyminen, sopimustoimittajien työntekijöiden palvelussuhteen päätyminen ja liittokunnan esikunnan myöntämän aseman peruuttaminen.

14 artikla. Turvallisuusselvitykset (Naton henkilöturvallisuusselvitys).

Artiklassa on määräykset henkilöturvallisuusselvityksestä. Artiklassa määrätään, että kaikilla tämän täydentävän sopimuksen 12 artiklassa tarkoitettulla siviilihenkilöstöllä sekä 13 artiklassa tarkoitetuilla sopimustoimittajien työntekijöillä, mukaan lukien teknisillä asiantuntijoilla ja muilla asiantuntijoilla on kansalaisuudestaan riippumatta oltava Naton määräyksien mukainen todistus Naton henkilöturvallisuusselvityksestä siten kuin Naton määräyksissä sitä edellytetään. Suomi antaa todistuksen Naton henkilöturvallisuusselvityksestä Suomen kansalaisille.

Henkilöturvallisuusselvitysten laatimisesta säädetään Suomessa turvallisuusselvityslain (726/2014) ja kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden perusteella annettavasta henkilöturvallisuusselvitystodistuksen (Personnel Security Clearance, PSC) antamisesta kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004). Turvallisuusselvityslain 9 §:ssä säädetään turvallisuusselvityksiä laativista toimivaltaisista viranomaisista. Pääesikunta päättää henkilöturvallisuusselvityksen tekemisestä, jos selvityksen kohde toimii tai hänen on tarkoitus toimia puolustusvoimissa tai hoitaa puolustusvoimien antamaa tehtävää taikka jos turvallisuusselvitys liittyy puolustusvoimien toimintaan tai hankintoihin. Muussa tapauksessa henkilöturvallisuusselvityksen tekemisestä päättää suojelupoliisi. Turvallisuusselvityslain 43 §:n ja kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 11 §:n perusteella kansallinen turvallisuusviranomainen antaa kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden toteuttamiseksi tarpeellisen henkilöturvallisuusselvitystodistuksen.

Puolustusvoimien alueella toimivien Naton sotilasesikuntien kuten Mikkelissä sijaitsevan MCLCC:n voidaan katsoa liittyvän Puolustusvoimien toimintaan. Siten näissä tilanteissa Pääesikunta olisi toimivaltainen viranomainen laatimaan henkilöturvallisuusselvityksen. Muiden mahdollisten Suomeen sijoitettavien Naton toimintojen osalta tulisi arvioida tapauskohtaisesti

turvallisuusselvityslain 9 §:n perusteella henkilöturvallisuusselvitykset laativa toimivaltainen viranomainen.

Suomi on liittyessään Naton jäsenvaltioiden väliseen tietoturvaluussopimukseen (SopS 55 ja 56/2023) samalla sitoutunut noudattamaan Naton turvallisuussääntöjä (C-M(2002)49-REV1). Naton turvallisuussääntöjen mukaan pääsy Naton turvallisuusluokkaan NATO CONFIDENTIAL (NC) ja sitä ylempiin turvallisuusluokkiin kuuluvaan tietoon edellyttää, että henkilöllä on voimassa oleva asianmukaisen tason kansallinen henkilöturvallisuusselvitystodistus sekä asianmukaisen kansallisen turvallisuusviranomaisen tai määrätyn turvallisuusviranomaisen tai muun toimivaltaisen turvallisuusviranomaisen vahvistus siitä, että kyseiselle henkilölle voidaan myöntää pääsy Naton turvallisuusluokiteltuun tietoon. Täydentävän sopimuksen artiklan 14 määräystä voidaan pitää nykytilan toteavana, sillä Suomi noudattaa sitä jo kansallisen lainsäädäntönsä ja Naton turvallisuussääntöjen perusteella.

15 artikla. Pankkitilit ja valuutta.

Täydentävän sopimuksen 15 artikla sisältää määräykset liittokunnan esikunnan pankkitileistä ja valuutoista sekä näihin sovellettavista säännöksistä ja menettelyistä. Lisäksi artiklassa määrätään liittokunnan esikunnan jäsenten ja heidän huollettaviensa pankkipalveluista ja niihin sovellettavista säännöksistä.

Artiklan 1 kohdan mukaan liittokunnan esikunta voi avata ja pitää pankkitilejä ja vastaavia tilejä minkä tahansa valuutan määräisinä. Vastaavat tilit voisivat olla esimerkiksi esikunnan escrow-tilejä tai sijoitustilejä. Näihin tileihin ei sopimuksen mukaan sovellettaisi Suomen valuuttamääräyksiä eikä tilejä koskevia kansallisia hätätoimenpiteitä, säädöksiä ja määräyksiä. Näihin tileihin ei siis voitaisi soveltaa esimerkiksi sellaisia valmiuslain (1552/2011) 4 luvun säännöksiä, joissa poikkeusoloissa käyttöönotettavat lisätoimivaltuudet rajoittaisivat näiden tilien käyttöä. Tällaisia lisätoimivaltuuksia olisivat esimerkiksi valmiuslain 4 luvun 15 § rahoitus- ja maksuvälineitä koskevista toimista, 20 § maksuliikkeen rajoittamisesta sekä 22 §:n 2 momentti poikkeuksista korvausrahastoille asetettuihin vaatimuksiin. Valmiuslain mahdollisessa käyttöönottoasetuksessa tällaiset liittokunnan esikunnan tilit olisi jätettävä asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Artiklan 1 kohdassa viitataan lisäksi Nato SOFAn XIV artiklaan ja Pariisin pöytäkirjan 12 artiklaan. Nato SOFAn XIV artiklassa määrätään, että lähettäjävaltion joukot ja siviilihenkilöstö, näiden jäsenet sekä heidän huollettavansa ovat lähettäjävaltion valuuttasääntelyn alaisia sekä vastaanottajavaltion sääntelyn alaisia ja heille voidaan antaa erityisiä valuuttamääräyksiä. Pariisin pöytäkirjan 12 artiklan mukaan liittokunnan esikunta voi kansainvälisen budjettinsa hoitamiseksi pitää hallussaan kaikenlaista valuuttaa ja pitää minkä tahansa valuutan määräisiä tilejä. Lisäksi artiklan mukaan sopimuspuolet helpottavat liittokunnan esikunnan valuutanvaihtoa ja varojen siirtoa maasta toiseen sen ollessa välttämätöntä esikunnan tarpeita varten. Täydentävän sopimuksen 15 artiklan 1 kohta sisältää vastaavan sisältöiset velvoitteet. Artiklan 1 kohdassa täsmennetään, että liittokunnan esikunta voisi pitää hallussaan kaikenlaista rahaa ja valuuttaa ilman vaihtorajoituksia.

Artiklan 1 kohdan mukaan Suomi takaa Suomessa voimassa olevan lainsäädännön ehtojen mukaisesti talletukset liittokunnan esikuntien pitämällä tileillä, joille myönnetään kansainvälistä rahoitusta päätöksen C-M(69)22 mukaisesti. Esikunnan talletukset voisivat siis kuulua Rahoitusvakausviraston ylläpitämän Suomen talletussuojan piiriin Suomessa voimassa olevan lainsäädännön edellytysten mukaisesti.

Artiklan 1 kohdan määräystä ei sovelleta täydentävän sopimuksen 2 artiklan 9 kohdan nojalla sellaiseen liittokunnan esikuntaan, joka on perustettu Naton jäsen- ja/tai kumppanivaltioiden välisillä kahden- tai monenvälisillä järjestelyillä ellei kyseiselle esikunnalle ole myönnetty kansainvälistä rahoitusta päätöksen C-M(69)22 mukaisesti.

Artiklan 2 kohdassa todetaan, että liittokunnan esikuntaan, jolle myönnetään kansainvälistä rahoitusta päätöksen C-M(69)22 mukaisesti, ja sen pitämiin tileihin sovelletaan lisäksi Naton rahoitusmääräyksissä määrättyjä menettelyjä, asianomaisen rahoitustarkastajan hallintoa ja valvontaa sekä liittokunnan esikunnalle määrätyn tilintarkastajan ja Naton kansainvälisen tilintarkastuslautakunnan tekemiä tarkastuksia.

Artiklan 3 kohdassa sovitaan jäsenten ja heidän huollettaviensa pankkipalveluista. Kohdan mukaan jäsenet ja heidän huollettavat voisivat avata ja pitää pankkitilejä Suomessa täällä voimassa olevan pankkitilien toimintaa koskevan sääntelyn mukaisesti. Näihin henkilökohtaisiin pankkitileihin sovellettaisiin tällaisia tilejä koskevaa sääntelyä, joka pitää sisällään muun muassa pankkien maksukyvyttömyys- ja kriisintarkastussääntelyn. Jäsenillä ja heidän huollettavilla ei näin ollen olisi subjektiivista oikeutta saada pankkipalveluja ilman rajoituksia, vaan heihin soveltuisi lähtökohtaisesti Suomessa voimassa oleva tavanomainen sääntely, sisältäen esimerkiksi myös Finanssivalvonnan määräykset, muun muassa asiakkaan tuntemisesta pankkitilin avaamiseksi.

Sopimuksen mukaan sellaisten jäsenten, jotka eivät ole Suomen kansalaisia tai oleskele Suomessa pysyväisluonteisesti, ja heidän huollettaviensa sallitaan siirtää varoja Suomessa, lähettävävaltiossaan, kansalaisuusvaltiossaan tai pysyväisluonteisessa asuinvaltiossaan oleville tileille ja tällaisilta tileiltä. Tämä ei kuitenkaan luo poikkeusta siihen, että rahoituslaitosten on noudatettava Suomessa voimassa olevaa sääntelyä, jolla pyritään estämään esimerkiksi rahanpesua ja terrorismin rahoittamista. Suomi voi pyytää lähettävävaltiota todistamaan varojen määrät ja tilitiedot.

16 artikla. Liittokunnan esikuntien verotukseen liittyvät vapaudet ja oikeudet.

Täydentävän sopimuksen 16 artikla sisältää liittokunnan esikunnan virallisen toiminnan verovapauksia koskevan yleisen määräyksen. Sen mukaan, jollei täydentävässä sopimuksessa toisin määrätä, liittokunnan esikunta vapautetaan virallisen toiminnan osalta kaikista veroista, tulleista ja maksuista.

Pariisin pöytäkirja

Pariisin pöytäkirjan 8 artiklan 1 kappaleen mukaan liittokunnan esikunnan perustamisen, rakentamisen, ylläpitämisen ja toiminnan helpottamiseksi esikunta vapautetaan mahdollisuuksien mukaan tulleista ja veroista, jotka vaikuttavat sen kuluihin yhteisen puolustuksen järjestämiseksi ja sen viralliseksi ja yksinomaiseksi hyödyksi. Kukin pöytäkirjan sopimuspuoli ryhtyy neuvotteluihin kunkin sen alueella mahdollisesti toimivan liittokunnan esikunnan kanssa tehdäksään sopimuksen tämän määräyksen täytäntöön panemisesta. Artiklan 2 kappaleen mukaan liittokunnan esikunnalla on samoilla ehdoilla ne oikeudet, jotka myönnetään Nato SOFAn XI artiklan mukaan joukoille. Artiklan 4 kappaleen mukaan tässä artiklassa ilmaisu ”tullit ja verot” ei tarkoita maksuja saaduista palveluista.

Nato SOFA

Nato SOFAn XI artiklan 1 kappaleen mukaan, jollei Nato SOFAssa ole nimenomaisesti toisin määrätty, joukkojen ja siviilihenkilöstön jäseniin sekä näiden huollettaviin sovelletaan vastaan-

ottajavaltion tulliviranomaisten soveltamia lakeja ja asetuksia. Vastaanottajavaltion tulliviranomaisilla on erityisesti vastaanottajavaltion laeissa ja asetuksissa olevien yleisten ehtojen mukaisesti oikeus tutkia joukkojen ja siviilihenkilöstön jäsenet ja näiden huollettavat sekä tutkia heidän matkatavaransa ja ajoneuvonsa ja näiden lakien ja asetusten mukaisesti takavarikoida tavaroita.

Nato SOFAn XI artiklan 2 kappaleen a kohdan mukaan joukoille tai siviilihenkilöstölle kuuluvien omalla konevoimalla kulkevien virka-ajoneuvojen väliaikainen maahantuonti ja maasta uudelleen vienti sallitaan tullitta, kun esitetään Nato SOFAn liitteenä olevan kaavan mukainen ajoneuvon väliaikaisen maahantuonnin lupa. Kappaleen b kohdan mukaan joukoille tai siviilihenkilöstölle kuuluvien omalla konevoimalla kulkemattomien virka-ajoneuvojen väliaikaisessa maahantuonnissa noudatetaan tämän artiklan 4 kappaleen ja niiden maasta uudelleen viennissä 8 kappaleen määräyksiä. Kappaleen c kohdan mukaan joukkojen tai siviilihenkilöstön virka-ajoneuvot vapautetaan verosta, joka suoritetaan ajoneuvojen käyttämisestä tieliikenteessä.

Nato SOFAn XI artiklan 4 kappaleen mukaan joukot voivat tuoda tullittomasti maahan varusteita itselleen sekä kohtuulliset määrät elintarvikkeita sekä muita tarvikkeita ja tavaroita yksinomaan joukkojen käyttöön sekä tapauksissa, joissa vastaanottajavaltio sen sallii, siviilihenkilöstön ja näiden huollettavien yksinomaiseen käyttöön. Tämä tulliton maahantuonti edellyttää, että maahantulopaikan tulliviranomaisen huostaan talletetaan sovittavien tulliasiakirjojen ohella todistus, jonka kaavasta vastaanottajavaltio ja lähettäjävaltio ovat keskenään sopineet ja jonka lähettäjävaltion tähän tarkoitukseen valtuuttama henkilö on allekirjoittanut. Todistuksia allekirjoittamaan valtuutetun henkilön määräämisasiakirja sekä allekirjoitusten ja käytettävien leimojen näytteet lähetetään vastaanottajavaltion tullihallinnolle.

Nato SOFAn XI artiklan 7 kappaleen mukaan maahantuonti, joka tapahtuu joukkojen viranomaisen toimesta muuhun kuin näiden joukkojen tai sen siviilihenkilöstön yksinomaiseen käyttöön, sekä muu joukkojen tai siviilihenkilöstön jäsenten toimesta tapahtuva maahantuonti kuin se, jota tarkoitetaan tämän artiklan 5 ja 6 kappaleessa, eivät oikeuta tämän artiklan mukaan tullittomuuteen tai vapautukseen muista ehdoista.

Nato SOFAn XI artiklan 8 kappaleen a kohdan mukaan tavaroita, jotka on tuotu maahan tullittomasti 2 kappaleen b kohdan tai 4, 5 tai 6 kappaleen mukaan voidaan vapaasti uudelleen viedä maasta, edellyttäen, että 4 kappaleen mukaan maahantuoduista tavaroista esitetään tulliviranomaiselle mainitun kappaleen mukaan annettu todistus; tulliviranomaiset voivat kuitenkin tarkistaa, että maasta uudelleen vietävät tavarat ovat niitä, jotka todistuksessa mainitaan, jos on olemassa todistus, ja että ne on tosiasiallisesti tuotu maahan 2 kappaleen b kohdan tai 4, 5 tai 6 kappaleen ehtojen mukaisesti. Artiklan b kohdan mukaan tavaroita, jotka on tuotu maahan tullittomasti ei yleensä saa luovuttaa vastaanottajavaltiossa myymällä tai lahjoittamalla; erityisissä tapauksissa vastaanottajavaltion asianomaiset viranomaiset voivat kuitenkin sallia tällaisen luovutuksen asettamallaan ehdoilla (esimerkiksi ehdoin, että tulli ja vero maksetaan ja että noudatetaan kaupan ja valuutan valvontaa koskevia vaatimuksia). Artiklan 9 kappaleen mukaan vastaanottajavaltiossa ostetut tavarat saadaan viedä maasta vain vastaanottajavaltiossa voimassa olevan sääntelyn mukaisesti.

Nato SOFAn XI artiklan 10 kappaleen mukaan tulliviranomaiset myöntävät erityisjärjestelyjä valtionrajojen ylittämiseen pysyville yksiköille ja muodostelmille, edellyttäen, että asianomaisille tulliviranomaisille on ilmoitettu asiasta asianmukaisesti etukäteen. Artiklan 11 kappaleen mukaan vastaanottajavaltio ryhtyy erityisjärjestelyihin, jotta polttoaine, öljy ja voiteluaineet voidaan toimittaa tulleitta ja veroitta joukkojen tai siviilihenkilöstön virka-ajoneuvojen, ilmalusten ja alusten käyttöön.

Nato SOFAn XI artiklan 12 kappaleen mukaan tämän artiklan 1–10 kappaleessa "tulli" tarkoittaa tilanteen mukaan tulleja ja muita tuonnista ja viennistä suoritettavia maksuja ja veroja, lukuun ottamatta maksuja ja veroja, jotka ovat vain maksuja suoritetuista palveluista ja "maahan-tuonti" käsittää tavaroiden oton tullivarastosta tai jatkuvasta tullivalvonnasta, edellyttäen, että tavaroita ei ole viljelty, tuotettu eikä valmistettu vastaanottajavaltiossa.

Nato SOFAn XI artiklan 13 kappaleen mukaan tämän artiklan määräyksiä sovelletaan tavaroihin ei vain silloin, kun ne tuodaan vastaanottajavaltioon tai viedään sieltä, vaan myös silloin, kun ne kuljetetaan sopimuspuolen alueen läpi, jolloin ilmaisun "vastaanottajavaltio" tässä artiklassa katsotaan käsittävän jokaisen sopimuspuolen, jonka alueen kautta tavara kuljetetaan.

Täydentävä sopimus

Artiklan 1 kohdan mukaan Suomelle ei saa kertyä tuloa liittokunnan esikunnan toiminnasta tai omaisuudesta. Pariisin pöytäkirjan 8 artiklan ja Nato SOFAn XI artiklan mukaisesti, ja jollei tässä täydentävässä sopimuksessa toisin määrätä, liittokunnan esikunta vapautetaan Suomessa kaikista veroista, tulleista ja maksuista siten kuin tarkemmin määrätään jäljempänä tässä artiklassa ja, riippumatta siitä, millä tasolla niitä kannettaisiin kaikesta sen virallisesta toiminnasta. Vapautusten yksityiskohtaisesta täytäntöönpanosta voidaan määrätä tarkemmin keskinäisillä järjestelyillä. Vapautus ei koske muita Suomen kansallisia tukiyksiköitä kuin niitä, joita tarkoitetaan tässä artiklassa ja jotka toimivat liittokunnan esikunnan puolesta tai sen osana.

Tuloverotuksen osalta veroista vapautusta koskevat tarkemmat määräykset ovat täydentävän sopimuksen 17 artiklan 3 kohdassa.

Artiklan 2 kohdan mukaan lukuun ottamatta maksuja, jotka peritään pelkästään suoritetuista palveluista, liittokunnan esikunta vapautetaan veroista, tulleista, käyttömaksuista ja muista maksuista. Artiklan 2 kohta sisältää esimerkinomaisen listan (a-n alakohdat) virallisesta toiminnasta, joka kuuluu vapautuksen piiriin. Lista ei ole tyhjentävä.

Artiklan 3 kohdan mukaan tässä artiklassa (16 artikla) määrättyjä vapautuksia sovelletaan artiklan a-c alakohdassa määrättyjen tavaroiden, muun omaisuuden ja palveluiden maahantuontiin, luovuttamiseen ja käyttöön. Kyseiset vapautukset liittyvät tilanteisiin, joissa Suomi tai muu toimija toimii liittokunnan esikunnan hyväksi tai puolesta sekä 34 artiklassa tarkoitetun moraaliala- ja hyvinvointia edistävän toiminnan toteuttamiseen.

Artiklan 4 kohdan mukaan tavaroiden vienti- ja jälleenvientioikeuden lisäksi liittokunnan esikunnalla olisi oikeus luovuttaa varusteita, ylijäämiä ja jätetavaraa, sanotun vaikuttamatta pöytäkirjan 9 artiklan soveltamiseen ja liittokunnan esikunnan oikeuteen jälleenmyydä tavaroita kanttiineissa, ruokaloissa ja kahviloissa jollei täydentävän sopimuksen 20 artiklan 5 kohdan mukaisesti Suomen viranomaisen päätöksellä toisin määrätä.

Artiklan 4 kohdan a-c alakohdan mukaan liittokunnan esikunta voisi myydä tai lahjoittaa tavaroita, edellyttäen, että tavaroista maksetaan Suomessa kannettavat verot ja tullit, jotka perustuvat tavaroiden käypään arvoon luovutusajankohtana, ja että tavarat, sekä niiden hallussapito, ovat Suomen säädösten ja määräysten ja Suomeen sovellettavien kansainvälisten sopimusten mukaisia.

Suhde EU:n oikeuteen ja kansalliseen lainsäädäntöön

Euroopan unionilla on yksinomainen toimivalta tulliliiton alalla (SEUT 3 artikla). EU:n tullilainsäädännöllä tarkoitetaan kokonaisuutta, jonka yhtenä osana on unionin tullittomuusjärjestelmän luomisesta annettu asetus (EY) N:o 1186/2009, jäljempänä tullittomuusasetus. Sen 131 artiklan 1 kohdan nojalla jäsenvaltiot voivat myöntää erityisen tullittomuuden kansainvälisten sopimusten mukaisesti jäsenvaltion alueella oleville asevoimille, jotka eivät toimi kyseisen valtion lipun alla. Lisäksi tullittomuusasetuksen 128 artiklan 1 b kohdan nojalla EU:n jäsenvaltio voi myöntää tullittomuuden, joka kuuluu kansainvälisten sopimusten tai toimipaikan sijaintia koskevien sopimusten, joiden sopimuspuolena on kolmas maa tai kansainvälinen järjestö, nojalla tavanomaisesti myönnettyihin etuoikeuksiin, mukaan lukien kansainvälisten kokousten yhteydessä myönnetty tullittomuus.

Tullittomuusasetuksen lisäksi EU:n tullilainsäädännön katsotaan muodostuvan tullikoodeksista (EU) N:o 952/2013 ja sen täydentämiseksi tai täytäntöön panemiseksi unionin tasolla tai tarvittaessa kansallisella tasolla annetuista säännöksistä, yhteisestä tullitariffista (tavaraluokittelu ja kannettavien tulliensa tasot) sekä muista tullimääräyksiä sisältävistä kansainvälisistä sopimuksista siltä osin kuin niitä sovelletaan unionissa. Tullikoodeksissa määritellään muun muassa tullimenettelyt, kuten vienti, tuonti, tullivarastointi ja kauttakulku.

Kansallista tullilakia sovelletaan Suomessa Euroopan unionin tullialueelle tuotavien ja sen ulkopuolelle vietävien sekä Suomen tullialueen kautta kuljetettavien tavaroiden tulliselvitykseen, tullivalvontaan ja tulliverotukseen sen lisäksi, mitä niistä säädetään unionin lainsäädännössä. Lakia sovelletaan unionin lainsäädännön ohella Suomen ja muiden maiden välisen kaupan tilastointiin sekä tullirikostorjuntaan. Laissa säädettyjä toimivaltuuksia voidaan myös käyttää unionin oikeuden mukaisin edellytyksin unionin jäsenvaltioiden välisessä liikenteessä (sisäliikenne) tavaroiden Suomeen tuontia ja Suomesta vientiä sekä tavaroiden Suomen alueen kautta kuljettamista koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamisen valvomiseksi.

EU:n sotilaallisen liikkuvuuden toimintasuunnitelman mukaisesti on katsottu tarpeelliseksi virtaviiivaistaa ja yksinkertaistaa tullimuodollisuuksia, joita sovelletaan sotilaallisen toiminnan yhteydessä siirrettäviin tai käytettäviin tavaroihin. Tavoitteen mukaisesti lomake 302 on se tulliasiakirja, jota EU:n jäsenvaltioiden on käytettävä myös unionin yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan liittyvän sotilaallisen toiminnan yhteydessä.

NATO-lomake 302 on Nato SOFAn XI artiklan 4 kappaleessa tarkoitettu todistus. Kunkin sellaisen EU-jäsenvaltion tulliviranomainen, jonka alueelle NATO-lomakkeen 302 käyttöön oikeutetut joukot ovat sijoitettuina, nimeää unionin tullikoodeksin (EU) N:o 952/2013 täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/2447 221 artiklan nojalla yhden tai useamman tullitoimipaikan, joka vastaa sotilaallisessa toiminnassa kuljetettavien tai käytettävien tavaroiden tullimuodollisuuksista ja -tarkastuksista. NATO-lomakkeen 302 esittämistä tullille olisi pidettävä Nato SOFAn XI artiklan 4 kappaleen mukaisen tullimaksuista vapauttamisen lisäksi tuontitulleista vapautettujen palautustavaroiden vapaaseen liikkeeseen luovuttamista taikka väliaikaista maahantuontia, vientiä, jälleenvientiä tai passitusta koskevan tulli-ilmoituksen antamisena. Sen katsotaan myös vapauttavan velvollisuudesta antaa unionin tullikoodeksin mukaista saapumisen yleisilmoitusta tai lähtöä edeltävää ilmoitusta. Lisäksi lomake toimii todisteena tavarantoimittajan tullioikeudellisesta asemasta. Niin kauan kuin ei ole olemassa sähköistä järjestelmää NATO-lomakkeen 302 antamiseksi tullille, on aiheellista sallia kyseisten lomakkeiden antaminen myös muulla kuin sähköisellä tietojenkäsittelymenetelmällä.

EU:ssa sovellettavasta arvonlisäverojärjestelmästä säädetään yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28 päivänä marraskuuta 2006 annetussa neuvoston direktiivissä 2006/112/EY, jäljem-

pänä arvonlisäverodirektiivi. Direktiivissä on vahvistettu EU:n jäsenvaltioiden arvonlisäverojärjestelmien yhteinen veropohja. Arvonlisäverodirektiivi on Suomessa saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä arvonlisäverolailla (1501/1993).

Arvonlisäverodirektiiviin sisältyy Naton yhteistä puolustustoimintaa koskevia verovapaussäännöksiä. Niillä vapautetaan tietyin edellytyksin arvonlisäverosta tavaroiden ja palvelujen myynnit sekä tavaroiden maahantuonnit, kun hankinnan tai tuonnin suorittaa Pohjois-Atlantin sopimukseen kuuluvan valtion puolustusvoimat sen osallistuessa yhteiseen puolustustoimintaan oman valtionsa ulkopuolella. Vapautukset on säädetty sellaisia tilanteita varten, joissa tulo- ja menovirtojen yhteys katkeaa. Myynneistä kannettu arvonlisävero muodostaisi muutoin puolustusvoimien oman valtion sijasta tuloa joukkojen sijaintivaltiolle.

EU:ssa sovellettavasta valmisteverojärjestelmästä säädetään valmisteveroja koskevasta yleisestä järjestelmästä annetussa neuvoston direktiivissä (EU) 2020/262, jäljempänä *valmisteverotusdirektiivi*. Valmisteverotusdirektiivi on Suomessa saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä valmisteverotuslailla (182/2010). Valmisteverotusdirektiiviin sisältyy Naton yhteistä puolustustoimintaa koskeva verovapaussäännös. Valmisteverottomia ovat tuotteet, jotka on tarkoitettu Suomessa olevien toisten Naton jäsenmaiden asevoimien käyttöön tai niihin liittyvän siviilihenkilöstön käyttöön taikka niiden messien tai kanttiinien tarpeisiin.

Nato SOFAn IX artiklan 8 kappaleen mukaan joukoille, siviilihenkilöstölle, niiden jäsenille tai näiden huollettaville ei tämän artiklan mukaan myönnetä vapautusta veroista tai tulleista, jotka vastaanottajavaltion vero- ja tullisäännösten mukaan on suoritettava tavaroiden ja palvelujen ostoista. Arvonlisäverodirektiivin ja valmisteverotusdirektiivin säännösten perusteella tavaroiden ja palvelujen myynnit ja valmisteveron alaisten tuotteiden hankinnat muiden sopijavaltioiden puolustusvoimille ja niihin liittyvälle siviilihenkilöstölle on kuitenkin tietyin edellytyksin vapautettu arvonlisä- ja valmisteverosta, vaikka Nato SOFAn IX artiklan 8 kappale ei siihen velvoittaisi. Täydentävällä sopimuksella ja Nato SOFAlla myönnetyt verovapaudet ovat siten virallisen toiminnan osalta soveltamisalaltaan lähtökohtaisesti saman laajuisia.

Kansainvälisten järjestöjen arvonlisäverovapauksia koskevat säännökset sisältyvät arvonlisäverodirektiivin 143 ja 151 artikloihin. Nato on kansainvälinen järjestö. Direktiivin 143 artiklan 1 kohdan g alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on vapautettava verosta sijaintijäsenvaltion tunnustamien kansainvälisten järjestöjen ja näiden järjestöjen jäsenten suorittama tavaroiden maahantuonti järjestöjen kansainvälisten perustamissopimusten tai kotipaikkasopimusten rajoituksin ja edellytyksin. Direktiivin 151 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on vapautettava verosta tavaroiden tai palvelujen suoritukset sijaintijäsenvaltion viranomaisten tunnustamille kansainvälisille järjestöille ja näiden järjestöjen jäsenille järjestöjen kansainvälisten perustamissopimusten tai kotipaikkasopimusten rajoituksin ja edellytyksin.

Arvonlisäverolain 129 b §:ssä säädetään Suomessa sijaitsevien kansainvälisten järjestöjen tavaroiden ja palvelujen hankintojen verottomuudesta. Pykälän mukaan Suomessa sijaitsevalle Suomen tunnustamalle kansainväliselle järjestölle ja tämän henkilökunnalle palautetaan Suomesta ostettujen tavaroiden ja palvelujen hankintaan sisältyvä vero, jos tästä on sovittu perustamis- tai isäntämaasopimuksessa. Säännöksen 2 momentin mukaan palautuksen edellytyksenä on, että tavaran tai palvelun verollinen ostohinta on vähintään 170 euroa tai perustamis- tai isäntämaasopimuksessa sovittu muu määrä. Palautukseen sovelletaan muutoinkin järjestön perustamis- tai isäntämaasopimuksessa sovittuja rajoituksia ja edellytyksiä. Säännöksen 3 momentin mukaan hakemus tehdään neljänneskalenterivuodelta ulkoministeriölle. Hakemus on tehtävä vuoden kuluessa laskun maksupäivästä. Ulkoministeriö vahvistaa, onko hakijalla perustamis- tai isäntämaasopimuksen, hakijan aseman sekä tavaran tai palvelun käyttötarkoituksen perusteella oikeus palautukseen. Verohallinto tarkistaa muut palautuksen edellytykset ja palauttaa veron.

Arvonlisäverolain 94 §:ssä säädetään maahantuotavien tavaroiden verottomuudesta. Pykälän 1 momentin 23 kohdan mukaan verotonta on kansainvälisen järjestön ja sen henkilökunnan maahantuomien tavaroiden maahantuonti niillä edellytyksillä ja rajoituksilla, jotka on sovittu järjestön perustamis- tai isäntämaasopimuksessa edellyttäen, että maahantuonnista suoritettavan veron peruste lisättynä arvonlisäveron osuudella olisi vähintään 170 euroa. Säännöksen mukaan ulkoasiainministeriö vahvistaa, onko hakijalla perustamis- tai isäntämaasopimuksen, hakijan aseman sekä tavaran käyttötarkoituksen perusteella oikeus verottomuuteen.

Arvonlisäverolain 72 d §:n 3 momentissa säädetään tavaroiden ja palveluiden verottomasta myynnistä toisissa EU:n jäsenvaltioissa sijaitseville kansainvälisille järjestöille ja niiden henkilökunnalle. Säännöksen mukaan veroa ei suoriteta tavaroiden ja palvelujen myynnistä toisissa jäsenvaltioissa sijaitseville kansainvälisille järjestöille ja niiden henkilökunnalle niillä rajoituksilla ja edellytyksillä, jotka on sovittu järjestön perustamis- tai isäntämaasopimuksessa. Säännöksen mukaan verottomuuden edellytyksenä on, että sijaintivaltio on tunnustanut järjestön kansainväliseksi järjestöksi. Pykälän 6 momentin mukaan verottomuuden edellytykset on osoitettava asetuksessa säädettävällä tavalla. Arvonlisäveroasta annetun valtioneuvoston asetuksen (1356/2016), jäljempänä arvonlisäveroasetus, 3 §:n 2 momentin mukaan tavaroiden ja palvelujen myyjällä on oltava kansainvälisen järjestön sijaintivaltion asianomaisen viranomaisen antama kirjallinen vahvistus siitä, että kansainvälisen järjestön perustamis- tai päämajasopimuksen mukaan myynti olisi veroton tai hankinta oikeuttaisi veron palautukseen, jos myynti tapahtuisi sijaintivaltiossa.

Arvonlisäveroasetuksen 3 §:n 5 momentti koskee Suomessa sijaitsevan kansainvälisen järjestöjen tai niiden henkilökunnan jäsenten toisissa EU:n jäsenvaltioissa tekemien hankintojen verovapauden edellytysten osoittamista. Sen mukaan Ulkoministeriö vahvistaa Suomessa sijaitsevan kansainvälisen järjestön tai niiden henkilökunnan jäsenen pyynnöstä niiden toisessa jäsenvaltiossa tehtävää tavaroiden ja palvelujen hankintaa varten, olisivatko ne oikeutetut hankintaan sisältyvän veron palautukseen tai olisiko tavaroiden ja palvelujen myynti veroton, jos myynti tapahtuisi Suomessa.

Valmisteverotusdirektiivin 11 artiklan 1 b alakohdan mukaan yhdenmukaistetut valmisteveronalaiset tuotteet (polttoaineet, sähkö, alkoholi ja tupakka) on vapautettava verosta, jos ne on tarkoitettu sijaintijäsenvaltion viranomaisten tunnustamille kansainvälisille järjestöille kansainvälisten perustamissopimusten tai kotipaikkasopimusten rajoituksin ja edellytyksin.

Valmisteverotuslain 18 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan valmisteverottomia ovat tuotteet, jotka on tarkoitettu Suomessa toimivien kansainvälisten järjestöjen käyttöön näiden järjestöjen kansainvälisissä perustamissopimuksissa tai niiden toiminnan kotipaikkaa koskevissa sopimuksissa määrätyn rajoituksen ja edellytyksin. Pykälän 2 momentin mukaan valmisteveron alaisten tuotteiden hankinnat voidaan toteuttaa suorana verottomuutena. Pykälän 3 momentin mukaisesti suorissa verottomuuksissa tarvitaan verovapaustodistus. Pykälän 5 momentissa säädetään, että hankintaa varten ostajan tulee toimittaa myyjälle ulkoministeriön myöntämä vahvistus siitä, että ostaja on oikeutettu valmisteverottomiin ostoihin. Pykälän 2 momentin mukaan verollisina hankittujen valmisteveron alaisten tuotteiden verovapaus voidaan toteuttaa myös palauttamalla valmistevero. Palautusta haetaan Verohallinnolta. Sähkön verottomuus voidaan toteuttaa vain palautusmenettelyllä. Yhdenmukaistetun valmisteveron alaisten tuotteiden lisäksi valmisteverotuslakia sovelletaan kansallisen valmisteveron alaisiin tuotteisiin kuten virvoitusjuomiin ja juomapakkauksiin. Pykälän 6 momentin mukaan silloin, kun valmisteveron alaisia tuotteita tuodaan EU:n ulkopuolelta, menettelystä verottomuuden toteuttamiseksi on voimassa, mitä vastaavien tuotteiden tullittomuudesta säädetään.

Puolustustoimintaan liittyvää kansallista verolainsäädäntöä on tarkoitus arvioida kokonaisuutena tästä esityksestä erillisessä hankkeessa.

Luovutettavien tavaroiden tulisi olla yleisestä tuoteturvallisuudesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1025/2012 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2020/1828 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY ja neuvoston direktiivin 87/357/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen mukaisia (EU) 2023/988, jos tuotteita luovutetaan liiketoiminnassa. Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta (184/2025) annetussa laissa on myös säännöksiä mm. kielivaatimuksista. EU:n tuotesääntöjen täytäntöönpano-oppaan mukaan (Blue Guide 2022) tuotteen toimitusta pidetään unionin markkinoilla saataville asettamisena vain, jos tuote on tarkoitettu loppukäyttöön unionin markkinoilla. Tuotteiden toimitusta jatkojakelua, lopputuotteeseen asentamista, jatkokäsittelyä tai jalostusta varten tuotteen viemiseksi unionin markkinoiden ulkopuolelle ei pidetä saataville asettamisena. Kaupallisella toiminnalla tarkoitetaan tavaroiden tarjoamista liiketoiminnan yhteydessä. Voittoa tavoittelemattomien järjestöjen voidaan katsoa toteuttavan kaupallisia toimia, jos ne toimivat tällaisessa ympäristössä. Tämä voidaan selvittää vain tapauskohtaisesti muun muassa toimitusten säännöllisyyden, tuotteen ominaisuuksien ja toimittajan aikeiden perusteella. Liittokunnan esikunnan toiminta tulisi arvioida näin ollen tapauskohtaisesti.

Tietyille tuotteille on EU-lainsäädännössä ja kansallisesti annettu tarkempia turvallisuusvaatimuksia esimerkiksi kemikaaliturvallisuuslaissa, sähköturvallisuuslaissa (1135/2016) ja painelaitelaissa (1144/2016).

17 artikla. Kanttiinit, kahvilat ja ruokalot.

Täydentävä sopimus

Täydentävän sopimuksen 17 artikla sisältää kanttiinien, kahviloiden ja ruokaloiden tulli- ja verovapauksia koskevan yleisen määräyksen. Sen mukaan liittokunnan esikunta vapautettaisiin veroista kanttiineissa, kahviloissa ja ruokaloissa harjoitettavan toiminnan osalta. Jäsenille ja heidän huollettavilleen sallittaisiin muun muassa pääsy kanttiineihin ostamaan tullittomia ja verottomia tavaroita.

Kanttiineja, kahviloita ja ruokaloilta koskevat määritelmät sisältyvät täydentävän sopimuksen 1 artiklan 20–22 kohtiin. Artiklan 20 kohdan mukaan kanttiineilla tarkoitetaan verottomien ja tullittomien tavaroiden ja palvelujen tarjoamisen ja jälleenmyynnin helpottamiseksi toimivia myymälöitä tai liikkeitä, lukuun ottamatta lääkevalmisteiden ja farmaseuttisten tuotteiden myyntiä. Artiklan 21 kohdan mukaan kahviloilla tarkoitettaisiin ruokailupaikkoja. Artiklan 22 kohdan mukaan ruokaloilla tarkoitettaisiin välipaloja ja juomia tarjoilevia sekä henkilöstön seurustelua edistäviä palvelupaikkoja.

Täydentävän sopimuksen 17 artiklan 1 kohdan mukaan liittokunnan esikunnille Pariisin pöytäkirjan 8 artiklassa ja tämän täydentävän sopimuksen 16 ja 19 artiklassa määrättyjä vapautuksia verosta sovelletaan myös elintarvikkeiden, muiden tarvikkeiden, varusteiden ja muiden tavaroiden sekä palvelujen maahantuontiin Suomeen ja ostamiseen Suomessa kohtuullisina määrinä sellaisten kanttiinien, kahviloiden ja ruokaloiden pitämiseksi, jotka on perustettu tällaisten elintarvikkeiden, tarvikkeiden tai palvelujen myymiseksi tai jakelemiseksi jäsenille ja heidän huollettavilleen.

Pariisin pöytäkirjan 8 artiklan 1 kappaleen mukaan liittokunnan esikunnan perustamisen, rakentamisen, ylläpitämisen ja toiminnan helpottamiseksi esikunta vapautetaan mahdollisuuksien

mukaan tulleista ja veroista, jotka vaikuttavat sen kuluihin yhteisen puolustuksen järjestämiseksi ja sen viralliseksi ja yksinomaiseksi hyödyksi. Kukin tämän pöytäkirjan sopimuspuoli ryhtyy neuvotteluihin kunkin sen alueella mahdollisesti toimivan liittokunnan esikunnan kanssa tehdäkseen sopimuksen tämän määräyksen täytäntöön panemisesta.

Täydentävän sopimuksen 16 artikla sisältää liittokunnan esikunnan virallisen toiminnan verovapauksia koskevan yleisen määräyksen. Sen mukaan jollei täydentävässä sopimuksessa toisin määrätä, liittokunnan esikunta vapautettaisiin virallisen toiminnan osalta kaikista veroista, tulleista ja maksuista.

Täydentävän sopimuksen 19 artikla sisältää tulli- ja verovapauksien soveltamista koskevan yleisen määräyksen. Virallisen toiminnan vapautuksia ja niitä koskevia menettelyitä on selostettu tarkemmin 16 ja 19 artiklaa koskevissa perusteluissa.

Käytännössä 17 artikla vapauttaa liittokunnan esikunnan kanttiineista, kahviloista ja ruokaloista mahdollisesti kannettavista veroista.

Täydentävän sopimuksen 17 artiklan 2 kohdan mukaan liittokunnan esikunta voi pitää joko suoraan tai luvanhaltijan välityksellä tämän täydentävän sopimuksen 1 artiklan 20–22 kohdissa määritellyjä kanttiineja, kahviloita ja ruokaloita loukkaamatta lähettäjävaltioiden oikeuksia perustaa ja ylläpitää vastaavia palveluja Nato SOFAn XI artiklan 4 kappaleen mukaisesti. Mainittu 4 kappaleen mukaan joukot voivat tuoda tullittomasti maahan varusteita itselleen sekä kohtuulliset määrät elintarvikkeita sekä muita tarvikkeita ja tavaroita yksinomaan joukkojen käyttöön sekä tapauksissa, joissa vastaanottajavaltio sen sallii, siviilihenkilöstön ja näiden huollettavien yksinomaiseen käyttöön.

Täydentävän sopimuksen 17 artiklan 3 kohdan mukaan liittokunnan esikunta vapautetaan veroista niiden tulojen osalta, jotka se saa kanttiineissaan, kahviloissaan ja ruokaloissaan harjoitettavasta myynti- ja palvelutoiminnasta tai muusta moraalia ja hyvinvointia edistävästä toiminnasta, riippumatta siitä, harjoittaako se näitä toimintoja suoraan vai luvanhaltijan välityksellä. Liittokunnan esikunnan vapautusta verosta ei sovelleta luvanhaltijan saamiin tuloihin tai voittoihin, jotka tämä voi Suomen lainsäädännön mukaan olla velvollinen ilmoittamaan verotusta varten. Artiklan 3 kohdassa tarkoitettu verovapaus koskee ainoastaan liittokunnan esikuntaa, ei sen henkilökuntaa.

Artiklan 4 kohdan mukaan kaikki liittokunnan esikunnan tiloihin pääsevät henkilöt, mukaan lukien paikalta palkattu henkilöstö ja kaikki hankintasopimusten perusteella työskentelevä henkilöstö sekä vierailijat, kansalaisuudestaan riippumatta, saavat ostaa, ja heille saa tarjota, ruokaa ja juomia nautittavaksi liittokunnan esikunnan kahviloissa ja ruokaloissa, ja he saavat ostaa liittokunnan esikunnan sekä harjoitusten ja tapahtumien tunnuksilla merkittyjä tavaroita henkilökohtaiseen käyttöönsä. Tähän ei sisälly pääsyä liittokunnan esikunnan kanttiineihin.

Pääsyä kanttiineihin rajoitetaan käytännössä liittokunnan esikunnissa esimerkiksi erilaisin teknisin järjestelyin, joilla varmistetaan, määräyksen noudattaminen.

Artiklan 5 kohdan mukaan jäsenille ja heidän huollettavilleen sallitaan pääsy kanttiineihin ostamaan tullittomia ja verottomia tavaroita.

Artiklan 6 kohdan mukaan säännösteltyjen tavaroiden ostamista kanttiineista, kahviloista ja ruokaloista voidaan rajoittaa ikärajoilla tai säännöstellä liittokunnan esikunnan harkinnan mukaan tai Suomen kanssa tehtävien järjestelyjen, kuten tämän täydentävän sopimuksen liitteen, perusteella.

Täydentävän sopimuksen liitteessä tarkennetaan tulli- ja verovapauksien soveltamisalaa ja edellytyksiä. Liitteen 2 kohdan mukaan jäsenet ja heidän huollettavansa saavat ostaa ikärajoitusten alaisia säännösteltyjä tavaroita, kuten tupakkaa ja muita nikotiinituotteita sekä alkoholituotteita, liittokunnan esikunnan kanttiineissa liittokunnan esikunnan ja Suomen kesken sovittavina määrinä.

Artiklan 7 kohdan mukaan säännösteltyjä tavaroita ei saa luovuttaa toiselle henkilölle myymällä, vaihtamalla, lahjoittamalla tai muulla tavoin. Täydentävän sopimuksen liitteen 5 kohdan mukaan liittokunnan esikunta antaa sisäiset määräykset sellaisten hankintojen hallinnoinnista, jotka tehdään liittokunnan esikunnan kanttiinissa kyseisen esikunnan virallisia tehtäviä varten.

Artiklan 8 kohdan mukaan jollei liittokunnan esikunta ole perustanut Suomeen omia kanttiineja, ruokaloita tai kahviloita, jäsenet ja heidän huollettavansa saavat käyttää lähimmän liittokunnan esikunnan tai Suomen puolustusvoimien palveluja tässä artiklassa määrättyin rajoituksin sekä sallittuja määriä ja luovuttamista koskeviin oikeuksiin liittyvin rajoituksin. Jäsenillä ja heidän huollettavillaan on myös oikeus käyttää kansallisten joukkojensa vastaavia palveluja, jos nämä joukot siihen suostuvat, ja samoilla edellytyksillä, joista määrätään tässä artiklassa.

Puolustusvoimilla ei ole verovapaita kanttiineita, ruokaloita tai kahviloita, minkä lisäksi on huomattava, että Puolustusvoimien muonituksen ja sotilaskotien ylläpitoa hoitavat yksityiset yhteisöt. Liittokunnan esikunnalle tarjotaan tarvittaessa pääsy Puolustusvoimien ruokalaitiloihin.

Suhde EU:n oikeuteen ja kansalliseen lainsäädäntöön

Edellä 16 artiklan kohdalla selostetun mukaisesti kansainvälisten järjestöjen arvonlisäverovapauksia koskevat säännökset sisältyvät arvonlisäverolain 94 ja 129 b §:iin. Lain 129 b §:ssä mukaan Suomessa sijaitsevalle Suomen tunnustamalle kansainväliselle järjestölle ja tämän henkilökunnalle palautetaan Suomesta ostettujen tavaroiden ja palvelujen hankintaan sisältyvä vero, jos tästä on sovittu perustamis- tai isäntämaasopimuksessa. Lain 94 §:n 1 momentin 23 kohdan mukaan verotonta on kansainvälisen järjestön ja sen henkilökunnan maahantuomien tavaroiden maahantuonti niillä edellytyksillä ja rajoituksilla, jotka on sovittu järjestön perustamis- tai isäntämaasopimuksessa. Säännösten mukaan ulkoministeriö vahvistaa, onko hakijalla perustamis- tai isäntämaasopimuksen, hakijan aseman sekä tavaran tai palvelun käyttötarkoituksen perusteella oikeus palautukseen.

Edellä 16 artiklan kohdalla selostetun mukaisesti kansainvälisiä järjestöjä koskeva valmisteverottomuus perustuu valmisteverotuslain 18 §:n 1 momentin 2 kohtaan. Pykälän 2 momentin mukaan verottomuus voidaan toteuttaa suoralla verottomuudella tai palauttamalla valmistevero. Pykälän 3 momentin mukaisesti suorissa verottomuuksissa tarvitaan verovapaustodistus. Pykälän 5 momentissa säädetään, että hankintaa varten ostajan tulee toimittaa myyjälle ulkoministeriön myöntämä vahvistus siitä, että ostaja on oikeutettu valmisteverottomiin ostoihin. Pykälän 6 momentin mukaan silloin, kun valmisteveron alaisia tuotteita tuodaan EU:n ulkopuolelta, menettelystä verottomuuden toteuttamiseksi on voimassa, mitä vastaavien tuotteiden tullittomuudesta säädetään.

Edellä 16 artiklan kohdalla selostetun mukaisesti kansainvälisiä järjestöjä koskeva tullittomuus perustuu EU:n tullittomuusasetukseen.

Arvonlisäverodirektiivin 151 artiklan 2 kohdan mukaan sellaisten tavaroiden luovutusten, joita ei lähetetä tai kuljeteta luovutusjäsenvaltion ulkopuolelle, sekä palvelujen suoritusten osalta vapautus voidaan myöntää arvonlisäveron palautusmenettelyä noudattaen. Suomessa sovelletaan nykyisin kattavasti palautusmenettelyä Suomessa sijaitsevien diplomaattisten edustustojen,

EU:n elimien, kansainvälisten järjestöjen sekä EU:n ja Naton puitteissa toteutettavan puolustustoiminnan hankintojen osalta. Ainoastaan eräissä Suomen ja Yhdysvaltojen välistä puolustusyhteistyösopimusta koskevissa tilanteissa sovelletaan suoraa vapautusta.

Täydentävän sopimuksen 17 artiklan 2 kohdan mukaan liittokunnan esikunta voisi perustaa ja ylläpitää kanttiineja, kahviloita ja ruokaloita. Täydentävän sopimuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan liittokunnan esikunnan sijoituspaikka Suomen alueella määrättäisiin strategisen johtoesikunnan ja Suomen välisillä järjestelyillä. Täydentävän sopimuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaan liittokunnan esikunnalla olisi oikeus tehdä itsenäisesti hankintasopimuksia maa-alueista, rakennuksista, rakennelmista ja palveluista, edellyttäen, että Suomi hyväksyy kulloisenkin kohteen.

Täydentävän sopimuksen 3 artiklan, 4 artiklan ja 17 artiklan mukaisesti liittokunnan esikunta voisi perustaa Suomen alueelle yhteisesti hyväksytyihin paikkoihin kanttiineja verottomien ja tullittomien tavaroiden ja palvelujen myymiseksi tai jakelemiseksi jäsenille ja heidän huollettavilleen. Täydentävän sopimuksen 17 artiklan 5 kohdan mukaan vain jäsenille ja heidän huollettavilleen sallittaisiin pääsy kanttiineihin ostamaan tullittomia ja verottomia tavaroita. Täydentävän sopimuksen 1 artiklan 12 kohdan mukaan ”jäsenet” tarkoittaisi Suomessa toimivassa liittokunnan esikunnassa palvelevaa henkilöstöä, jonka lähettäjävaltio, mukaan lukien Suomi, on sinne määrännyt. Kohdassa todetun mukaiset jäsenet kattaisi tietyissä tilanteissa myös Suomen kansalaiset.

Arvonlisäverodirektiivin 151 artiklan 2 kohdan mukaisesti vapautus myönnettäisiin tällaisissa tilanteissa jäsenille ja heidän huollettavilleen suoraa vapautusta noudattaen. Suoran vapautuksen soveltaminen vähentäisi näissä tilanteissa liittokunnan esikunnan, ulkoministeriön ja Verohallinnon hallinnollista taakkaa sekä helpottaisi vapautuksen soveltamista käytännössä. Muiden tilanteiden osalta tavaroiden ja palvelujen hankintojen vapautus myönnettäisiin jäsenille ja heidän huollettavilleen lähtökohtaisesti palautusmenettelyä noudattaen.

Tämä vastaisi Suomen ja Yhdysvaltojen välistä puolustusyhteistyösopimusta koskevia menettelyjä. Puolustusyhteistyösopimuksen 21 artiklan mukaan USA:n joukkojen jäsenet ja näiden huollettavat voivat hankkia yhteisesti sovittavissa paikoissa sijaitsevista liikkeistä, kaupoista ja ruokaloista tavaroita ja palveluja omaan käyttöönsä suoraa vapautusta soveltaen.

Täydentävän sopimuksen 17 artiklan 4 kohdan mukaan kaikki liittokunnan esikunnan tiloihin pääsevät henkilöt, mukaan lukien henkilöstö sekä vierailijat, kansalaisuudestaan riippumatta, saisivat ostaa, ja heille saisi tarjota, ruokaa ja juomia nautittavaksi liittokunnan esikunnan kahviloissa ja ruokaloissa, ja he saisivat ostaa liittokunnan esikunnan sekä harjoitusten ja tapahtumien tunnuksilla merkittyjä tavaroita henkilökohtaiseen käyttöönsä. Tähän ei sisältyisi pääsyä liittokunnan esikunnan kanttiineihin.

Artiklan säännös merkitsisi poikkeusta ja verovapauksien soveltamisalan laajennusta suhteessa muihin kansainvälisiin toimijoihin ja muuhun kansainväliseen puolustustoimintaan. Kyseistä vapautusta voidaan kuitenkin pitää täydentävän sopimuksen ja pöytäkirjan 8 artiklan tavoitteiden mukaisena. Vapautus helpottaisi liittokunnan esikunnan ylläpitämistä ja toimintaa sekä vähentäisi hallinnollista taakkaa. Säännöksen sanamuodon mukaisesti tällainen veroton myynti olisi sallittua vain liittokunnan esikunnan tiloissa, ainoastaan näihin tiloihin pääseville henkilöille ja koskisi vain siinä määriteltyjen ruokien, juomien ja tavaroiden myyntiä. Vapautuksen soveltamisala olisi siten tilojen, tuotteiden ja ostajien osalta rajattu. Vastaavanlainen säännös sisältyy myös useiden muiden valtioiden täydentäviin sopimuksiin.

18 artikla. Oikeutettujen jäsenten verotukseen liittyvät vapaudet ja oikeudet.

Täydentävä sopimus

Täydentävän sopimuksen 18 artikla sisältää oikeutettujen jäsenten tulli- ja verovapauksia koskevan yleisen määräyksen. Artiklan mukaan oikeutetuilla jäsenillä ja heidän huollettavillaan on tietyn edellytyksin muun muassa olisi oikeus henkilökohtaisten tavaroiden ja huonekalujen yksityisten moottoriajoneuvojen maahantuontiin ja ostamiseen tulleita ja veroita täydentävän sopimuksen liitteessä tarkemmin määrätyn mukaisesti. Oikeutetut jäsenet tarkoittaa täydentävän sopimuksen 1 artiklan 14 kohdan mukaan liittokunnan esikunnan 1 artiklan 12 alakohdassa määriteltyjä jäseniä, lukuun ottamatta sellaisia jäseniä, jotka Suomi on määrännyt palvelemaan liittokunnan esikunnassa tai jotka ovat esikunnan palveluksessa ja ovat Suomen kansalaisia tai oleskelevat pysyväisluonteisesti Suomessa.

Täydentävän sopimuksen 18 artiklalla on yhteys tämän sopimuksen 2 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan täydentävän sopimuksen tarkoituksena on helpottaa liittokunnan esikuntien toimintaa ja säilyttää tällaisten esikuntien ja niiden jäsenten lahjomattomuus ja riippumattomuus. Suomi myöntää jäsenille ja heidän huollettavilleen oikeuksia Naton edun vuoksi ja liittokunnan esikunnan tukemiseksi eikä heidän henkilökohtaiseksi edukseen. Oikeutettujen jäsenten verovapaudet myönnetään Naton edun vuoksi ja liittokunnan esikunnan tukemiseksi eikä heidän henkilökohtaiseksi edukseen.

Artiklan 1 kohdan mukaan oikeutetuilla jäsenillä ja heidän huollettavillaan on Pariisin pöytäkirjan 8 artiklan 2 ja 3 kappaleessa, Nato SOFAn XI artiklan 4, 5 ja 6 kappaleessa sekä tämän täydentävän sopimuksen 16 ja 17 artiklassa tarkoitettujen oikeuksien lisäksi täydentävän sopimuksen 18 artiklan 1 kohdan alakohdissa a-c määrätty oikeudet, joiden täytäntöönpanosta voidaan määrätä tarkemmin keskinäisillä järjestelyillä.

Pariisin pöytäkirjan 8 artiklan 2 kappaleen mukaan liittokunnan esikunnalla on samoilla ehdoilla ne oikeudet, jotka myönnetään Nato SOFA sopimuksen XI artiklan mukaan joukoille. Artiklan 3 kappaleen mukaan Nato SOFA sopimuksen XI artiklan 5 ja 6 kappaleen määräykset eivät koske vastaanottajavaltion kansalaisia, elleivät he kuulu sellaisen tämän pöytäkirjan sopimuspuolen asevoimiin, joka ei ole vastaanottajavaltio.

Nato SOFAn XI artiklan 4 kappaleen mukaan joukot voivat tuoda tullittomasti maahan varusteita itselleen sekä kohtuulliset määrät elintarvikkeita sekä muita tarvikkeita ja tavaroita yksinomaan joukkojen käyttöön sekä tapauksissa, joissa vastaanottajavaltio sen sallii, siviilihenkilöstön ja näiden huollettavien yksinomaiseen käyttöön. Artiklan 5 kappaleen mukaan joukkojen tai siviilihenkilöstön jäsen voi, kun hän saapuu ensimmäisen kerran aloittaakseen palveluksen vastaanottajavaltiossa tai kun hänen huollettavansa ensimmäisen kerran saapuu hänen luokseen, tuoda maahan henkilökohtaiset tavaransa ja huonekalunsa tullittomasti palveluksen ajaksi. Artiklan 6 kappaleen mukaan joukkojen tai siviilihenkilöstön jäsenet voivat tuoda väliaikaisesti tullitta maahan omat yksityiset moottoriajoneuvonsa omaan tai huollettaviensa henkilökohtaiseen käyttöön. Tämä artikla ei velvoita myöntämään vapautusta verosta, joka on suoritettava yksityisten ajoneuvojen käytöstä tieliikenteessä. Artiklan 7 kappaleen määräysten mukaisesti muu kuin edellä mainittu maahantuonti ei ole oikeutettu artiklan mukaiseen tullittomuuteen eikä vapautukseen muista ehdoista.

Artiklan 1 alakohtien a-c mukaan oikeutetuilla jäsenillä ja heidän huollettavillaan on muun muassa oikeus henkilökohtaisten tavaroiden, huonekalujen sekä henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettujen moottoriajoneuvojen maahantuontiin ja ostamiseen tulleita sekä veroita täydentävän sopimuksen liitteessä tarkemmin määrätyn mukaisesti. Lisäksi oikeutetut jäsenet ja heidän huollettavansa vapautetaan omien radioiden, televisioiden ja muiden televiestintälaitteiden leimaveroista ja lupamaksuista.

Täydentävän sopimuksen liitteessä tarkennetaan tulli- ja verovapauksien soveltamisalaa ja edellytyksiä. Tarkennukset liittyvät muun muassa maahantuonnin menettelyihin, palautusten edellytyksiin sekä Suomesta verovapaasti hankittavien ajoneuvojen enimmäismääriin. Täydentävän sopimuksen liitteessä tarkennetaan lisäksi tulli- ja verovapauksien soveltamisalaa ja edellytyksiä. Minkään liitteessä ei kuitenkaan tulkita vaikuttavan vapautuksiin kansainvälisiä rajoja ylittävissä sovellettavista tulleista, ja jokaisen vastuulla on ottaa asianmukaisesti huomioon voimassa olevat tullimääräykset ja noudattaa niitä.

Artiklan 2 kohta sisältää määräyksen jäsenten verokohtelusta vastaanottajavaltiossa. Artiklan 2 kohdassa määrätään, että jäsenen tulojen ja irtaimen omaisuuden verotuksen osalta toimitaan Nato SOFAn X artiklan 1 ja 2 kappaleen sekä Pariisin pöytäkirjan 7 artiklan mukaisesti. Oikeutetut jäsenet muun muassa vapautetaan täten Suomen vuotuisista tieliikenteen veroista, tietulleistä ja maksuista.

Nato SOFAn X artiklan 1 kappaleen mukaan vastaanottajavaltio ei saa henkilön verotuksellista asemaa määritellään ottaa huomioon ajanjaksoja, joina joukkojen tai siviilihenkilöstön jäsen on tämän valtion alueella ainoastaan sen johdosta, että hän on näiden joukkojen tai siviilihenkilöstön jäsen. Tällaisia ajanjaksoja ei pidetä asumisen ajanjaksoina, eivätkä ne aiheuta muutosta henkilön verotuksellisessa asuinpaikassa. Lisäksi 1 kappaleessa määrätään, että lähettäjävaltion maksamat palkat ja palkkiot joukkojen ja siviilihenkilöstön jäsenille ovat saajilleen verovapaata vastaanottajavaltiossa. Verovapaus ulottuu myös jäsenten sellaiseen aineelliseen irtaimeen omaisuuteen, jonka sijainti vastaanottajavaltiossa johtuu ainoastaan jäsenten tilapäisestä oleskelusta siellä.

Nato SOFAn X artiklan 1 kappaleessa ei rajoiteta lähettävän valtion verotusoikeutta. Näin ollen, Suomen lähettäessä jäseniä toiseen sopimusvaltioon, jäsenten tässä ominaisuudessa saamiin tuloihin sovellettaisiin tuloverolain säännöksiä, eikä vastaanottajavaltiolla olisi näihin tuloihin verotusoikeutta.

Nato SOFAn X artiklan 2 kappaleen mukaan X artikla ei estä joukkojen tai siviilihenkilöstön jäsenen verottamista vastaanottajavaltiossa harjoittamastaan, voittoa tuottavasta toiminnasta, jos toiminta ei perustu hänen palvelussuhteeseensa joukkojen tai siviilihenkilöstön jäsenenä. Lukuun ottamatta jäsenen palkkaa, palkanlisiä ja Nato SOFAn X artiklan 1 kappaleessa mainittua aineellista irtainta omaisuutta, artikla ei myöskään estä määräämistä veroa, jonka jäsen on vastaanottajavaltion lainsäädännön mukaan velvollinen suorittamaan, vaikka hänellä katsottaisiinkin olevan asuinpaikka tai domisiili tämän valtion ulkopuolella.

Pariisin pöytäkirjan 7 artiklan 1 kappaleen mukaan Nato SOFAn X artiklassa tarkoitettu palkkojen ja palkanlisien verovapaus vastaanottajavaltiossa koskee myös liittokunnan esikunnassa palvelevien joukkojen ja siviilihenkilöstön siinä ominaisuudessa saamia palkkoja ja palkanlisiä, jotka maksavat asevoimat, joihin joukot tai siviilihenkilöstö kuuluu tai joiden palveluksessa he työskentelevät. Kappale ei vapauta tällaista asevoimien jäsentä tai niiden palveluksessa työskentelevää sen valtion verotuksesta, jonka kansalainen hän on. Suomen ollessa vastaanottajavaltio määräys estäisi palkan ja palkanlisien verottamisen tuloverolain mukaisesti tilanteessa. Määräys ei kuitenkaan vapauta joukkoihin tai siviilihenkilöstöön kuuluvia Suomen kansalaisia Suomen verotuksesta. Artiklassa ei rajoiteta lähettäjävaltion verotusoikeutta. Näin ollen, Suomen lähettäessä joukkojen tai siviilihenkilöstön jäseniä Naton esikuntiin, jäsenten tässä ominaisuudessa saamiin palkkoihin ja palkanlisiin sovellettaisiin tuloverolain säännöksiä.

Pariisin pöytäkirjan 7 artiklan 2 kappale koskee liittokunnan esikunnan maksamien palkkojen vapauttamista veroista. Pohjois-Atlantin neuvoston määräämiin luokkiin kuuluvat esikunnan työntekijät ovat vapautetut veroista palkkojen ja palkanlisien osalta, jotka liittokunnan esikunta

maksaa heille siinä ominaisuudessa. Myös tämä määräys poikkeaa tuloverolain säännöksistä niiltä osin kuin esikunnan palveluksessa olisi Suomessa verovelvollisia henkilöitä. Pöytäkirjan sopimuspuoli voi kuitenkin sopia esikunnan kanssa järjestelystä, jonka mukaan sopimuspuoli osoittaa esikunnan käyttöön kansalaisensa, ja maksaa heidän palkkansa. Kyseinen sopimuspuoli voi verottaa näin maksettuja palkkoja ja palkanlisää, mutta ne ovat vapautettuja muiden sopimuspuolten veroista.

Täydentävän sopimuksen 18 artiklan 2 kohdan määräykset poikkeavat tuloverolaista vastaavalla tavalla kuin 9 artiklan 4 kohdassa ja 12 artiklan 1 kohdan alakohdassa b.

Täydentävän sopimuksen 18 artiklan 3 kohdan mukaan edellä 17 artiklan 6 ja 7 kohdassa määrättyin rajoituksin jäsenten ja heidän huollettaviensa tulleita, veroita ja muita maksuita tämän artiklan määräysten mukaisesti maahan tuomia tai ostamia tavaroita, lukuun ottamatta säännöstelltyjä tavaroita, saa luovuttaa Suomessa myymällä, vaihtamalla tai lahjoittamalla ainoastaan artiklan a-f alakohtien määräämällä tavalla.

Suhde EU:n oikeuteen ja kansalliseen lainsäädäntöön

Edellä 16 artiklan kohdalla selostetun mukaisesti kansainvälisten järjestöjen arvonlisäverovapauksia koskevat säännökset sisältyvät arvonlisäverolain 94 ja 129 b §:iin. Lain 129 b §:ssä mukaan Suomessa sijaitsevalle Suomen tunnustamalle kansainväliselle järjestölle ja tämän henkilökunnalle palautetaan Suomesta ostettujen tavaroiden ja palvelujen hankintaan sisältyvä vero, jos tästä on sovittu perustamis- tai isäntämaasopimuksessa. Lain 94 §:n 1 momentin 23 kohdan mukaan verotonta on kansainvälisen järjestön ja sen henkilökunnan maahantuomien tavaroiden maahantuonti niillä edellytyksillä ja rajoituksilla, jotka on sovittu järjestön perustamis- tai isäntämaasopimuksessa. Säännösten mukaan ulkoministeriö vahvistaa, onko hakijalla perustamis- tai isäntämaasopimuksen, hakijan aseman sekä tavarain tai palvelun käyttötarkoituksen perusteella oikeus palautukseen.

Edellä 16 artiklan kohdalla selostetun mukaisesti kansainvälisiä järjestöjä koskeva valmisteverottomuus perustuu valmisteverotuslain 18 §:n 1 momentin 2 kohtaan. Pykälän 2 momentin mukaan verottomuus voidaan toteuttaa suoralla verottomuudella tai palauttamalla valmistevero. Pykälän 3 momentin mukaisesti suorissa verottomuuksissa tarvitaan verovapaustodistus. Pykälän 5 momentissa säädetään, että hankintaa varten ostajan tulee toimittaa myyjälle ulkoministeriön myöntämä vahvistus siitä, että ostaja on oikeutettu valmisteverottomiin ostoihin. Pykälän 6 momentin mukaan silloin, kun valmisteveron alaisia tuotteita tuodaan EU:n ulkopuolelta, menettelystä verottomuuden toteuttamiseksi on voimassa, mitä vastaavien tuotteiden tullittomuudesta säädetään.

Edellä 16 artiklan kohdalla selostetun mukaisesti kansainvälisiä järjestöjä koskeva tullittomuus perustuu EU:n tullittomuusasetukseen.

Muuttotavaroita lukuun ottamatta Suomessa nykyisin sijaitsevien kansainvälisten järjestöjen henkilökunnalle ei lähtökohtaisesti ole perustamis- tai isäntämaasopimuksissa myönnetty oikeutta hankkia tai maahantuoda henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettuja tavaroita tullitta ja verotta. Ainoastaan diplomaattisilla edustajilla ja heidän perheenjäsenillään on nykyisin tietyin edellytyksin oikeus hankkia tai tuoda maahan henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettuja tavaroita tullitta ja verotta. Samoin eräiden kansainvälisten järjestöjen johtajilla ja ylemmillä virkamiehillä, joille on myönnetty samat erioikeudet ja vapaudet kuin diplomaattisille edustajille, sekä heidän perheenjäsenillään on vastaavat oikeudet. Lisäksi puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitetuilla USA:n joukkojen jäsenillä ja näiden huollettavilla on tietyin edellytyksin oikeus tulli-

ja verovapaisiin hankintoihin ja maahantuonteihin. Puolustusyhteistyösopimuksen soveltamisala kattaa myös USA:n sopimustoimittajien työntekijöiden henkilökohtaiseen käyttöön maahantuomat tavarat.

Liittokunnan esikunnan oikeutetuille jäsenille ja heidän huollettavillensa myönnettävä oikeus hankkia henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettuja tavaroita tulli- ja verovapaasti merkitsisi siten henkilökohtaisten verovapauksien soveltamisalan laajennusta verrattuna nykytilaan ja muihin Suomessa sijaitseviin kansainvälisiin järjestöihin. Toisaalta verovapaus olisi kuitenkin yhdenmukainen puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettujen tilanteiden kanssa. Vastaavanlainen säännös sisältyy myös useiden muiden valtioiden täydentäviin sopimuksiin.

19 artikla. Verotukseen liittyvien vapauksien ja oikeuksien soveltaminen.

Täydentävä sopimus

Täydentävän sopimuksen 19 artikla sisältää tulli- ja verovapauksien soveltamista koskevan yleisen määräyksen. Tulli- ja verovapauksia koskevia säännöksiä sisältyy erityisesti sopimuksen 16–19 artikloihin. Sopimuksen 16 artikla sisältää virallisia verovapautuksia koskevan yleisen määräyksen liittokunnan esikunnan virallisen toiminnan, 17 artikla kanttiinien, kahviloiden sekä ruokaloiden ja kahviloiden tulli- ja verovapauksia koskevan yleisen määräyksen ja 18 artikla oikeutettujen jäsenten tulli- ja verovapauksia koskevan yleisen määräyksen. Verotusta koskevia määräyksiä sisältyy myös täydentävän sopimuksen liitteeseen.

Artiklan 1 kohdan mukaan edellä 16–18 artiklassa määrätyt oikeudet annetaan liittokunnan esikunnalle sen tavoitteiden tukemiseksi, eikä tällä täydentävällä sopimuksella anneta jäsenille ja heidän huollettavilleen yksilöllisiä oikeuksia tässä suhteessa. Oikeuksia hallinnoidaan Suomen lainsäädännön mukaisesti, ja niitä hallinnoi liittokunnan esikunta, jolle asetetaan tätä varten oikeuksia ja velvollisuuksia siten kuin 1 kohdan a-d alakohdissa määrätään.

Arvonlisäverolain 129 b §:n mukaan veron palauttamista koskeva hakemus tehdään ulkoministeriölle. Säännöksen mukaan ulkoministeriö vahvistaa, onko hakijalla perustamis- tai isäntämaasopimuksen, hakijan aseman sekä tavaran tai palvelun käyttötarkoituksen perusteella oikeus palautukseen. Verohallinto tarkistaa muut palautuksen edellytykset ja palauttaa veron. Lain 129 e §:n mukaan, jos veroa on palautettu liikaa, voidaan liikaa palautetun veron määrä vähentää myöhemmin palautettavan veron määrästä. Lain 129 f §:ään sisältyy kansainvälisten toimijoiden muutoksenhakuoikeutta ja oikaisuvaatimuksen määräajan laskemista koskeva säännös. Valmisteverotuslain 18 §:n mukaan hankittaessa tuotteita suoraan verotta verottomista varastoista ostaja toimittaa myyjälle ulkoministeriön vahvistaman todistuksen (verovapaustodistus) oikeudesta valmisteverottomiin ostoihin. Jos tuotteita ei ole hankittu suoraan verottomana, valmisteveron palautusta voi hakea Verohallinnolta. Verohallinto tarkistaa palautuksen edellytykset ja palauttaa veron. Palautukseen sovelletaan yleistä valmisteveron palauttamista koskevaa sääntelyä. Verotusmenettelylain 7 §:n mukaisesti verovelvollisen, jolla on verovuonna ollut veronalaista tuloa tai varallisuutta, on verotusta varten annettava ilmoitus kehotuksesta. Siten esimerkiksi sellaista kansainväliseltä järjestöltä saatua tuloa, jonka verotusoikeudesta Suomi on luopunut järjestön kanssa tekemässään sopimuksessa ja jota ei huomioida muiden mahdollisten ansiotulojen verotuksessa ei tarvitse lähtökohtaisesti ilmoittaa. Verotusmenettelylain 11 §:n mukaisesti verovelvollisen on kuitenkin ilmoitettava kaikki tulonsa, mikäli Verohallinto näitä tietoja erikseen pyytää.

Käytännössä esikunnan tulee valtuuksiensa rajoissa pyrkiä varmistamaan, että verottomuutta ja tullittomuutta koskevia sääntöjä ei vääriinkäytetä. Esikunta voi tarvittaessa pyytää Suomea myös

avustamaan mahdollisten väärinkäytösten oikeudellisessa käsittelyssä. Määräyksellä vahvistetaan 2 artiklan 3 kohdan määräystä siitä, että täydentävällä sopimuksella annettavat oikeudet ja annetaan vain liittokunnan esikunnan tukemiseksi eikä henkilöiden henkilökohtaiseksi edukseen.

Suomen avustus väärinkäytösten oikeudellisessa käsittelyssä voisi tarkoittaa esimerkiksi hallintolain 8 §:n mukaista neuvontaa taikka täydentävän sopimuksen 10 artiklan 3 kohdan mukaista liittokunnan esikunnan edustamista oikeudessa.

Artiklan 1 kohdan d alakohdassa viitataan Nato SOFAn XII artiklan 1 kappaleen ja Pariisin pöytäkirjan 4 artiklan mukaiseen liittokunnan esikunnan mahdollisuuteen tehdä Suomen kanssa keskinäisiä järjestelyitä täydentävän sopimuksen 19 artiklassa määrättyjen oikeuksien ja niiden hallinnon kirjantapoihin liittyen.

Nato SOFAn XII artiklan 1 kappaleen mukaan vastaanottajavaltion tulli- tai veroviranomaiset voivat asettaa ehdoksi tämän Nato SOFAn mukaisten tulli- tai verovapautusten tai -huojennusten myöntämiseksi sellaisten ehtojen noudattamisen, joita ne pitävät tarpeellisina väärinkäytön estämiseksi. Pariisin pöytäkirjan 4 artikla sisältää Nato SOFAn soveltamista liittokunnan esikuntaan helpottavia tulkintasääntöjä.

Käytännössä järjestelyissä osapuolena olisi edellä mainittu huomioon ottaen valtiovarainministeriön hallinnonalaan kuuluvat Verohallinto ja Tulli.

Täydentävän sopimuksen 19 artiklan 2 kohdan mukaan, jotta liittokunnan esikunnalle ja oikeutetuille jäsenille tällä täydentävällä sopimuksella annettu asema saadaan varmennetuksi sellaisia lomakkeita varten, joita edellytetään verottomien ja tullittomien ostosten tekemiseksi muissa valtioissa kuin Suomessa sekä tavaroiden maahan tuomiseksi, maasta viemiseksi ja jälleenviemiseksi, Suomi määrää viranomaisen varmentamaan liittokunnan esikunnan toimittamat ja sen välityksellä toimitetut lomakkeet.

Täydentävän sopimuksen 19 artiklan 3 kohdan mukaan liittokunnan esikunta antaa määrätyle Suomen viranomaiselle luettelon henkilöistä, joilla on voimassa tämän täydentävän sopimuksen mukaisia oikeuksia. Täsmällisyyden vuoksi tällaiset luettelot annetaan kuukausittain. Luettelo toimitettaisiin ehdotetun voimaansaattamislain 5 §:n nojalla Pääesikuntaan, jolle säädettäisiin liitelakina olevassa henkilötietojen käsittelystä puolustusvoimissa annetun lain muutosehdotuksen myötä oikeus luovuttaa tietoja muun muassa Verohallinnolle.

Täydentävän sopimuksen 19 artiklan 4 kohdan mukaan veroista ja maksuista, joita Suomessa mahdollisesti sovelletaan tämän täydentävän sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen, myönnetään vapautus. Määräyksellä varmistetaan, että liittokunnan esikunta vapautetaan myös niistä veroista, joita ei ole ollut sopimuksen allekirjoitushetkellä säädetty.

Täydentävän sopimuksen 19 artiklan 5 kohdan mukaan tämän täydentävän sopimuksen määräykset liittokunnan NCS-esikunnan verotukseen liittyvistä erioikeuksista ja vapauksista eivät syrjäytä Naton infrastruktuurihankkeiden rahoitusta ja niiden täytäntöönpanoa koskevia menettelyjä, eikä määräysten tarkoituksena ole rajoittaa tai syrjäyttää tällaisia oikeuksia, jotka Suomi myöntää yksittäisille valtioille, kansainvälisille tai valtioista riippumattomille organisaatioille tai kansainvälisille tuomioistuimille.

Naton infrastruktuurihankkeista ja niiden täytäntöönpanoon liittyvistä menettelyistä päätetään Naton päämajassa, joka ei ole tämän sopimuksen sopimuspuoli. Koska sopimuksella ei voitaisi

muutenkaan vaikuttaa Naton päämajan päätösvaltaan, on 5 kohdan määräys luonteeltaan lähinnä informatiivinen, eikä oikeutta luova.

Artiklan 5 kohdan määräystä ei sovelleta täydentävän sopimuksen 2 artiklan 9 kohdan nojalla sellaiseen liittokunnan esikuntaan, joka on perustettu Naton jäsen- ja/tai kumppanivaltioiden välisillä kahden- tai monenvälisillä järjestelyillä ellei kyseiselle esikunnalle ole myönnetty kansainvälistä rahoitusta päätöksen C-M(69)22 mukaisesti.

Artiklan 6 kohdan mukaan minkään tämän täydentävän sopimuksen 16–19 artiklassa ei katsota rajoittavan niitä menettelyjä, jotka Suomelle sallitaan, eikä niitä oikeuksia, jotka sille annetaan, sopimuksessa, erityisesti sen VII artiklan 6 kappaleen a kohdassa, IX artiklan 2 kappaleessa, XI artiklan 1 kappaleessa, XII artiklassa ja XIII artiklan 1–3 kappaleessa, sekä pöytäkirjassa, erityisesti sen 3 artiklan 2 kappaleessa ja 4 artiklassa, tai muutoin vaikuttavan näihin menettelyihin ja oikeuksiin..

Suhde EU:n oikeuteen ja kansalliseen lainsäädäntöön

Edellä 16 artiklan kohdalla selostetun mukaisesti kansainvälisten järjestöjen arvonlisäverovapauksia koskevat säännökset sisältyvät arvonlisäverolain 94 ja 129 b §:iin. Lain 129 b §:ssä mukaan Suomessa sijaitsevalle Suomen tunnistamalle kansainväliselle järjestölle ja tämän henkilökunnalle palautetaan Suomesta ostettujen tavaroiden ja palvelujen hankintaan sisältyvä vero, jos tästä on sovittu perustamis- tai isäntämaasopimuksessa. Lain 94 §:n 1 momentin 23 kohdan mukaan verotonta on kansainvälisen järjestön ja sen henkilökunnan maahantuomien tavaroiden maahantuonti niillä edellytyksillä ja rajoituksilla, jotka on sovittu järjestön perustamis- tai isäntämaasopimuksessa. Säännösten mukaan ulkoministeriö vahvistaa, onko hakijalla perustamis- tai isäntämaasopimuksen, hakijan aseman sekä tavaran tai palvelun käyttötarkoituksen perusteella oikeus palautukseen.

Kansainvälisten järjestöjen valmisteverovapauksia koskevat säännökset sisältyvät edellä 16 artiklan kohdalla selostetun mukaisesti valmisteverotuslain 18 §:n 1 momentin 2 kohtaan sekä 2, 3, 5 ja 6 momenttiin. Täydentävän sopimuksen 19 artiklan 3 kohdan mukaisesti liittokunnan esikunta antaisi kuukausittain ulkoministeriölle luettelon henkilöistä, joilla olisi oikeus täydentävän sopimuksen mukaisiin tulli- ja verovapauksiin.

Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetun direktiivin 2006/112/EY täytäntöönpanotoimenpiteistä 15 päivänä maaliskuuta 2011 annetun neuvoston täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 282/2011, jäljempänä arvonlisäverodirektiivin täytäntöönpanoasetus, 51 artiklan 1 kohdan mukaan, jos tavaroiden luovutuksen tai palvelujen suorituksen vastaanottaja on sijoittautunut yhteisöön muttei siihen jäsenvaltioon, jossa luovutus tai suoritus tapahtuu, tämän asetuksen liitteen II mukaista arvonlisä- ja/tai valmisteverosta vapauttamista koskevaa todistusta on, jollei kyseisen todistuksen liitteessä olevista selityksistä muuta johdu, käytettävä vahvistuksena siitä, että liiketoimi oikeuttaa direktiivin 2006/112/EY 151 artiklan mukaiseen vapautukseen. Täytäntöönpanoasetuksen 51 artiklan 3 kohdan mukaan tavaroiden luovuttajan tai palvelujen suorittajan on saatava vapauttamista koskeva todistus tavaroiden tai palvelujen vastaanottajalta ja säilytettävä se kirjanpitositteenaan.

Täytäntöönpanoasetuksen mukaisesti Suomessa olevien liittokunnan esikuntien ja niiden henkilökunnan tulisi käyttää edellisessä kappaleessa mainittua todistusta ostaessaan tavaroita tai palveluja toisista EU:n jäsenvaltioissa. Arvonlisäverosta annetun valtioneuvoston asetuksen (1356/2016) 3 §:n 5 momentti koskee Suomessa sijaitsevan kansainvälisen järjestöjen tai niiden henkilökunnan jäsenten toisissa EU:n jäsenvaltioissa tekemien hankintojen verovapauden edel-

lytysten osoittamista. Sen mukaisesti ulkoministeriö vahvistaisi täydentävän sopimuksen 19 artiklan 2 kohdan edellyttämällä tavalla Suomessa sijaitsevan kansainvälisen järjestön tai niiden henkilökunnan jäsenen pyynnöstä niiden toisessa jäsenvaltiossa tehtävää tavaroiden ja palvelujen hankintaa varten, olisivatko ne oikeutetut hankintaan sisältyvän veron palautukseen tai olisiko tavaroiden ja palvelujen myynti veroton, jos myynti tapahtuisi Suomessa. Kyseistä verovapaustodistusta käytetään myös valmisteverotuksessa, kun tuotteita tuodaan toisesta EU-maasta Suomeen.

20 artikla. Ympäristön, terveyden ja turvallisuuden suojeleminen

Artiklan 1 kohdan mukaan Suomen kansalliset ympäristönsuojelu-, terveydensuojelu- sekä turvallisuussäädökset ja -määräykset ovat voimassa liittokunnan esikuntaa koskevana vähimmäisvaatimuksina samalla tavoin kuin niitä sovelletaan Suomen Puolustusvoimiin, ja samalla sovelletaan kaikkia asianmukaisia Naton standardointisopimuksia ja ohjeita, tunnustaen täydentävässä sopimuksessa määrätyt vapautukset ja sanotun vaikuttamatta Nato SOFAn II artiklan soveltamiseen. Jos tämä on oikeudellisesti, operatiivisesti tai muutoin teknisesti mahdotonta, Suomen viranomaiset ja liittokunnan esikunta sopivat viipymättä muista keinoista keskinäisesti sovitun suojelun aikaansaamiseksi.

Keskeiset ympäristövaikutuksia aiheuttavaa toimintaa sääntelevät säädökset sisältävät useita Puolustusvoimia koskevia poikkeuksia. Näitä poikkeuksia sovelletaan artiklan 1 kohdan kansainvälisen velvoitteen johdosta myös liittokunnan esikuntaan.

Nato SOFAn II artiklan mukaan joukot, siviilihenkilöstö ja niiden jäsenet sekä näiden huollettavat ovat velvollisia kunnioittamaan vastaanottajavaltion lakia ja pidättymään kaikista sopimuksen hengen vastaisista toimista ja erityisesti kaikesta poliittisesta toiminnasta vastaanottajavaltiossa. Pariisin pöytäkirjan 3 artiklan 2 kohdan mukaan liittokunnan esikuntaa pidetään joukkona sopimuksen II artiklaa sovellettaessa. Täydentävän sopimuksen 20 artiklan 1 kohdan määräys Suomen lainsäädännön ja muiden standardien noudattamisesta vastaa siten käytännössä Nato SOFAn II artiklan ja Pariisin pöytäkirjan 3 artiklan 2 kohdan vahvistamaa perusperiaatetta, jonka tarkoituksena tässä yhteydessä on mahdollistaa jäsenvaltioiden yksimielisesti liittokunnan esikunnalle vahvistaman tehtävän toteuttaminen. Määräys myös vahvistaa osapuolten velvoitteen pyrkiä yhdessä sovitun suojelun saavuttamiseen myös siinä tapauksessa, että liittokunnan esikunta ei voi noudattaa pääsäännön mukaisesti Suomen lainsäädäntöä.

Artiklan 1 kohdan mukaan artiklassa tarkoitettuun toimintaan mahdollisesti tarvittaviin lupamenettelyihin ja muihin virallisiin menettelyihin sovelletaan täydentävän sopimuksen 4 artiklan 3 kohdassa määrättyä menettelyä.

Täydentävän sopimuksen 4 artiklan 3 kohta sisältää määräyksen, jonka mukaan Suomi määrää kansallisen viranomaisen toimimaan Suomen maa-alueita, rakennuksia ja rakennelmia koskevien lakisäätteisten lupien hallinnoinnista vastaavana edustajana. Liittokunnan esikunta puolestaan avustaa lupien hankkimisessa toimittamalla pyynnöstä viipymättä kaikki asiaankuuluvat tiedot, asiakirjat ja tekniset selvitykset. Täydentävän sopimuksen 4 artiklan 3 kohdan mukaan liittokunnan esikunnalta ei peritä maksuja näistä luvista.

Käytännössä liittokunnan esikunta ei siten itse hae ympäristölupia eikä tee ympäristönsuojelulain mukaista ilmoitusta ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta, vaan sen puolesta toimisi suomalainen viranomainen, joka määrittyy toiminnan luonteen mukaan. Esi-merkiksi ampuma-alueisiin liittyvien lupien haltijana ja hakijana toimisi Puolustusvoimat. Puo-

lustusvoimat vastaisi luvanhaltijana myös toiminnan valvonnasta yhdessä valvontaviranomaisen kanssa. Menettely vastaa Puolustusvoimien osalta jo nykyisin kansainvälisten joukkojen osalta voimassa olevaa menettelyä.

Artiklan 2 kohdan mukaan liittokunnan esikunta tarkastelee sitä, noudatetaanko liittokunnan esikunnan toiminnassa Suomen kansallisia ympäristönsuojelu-, terveydensuojelu- sekä turvallisuussäädöksiä ja -määräyksiä. Tähän tarkasteluun sisältyy, ei kuitenkaan yksinomaan, mahdollisten ympäristövaikutusten tunnistaminen ja arviointi tarkoituksena minimoida mahdolliset haitalliset ympäristövaikutukset ja jos haittavaikutukset ovat väistämättömiä, ryhtyä asianmukaisesti korjaaviin toimenpiteisiin. Tässä yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota toimintaan, joka liittyy polttoaineiden, voiteluaineiden ja ampumatarvikkeiden käyttöön ja varastointiin sekä kaasupäästöihin, melutasoihin, koulutus- ja harjoitusalueisiin ja kaikenlaisen jätteen hävittämiseen. Suomen valtio tukee edellä mainittua tarkastelua ja tarkemmista menettelytavoista määrätään artiklan 5 kohdassa.

Keskeiset ympäristövaikutuksia aiheuttavaa toimintaa sääntelevät kansalliset lait ovat muun muassa ympäristönsuojelulaki (527/2014), vesilaki (587/2011), luonnonsuojelulaki (9/2023), merenkulun ympäristönsuojelulaki (1672/2009), kemikaaliturvallisuuslaki (390/2005), jätelaki (646/2011), kemikaalilaki (599/2013), laki ympäristövahinkojen korvaamisesta (737/1994) ja rakentamislaki (751/2023) ja alueidenkäyttölaki (132/1999). Kasvinterveyden ja metsätuhojen näkökulmasta toimintaa sääntelevät kasvinterveyslaki (1110/2019), metsälaki (1093/1996) ja laki metsätuhojen torjunnasta (1087/2013). Turvallisuutta koskevia säännöksiä on myös muun muassa kemikaaliturvallisuuslaissa, painelaitelaisissa sekä sähköturvallisuuslaissa. Toimialalla on lisäksi merkittävä määrä EU-taustaista sekä kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa sääntelyä, josta osa on suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä. Keskeiset toimivaltaiset viranomaiset ympäristöministeriön hallinnonalan lainsäädännön täytäntöönpanon ja valvonnan osalta ovat Lupa- ja valvontavirasto, Suomen ympäristökeskus ja kunnat. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala vastaavat toimivaltaiset viranomaiset ovat Ruokavirasto, elinvoimakeskukset, Tulli ja Suomen metsäkeskus.

Artiklan kohdan 3 mukaan vaarallisten tavaroiden kuljetuksissa, siirroissa, varastoinnissa ja käsittelyssä sekä tavallista suuremmissa kuljetuksissa noudatetaan Suomen Puolustusvoimiin sovellettavia vaatimuksia ja sääntelyä ja otetaan asianmukaisesti huomioon Suomessa voimassa olevat kansainväliset sopimukset sekä sovellettavat Naton standardointisopimukset ja ohjeet.

Vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimista ja rajavartiolaitoksessa (PV-VAK, 849/2025) annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaan lakia sovelletaan myös kansainvälisiin sotilaallisiin harjoituksiin ja muuhun sotilaalliseen yhteistyöhön liittyvään vieraan valtion tai kansainvälisen järjestön kuljetusvälineellä suoritettavaan vaarallisten aineiden kuljetukseen, jollei Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista muuta johdu. Artiklan 3 kohdan määräyksen toimeenpano ei siten vaadi voimassa olevan lainsäädännön muuttamista, ottaen lisäksi huomioon, että PV-VAKin valmistelussa on huomioitu myös Suomen Nato-jäsenyys ja vaikutukset yhteen toimivien ja harmonisoitujen Nato-standardien ja Nato-käytänteiden käyttöönotto (HE 26/2025 vp, s. 27).

Artiklan 4 kohdan mukaan liittokunnan esikunta asettaa toteuttamiaan rakennustöitä ja muita toimintoja varten vähintään ympäristöä ja rakentamista (mukaan lukien terveyden ja turvallisuuden suojelua) koskevat vaatimukset, jotka vastaavat Suomen Puolustusvoimiin sovellettavia vaatimuksia, sääntöjä ja määräyksiä. Liittokunnan esikunta pyrkii mahdollisuuksien mukaan noudattamaan Suomen kansallista työterveys- ja turvallisuussääntelyä, ja jos tämä on oikeudellisesti, toiminnallisesti tai muutoin teknisesti mahdotonta, Suomen viranomaiset ja liittokunnan

esikunta sopivat viipymättä muista keinosta tavoitellun suojelun aikaansaamiseksi, sanotun vaikuttamatta velvollisuuksiin, jotka liittyvät paikallisen työvoiman palkkaamiseen Nato SOFAn IX artiklan 4 kappaleen mukaisesti.

Nato SOFAn IX artiklan 4 kappaleessa määrätään julkisen työnvälityksen roolista lähettäjävallion joukkojen ja siviilihenkilöstön paikallisen siviilityövoiman hankinnassa sekä tällaisen henkilöstön työehdoista ja asemasta. Artiklassa määrätään, että joukkojen tai siviilihenkilöstön tarvitsemaa siviilityövoimaan sovellettavat työehdot, erityisesti palkka, lisät sekä ehdot työntekijöiden suojelemiseksi määräytyvät vastaanottajavaltion lainsäädännön mukaisesti.

Artiklan 5 kohdan mukaan, jos Suomen lainsäädännöllä kielletään tiettyjen tuotteiden maahan tuonti, liittokunnan esikunta voi tuoda näitä tuotteita maahan Suomen suostumuksella, edellyttäen, että kyseinen tuonti ei ole Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden vastaista eikä tuonti vaaranna kansan-, eläinten tai kasvien terveyttä.

Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa elintarvikkeita EU:n ulkopuolisista maista liittokunnan esikuntaan tuotaessa, että EU-lainsäädäntöön perustuvat elintarvikehygieniää, eläintauteja, eläintauteja ja kasvinterveyttä koskevat vaatimukset tulee täyttää kaikessa elintarvikkeiden tuonnissa. Liittokunnan esikunta ja Suomi sopivat niistä Suomen lainsäädännössä kielletyistä tuoteryhmistä, joiden maahantuonnin Suomi hyväksyy tämän määräyksen mukaisesti.

Artiklan 6 kohdan mukaan Suomen toimivaltaiset viranomaiset antavat apua tutkittaessa, noudatetaanko liittokunnan esikunnan toiminnassa Suomen ympäristönsuojelusäädöksiä ja -määräyksiä, sekä ohjeita ja tietoja edellä mainituista säädöksistä, määräyksistä ja vaatimuksista jne. ja ne ilmoittavat liittokunnan esikunnalle, jos Suomen vaatimukset ovat ankarampia kuin sovellettavien kansainvälisten sopimusten vaatimukset. Asianomaiset suomalaiset viranomaiset toimittavat edellä tarkoitettujen Suomen kansalliset vaatimukset liittokunnan esikunnalle englannin kielellä.

Artiklan 7 kohdan mukaan kaikki ympäristöön ja työsuojeluun liittyvät tullit, verot ja maksut ratkaistaan tämän täydentävän sopimuksen 16 artiklan mukaisesti.

Täydentävän sopimuksen 16 artikla sisältää liittokunnan esikunnan virallisen toiminnan verovapauksia koskevan yleisen määräyksen, joka käytännössä vapauttaa liittokunnan esikunnan 20 artiklan 7 kohdassa mainituista maksuista.

Käytännössä artiklan 7 kohdassa mainitut vapautukset koskevat vain liittokunnan esikuntaa, eivät Suomien viranomaisia, jotka toimivat täydentävän sopimuksen 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla liittokunnan esikunnan puolesta. Esimerkiksi Puolustusvoimien ampuma-alueiden käytön tulisi tapahtua Puolustusvoimien ympäristölupien mukaisesti. Mikäli liittokunnan esikunnan toiminta vaatisi uusien lupien hakemista tai muita viranomaisille maksullisia toimenpiteitä, tulee niihin liittyvä rahoitustarve huomioida asianmukaisella tavalla suomalaisten viranomaisten talousarvioita tehtäessä.

21 artikla. Terveyden suojelu.

Artiklan 1 kohdan mukaisesti liittokunnan esikunta kunnioittaa Suomen sääntelyä tartuntatautiin, eläintautien ja kasvintuhojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä soveltaa niitä Suomen tuella ja sovittaen toimensa yhteen Suomen kanssa.

Artiklan 2 kohdan mukaan Suomi antaa tukea ja apua paikallisesti, maanlaajuisesti tai kansainvälisesti esiintyviin tartuntatauteihin liittyvissä hätätilanteissa. Tällaista apua olisi esimerkiksi

tartuntatautiviranomaisen laatimat ohjeet ja päätökset, joista esikuntaa tiedotettaisiin. Tartuntatautiviranomainen voisi toimia esikunnan tukena myös esimerkiksi tartuntatautien jäljittämisessä. Näitä tarkoituksia varten liittokunnan esikunta sallii pääsyn tiloihinsa tämän täydentävän sopimuksen 5 artiklan mukaisesti.

Artiklan 3 kohdan mukaisesti liittokunnan esikunta ja Suomen viranomaiset ilmoittavat viipymättä toisilleen vakavien epideemisten tartuntatautien todetusta tai epäilystä puhkeamisesta, leviämisestä ja poistamisesta sekä näistä johtuvista toimenpiteistä.

Artiklan 4 kohdan mukaan, jos liittokunnan esikunta pitää tarpeellisena ryhtyä toimenpiteisiin terveyden suojelemiseksi sen käyttöön annetuissa paikoissa ja tiloissa ja sen käyttöön annetuilla alueilla, se sovittaa näiden toimenpiteiden toteuttamisen yhteen asianomaisten Suomen viranomaisten kanssa.

Artiklan 5 kohdan mukaisesti asianomaiset Suomen viranomaiset antavat edellä tarkoitetut Suomen säädökset ja määräykset sekä kaikki asiaan liittyvät tiedot liittokunnan esikunnalle englannin tai ranskan kielellä.

22 artikla. Terveydenhuollon ja suun terveydenhuollon palvelut.

Artiklan mukaan Suomi tarjoaa esikunnan jäsenille ja heidän huollettavilleen terveydenhuollon ja suun terveydenhuollon palvelut, sisältäen sairaalapalvelut Suomen ja liittokunnan esikunnan tai lähettävävaltioiden keskenään määräämillä tai sopimilla ehdoilla. Henkilötunnuksen tai -tosituksen puuttuminen ei saa estää terveydenhuollon saamista.

Suomi on tehnyt lukuisia kahdenvälisiä sopimuksia terveydenhuollon palveluista Naton eri jäsenmaiden kanssa. Pohjoismaiden kansalaisten osalta voimassa on oma sopimuksensa ja myös EU-kansalaisilla on oikeus terveydenhoitoon Suomessa. Esikunnan jäsenten ja heidän huollettaviansa osalta noudatetaan samoja terveydenhuoltoa koskevia sopimuksia kuin Suomessa muista syistä vierailevien kanssa. Tämän sopimuksen laatimisen yhteydessä ei ole tunnistettu tarpeen solmia uusia kansainvälistä terveydenhuoltoa koskevia kahdenvälisiä tai muita sopimuksia. Kansainvälistä terveydenhuoltoa koskevissa sopimuksissa on sovittu myös laskutus käytännöistä, joita sovelletaan. Keskeisin näistä on EU- ja ETA-maiden, Iso-Britannian ja Sveitsin kansalaisten käytössä eurooppalainen sairaanhoitokortti, joita esikunnan jäsenet ja heidän huollettavansa on ohjeistettu käyttämään asioidessaan julkisessa terveydenhuollossa. Esikunnan jäseniä ja huollettavia on ohjeistettu asioidessaan myös kertomaan, että ovat esikunnan jäseniä tai huollettavia.

Suomessa julkisen terveydenhuollon palvelut järjestävät hyvinvointialueet. Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 6 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialue järjestää sille lailla säädetyt tehtävät. Hyvinvointialue voi lisäksi alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Hyvinvointialueen itselleen ottama tehtävä hoitaminen ei saa laajuudeltaan olla sellainen, että se vaarantaa hyvinvointialueen lakisääteisten tehtävien hoitamisen. Lain 6 §:n 4 momentin perusteella hyvinvointialue voi sopimuksen nojalla ottaa valtiolta hyvinvointialueelle 1 momentissa tarkoitettuun tehtävien alaan liittyvän kansainvälisen sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvän tehtävän. Säännös mahdollistaa myös täydentävän sopimuksen 22 artiklan toimeenpanoon liittyvän tehtävän sopimusperusteisen hoitamisen. Tässä yhteydessä ei olla säätämässä hyvinvointialueiden järjestämisvastuuseen liittyvästä tehtävästä, joten Suomen valtion tulee tehdä 4 momentin mukainen sopimus palveluita esikunnalle tarjoavan Etelä-Savon hyvinvointialueen kanssa.

Edellä mainitut kansainväliset sopimukset voivat sisältää rajoitteita siitä, kuinka laajasti palveluita tarjotaan. Nyt toimeenpantavana sopimuksen 22 artiklan toimeenpanon lähtökohta on, palvelut järjestävä hyvinvointialue tarjoaa esikunnan jäsenille ja heidän huollettavilleen vastaavat terveydenhuollon palvelut kuin hyvinvointialueiden asukkaille tarjotaan. Näihin kuuluvat niin perusterveydenhuollon kuin erikoissairaanhoidonkin kiireelliset ja kiireettömät palvelut. Myös ennaltaehkäisevä terveydenhuolto, kuten seulonnat, tarjotaan. Etelä-Savon hyvinvointialueen kanssa on käyty keskusteluja terveydenhuollon palveluiden antamisesta ja laskutuksesta esikunnan jäsenille ja heidän huollettavilleen.

Hoidosta aiheutuvista kustannuksista vastaava taho voi olla ainakin lähettäjävaltio ja vakuutusyhtiö. EU-kansalaisten ja eurooppalaisen sairaanhoitokortin haltijoiden osalta Kela korvaa hoitokustannuksia valtion varoista julkiselle terveydenhuollolle.

Esikunnan jäsenillä ja heidän huollettavillaan voi olla lähettäjävaltioiden ottamia vakuutuksia, joiden turvin jäsenet ja heidän huollettavansa voivat asioida myös yksityisessä terveydenhuollossa. Tällöin sovelletaan vakuutuksen ehtoja ja yksityisen palveluntarjoajan käytäntöjä ja hinnoista.

Esikunnan olisi mahdollista myös sopia työterveyshuoltopalveluiden hankkimisesta saman laajuisina kuin Puolustusvoimien palkatulle henkilöstölle. Palveluiden hankinnasta olisi kuitenkin sovitettava hyvinvointialueiden tai yksityisten palveluntarjoajien kanssa.

23 artikla. Liittokunnan esikunnan jäsenten ja heidän huollettaviensa evakuointi.

Artiklan mukaan jäsenten ja näiden huollettavien evakuoinnista hätätilanteissa määrätään kyseisten lähettäjävaltioiden ja Suomen välisillä erillisillä järjestelyillä. Edelleen artiklan mukaan Suomi ja liittokunnan esikunta sovitavat yhteen asianmukaiset menettelyt varmistaakseen, että ne jäsenet huollettavineen, joita lähettäjävaltio ei evakuo, evakuoidaan viipymättä.

Evakuoinneista ei ole määräyksiä Nato SOFAssa tai Pariisin pöytäkirjassa, joten määräys on täysin uusi. Sopimusmääräyksen taustalla on jäsenvaltioiden halu tarvittaessa kotiuttaa henkilöstönsä jäsenet huollettavineen vastaanottajavaltiosta tilanteessa, jossa lähettäjävaltio katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi. Natolla on standardit muun muassa lääkinälliseen evakuointiin ja muiden kuin taistelijoiden evakuointiin. Suomessa järjestelyiden valmisteluun tulisi todennäköisesti osallistumaan Puolustusvoimien ohella myös sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastusalan toimijat.

Suomessa evakuointi on yleiskäsitteenä tarkoitettu käytettäväksi laajassa merkityksessä. Suppeimmillaan evakuointi voi pelastustoimintaan liittyen koskea esimerkiksi yhden talon asukkaita ja laajimmillaan useiden kuntien tai laajempien alueiden koko väestöä. Evakuoinnit suunnitellaan sekä normaaliolojen onnettomuus- ja vaaratilanteita että poikkeusolojen uhkia varten. Pelastusviranomaisella on evakuoinneissa johtava ja yhteensovittava rooli, mutta niiden toteutuksessa tarvitaan myös muita viranomaisia, elinkeinoelämää ja kolmatta sektoria.

Pelastuslain (379/2011) 2 a §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan suojaväistöllä tarkoitetaan ihmisten ja omaisuuden kiireellistä evakuointia, joka tapahtuu pelastusviranomaisen määräyksestä tulipalon tai muun onnettomuuden tai niiden välittömän uhan vuoksi. Pelastuslain 36 §:n 1 momentissa säädetään toimivaltuudesta toimeenpanna suojaväistö tulipalon sammuttamiseksi ja sen leviämisen estämiseksi sekä muun onnettomuuden torjumiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi sekä vaaran välttämiseksi. Momentin mukaan hyvinvointialueen pelastusviranomaisella ja sisäministeriön pelastusviranomaisella on oikeus muun muassa määrätä ihmisiä suojautumaan sekä panna toimeen suojaväistö, jos tilanteen hallitseminen ei muutoin ole mahdollista.

Aseellisen hyökkäyksen tai sen uhan vuoksi tehtäviä evakointeja voidaan toteuttaa valmiuslain (1552/2011), pelastuslain tai puolustustilalain (1083/1991) toimivaltuuksilla. Lähtökohtaisesti päätökset evakuoinneista aseellisen hyökkäyksen tai sen uhan aikana tehdään valmiuslain toimivaltuuksilla. Väestön siirtämisestä säädetään valmiuslain 121 §:ssä. Sen mukaan valmiuslain 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa tietyn alueen väestön tai osan väestöstä on siirryttävä muualle, jos se väestön turvallisuuden kannalta on välttämätöntä. Valtioneuvosto päättää, mitä alueita ja mitä osaa alueen väestöstä siirtyminen koskee. Sisäministeriö huolehtii siirtymisen yleisjohdosta.

Pelastusviranomaisen toimivaltuutta voidaan käyttää pelastuslain 36 §:n 4 momentin nojalla siviiliväestön evakuoimiseen sotilaskohteiden – kuten esikuntien – läheisyydestä silloin, kun poikkeusolojen toteaminen, valmiuslain toimivaltuuksien käyttöönotto tai toimivaltuuksien soveltamista kokeva päätöksenteko viivästyy.

Kun valtakunnassa on tasavallan presidentin asetuksella saatettu voimaan puolustustila, sotilasviranomaisen voi puolustustilalain 23 §:n nojalla määrätä väestön siirtymään muualle sellaiselta alueelta, johon kohdistuvan hyökkäyksen tai muun vastaavan toiminnan taikka niiden välittömän uhan takia on välttämätöntä kiireellisesti ryhtyä erityisiin sotilaallisiin puolustustoimenpiteisiin.

Hyvinvointialueen pelastuslaitoksen on huomioitava alueelleen sijoittuva esikunta riskiarvioissaan sekä valmius- ja muussa suunnittelussaan. Tämä koskee ensinnäkin normaalioloissa tapahtuvia evakointeja ja pelastustoimintaa ylipäätään.

Toisaalta esikunnat ovat sotilaskohteita, jotka eivät sodan aikana nauti kansainvälistä suojelua eivätkä siten itsessään kuulu pelastustoimen johtovastuulla olevien evakointien piiriin. Tästä huolimatta asiaan liittyvät järjestelyt on kuitenkin suunniteltava ennakkoon hyvinvointialueen pelastuslaitoksen kanssa.

Suomesta lähettäjävaltioon tapahtuvista evakuoinneista sovittaessa olisi otettava huomioon esimerkiksi aluevalvontalaki, jonka 2 luvussa säädetään vieraan valtion sotilaiden ja sotilasajoneuvojen sekä valtionilma-alusten ja valtionalusten maahantulosta ja maassaolosta. Evakuoinnit olisi mahdollista toteuttaa myös kaupallisia toimijoita käyttäen.

24 artikla. Kirjeenvaihto ja viestintä.

Artiklan 1 kohdassa määrätään, että virallista viestintää ja kirjeenvaihtoa varten liittokunnan esikunnalle sallitaan pääsy kiinteissä verkoissa, matkapuhelinverkoissa ja satelliittiyhteyksillä toimiviin puhelinjärjestelmiin, internet-palveluihin, televiestintäpalveluihin ja muihin tieto- ja viestintäteknisiin palveluihin. Näihin sisältyy radio- ja televisiopalvelut sekä maanpäällisiin järjestelmiin ja satelliittijärjestelmiin perustuvat palvelut, sekä postipalveluihin Suomessa riippumatta siitä, tarjoaako palvelun kaupallinen vai julkinen toimija. Suomi ei ryhdy sellaisiin oikeudellisiin tai muihin vastaaviin toimenpiteisiin, jotka loukkaisivat liittokunnan esikunnan oikeutta tehdä sopimuksia näiden yksityisten palveluntarjoajien kanssa samoilla ehdoilla kuin Suomen puolustusvoimat voi tehdä. Liittokunnan esikunnan pyynnöstä Suomen tulee ryhtyä kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin mahdollistaakseen liittokunnan esikunnan osallistumisen samoihin hankintasopimuksiin, joissa Suomen puolustusvoimat on osapuolena.

Viestintäverkkojen ja niihin liittyvien palvelujen tarjonta on Suomessa markkinaehtoista ja palveluntarjoajat ovat kaupallisia toimijoita. Näin ollen pääsy yleisiin viestintäverkkoihin, kuten

internet- ja puhelinliittymät, on lähtökohtaisesti hankittava niitä tarjoavilta operaattoreilta omakustanteisesti kaupallisesti sovittujen ehtojen mukaisesti, mikä vastaa myös Suomen viranomaisten (ml. Puolustusvoimat) käytäntöjä.

Mikäli liittokunnan esikunta niin pyytää, Suomen on tehtävä asiaankuuluvat toimenpiteet, jotta liittokunnan esikunta voidaan sisällyttää samoihin sopimuksiin kuin mitä Puolustusvoimilla on. Sopimus pohja ja -toimijat ovat Puolustusvoimia koskevien sopimusten suhteen tapauksesta riippuvia. Tämän johdosta lähtökohtaisesti jokainen hankintoihin suoraan vastuullinen hankintayksikkö tai viranomaisen vastaisi jatkossa myös liittokunnan esikunnalle Suomessa toteutettavista sopimuksista ja hankinnoista vastaavasti kuin Suomen Puolustusvoimille toteutettavista hankinnoista. Mikäli vastuullinen yksikkö ei kuitenkaan voi tehdä liittokunnan esikunnan kanssa sopimuksia omalla toimivallallaan, jää niissä tapauksissa vaihtoehdoksi pyytää sopimus-toimijoita vapaaehtoisesti myöntämään liittokunnan esikunnalle samat sopimusehdot kuin Suomen valtiolle. Puolustusvoimilla olisi todennäköisesti rooli hankintojen käytännön koordinoinnissa ja sen varmistamisessa, että liittokunnan esikunta tietää, mihin tahoon sen tulee olla yhteydessä kussakin tilanteessa.

Artiklan 2 kohdan mukaan liittokunnan esikunta saa käyttää vähintään Suomen puolustusvoimien viestintä-, kuriiri- ja postipalveluja ehdoilla, jotka vastaavat Suomen puolustusvoimiin sovellettavia ehtoja, edellyttäen, että Suomen puolustusvoimat tarjoaa nämä palvelut. Jos yksityiset palveluntarjoajat tarjoavat nämä palvelut, liittokunnan esikunta sopii ehdoista kahdenvälisesti näiden palveluntarjoajien kanssa.

Yritys- ja viranomaiskirjeiden jakelu on Suomessa markkinaehtoista. Viranomaisen tekee kirjeidensä jakelusta kaupallisen sopimuksen postiyrityksen kanssa. Suomessa Puolustusvoimat käyttää lähtökohtaisesti postiyrityksen palveluja omassa kirjeenvaihdossaan eikä tuota itse postipalveluja. Joissain tapauksissa Puolustusvoimien oma henkilöstö voi toimia kuriirin roolissa, mutta kyse on tapauskohtaisista ratkaisuista eikä Puolustusvoimilla ole tehtävään osoitettua henkilöstöä.

Artiklan 3 kohdan mukaan liittokunnan esikunta ja Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksymien toimintaperiaatteiden, sovellettavien Naton standardointisopimusten ja myöhempien sopimusten mukaisesti Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuoli voivat omalla kustannuksellaan ja Suomen kanssa koordinoiden perustaa ja pitää käytettävissä kiinteissä verkoissa, matkapuhelinverkoissa ja satelliittiyhteyksillä toimivia puhelinjärjestelmiä, internet-palveluja, posti- ja kuriiripalveluja sekä muita tieto- ja viestintäjärjestelmien palveluja Suomessa liittokunnan esikunnan ja sen jäsenten virka- käyttöä ja yksityistä käyttöä varten.

Koordinoinnilla varmistetaan, että määräyksen mukaisesta toiminnasta ei aiheudu häiriötä tai haittaa Suomessa.

Artiklan 4 kohdan mukaan liittokunnan esikunta saa Suomessa perustaa, pitää käytettävissä ja käyttää turvallisuusluokiteltuja ja -luokittelemattomia suojatun ja salatun viestinnän verkkoja, järjestelmiä ja keinoja, ja jos näitä järjestelmiä käyttää yksinomaan liittokunnan esikunta, se saa valvoa niitä turvallisuusyistä ja muita sallittuja tarkoituksia varten.

Artiklassa ei anneta liittokunnan esikunnalle oikeutta valvoa yleisiä viestintäverkkoja. Viestinnän luottamuksellisuudesta on säännelty viestintäpalvelulaissa tarkkarajaisesti. Erityisoikeudesta viestinnän monitorointiin on säädetty erikseen esimerkiksi tiedustelu- ja poliisilainsäädännössä.

Artiklan 5 kohdan mukaan Nato SOFAn XI artiklan 3 kappaleen mukaisesti Suomen viranomaiset eivät sovelle liittokunnan esikunnan viralliseksi merkittyyn tai muutoin viralliseksi ilmoitettuun kirjeenvaihtoon tai viestintään rajoituksia, tarkastuksia, sensuuria, viivytyksiä tai muuta valvontaa, jollei liittokunnan esikunta luovu tästä vapautuksesta. Vastaavasti liittokunnan esikunnassa edustettuna olevan lähettäjävaltion virallinen kirjeposti ja pakettiposti voidaan lähettää diplomaattiteitse tai sotilaspostin palvelukanavia käyttäen, jos sellaisia on käytettävissä, ilman rajoituksia, tarkastuksia, sensuuria, viivytyksiä tai muuta valvontaa Suomen taholta. Tällaiseen postiin tai aineistoon merkitään sana ”Virallinen”.

Artiklan 5 kohdassa tarkoitettu kirjeenvaihto ja viestintä tulee ymmärtää laajasti, kattaen myös digitaalisen viestinnän sekä liittokunnan esikunnan virallisessa toiminnassa käyttämät elektroniset laitteet ja niiden sisällön. Mikäli liittokunnan esikunnalle annettaisiin käyttöön Suomen kansallisia viestintäratkaisuja, tulisi liittokunnan esikunnalle tehdä selkoa järjestelmien turvallisuusominaisuuksista, jotka voisivat vaikuttaa viestinnän koskemattomuuteen.

Artiklan 6 kohdan mukaan liittokunnan esikunnalla on oikeus lähettää ja vastaanottaa virallista kirjepostia ja virallisia paketteja kuriirin välityksellä tai sinetöidyissä postisäkeissä, ja sillä on diplomaattikuriireihin ja -postiin sovellettavat erioikeudet ja vapaudet. Diplomaattikuriireihin ja -postiin sovellettavista erioikeuksista ja vapauksista määrätään diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 3/1970) 27 artiklassa.

Kuriiritoiminta on Suomessa toimialakohtaisesti sääntelemätöntä ja jää postilain soveltamisalan ulkopuolelle. Postitoiminnan aloittaminen Suomessa ei vaadi toimilupaa. Postiyrityksen on kuitenkin ennen kirjepostitoiminnan aloittamista tehtävä ilmoitus Liikenne- ja viestintävirastolle. Postiyrityksen on merkittävä lähetyksensä siten, että ne ovat tunnistettavissa ja erotettavissa muiden postiyritysten vastaavista lähetyksistä. Postilain mukaan postiyrityksellä ei ole oikeutta avata suljettua kirjettä.

25 artikla. Televiestintäpalvelut.

Artiklan 1 kohdan mukaan Suomen toimivaltaisten viranomaisten kanssa erikseen tehtävillä järjestelyillä, jotka koskevat laitteistojen sijaintia ja teknisiä yksityiskohtia, liittokunnan esikunta voi tuoda maahan, perustaa, käyttää, pitää käytettävissä ja ylläpitää joko tilapäisesti tai pysyvästi hallussaan olevien tilojen ja alueiden sisä- tai ulkopuolella sellaisia televiestintäjärjestelmiä ja sotilasradioasemia, joita se voi tarvita viralliseen toimintaansa.

Artiklan 2 kohdassa määrätään, että Suomi vastaa taajuuspektrin hallinnasta. Liittokunnan esikunta ja taajuuspektrin hallinnasta vastaavat Suomen viranomaiset vahvistavat liittokunnan esikunnan käyttämät taajuudet ja niiden parametrit noudattaen Naton toimivaltaisen viranomaisen määräämiä menettelyjä. Liittokunnan esikunta ja Suomi toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet välttääkseen ja poistaakseen haitalliset keskinäiset häiriöt sekä siviilialan televiestintäpalveluille ja sähkövoimalaitoksille aiheutuvat häiriöt. Liittokunnan esikunta voi toteuttaa tarvittavat turvallisuustoimenpiteet suojatakseen viestintäänsä Suomessa turvallisuussyistä ja joukkojen suojaamiseksi, edellyttäen, että se sovittaa toimenpiteensä ennakolta yhteen Suomen toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

Taajuuspektrin hallinnasta vastaa Suomessa Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. Traficom vastaa radiotaajuuksien teknisestä hallinnoinnista kattaen taajuuksien osoittamisen eri käyttö-tarkoituksiin, taajuussuunnittelun ja radioluvituksen, taajuuksien ja käytön valvonnan sekä radiohäiriöiden selvittämisen ja poistamisen. Tehtävässään Traficom varmistaa, että yhteiskunnan kannalta kriittiset taajuudet toimivat ja ovat saatavilla myös häiriö- ja poikkeusoloissa.

Artiklan 3 kohdan mukaan televiestintäjärjestelmiä ja sotilasradioasemia saa operoida yksinomaan virallisiin tarkoituksiin edellisen kohdan mukaisesti.

Artiklan 4 kohdassa määrätään, että Suomi ei peri liittokunnan esikunnalta maksua yksinomaan sotilaskäyttöön annetun sähkömagneettisen spektrin käytöstä. Liittokunnan esikuntaa kohdellaan Naton toimintaperiaatteiden mukaisesti, ja jollei toimintaperiaatteita ole, esikuntaa kohdellaan samalla tavoin kuin Suomen puolustusvoimia, kun on kyse siviilipalvelujen ja -järjestelmien käyttöön annettujen taajuuksien käytöstä. Sähkömagneettisella spektrillä tarkoitetaan erityisesti televiestintäjärjestelmissä käytettyjä taajuuksia, mutta käsite kattaa myös muun sähkömagneettisen spektrin, kuten valon sekä infrapuna-, röntgen- ja gammasäteilyn.

Vain sotilaskäyttöön osoitettujen taajuuksien käyttö olisi näin ollen liittokunnan esikunnalle maksutonta. Siviilitaajuuksien sekä sotilas- ja siviilikäyttöön osoitettujen yhteiskäyttötaajuuksien käyttäminen edellyttäisi Liikenne- ja viestintäviraston myöntämän radioluvan. Myös Puolustusvoimilta edellytetään erillistä lupaa näiden taajuuksien käyttöön. Käytännössä liittokunnan esikunnan käyttämiin taajuuksiin liittyvät maksut sisältyvät Puolustusvoimien maksamaan markkinaehtoiseen taajuusmaksuun ja taajuushallintomaksuun. Liittokunnan esikunta asioi taajuus- ja lupa-asioissa Puolustusvoimien sotilastaajuushallinta-alan (NARFA) kanssa, joka edelleen asioi Liikenne- ja viestintäviraston kanssa. Liikenne- ja viestintävirasto hoitaa sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvien taajuuksien hallintoon liittyvät asiat vain yhden asiakkaan kautta.

Artiklan 5 kohdan mukaan lankapuhelin-, lennätin- ja tietojärjestelmiä ja -yhteyksiä koskevat hakemukset tehdään noudattaen asianomaisen Naton viranomaisen määräämiä menettelyjä. Käytännössä kohtaa sovelletaan erityisesti taajuuksien käyttöä Suomessa koskeviin hakemuksiin.

Artiklan 6 kohdassa määrätään, että Suomi ei ryhdy sellaisiin oikeudellisiin tai muihin vastaviin toimenpiteisiin, jotka loukkaisivat liittokunnan esikunnan oikeutta tehdä sopimuksia yksityisten televiestintäpalvelujen tarjoajien kanssa samoilla ehdoilla kuin Suomen puolustusvoimat voi tehdä. Liittokunnan esikunnan pyynnöstä Suomi ryhtyy kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin mahdollistaakseen liittokunnan esikunnan osallistumisen samoihin hankintasopimuksiin, joissa Suomen puolustusvoimat on osapuolena.

Mikäli liittokunnan esikunta haluaa mukaan Suomen puolustusvoimien hankintasopimuksiin, lähtökohtaisesti jokainen hankintoihin suoraan vastuullinen yksikkö vastaisi jatkossa myös liittokunnan esikunnalle Suomessa toteutettavista sopimuksista ja hankinnoista vastaavasti kuin Suomen Puolustusvoimille toteutettavista hankinnoista. Mikäli vastuullinen yksikkö ei kuitenkaan voi tehdä liittokunnan esikunnan kanssa sopimuksia omalla toimivallallaan, jää niissä tapauksissa vaihtoehdoksi pyytää sopimustoimijoita vapaaehtoisesti myöntämään liittokunnan esikunnalle samat sopimusehdot kuin Suomen valtiolle.

Artiklan 7 kohdan mukaan televiestintäjärjestelmiä perustaessaan ja ylläpitäessään liittokunnan esikunta soveltaa Kansainvälisen televiestintäliiton hyväksymiä määräyksiä ja muita Suomea sitovia kansainvälisiä tai alueellisia televiestintämääräyksiä sekä Suomen säädöksiä ja määräyksiä. Liittokunnan esikunta vapautetaan tämän määräyksen soveltamisesta samoilta osin kuin vastaava vapautus myönnetään Suomen puolustusvoimille.

Artiklan 8 kohdassa määrätään liittokunnan esikunnan oikeudesta lähettää ja vastaanottaa salakielisiä sanomia ja tietoja.

26 artikla. Turvallisuuden ja järjestyksen ylläpito tiloissa ja niiden ulkopuolella.

Artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä määrätään liittokunnan esikunnan oikeudesta ylläpitää järjestystä ja turvallisuutta esikunnan hallussa olevissa tiloissa ja sen hallussa olevilla alueilla. Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen a kohdan ja Pariisin pöytäkirjan 3 artiklan 2 kappaleen mukaan liittokunnan esikunnan pysyvillä sotilasyksiköillä tai muodostelmilla on oikeus pitää yllä turvallisuutta ja järjestystä leireillä, laitoksissa tai muissa paikoissa, jotka ovat heidän hallussaan vastaanottajavaltion kanssa tehdyn sopimuksen johdosta. Virkkeen määräyksessä oikeus osoitetaan yleisemmin liittokunnan esikunnalle mainittujen yksiköiden ja muodostelmien sijaan. Määräys ei tuo olennaista muutosta nykytilaan.

Esikunnalle annettavista tiloista ja alueista määrätään täydentävän sopimuksen 4 artiklassa, jonka 1 kohdan mukaan Suomi ryhtyy Nato SOFAn IX artiklan 3 kappaleen ja Pariisin pöytäkirjan 4 ja 8 artiklan mukaisesti strategisen johtoesikunnan pyynnöstä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin antaakseen liittokunnan komentorakenteen esikunnan käyttöön kaikki sen tarvitsemat maa-alueet, rakennukset ja kiinteät rakennukset. Lisäksi artiklan 2 kohdan mukaan liittokunnan komentorakenteen esikunnalla on oikeus tehdä itsenäisesti hankintasopimuksia maa-alueista, rakennuksista, rakennelmista ja palveluista, edellyttäen, että Suomi hyväksyy kunkin kohteen.

Nato SOFAn IX artiklan 3 kappaleen ja Pariisin pöytäkirjan 4 ja 8 artiklan perustella vastaanottajavaltion viranomaisten tulee ottaa täysi vastuu sopivista järjestelyistä, joilla liittokunnan esikunnalle annetaan niiden tarvitsemat rakennukset ja maa-alueet sekä niihin liittyvät laitteistot ja palvelut käyttöön.

Käytännössä Suomen tulee hyväksyä liittokunnan esikunnalle annettavat tilat ja alueet taikka ne tilat ja alueet, jotka liittokunnan komentorakenteen esikunta itsenäisesti hankkii käyttöönsä täydentävän sopimuksen 4 artiklan 2 kohdan nojalla. Samalla nämä tilat ja alueet muodostavat 26 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut liittokunnan esikunnan hallussa olevat tilat ja sen hallussa olevat alueet.

Kohdan toisessa virkkeessä määrätään liittokunnan esikunnan turvallisuushenkilöstön oikeudesta ryhtyä välttämättömin ja oikeasuhtaisiin toimenpiteisiin taatakseen järjestyksen, kurin ja turvallisuuden ylläpitämisen näissä tiloissa ja näillä alueilla.

Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan edellä mainittujen kappaleiden mukaan liittokunnan esikunnan sotilaspoliisi voi ryhtyä kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin taatakseen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen määräyksissä tarkoitetuilla paikoilla.

Täydentävän sopimuksen kohdan määräys laajentaa sitä henkilöpiiriä, johon kuuluva voi ryhtyä kohdassa tarkoitettuihin välttämättömiin ja oikeasuhtaisiin toimenpiteisiin. Turvallisuushenkilöstön käsite on määritelty täydentävän sopimuksen 1 artiklan 15 kohdassa. Sillä tarkoitetaan Nato SOFAssa tarkoitettun sotilaspoliisin lisäksi täydentävän sopimuksen mukaisia riittävän koulutuksen saaneita jäseniä, jotka liittokunnan esikunnan päällikkö tai määrätty edustaja on määrännyt takaamaan järjestyksen, kurin ja turvallisuuden ylläpitämisen esikunnan tiloissa ja alueilla. Turvallisuushenkilöstöön kuuluva henkilöstö määritellään liittokunnan esikunnan sisäisessä turvallisuussuunnitelmassa noudattaen Naton toimintaperiaatteita. Henkilöpiirin laajentaminen on tarpeen, koska kaikissa liittokunnan esikunnissa ei ole sotilaspoliisia.

Nato SOFAssa käytetystä sanamuodosta ”asianmukaisiin toimenpiteisiin” poiketen, kohdassa käytetään sanamuotoa ”välttämättömiä ja oikeasuhtaisia” vastaamaan nykysääntelyn vaatimuksia. Tämä vastaa myös DCA-sopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa omaksuttua ratkaisua. Lisäksi sallittujen toimenpiteiden tarkoitus on määräyksen sanamuodon perusteella laajempi kuin Nato

SOFAssa kattaen järjestyksen ja turvallisuuden lisäksi myös kurin ylläpidon. Tosiasiallisesti kurinpidon voidaan kuitenkin katsoa olevan osa järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitoa.

Kohdan kolmannen virkkeen mukaan liittokunnan esikunta ja sen turvallisuushenkilöstö käyttävät toimivaltaansa Naton toimintaperiaatteiden mukaisesti ja edellyttäen, että Suomen kanssa on tehty tarvittavat järjestelyt. Järjestelyiden valmistelussa korostuu poliisin ja Puolustusvoimien rooli ja ne tulisi tehdä voimassa olevan kansallisen lainsäädännön ja Suomea sitovien kansainvälisten valtiosopimusten puitteissa.

Kohdan viimeisessä virkkeessä määrätään Suomen viranomaisten velvoitteesta antaa pyynnöstä tukea liittokunnan esikunnan päällikölle tai määrätylle edustajalle. Nato SOFA tai Pariisin pöytäkirja eivät sisällä vastaavia määräyksiä.

Täydentävän sopimuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan liittokunnan esikunnan pysyvän sijoituspaikan tilat ovat loukkaamattomat. Siksi Suomen viranomaiset eivät voi mennä näihin tiloihin virallisia tehtäviään suorittamaan, ellei niillä ole siihen liittokunnan esikunnan päällikön tai määrätyn edustajan hyväksyntää.

Artiklan 2 kohdassa määrätään turvallisuuden ja järjestyksen ylläpidosta liittokunnan esikunnan tilojen ja alueiden ulkopuolella. Kohdan ensimmäisen virkkeen mukaan Suomen viranomaisilla on vastuu ylläpitää turvallisuutta ja järjestystä tilojen ja alueiden ulkopuolella.

Suomessa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen on poliisilain (872/2011) 1 luvun 1 §:n mukaan poliisin tehtävä koko Suomen alueella. Tehtävien suorittamista varten poliisille on säädetty laajat toimivaltuudet puuttua häiriöitä ja vaaraa aiheuttavien henkilöiden toimintaan. Poliisi hoitaa tehtävänsä ensisijaisesti neuvoin, ohjein ja kehotuksin sekä sovinnollisuutta edistään. Viime kädessä poliisi voi ottaa henkilön kiinni esimerkiksi rikoksilta ja häiriöiltä suojaamiseksi, jos paikalta poistaminen on riittämätön toimenpide. Poliisilla on oikeus käyttää voimakeinoja yleisten toimivaltuuksiensa toteuttamiseksi. Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten, kuten Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen kanssa ja huolehtii tehtäviinsä kuuluvasta kansainvälisestä yhteistyöstä, johon täydentävän sopimuksen toimeenpano olennaisesti liittyy.

Rajavartiolain (578/2005) 1 luvun 3 §:ssä säädetään Rajavartiolaitoksen tehtävistä. Keskeinen tehtävä on rajaturvallisuuden ylläpitäminen, jonka ylläpitämiseksi Rajavartiolaitos toimii yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa. Lisäksi se mm. osallistuu sotilaalliseen maanpuolustukseen. Rajavartiolaitoksen yleisistä toimivaltuuksista säädetään rajavartiolain 5 luvussa. Lain 9 luku sisältää Rajavartiolaitoksen toimintojen ja kohteiden turvallisuutta koskevat erityiset säännökset. Rajavartiolaitoksen tehtävistä rikostorjunnassa säädetään rikostorjunnasta Rajavartiolaikossa annetussa laissa (108/2018). Rajavartiolaitoksen tehtävistä meripelastustoimen alalla säädetään meripelastuslaissa (1145/2001).

Myös Puolustusvoimille on säädetty laajasti toimivaltuuksia turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitämiseksi Puolustusvoimien alueella puolustusvoimista annetun lain 2 luvussa. Nämä toimivaltuudet olisivat käytettävissä liittokunnan esikunnan suojaamiseksi silloin, kun esikunta sijaitsee Puolustusvoimien alueella. Näin on toimittu esimerkiksi Mikkeliissä sijaitsevan MCLCC:n yhteydessä, joka sijaitsee Puolustusvoimien alueella.

Puolustusvoimien toimivaltuudet omien alueidensa ulkopuolella ovat rajalliset. Kaikki Puolustusvoimien alueiden ulkopuolella tapahtuvat Puolustusvoimien joukkojen suojaamiseen liittyvät toimet koordinoidaan poliisin kanssa ja poliisi osallistuu niiden suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Kohdan toisen virkkeen mukaan liittokunnan esikunnan turvallisuushenkilöstöllä on toimivaltaa liittokunnan esikunnan tilojen ja alueiden ulkopuolella vain Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen b kohdassa tarkoitetuissa olosuhteissa ja määrättyin ehdoin.

Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen b kohdan viittauksen mukaisesti liittokunnan esikunnan turvallisuushenkilöstöä voitaisiin käyttää liittokunnan esikunnan hallussa olevien tilojen ja sen hallussa olevien tilojen ulkopuolella vain sillä edellytyksellä, että Suomen viranomaisten kanssa on tehty asiaa koskevat järjestelyt, ja näiden viranomaisten kanssa yhteistyössä ja vain siinä määrin kuin se on tarpeen kurin ja järjestyksen ylläpitämiseksi joukkojen jäsenten keskuudessa. Nämä toimivaltuudet kohdistuisivat vain liittokunnan esikunnan jäseniin, mutta ei niiden huollettaviin eikä muihin Suomen alueella oleviin henkilöihin.

Täydentävän sopimuksen 26 artiklan 2 kohdan toisen virkkeen määräyksessä laajennetaan sitä henkilöjoukkoa, joka voi ryhtyä toimenpiteisiin kurin ja järjestyksen ylläpitämiseksi jäsenten keskuudessa, mutta muutoin määräys ei merkitse muutosta nykytilaan.

Turvallisuushenkilöstön, Puolustusvoimien ja poliisin keskinäinen työnjako voidaan järjestää yhteisin järjestelyin, jotta tehtävien hoitaminen olisi mahdollisimman tarkoituksenmukaista. Poliisilla on Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain (342/2022) 2 §:n 1 momentin mukaan oikeus saada Puolustusvoimilta virka-apua silloin, jos se on poliisin voimavarojen riittämättömyyden vuoksi tarpeellista poliisille laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi ja jos virka-avun antaminen voi tapahtua vaarantamatta Puolustusvoimille puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetyn tehtävän suorittamista.

Artiklan 3 kohdan mukaan Nato SOFAn VII artiklan 5 kappaleen b kohdan ja Pariisin pöytäkirjan 4 artiklan mukaisesti liittokunnan esikunnan päällikölle tai määrätylle edustajalle ilmoitetaan viipymättä jäsenen tai tämän huollettavan pidättämisestä tai muusta vapaudenmenetyksestä.

Ilmoitusten tekemisestä säädettäisiin voimaansaattamislain 7 §:ssä vastaavasti kuin Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehdystä sopimuksesta annetun lain (124/2024) 6 §:ssä ja ilmoitukset tekisi valtakunnansyyttäjä.

Artiklan 4 kohdan mukaan sellaisille jäsenille, jotka eivät ole Suomen kansalaisia eivätkä oleskele Suomessa pysyväisluonteisesti, voidaan antaa tuomioistuimen määräykset, sakot ja kutsut tiedoksi sen liittokunnan esikunnan päällikön välityksellä, johon heidät on määrätty palvelemaan.

27 artikla. Turvallisuus ja joukkojen suojaus.

Täydentävän sopimuksen 26 ja 27 artikla muodostavat turvallisuuden osalta kokonaisuuden. Edellä 26 artiklan 2 kohdan mukaisesti liittokunnan esikuntien tilojen ja alueiden ulkopuolella turvallisuuden ja järjestyksen ylläpidosta vastaa Suomen viranomaiset ja liittokunnan esikunnan turvallisuushenkilöstöllä on oikeus toimia ainoastaan sopimuksen VII artiklan 10 kappaleen b kohdassa määrättyissä olosuhteissa ja määrättyin ehdoin. Täydentävän sopimuksen 27 artiklassa määrätään turvallisuudesta ja liittokunnan esikunnan joukkojen suojauksesta.

Artiklan 1 kohdan mukaan Suomi vastaa joukkojen suojauksesta kaikilta osin, mukaan lukien riskinarviointi, suunnittelu, järjestelyt ja toteuttaminen, noudattaen vastaavaa yksikköä (esikunta, yksilö, ryhmä jne.) koskevia kansallisia vaatimuksia, kohdan a-c alakohtien tarkoittamissa tilanteissa.

Artiklan 1 kohdassa käytetyllä käsitteellä joukkojen suojaus (force protection) tarkoitetaan NATOtermin³ mukaan kaikkia toimenpiteitä ja keinoja henkilöstön, tilojen, laitteiden ja operaatioiden haavoittuvuuden minimoimiseksi, minkä tahansa uhkan varalta, joukon toimintavapauden ja operatiivisen tehokkuuden säilyttämiseksi. Liittokunnan esikunnalle tarjottavan suojan tason tulee 1 kohdan mukaan määräytyä noudattaen Suomen vastaavia yksiköitä koskevia kansallisia vaatimuksia, mikä liittokunnan esikuntien yhteydessä käytännössä tarkoittaisi useimmissa tilanteissa Puolustusvoimien esikuntien suojaa.

Artiklan 1 kohdan a-c alakohdan mukaan joukkojen suojaus kattaa niin liittokunnan esikunnan kehävalvonnan, liittokunnan esikunnan järjestämien mutta sen tilojen ja alueiden ulkopuolella pidettävien kokousten turvaamisen kuin liittokunnan esikuntaan sijoitettujen tai siellä vierailuvien tai muutoin liittokunnan esikunnan järjestämiin tapahtumiin osallistuvien VIP-henkilöiden suojaamisen.

Kehävalvontaa (perimeter protection) ei ole sopimuksessa määritelty. Kehävalvonnalla tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joilla turvataan liittokunnan esikunnan alueiden eheys, turvallisuus ja loukkaamattomuus sekä varmistetaan liittokunnan esikunnan toiminnan häiriötön jatkuvuus. Kehävalvonta kattaa liittokunnan alueen ulkokehän tarkkailun ja hallinnan siten, että alueelle pääsee ainoastaan ne henkilöt, ajoneuvot ja tavarat, joilla on siihen Naton toimintaperiaatteiden mukaan oikeus. Käytännössä kehävalvonta voidaan toteuttaa fyysisten, teknisten ja menettelyllisten toimenpiteiden yhdistelmällä, kuten aidoin, selkeästi merkittyjen ja valvottujen kulkupisteiden, valvonnan, valaistuksen sekä vartiointi- tai kulunvalvontajärjestelyjen avulla, jotka kattavat päämajan alueen ja tarvittaessa myös siihen liittyvät lähialueet.

Kehävalvonnan yhteydessä voisi olla tarpeen tehdä Naton tietoturvaluusussopimuksen liitteenä olevan turvallisuussäännösten (C-M(2002)49) tarkoittamia ulostulotarkastuksia sen varmistamiseksi, että liittokunnan esikunnassa vieraileva henkilöstö tai vieraat eivät pidä hallussaan Naton turvaluokiteltua materiaalia. Puolustusvoimista annetun lain 21 § mahdollistaa turvatarkastuksen tekemisen Puolustusvoimien alueella oleva henkilö sekä tarvittaessa hänen kulkuneuvonsa ja hänen mukanaan olevat tavarat sen selvittämiseksi, ettei hänellä ole mukanaan esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on lain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen nojalla kielletty. Naton turvallisuusluokitellun aineiston luvaton hallussapito on kansainvälisistä tietoturvaluusussopimuksesta annetun lain 9 §:n ja Naton tietoturvaluusussopimuksen sekä sen liitteiden nojalla kielletty.

Myöskään VIP-henkilöitä ei ole sopimuksessa määritelty. Liittokunnan esikunnan olisi käytännön syistä ilmoitettava Suomelle, mikäli tällaisia henkilöitä sijoitetaan liittokunnan esikuntaan taikka, jos heitä on vierailemassa Suomessa artiklan 1 kohdan c alakohdan tarkoittamissa tilanteissa. Ilman edellä mainittua ilmoitusta Suomella ei olisi mahdollisuutta suojata VIP-henkilöitä. Neuvotteluiden perusteella kenraalit ja lippu-upseerit eivät kaikissa tilanteissa kuulu VIP-henkilöstön piiriin, vaan heidän suojauksestaan tulisi sopia artiklan 3 kohdan mukaisesti lähettävävaltion ja Suomen kesken kahdenvälisin sopimuksin. VIP-henkilöitä voisivat olla esimerkiksi valtionpäämiehet, asevoimien ylin johto sekä kansainvälisten järjestöjen ylin johto.

Tarkemmat järjestelyt liittokunnan esikunnan toimintoihin liittyvien joukkojen suojauksesta tullaan määrittelemään sopimuksen hyväksymisen jälkeen laadittavassa järjestelyasiakirjassa.

³ <https://nso.nato.int/natoterm/content/nato/pages/home.html?lg=en>

Artiklan 1 kohdan tarkoittama joukkojen suojaaminen tulisi muutoinkin toteuttaa siten, että liittokunnan esikunta on kaikissa tilanteissa tietoinen heille tarjotun suojan tasosta ja siihen liittyvistä menettelyistä.

Täydentävän sopimuksen 27 artiklan 1 kohta ei luo erillisiä toimivaltuuksia Suomen viranomaisille, joiden tulee toimia kulloinkin voimassa olevan kansallisen lainsäädännön puitteissa. Viranomaisten toimivaltuuksista on tehty selkoa täydentävän sopimuksen 26 artiklan perusteissa.

Artiklan 2 kohdassa määrätään viranomaisyhteistyöstä joukkojen suojauksen ja turvallisuusuhkien suhteen. Artiklan 2 kohdan mukaan Suomen viranomaiset ja liittokunnan esikunta tekevät läheistä yhteistyötä tässä artiklassa tarkoitettuun toimintaan liittyvissä asioissa. Suomi ja liittokunnan esikunta vaihtavat keskenään tietoja sekä joukkojen suojauksesta että turvallisuusuhista.

Poliisilain 5 a luvun 57 §:n 4 momentin mukaan suojelupoliisi voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa muita kuin henkilötietoja kansainvälisessä yhteistyössä, jos tietojen luovuttaminen on tarpeen kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi eikä tietojen luovuttaminen ole vastoin kansallista etua. Sotilastiedustelulain 20 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan sotilastiedusteluviranomainen voi Suomen kansallisten etujen mukaisesti tehtäviinsä liittyen tai kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi vaihtaa muita tiedustelutietoja kuin henkilötietoja muun muassa Pohjois-Atlantin liiton kanssa salassapitosäännösten estämättä, jos se on tarpeellista.

Poliisilaki ja sotilastiedustelulaki mahdollistavat jo nykyisellään artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tietojenvaihdon. Lisäksi Suomen viranomaiset voisivat vaihtaa julkiseksi luokiteltuja tietoja vapaasti liittokunnan esikunnan kanssa. Tietojenvaihto olisi käytännössä jatkuvaa ja tapahtuisi pitkälti paikallistasolla.

Artiklan 2 kohdan määräystä Suomen viranomaisten ja liittokunnan esikunnan välisen yhteistyön osalta tulee käytännön osalta tarkentamaan liittokunnan esikunnan ja Suomen välillä laadittava tarkentava järjestelyasiakirja. Suomen viranomaisten, eli käytännössä erityisesti poliisin ja Puolustusvoimien keskinäiset vastuut ja työnjako pystytään samoin tarkentamaan järjestelyiden käytännön sisällön tarkentuessa.

Artiklan 3 kohdan mukaan lähettävävaltion vaatimukset erityisistä turvallisuusjärjestelyistä kuten henkilöstön jäsenten tehostetusta suojauksesta sovitaan erikseen lähettävävaltion ja Suomen välillä tehtävissä kahdenvälisissä sopimuksissa.

Lippu-upseerien ja kenraalin arvoisten upseerien suoja järjestettäisiin neuvotteluissa saatujen tietojen perusteella artiklan 3 kohdan mukaisesti Suomen ja lähettävävaltioiden välisin järjestelyin. Kyse olisi käytännössä henkilösuojauksesta.

28 artikla. Aseet.

Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenet saavat pitää hallussaan ja kantaa virka-aseita sovellettavien lähettävävaltion ja Suomen välisten kahdenvälisen sopimusten mukaisesti, sanotun vaikuttamatta Nato SOFAn VI artiklan soveltamiseen.

Aseiden kantaminen muuten kuin Nato SOFAn VI artiklan nojalla on lähettävävaltion ja Suomen välinen asia, johon liittokunnan esikunta ei ota kantaa. Artiklassa mainitut kahdenväliset sopimukset voisivat vaatia eduskunnan hyväksynnän. Artiklalla ei rajoiteta tai vaikuteta muutoinkaan Nato SOFAn tulkintaan.

Nato SOFAn VI artiklan mukaan joukkojen jäsenet voivat pitää hallussaan ja kantaa aseita sillä ehdolla, että niillä on siihen määräystensä nojalla oikeus. Pöytäkirjan 2 artiklasta johtuu, että Pariisin pöytäkirjassa tarkoitettussa liittokunnan esikunnassa palvelevilla joukkojen jäsenillä on sama oikeus. Artiklan 1 kohdan määräys ei laajenna sitä henkilöpiiriä, joka on Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan mukaan oikeutettu pitämään hallussaan ja kantamaan virka-aseita Suomessa, eikä sen voimaansaattaminen aiheuta Nato SOFAn ja pöytäkirjan tavoin muutostarpeita ampuma-aselakiin (1/1998).

Artiklan 2 kohdan mukaan Suomen lainsäädäntöä sovelletaan kaikkiin yksityisessä omistuksessa olevia aseita ja ammuksia koskeviin kysymyksiin. Määräyksessä todetaan voimassa oleva oikeustila.

29 artikla. Liikennesäännöt ja moottoriajoneuvot.

Artiklan 1 kohdan mukaan liittokunnan esikunnan virkakäyttöön tarkoitettujen moottoriajoneuvojen ja perävaunujen käyttöön sekä esikunnan jäsenten ja heidän huollettaviensa yksityisten moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja vesikulkuneuvojen henkilökohtaiseen käyttöön sovelletaan niiden tyypistä riippumatta Suomen liikennesääntöjä, lukuun ottamatta täydentävässä sopimuksessa määrättyjä vapautuksia.

Artiklan 1 kohta sisältää pääsäännön, jonka mukaan kaikkien täydentävässä sopimuksessa tarkoitettujen ajoneuvojen, perävaunujen ja vesikulkuneuvojen käytön tulee tapahtua Suomen liikennesääntöjen mukaisesti, jollei täydentävässä sopimuksessa toisin määrätä.

Artiklan 2 kohdan mukaan liittokunnan esikunnan virkakäyttöön tarkoitettujen moottoriajoneuvojen ja perävaunujen osalta myönnetään niiden tyypistä riippumatta samat vapautukset Suomen liikennesäännöistä, jotka myönnetään Suomen puolustusvoimille.

Voimassa olevat liikennesäännöt pätevät siten 1 kohdassa määrätysti sopimuksen kattamiin ajoneuvoihin, mutta esikunnan virallisiin ajoneuvoihin tulisi kuitenkin soveltaa Puolustusvoimille näistä myönnettyjä poikkeuksia. Tieliikennelain (729/2018) 89 §:n 2 momentti mahdollistaa puolustusministeriön asetuksen antamisen välttämättömistä poikkeuksista Puolustusvoimien ajoneuvojen, kansainvälisten sotilasajoneuvojen ja niiden yhdistelmien käyttämisestä. Tieliikennelain 89 § 2 momentin nojalla annettu puolustusministeriön asetus sotilasajoneuvojen käyttämisestä tiellä (70/2022) sisältää tällä hetkellä voimassa olevat Puolustusvoimille säädetyt poikkeukset ajoneuvojensa käyttämiseen liittyen.

Artiklan 3 kohdan mukaan, jos liittokunnan esikunta katsoo sen tarpeelliseksi, Suomi myöntää liittokunnan esikunnan virkakäyttöön tarkoitettujen moottoriajoneuvojen ja perävaunujen osalta niiden tyypistä riippumatta vapautukset Suomen sääntelystä, jolla asetetaan tällaisten moottoriajoneuvojen ja perävaunujen rakennetta, suunnittelua ja varusteita koskevia vaatimuksia. Tällöin kiinnitetään asianmukaista huomiota yleiseen turvallisuuteen ja järjestykseen sekä ympäristönsuojeluun. Artiklan 3 kohdan mukainen vapautus sellaisesta kansallisesta sääntelystä, joka sisältää ajoneuvojen rakennetta, suunnittelua ja varusteita koskevia vaatimuksia, liittyy tiettyä tehtävää varten tarkoitettuihin virallisiin ajoneuvoihin.

Artiklan 3 kohta koskee ajoneuvojen fyysisiä ominaisuuksia 1 ja 2 kohdan koskiessa liikennesääntöjen noudattamista.

Ajoneuvolakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 83 b §, jolla mahdollistettaisiin myös ajoneuvolain 7 ja 7 a §:ssä säädettyistä vaatimuksista poikkeavien ajoneuvojen hyväksyminen rekisteröintikatsastuksessa. Ehdotetun muutoksen arvioidaan mahdollistavan sopimusmääräyksen toimeenpanon liikenneasioiden rekisteriin rekisteröitävien siviiliajoneuvojen osalta.

Sotilasajoneuvolain 40 §:ssä säädetään kansainvälisistä sotilasajoneuvoista Suomessa. Pykälän 1 momentin mukaan Suomessa käytettävään kansainväliseen sotilasajoneuvoon ja sen liikennekelppoisuuden valvontaan sekä käyttöön sovelletaan sotilasajoneuvoja koskevia säännöksiä ja määräyksiä, jollei muualla toisin säädetä tai Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista muuta johdu. Täydentävässä sopimuksessa on kyse sotilasajoneuvolain 40 §:ssä tarkoitetusta Suomea sitovasta kansainvälisestä velvoitteesta, joka mahdollistaa myös sotilasajoneuvolain säännöksistä poikkeamisen täydentävän sopimuksen 29 artiklan 3 kohdan tarkoittamalla tavalla.

Artiklan 4 kohdan mukaan kaikentyyppisiin yksityisiin moottoriajoneuvoihin ja perävaunuihin, jotka tuodaan tilapäisesti maahan sopimuksen XI artiklan 6 kappaleen ja pöytäkirjan 8 artiklan 3 kappaleen mukaisesti, sovelletaan niiden ollessa maahan tuotuna ainoastaan sellaista vähimmäissääntelyä, jota Suomessa sovelletaan tieliikenteessä käytettävien moottoriajoneuvojen ja perävaunujen rakenteeseen, suunnitteluun ja varusteisiin. Samalla otetaan asianmukaisesti huomioon yleinen turvallisuus ja järjestys.

Artiklan 4 kohta käsittelee yksityisten ajoneuvojen tilapäistä käyttöä viittaamalla Nato SOFAn XI artiklan 6 kohtaan ja Pariisin pöytäkirjan 8 artiklan 3 kohtaan, joissa käsitellään toiseen jäsenvaltioon rekisteröityjen ajoneuvojen tilapäistä käyttöä eli maahantuontia. Kohta asettaa yksityisiin moottoriajoneuvoihin ja perävaunuihin sovellettavan sääntelyn vähimmäis- ja enimmäistason. Toisaalta niihin saa soveltaa ainoastaan sellaista vähimmäissääntelyä, jota Suomessa sovelletaan tieliikenteessä käytettävien moottoriajoneuvojen ja perävaunujen rakenteeseen, suunnitteluun ja varusteisiin mutta yhtäältä tulee ottaa asianmukaisesti huomioon yleinen turvallisuus ja järjestys.

Edellä mainitut Nato SOFAn ja Pariisin sopimuksen artiklakohdat on pantu täytäntöön ajoneuvolain muutoksella (495/2024), jossa säädettiin uusi 127 § liittyen Suomea sitovassa joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevassa sopimuksessa tai puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitetun ajoneuvon tilapäiseen käyttöön. Pykälässä säädetään minimivaatimuksista, jotka tulee täyttää käytettäessä toiseen sopimusvaltioon rekisteröityä ajoneuvoa tilapäisesti Suomessa. Näitä ovat muun muassa vaatimus liikennevakuutuksesta, rekisterikilvestä ja kansallisuustunnuksesta. Koska pykälässä käytetty muotoilu ”Suomea sitovassa joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevassa sopimuksessa” kattaa jo Pariisin pöytäkirjan, jota täydentävä sopimus täydentää, arvioidaan jo voimassa olevan ajoneuvolain 127 §:n kattavan myös täydentävän sopimuksen määräyksen. Säännöksen muuttamisen ei siten arvioida ole tarpeen.

30 artikla. Ajoluvat.

Artiklan 1 kohdan mukaan Nato SOFAn IV artiklan määräyksiä sovelletaan kaikkiin jäseniin ja myös jäsenen huollettavaan, jos huollettava täyttää Suomen vaatimukset ajoluvan myöntämiseksi. Jos Suomen sääntely sitä edellyttää, Suomi myöntää suomalaisen ajoluvan ilman lisäkokeita tai -maksuja ja pyytämättä alkuperäisen ajoluvan luovuttamista tai tallettamista. Suomen pyynnöstä asianomainen liittokunnan esikunta antaa hyväksynnän, jolla se vahvistaa, että henkilö on jäsen tai jäsenen huollettava.

Artiklan 1 kohta laajentaa Nato SOFAn IV artiklan määräysten soveltamisen kaikkiin jäseniin ja myös jäsenen huollettavaan, jos huollettava täyttää Suomen vaatimukset ajoluvan myöntämiseksi. Nato SOFAn IV artiklan mukaan vastaanottajavaltion tulee hyväksyä lähettäjävaltion tai sen hallinnollisen alueen joukkojen tai siviilihenkilöstön jäsenelle myöntämä ajokortti tai ajolupa tai asevoimien ajolupa ilman ajokoetta tai maksua taikka vaihtoehtoisesti myöntää tällaisen asiakirjan omistavalle joukkojen ja siviilihenkilöstön jäsenelle ajokortti tai ajolupa ilman ajokoetta. Mainitut luvat oikeuttavat Suomessa moottorikäyttöisten ajoneuvojen kuljettamiseen ajokorttilain (386/2011) 58 a §:ssä säädetysti eikä kansallisia ajokortteja tai -lupia myönnetä erikseen. Artiklan 1 kohdan määräyksiä sovellettaisiin 13 artiklan 33 kohdan d alakohdan nojalla myös sopimustoimittajien työntekijöihin ja sopimustoimittajien työntekijöiden huollettaviin.

Täydentävän sopimuksen myötä Suomen olisi siis hyväksyttävä kaikkien jäsenten ja heidän huollettavien sekä sopimustoimittajien työntekijöiden ja heidän huollettavien ajoluvat edellä kuvatun mukaisesti. Suomen vaatimuksilla ajoluvan myöntämiseksi katsotaan tarkoitettavan muun muassa ajokorttilain mukaisia ikä- ja terveysvaatimuksia. Ajokorttilain 58 a §:n 1 momentin muotoilun ”*Suomea sitovassa joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevassa sopimuksessa*” arvioidaan kattavan myös täydentävän sopimuksen. Säännöksen muuttaminen ei siten olisi tarpeen.

Artiklan 1 kohdan määräys koskee tilanteita, joissa henkilöillä on lähettäjävaltion tai sen hallinnollisen alueen myöntämä ajolupa jo entuudestaan. Liittokunnan esikunta tai Puolustusvoimat voisi vahvistaa henkilön aseman jäsenenä tai huollettavana suoraan artiklan 1 kohdan tai 19 artiklan 3 kohdan nojalla.

Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenille ja heidän huollettavilleen, jotka täyttävät Suomen vaatimukset ajoluvan myöntämiseksi, sallitaan heidän Suomessa oleskellessaan suomalaisen ajoluvan hankkiminen sen jälkeen, kun he ovat täyttäneet Suomen asianmukaisen sääntelyn vaatimukset.

Artiklan 2 kohta koskee tilanteita, joissa henkilöllä ei ole entuudestaan Nato SOFAn IV artiklan tarkoittamaa lähettäjävaltion tai sen hallinnollisen alueen myöntämää ajolupaa. Kyseessä on laajennus Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan määräyksiin ja sillä varmistetaan, että Suomi ei aseta esteitä jäsenten ja huollettavien ajolupien hankkimiselle.

Liikenne- ja viestintävirasto myöntäisi suomalaisen ajokortin normaalin, ajokorttilaissa säädetyn hakuprosessin mukaisesti. Sopimuksessa tarkoitettujen henkilöiden tapauksessa sähköinen asiointi ei kuitenkaan olisi todennäköisesti mahdollista, vaan ajokorttia tulisi hakea viraston palveluntuottajan palvelupisteeltä. Liikenne- ja viestintävirasto ohjeistaisi palveluntuottajaansa sopimuksen tulkinnassa.

31 artikla. Rekisterikilvet.

Artiklan 1 kohdan mukaan Suomi rekisteröi toistaiseksi tai väliaikaisesti ja poistaa rekisteristä liittokunnan esikunnan virkakäyttöön tarkoitettujen moottoriajoneuvot ja perävaunut sekä jäsenten ja heidän huollettaviansa yksityiset moottoriajoneuvot ja perävaunut niiden tyyppistä riippumatta ja antaa niille rekisterikilvet ja rekisteröintitodistukset tai väliaikaiset rekisteröintitodistukset sekä vaadittavat merkinnät tässä täydentävässä sopimuksessa määrättyjen ehtojen ja Suomen kanssa tehtävien erillisten järjestelyjen mukaisesti.

Suomi myöntää rekisterikilvet ja rekisteröintitodistukset sekä virka-ajoneuvoille että joukkojen jäsenten tai heidän huollettavien yksityisomisteisille ajoneuvoille täydentävän sopimuksen ehtojen mukaisesti. Artiklassa määrätään, että yksityiskohtaisista järjestelyistä voidaan sopia tarkemmin. Yksityisille ajoneuvoille rekisterikilvet ja rekisteröintitodistukset voidaan luovuttaa rekisteröinnin jälkeen.

Nato SOFAssa tai Pariisin pöytäkirjassa ei ole sovittu menettelyjä yksityisten ajoneuvojen rekisteröinnistä tai rekisterikilpien luovuttamisesta. Artiklan 1 kohta laajentaa Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan soveltamisalaa liittyen ajoneuvojen rekisteröintiin ja rekisterikilpien luovuttamiseen, mutta ei sisällä ajoneuvojen tekniseen hyväksyntään liittyviä poikkeuksia. Ajoneuvojen rekisteröinnissä olisi lisäksi otettava huomioon artiklan 4 kohta, jossa määrätään rekisterikilpien maksullisuudesta.

Liittokunnan esikunnan virka-ajoneuvot voisivat olla joko liikenneasioiden rekisteriin rekisteröitäviä siviiliajoneuvoja taikka sotilasajoneuvolain tarkoittamia sotilasajoneuvoja. Ajoneuvo rekisteröitäisiin joko sotilasajoneuvolain tarkoittamaan rekisteriin tai liikenneasioiden rekisteriin ajoneuvon tosiasiallisten ominaisuuksien taikka käyttötarkoituksen mukaisesti.

Ajoneuvojen hyväksynnästä ja rekisteröinnistä liikenneasioiden rekisteriin säädetään ajoneuvolaissa (82/2021). Ajoneuvolain 133 §:n mukaisesti moottorikäyttöisen ajoneuvon ja siihen tai sen perävaunuun kytkettävän ajoneuvon on ennen ensirekisteröintiä oltava hyväksytty rekisteröintikatsastuksessa. Jos ajoneuvon hyväksyntä on ensirekisteröintiajankohtana voimassa ja ajoneuvon rakennetta taikka järjestelmiä, komponentteja, erillisiä teknisiä yksiköitä, osia tai varusteita ei ole hyväksynnässä tarkastetuilta osin muutettu, ei rekisteröintikatsastukseen kuitenkaan tarvitse esittää ajoneuvolain 91 §:ssä tarkoitettulla tavalla ennakoilmoitettua ja valmiina tai valmistuneena ajoneuvona tyyppihyväksyttyä ajoneuvoa tai Suomessa yksittäishyväksyttyä ja ensimmäistä kertaa käyttöön otettavaa ajoneuvoa.

Menettely ajoneuvojen rekisteröintiin ja rekisterikilpien luovuttamiseen tulisi säätää ajoneuvolakiin osittain vastaavalla tavalla kuin on säädetty Yhdysvaltojen kanssa tehdyn DCA-sopimuksen osin vastaavan määräyksen osalta. Käytännössä siviiliajoneuvot rekisteröidään siviiliajoneuvojen rekisteriin ja sotilasajoneuvot sotilasajoneuvorekisteriin.

Yksityisten ajoneuvojen rekisteröinti ja rekisterikilpien luovuttaminen tapahtuisi vastaavalla tavalla maksutta kuin USA:n kanssa tehdyn puolustusyhteistyösopimuksen nojalla rekisteröitäville ajoneuvoille Liikenne- ja viestintäviraston toimesta, mistä on säädetty ajoneuvolain 38 a §:ssä. Ajoneuvolakia esitetään muutettavaksi siten, että siinä huomioitaisiin tarkoituksenmukainen menettely täydentävän sopimuksen tarkoittamien yksityisten ajoneuvojen rekisteröimiseksi liikenneasioiden rekisteriin. Ajoneuvolakiin säädettäisiin Liikenne- ja viestintävirastolle tarvittava toimivalta sopimuksen tarkoittamien ajoneuvojen ja henkilötietojen rekisteröintiin sekä rekisterikilpien ja rekisteröintitodistuksen luovuttamiseen myös täydentävän sopimuksen tarkoitamille ajoneuvoille.

Lähtökohtaisesti Suomeen rekisteröitävän ajoneuvon tulisi täyttää Suomessa ajoneuvon ensimmäisenä käyttöönottoajankohtana tai myöhemmin voimassa olleet vaatimukset. Jos ajoneuvo ei täyttäisi vaatimuksia, ajoneuvon rekisteröintikatsastusta tai yksittäishyväksyntää varten ajoneuvolain liitelakina esitettävään uuteen 83 b §:ään esitetään säädettäväksi valtuus hyväksyä täydentävän sopimuksessa tarkoitettu ajoneuvo, vaikka se ei täyttäisi kaikilta osin ajoneuvon käyttöönottoajankohtana tai myöhemmin Suomessa voimassa olleita vaatimuksia. Lisäksi olisi tarkoituksenmukaista laajentaa täydentävän sopimuksen vaatima menettely koskemaan kaikkia Suomea sitovien joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevien sopimusten

tarkoittamiin ajoneuvoihin, jolloin se kattaisi myös Nato SOFAssa tai Pariisin pöytäkirjassa tarkoitetut ajoneuvot.

Virkakäyttöön tarkoitetut ajoneuvot voisivat olla myös sotilasajoneuvolain tarkoittamia sotilasajoneuvoja. Tämän vuoksi sotilasajoneuvolakiin ehdotetaan säädettäväksi uutta 23 b §:ää, jossa säädettäisiin sotilasajoneuvon rekisterikilpien antamisesta Pohjois-Atlantin liiton viralliselle ajoneuville. Ehdotuksen mukaan Pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto antaisi maksutta täydentävän sopimuksen 31 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sotilasajoneuvon Puolustusvoimien rekisteritunnuksen, rekisterikilvet ja rekisteröintitodistuksen. Tätä varten Pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto voisi tallentaa ajoneuvon yksilöimiseksi tarvittavat tiedot tässä laissa tarkoitettuun rekisteriin.

Artiklan 2 kohdassa määrätään, että liittokunnan esikunnalla on Suomen kanssa tehtävien erillisten järjestelyjen mukaisesti oikeus hoitaa virkakäyttöön tarkoitettujen moottoriajoneuvojensa ja perävaunujensa rekisteröinti niiden tyypistä riippumatta, sanotun vaikuttamatta tämän artiklan 1 kohdan tai sopimuksen XI artiklan soveltamiseen.

Edellä 1 kohdassa todetun mukaisesti virkakäyttöön tarkoitetut ajoneuvot voisivat olla joko liikenneasioiden rekisteriin rekisteröitäviä siviiliajoneuvoja tai sotilasajoneuvorekisteriin rekisteröitäviä sotilasajoneuvoja.

Määräys voi tilanteesta riippuen tarkoittaa joko liittokunnan esikunnan oikeutta itse hoitaa asiointi rekisteröintiviranomaisen kanssa, tai suoraa oikeutta ilmoittaa ajoneuvot rekisteriin. Liittokunnan esikunnan kanssa tehtävissä tarkemmissa järjestelyissä tulisi sopia, miten artiklan 2 kohdan määräys voitaisiin tarkoituksenmukaisimmalla tavalla panna täytäntöön. Käytännössä suora oikeus ilmoittaa ajoneuvot rekisteriin vaatisi soveltuvan käyttöliittymän rakentamista.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos strateginen johtoesikunta katsoo sen välttämättömäksi toimenpiteeksi turvallisuussyistä ja joukkojen suojaamiseksi ja jos liittokunnan esikunta sitä pyytää, pääsy virkakäyttöön tarkoitettujen moottoriajoneuvojen ja perävaunujen sekä yksityisten moottoriajoneuvojen ja perävaunujen rekisteröintitietoihin rajoitetaan sellaisiin toimijoihin, joilla on Suomen lainsäädännön mukaan rajoittamaton pääsy näihin tietoihin. Tätä ei katsota vapaaehtoiseksi luopumiseksi tämän täydentävän sopimuksen 7 ja 16–19 artiklassa määrättyistä oikeuksista ja vapauksista.

Artiklan 4 kohdan mukaan virkakäyttöön tarkoitettujen moottoriajoneuvojen ja perävaunujen rekisteröinnistä Suomessa ja rekisterikilvistä ei peritä maksua, ja yksityisten moottoriajoneuvojen ja perävaunujen rekisteröinnistä ja niiden rekisterikilpien antamisesta sekä peiterekisterikilpien antamisesta peritään ainoastaan tosiasialliset kulut.

Artiklan 4 kohdan mukaan virka-ajoneuvoille annetaan rekisterikilvet maksutta. Kohdan mukaan joukkojen jäsenten tai heidän huollettavien ajoneuvojen rekisteröinnistä ja rekisterikilvistä voidaan periä omakustannusta vastaava hinta.

Liikenneasioiden rekisteriin rekisteröitävien ajoneuvojen rekisterikilpien hinta ja rekisteri-ilmoitusten käsittelyn hinta määräytyvät maksuperustelain (150/1992) 6 §:ssä säädetyn omakustannusarvon mukaisesti. Rekisteröintisuoritteiden hinnoista säädetään Liikenne- ja viestintäviraston liikennettä koskevista maksullisista suoritteista annetussa liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa (1168/2023). Huomioiden täydentävän sopimuksen tarkoittamien yksityisten ajoneuvojen oletettavasti vähäisen määrän ja edellä 3 kohdassa sovitut mahdolliset tietojen suojaamistoimenpiteet on kuitenkin tarpeen käsitellä täydentävän sopimuksen nojalla annettavat rekisterikilvet tavanomaisesta poikkeavalla tavalla.

Rekisteri-ilmoitus tehdään voimassa olevan ajoneuvolain 2 §:n 37 kohdassa määritellylle rekisteröinnin suorittajalle, jolla tarkoitetaan Liikenne- ja viestintävirastoa ja liikenteen palveluista annetun lain 25 luvussa tarkoitettua rekisteröintitehtävissä avustavaa palveluntarjoajaa. Avustava palveluntarjoaja ei kuitenkaan voisi suorittaa täydentävässä sopimuksessa tarkoitettuja rekisteröintejä, koska rekisteröintien katsotaan vaativan erityistä harkintaa, jota ei voida osoittaa avustaville palveluntarjoajille.

Kokonaisuutena arvioiden olisi perusteltua, että rekisteröinnistä tai rekisterikilvistä ei peritä maksuja, mutta ajoneuvoilta vaadittava rekisteröintikatsastus tai muu vastaavan tekninen hyväksyntä olisi normaalilla tavalla maksullinen.

Yksityisten ajoneuvojen rekisteröinti ja rekisterikilpien luovuttaminen tapahtuisi vastaavalla tavalla maksutta kuin USA:n kanssa tehdyn puolustusyhteistyösopimuksen nojalla rekisteröitäville ajoneuvoille.

Sotilasajoneuvolaikiin ehdotetun 23 b §:n nojalla Pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto antaisi maksutta sotilasajoneuvolain tarkoittamiin sotilasajoneuvoihin Puolustusvoimien rekisteritunnuksen, rekisterikilvet ja rekisteröintitodistuksen.

Artiklan 5 kohdan mukaan minkään 31 artiklassa ei katsota olevan ristiriidassa niiden liittokunnan esikunnalle Pariisin pöytäkirjan 4, 8, ja 13 artiklassa tai lähettäjävaltiolle Nato SOFAn XI artiklassa annettujen oikeuksien kanssa, joiden nojalla ne saavat väliaikaisesti tuoda maahan ja jälleenviedä maasta virkakäyttöön tarkoitettuja ajoneuvoja sopimuksessa määrätyillä edellytyksillä ja asiakirjoilla, tai estävän näitä oikeuksia.

Artiklan 5 kohdan määräys on informatiivinen ja toteaa jo voimassa olevan oikeustilan, eikä sen toimeenpanon arvioida siksi vaativan muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön tai viranomaisten toimintatapoihin.

Artiklan 6 kohdan mukaan Suomen alueella rekisteröidyille yksityisille moottoriajoneuvoille ja perävaunuille suoritetaan tekninen määräaikaikatsastus Suomen sovellettavan sääntelyn mukaisesti.

Suomen sovellettavalla sääntelyllä tarkoitetaan kulloiseenkin tilanteeseen soveltuva sääntelyä, jossa on otettava huomioon myös Suomea sitovat valtiosopimukset. Tämä tarkoittaisi sitä, että myös määräaikaikatsastuksessa huomioitaisiin ajoneuvoille rekisteröintikatsastuksessa ajoneuvolain ehdotetun 83 b §:n nojalla myönnetty poikkeukset.

Ajoneuvojen määräaikaikatsastuksesta säädetään ajoneuvolaissa, jolla on osittain pantu täytäntöön EU:n katsastusdirektiivi 2014/45/EU. Katsastusdirektiivin soveltamisalaan eivät kuulu asevoimien ajoneuvot ja niiden osalta voi poiketa katsastusvelvollisuudesta eli toisin sanoen säätää siitä kansallisesti.

DCA:n 9 artiklan 5 kohdan mukaan USA:n joukkojen jäsenet, USA:n sopimustoimittajat ja huollettavat vastaavat itse yksityisesti omistamiensa ajoneuvojensa liikenneturvallisuuden tasosta. Yhdysvaltojen kanssa tehdyn puolustusyhteistyösopimuksen täytäntöönpanoa koskevassa hallituksen esityksessä (HE 58/2024 vp) otettiin laaja tulkinta, jonka mukaan myös yksityiseen käyttöön tuotavien ja rekisteröitävien ajoneuvojen katsotaan kuuluvan EU:n katsastusdirektiivin poikkeuksen piiriin. Ajoneuvolain 6 luvun katsastusvaatimuksia ei siis sovelleta puolustusyhteistyösopimuksen tarkoittamiin ajoneuvoihin, jotka on rekisteröity Suomeen ajoneuvolain 83 a §:n mukaisesti.

Täydentävässä sopimuksessa puolestaan on sovittu, että Suomeen rekisteröidyt täydentävän sopimuksen tarkoittamat yksityiset ajoneuvot katsastetaan Suomen katsastussääntöjen mukaisesti. Sopimuksien määräykset eroavat toisistaan sen vuoksi, että liittokunnan esikuntien toimeenpanokeinot ajoneuvojen turvallisuuden varmistamiseksi ovat rajatut verrattuna Yhdysvaltojen vastaaviin. Tavanomaisista katsastussäännöistä poikkeaminen ja toisaalta niiden soveltaminen on mahdollista, koska vastaavalla tavalla voidaan tulkita laajasti ajoneuvojen olevan osa asevoimien ajoneuvoja ja siten EU:n katsastusdirektiivin poikkeuksen piirissä ja kansallisesti päätettävissä.

Toisin kuin DCA:n toimeenpanossa, täydentävän sopimuksen mukaan yksityisiin moottoriajoneuvoihin ja perävaunuihin sovelletaan katsastuksen osalta kansallista lainsäädäntöä. Toiminta ei tästä huolimatta kuulu EU:n oikeuden alaan.

Voimassa olevan ajoneuvolain 152 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan Liikenne- ja viestintävirasto antaa tarkemmat määräykset moottoriajoneuvojen ja niiden perävaunujen määräaikaikatsastuksista, eikä tähän sääntelyyn arvioida olevan muutostarvetta. Katsastuksessa ajoneuvosta tarkastetaan, että se on sitä koskevien vaatimusten mukainen. Jos ajoneuvo on saanut poikkeuksen jostain vaatimuksesta, se huomioidaan katsastuksessa, kunhan se on merkittynä ajoneuvon rekisteritietoihin.

32 artikla. Sotilaskerhot, matkustusmaksujen alennukset ja liikuntapalvelut.

Artiklan mukaan Suomi sallii erillisten paikallisten järjestelyjen mukaisesti jäsenille ja heidän huollettavilleen pääsyn olemassa oleviin sotilaille tarkoitettuihin liikunta- ja muihin palveluihin ja kerhoihin sekä myöntää heille olemassa olevia matkustusetuja ja matkustusmaksujen alennuksia samoilla ehdoilla, mukaan lukien maksut ja taksat, joita sovelletaan Suomen puolustusvoimiin kuuluviin ja heidän huollettaviinsa, sanotun vaikuttamatta Nato SOFAn IX artiklan 6 kappaleen soveltamiseen.

Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi oikeutta käyttää Puolustusvoimien hallintoyksikön liikuntatiloja sekä liikuntapalveluja samoilla ehdoilla ja kustannuksilla kuin ne on mahdollistettu hallintoyksikön Puolustusvoimien palkatulle henkilöstölle. Henkilöryhmiä tulee verrata toisiinsa vastaaviin, mikä tarkoittaa, että esimerkiksi täydentävän sopimuksen 1 artiklan 13 kohdan tarkoittamille huollettaville tulee myöntää samat edut kuin Puolustusvoimien henkilöstön huollettaville.

Artiklassa mainitut sotilaskerhot sekä liikunta- ja muut palvelut ovat paikallisia sotilaskotiyhdistyksen toimipisteitä sekä varuskunnalliset liikuntapaikat. Kyseiset palvelut ovat nykyisen käytännön mukaan käytettävissä Puolustusvoimien työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen. Artikla tarkoittaa nykyisen määritelmän laajentamista kattamaan myös Naton tehtävissä olevat mukaan lukien heidän perheenjäsenensä.

Tarkemmissa järjestelyissä olisi otettava kantaa Puolustusvoimien henkilöstön työhyvinvoinnin ylläpitoon kuuluvien maksullisten tai rahallisesti tuettujen virkistys- ja liikuntatilaisuuksien ja -tapahtumien kustannusten jakaantumisesta liittokunnan esikunnan ja Puolustusvoimien välillä. Näitä ovat esimerkiksi paikallisten työhyvinvointitoimikuntien tekemät sopimukset alennetuista hinnoista paikallisiin virkistyspalveluihin. Tällaiset alennukset kompensoidaan Puolustusvoimien rahoituksella osana työhyvinvointiin käytössä olevia varoja. Sopimuksen piirissä oleva henkilöstö voi osallistua tilaisuuksiin ja tapahtumiin tai hyödyntää virkistys- ja liikuntapalveluita, sen mukaisesti, kun tarkemmissa järjestelyissä sovitaan.

Monet artiklassa tarkoitetut palvelut ovat yksityisten toimijoiden tuottamia, mikä on otettava huomioon tarkempia järjestelyitä tehtäessä. Artiklan määräys ei luo velvollisuutta luoda uusia etuja.

33 artikla. Koulutus.

Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenille ja heidän huollettavilleen sallitaan pääsy Suomen viranomaisten (mukaan lukien alueelliset, paikalliset ja vastaavat viranomaiset) järjestämään opetukseen ja varhaiskasvatukseen, mukaan lukien suomen ja ruotsin kielen opetus, samoilla edellytyksillä ja kurssimaksuilla kuin Suomen kansalaisille.

Jäsenillä ja heidän huollettavillaan on oikeus koulutukseen ja varhaiskasvatukseen sekä suomen- ja ruotsinkieliseen opetukseen samoin ehdoin kuin suomalaisilla. Tämä määräys on täysin yhteneväinen Suomen perusopetuslain määräysten kanssa. Suomen lainsäädännön mukaan Suomessa asuva lapsi on oikeutettu saamaan kunnan järjestämää varhaiskasvatusta ja perusopetusta.

Lukiokoulutuksesta säädetään lukiolaissa (714/2018), jonka 4 luvussa säädetään oppilaitokseen hakeutumisesta ja opiskelijaksi ottamisesta. Ammattikouluista puolestaan säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017), jonka 4 luvussa säädetään ammattikouluun hakeutumisesta ja opiskelijaksi ottamisesta. Voimassa olevan lainsäädännön arvioidaan mahdollistavan täydentävän sopimuksen 33 artiklan toimeenpanon.

Artiklan 1 kohta ei estä soveltamasta samoja koulutukseen hakeutumista koskevia kansalaisuusvaatimuksia, joista on säädetty esimerkiksi maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain (1121/2008) 16 §:ssä ja poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain (1164/2013) 24 §:ssä. Jäsenten ja huollettavien tulisi täyttää myös muilta osin kunkin koulutusohjelman hakuehdot, mikä voisi tarkoittaa esimerkiksi valintakokeisiin osallistumista.

Artiklan 2 kohdassa määrätään, että Suomen viranomaiset neuvovat liittokunnan esikunnan läheisyyteen sijoitettavan mutta muussa kuin Suomen koulutusjärjestelmässä (IB-koulut tai muut kansalliset koulut kuin Suomen koulut) toimivan kansainvälisen koulun perustamisessa ja varmistavat, että tällaiseen kouluun sovelletaan samoja edellytyksiä kuin Suomessa toimiviin yksityisiin kouluihin. Tällaisen kansainvälisen koulun opetussuunnitelman on myös täytettävä Suomen koulujen opetussuunnitelman vähimmäisvaatimukset. Koulu vastaa kuitenkin akkreditointimenettelyyn liittyvistä maksuista.

Suomen viranomaiset voivat neuvoa kansainvälisen koulun (IB koulu tai joku muu kuin suomalainen koulu) perustamiseen liittyvissä kysymyksissä. Koulu rinnastuisi muihin Suomessa toimiviin yksityisiin kouluihin. Koulun toiminnan tulee vastata Suomen opetusta ja koulutusta koskevaa lainsäädäntöä ja opetussuunnitelman perusteiden tulee vastata Suomen opetussuunnitelman minimivaatimuksia, jotta opetuksen järjestämislupa voitaisiin myöntää. Lisäksi artiklan 2 kohdassa todetaan, että perustettava kansainvälinen koulu vastaisi perustamiseen liittyvistä kuluista.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos Suomessa sijaitsevalla liittokunnan esikunnalla on tarve perustaa ja ylläpitää myös muita kansainvälisiä kouluja, kaikki näihin kouluihin liittyvät yksityiskohdat, kuten niitä koskevat edellytykset ja menettelyt, määritellään erillisessä sopimuksessa.

Muiden mahdollisten kansainvälisten koulujen perustamisesta todetaan artiklan 3 kohdassa, että niistä sovittaisiin tarpeen mukaan erillisessä sopimuksessa. Kyseisten koulujen perustaminen

vaatii erillistä sopimista siksi, että Suomen lainsäädäntö ei tunne tällaisia kouluja. Perusopetuslain mukaan koulut toimivat joko suoraan lain nojalla tai sitten valtioneuvoston myöntämän järjestämisluvan perusteella. Kummassakin tapauksessa koulut saavat toimintaansa valtionosuuden.

Artiklan 4 kohdan mukaan Suomen viranomaiset tunnustavat Suomen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti 2 kohdassa tarkoitettujen koulujen antamat todistukset, edellyttäen, että näillä kouluilla on siihen tarvittavat valtuudet Suomen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti. Suomen viranomaiset antavat luvat opiskelijoiden siirtymisiin eri oppilaitosten ja koulutusasteiden välillä kaikissa Suomen koulutusjärjestelmissä perusopetuksesta lukioon ja korkeakouluhin/yliopistoihin.

Jos jäsenet tai heidän huollettavansa ovat käyneet suomalaista koulua tai Suomen järjestelmän mukaisesti perustettua kansainvälistä koulua tai myöhemmin erillisin sopimuksin perustettua koulua ja saaneet tällaisesta koulusta päättötodistuksen, niin nämä oppilaat voivat jatkaa edelleen toisen ja kolmannen asteen koulutukseen samoin ehdoin kuin suomalaisen perusopetuksen tai lukiokoulutuksen päättötodistuksen saanut oppilas.

34 artikla. Moraalia ja hyvinvointia edistävä toiminta.

Artiklan mukaan sellaisten moraalia ja hyvinvointia edistävien ohjelmien tukemiseen, jotka liittokunnan esikunta on perustanut Naton määräysten mukaisesti, jos esikunta on liittokunnan NCS-esikunta, tai jotka lähettäjävaltion kansalliset tukiyksiköt ovat perustaneet, saa osallistua liittokunnan esikunnan jäseniä ja heidän huollettaviaan edellyttäen, että heille korvataan osallistumisestaan aiheutuvat kulut ja maksetaan palkkio. Tätä osallistumista ei katsota työsuhteeksi, se ei vastaa työsuhdetta, eikä siihen riippumatta osallistujien kansalaisuudesta sovelleta työtä, palvelussuhdetta, sosiaalietuuksia ym. koskevaa Suomen lainsäädäntöä, ja korvaukset ja/tai palkkio vapautetaan Suomen verotuksesta.

Artiklan määräyksen tarkoitus on mahdollistaa moraalia ja hyvinvointia edistävän toiminnan järjestäminen Naton omalle yhteisölle ja varmistaa mahdollisuus palkita vapaaehtoistoimintaan osallistuvia ilman, että se muodostaisi Suomen lainsäädännön tarkoittamaa työsuhdetta. Moraalia ja hyvinvointia edistävä toiminta on esikunnan jäsenten ja heidän huollettaviensa käytävissä ja Nato tukeutuu jäseniin ja huollettaviin toiminnan pyörittämisessä. Käytännössä toiminta voi olla esimerkiksi kirjakerhoja, kielten keskustelukerhoja tai varainkeruuta Naton hyväksymiin kohteisiin. Jäsenille ja heidän huollettavilleen korvataan toiminnan järjestämisestä aiheutuvia kuluja kuten esimerkiksi matkakuluja.

Artiklan sanaa ”edellyttäen” tulee tulkita siten, että esikunnalla on oikeus maksaa kulukorvauksia toiminnasta. Kyse ei siten ole siitä, että kulukorvauksien maksaminen olisi edellytys toiminnan järjestämiselle.

Kansallisilla tukiyksiköillä voi esikunnan koosta riippuen olla omia moraali- ja hyvinvointiohjelmiään. Kansalliset tukiyksiköt voivat myös tehdä yhteistyötä Naton kanssa moraali- ja hyvinvointiohjelmien järjestämisessä. Tämän vuoksi artiklassa on mainittu erikseen kansalliset tukiyksiköt.

Artiklan mukaan osallistumista artiklassa tarkoitettuun moraalia ja hyvinvointia edistävään toimintaan ei katsota työsuhteeksi, se ei vastaa työsuhdetta, eikä siihen riippumatta osallistujien kansalaisuudesta sovelleta työtä, palvelussuhdetta, sosiaalietuuksia ym. koskevaa Suomen lainsäädäntöä, ja korvaukset ja/tai palkkio vapautetaan Suomen verotuksesta. Kohdan määräykset

poikkeavat tuloverolaista vastaavalla tavalla kuin 12 artiklan 1 kohdan b alakohdassa. Tällaista toimintaa ei ole pidettävä elinkeinotoimintalaissa tarkoitettuna elinkeinotoimintana.

Moraalia ja hyvinvointia edistävän toiminnan vero-, tulli- ja maksuvapautuksista määrätään 16 artiklassa.

35 artikla. Täytäntöönpano ja riitojen ratkaiseminen.

Artiklan 1 kohdan mukaan osapuolet ryhtyvät tarvittaviin toimenpiteisiin helpottaakseen sopimuksen täytäntöönpanoa ja toteuttamista. Tähän sisältyy paikallisten täytäntöönpanojärjestelyjen ja tarvittaessa henkilötietojen jakamista tai siirtämistä helpottavien järjestelyjen tekeminen.

Artiklan 2 kohdassa määrätään, että sopimukseen perustuvassa viestinnässä ja kaikissa siihen perustuvissa järjestelyissä on käytettävä Naton virallisia kieliä. Naton viralliset kielet ovat englanti ja ranska.

Artiklan 3 kohdassa määrätään riitojenratkaisusta. Liittokunnan esikunnan ja Suomen väliset riidat tai kysymykset, jotka koskevat sopimuksen toteuttamista, ratkaistaan neuvotteluilla, turvautumatta oikeudelliseen tai hallinnolliseen menettelyyn. Riidat, joita ei voida ratkaista neuvotteluilla, ratkaistaan pöytäkirjan 15 artiklassa tarkoitettulla tavalla turvautumatta ulkopuoliseen oikeudelliseen tai hallinnolliseen menettelyyn tai ratkaisuelimeen.

36 artikla. Muutokset.

Artiklan mukaan sopimusta voidaan muuttaa osapuolen pyynnöstä kirjallisella suostumuksella ja muutokset tulevat voimaan 37 artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti.

37 artikla. Voimaantulo, voimassaolo ja voimassaolon päätyminen.

Artikla sisältää valtiosopimuksille tyypilliset loppumääräykset.

Artiklan 1 kohdan mukaan sopimus tulee voimaan 14 päivän kuluttua päivästä, jona Suomi on ilmoittanut kirjallisesti, että se on saattanut päätökseen voimaantulon edellyttämät kansalliset menettelynsä.

Artiklan 2 kohdan mukaan sopimus on voimassa toistaiseksi, riippumatta siitä, onko jokin liittokunnan esikunta pysyvästi läsnä Suomessa, niin kauan kun Suomi on Pariisin pöytäkirjan osapuoli.

Artiklan 3 kohdan mukaan sopimukseen voivat liittyä ilman erillistä kutsua myös mahdolliset tulevat strategiset johtoesikunnat, siten kuin ne on määriteltävä sopimuksen 1 artiklan 5 alakohdassa. Liittyminen tapahtuu toimittamalla liittymiskirja Suomen hallitukselle ja jäljennös muille osapuolille.

Artiklan 4 kohdan mukaisesti sopimus voidaan irtisanoa aikaisintaan kahden vuoden kuluttua sen voimaantulosta ilmoittamalla siitä muille osapuolille kirjallisesti.

Artiklan 5 kohdan mukaan sopimuksen irtisanomisaika on yksi vuosi ilmoituksen vastaanottamisesta laskien. Osapuolet voivat kuitenkin keskinäisellä suostumuksella ja erityisten olosuhteiden sitä edellyttäessä jatkaa sopimuksen voimassaoloa edelleen yhdellä vuodella.

Artiklan 6 kohdan mukaan, jollei artiklan 7 kohdan määräyksistä muuta johdu, sopimus on voimassa Pohjois-Atlantin sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien vihollisuuksien aikana, vaikuttamatta Nato SOFAn XV artiklan ja pöytäkirjan 16 artiklan soveltamiseen. Tällaisten vihollisuuksien alettua kyseinen strateginen johtoesikunta ja Suomi tarkistavat kuitenkin välittömästi ne täydentävän sopimuksen määräykset, jotka koskevat liittokunnan esikunnan sijaintia ja henkilöstövahvuutta, jotta sopimuksen soveltamista voidaan muuttaa tarvittavilta osin.

Artiklan 7 kohdan mukaan tällaisten vihollisuuksien alettua kullakin osapuolella on oikeus keskeyttää sopimuksen minkä tahansa määräyksen soveltaminen siltä osin kuin se on tarpeen, lukuun ottamatta 35 artiklaa, ilmoittamalla asiasta muille osapuolille 60 päivää etukäteen. Jos tätä oikeutta käytetään, osapuolet neuvottelevat viipymättä keskenään voidakseen sopia järjestelyistä, joiden mukaan ne määräykset, joiden soveltaminen on keskeytetty, korvataan asianmukaisilla määräyksillä.

Liite

Sopimuksen liitteessä tarkennetaan sopimuksen erivapauksia koskevia määräyksiä, eikä sen arvioida sisältävän lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä.

Täydentävän sopimuksen 18 artikla sisältää oikeutettujen jäsenten tulli- ja verovapauksia koskevan yleisen määräyksen. Artiklan mukaan oikeutetuilla jäsenillä ja heidän huollettavillaan olisi oikeus henkilökohtaisten tavaroiden ja yksityisten moottoriajoneuvojen maahantuontiin ja ostamiseen tulleita ja veroita täydentävän sopimuksen liitteessä tarkemmin määrätyn mukaisesti. Täydentävän sopimuksen 17 artikla sisältää kanttiinien, kahviloiden sekä ruokaloiden ja 19 artikla tulli- ja verovapauksien soveltamista koskevan yleisen määräyksen. Tulli- ja verovapauksia sekä niitä koskevia menettelyitä on selostettu myös liitteen osalta tarkemmin 17, 18 ja 19 artikloja koskevissa perusteluissa.

8 Lakiehdotusten säännöskohtaiset perustelut

8.1 Laki Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä operaatioportaan johtoesikunnan ja transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdystä sopimuksesta

1 §. *Lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.* Pykälä sisältää säännöksen siitä, että sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa niin kuin Suomi on niihin sitoutunut. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä on selostettu tarkemmin sopimuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa sekä jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa.

2 §. *Liittokunnan esikunnan tunnus.* Pykälässä säädettäisiin liittokunnan esikunnan tunnusten suojaamisesta. Sääntelytapa vastaisi Puolustusvoimien tunnuskuvausta puolustusvoimista annetun lain 35 ja 49 §:ssä säädettyä. Täydentävän sopimuksen neuvotteluiden perusteella Suomella on jonkin verran liikkumavaraa sopimusmääräyksen toimeenpanemisessa, mutta Puolustusvoimien tunnuskuvausta nauttimaan suojaa voidaan pitää hyvänä lähtökohtana.

Pykälän *1 momentin* mukaan Liittokunnan esikunnan tunnuksen käyttäminen ilman liittokunnan esikunnan lupaa olisi kielletty. Säännös toimeenpanisi 2 artiklan 6 kohdan määräyksen, jonka mukaan Suomen on turvattava asianmukaisesti lainsäädännöllään liittokunnan esikunnan tunnuksia. Esitystä valmisteltaessa on arvioitu, että esimerkiksi pelkkä tavaramerkkisuojaan rinnastuva sääntely ei käytännössä mahdollistaisi sopimusmääräyksen toimeenpanoa kaikissa tilanteissa, joissa liittokunnan esikunnan tunnusta käytettäisiin oikeudettomasti.

Pykälän 2 momentti sisältäisi rangaistussäännöksen, jonka mukaan se, joka tahallaan ilman tai vastoin liittokunnan esikunnan antamaa lupaa oikeudettomasti käyttää liittokunnan esikunnan tunnuskuvaa, joko sellaisenaan tai sitä erehdyttävästi muistuttavaa merkkiä, on tuomittava liittokunnan esikunnan tunnuksen luvattomasta käytöstä sakkoon.

Pykälän 3 momentin mukaan liittokunnan esikunnan tunnuksesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Käytännössä asetuksella säädettäisiin ja siten saatettaisiin julkiseksi ne liittokunnan esikunnan tunnukset, joita tarkoitetaan täydentävän sopimuksen 2 artiklan 6 kohdassa. Asetuksenantovaltuudella varmistettaisiin, että ne tunnukset, joiden käyttö on kielletty, on riittävän yksiselitteisesti määritelty. Asetusta annettaessa ei olisi kuitenkaan harkinnanvaraa ja kaikki 2 artiklan 6 kohdan mukaiset tunnukset olisi kirjattava asetukseen.

3 §. Toimivalta antaa alueita liittokunnan esikunnan käyttöön. Pykälässä säädettäisiin Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen toimivallasta antaa käytössään olevalla alueella liittokunnan esikunnalle täydentävän sopimuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja tiloja ja alueita liittokunnan esikunnan käyttöön.

Käytännössä sääntelytapa vastaisi Nato SOFAn voimaansaattamislain 13 §:ssä omaksuttua sääntelytapaa. Erillinen säännös olisi kuitenkin tarpeen säätää, koska Nato SOFAn voimaansaattamislaki koskee suoranaisesti vain Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen a kohdassa tarkoitettuja paikkoja ja niiden antamista lähettäjävaltion käyttöön. Nyt esitetyllä säännöksellä varmistetaan, että Puolustusvoimilla ja Rajavartiolaitoksella on yksiselitteinen lakiin perustuva oikeus antaa liittokunnan esikunnan käyttöön ne alueet ja tilat, joita se tarvitsee.

Puolustusvoimien kiinteistöjen käyttämisestä ja kiinteistöjä koskevista rajoituksista sekä niihin liittyvistä toimivaltuuksista säädetään tarkemmin puolustusvoimista annetussa laissa. Pykälän mukaisilla tiloilla ja alueilla tarkoitettaisiin Puolustusvoimien pysyvässä käytössä olevia alueita ja kohteita, kuten esimerkiksi kasarmi- ja harjoitusalueita, sekä tilapäisesti käytössä olevia alueita, joista säädetään puolustusvoimista annetun lain 14 §:ssä.

Käyttöoikeuden antamisesta seuraisi myös liittokunnan esikunnan turvallisuushenkilöstölle oikeus ryhtyä kaikkiin välttämättömiin ja oikeasuhtaisiin toimenpiteisiin taatakseen järjestyksen, kurin ja turvallisuuden ylläpitämisen kyseisissä tiloissa ja kyseisillä alueilla.

4 §. Pyynnöt lainkäytöllisestä koskemattomuudesta luopumiseksi. Pykälän mukaan täydentävän sopimuksen 7 artiklan 8 kohdassa tarkoitettua pyynnön korkea-arvoisen henkilöstön erioikeuksien ja vapauksien poistamisesta tekisi valtakunnansyyttäjä.

5 §. Henkilöllisyystodistusten myöntäminen. Pykälän 1 momentin mukaan Pääesikunta myöntäisi sopimuksen 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua henkilöllisyystodistukset. Lisäksi pykälän 1 momentin mukaan henkilöllisyystodistus toimisi osoituksena ulkomaalaislain 40 §:n 1 momentin 10 kohtaan perustuvasta laillisesta oleskeluoikeudesta Suomessa.

Viittaus ulkomaalaislain 40 §:n 1 momentin 10 kohtaan mahdollistaisi henkilön laillisen oleskeluoikeuden kirjaamisen henkilöllisyystodistukseen, mikä puolestaan mahdollistaisi kortin haltijan liikkumisen EU:n sisärajoilla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtioneuvostolle asetuksenantovaltuus säätää henkilöllisyystodistuksen sisällöstä ja ulkoasusta. Asetuksenantovaltuudella varmistettaisiin, että henkilöllisyyskortti voidaan ilmoittaa komissiolle Schengenin säännösten mukaisesti.

6 §. Vahingonkorvausasioiden yhteystaho. Pykälässä säädettäisiin täydentävän sopimuksen vahingonkorvauksia koskevan 11 artiklan 4 kohdan mukaisesta yhteyspisteestä. Siltä osin, kun vahingonkorvausasian käsittely ei kuulu Puolustusvoimien toimivaltaan, tulisi Pääesikunnan ohjata saapunut vahingonkorvausasia toimivaltaiselle viranomaiselle. Pykälällä ei muutettaisi viranomaisten välistä toimivaltaa vahingonkorvausasioissa.

7 §. Toimivalta tehdä ilmoitus pidättämisestä tai muusta vapaudenmenetyksestä. Pykälässä säädettäisiin täydentävän sopimuksen 26 artiklan 3 kohdan ilmoitusten tekemisestä. Ilmoitukset liittokunnan esikunnan päällikölle tai määrätylle edustajalle jäsenen tai tämän huollettavan pidättämisestä tai muusta vapaudenmenetyksestä tekisi valtakunnansyyttäjä.

Sääntelytapa vastaisi Nato SOFAn voimaansaattamislain 6 §:ää, jossa säädetään Nato SOFAn VII artiklan 5 kappaleen b kohdan mukaisten pidättämisestä tehtävien ilmoitusten tekemisestä lähettäjävaltion viranomaisille. Uusi säännös olisi tarpeellinen, koska kyseisen voimaansaattamislain 6 § koskee nimenomaisesti ilmoitusten tekemistä lähettäjävaltion viranomaisille, ja vaikka Pariisin pöytäkirjan 4 artiklan mukaisesti liittokunnan esikunnalla on lähettäjävaltion oikeudet, on sääntelyn tarkkarajaisuuden vuoksi tarkoituksenmukaista säätää ilmoitusten tekemisestä nimenomaisesti liittokunnan esikunnan päällikölle tai määrätylle edustajalle.

8 §. Liittokunnan esikunnan henkilöstöilmoitukset. Pykälässä säädettäisiin Pääesikunnalle tehtäväksi ottaa vastaan täydentävän sopimuksen 1 artiklan 13 ja 19 kohdassa, 7 artiklan 7 kohdassa, 8 artiklan 1 kohdassa, 13 artiklan 6 kohdassa, 19 artiklan 3 kohdassa ja 30 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut liittokunnan esikunnan tekemät henkilöstöön liittyvät ilmoitukset.

Täydentävän sopimuksen 1 artiklan 13 kohdan ilmoitukset koskevat huollettavia, 1 artiklan 19 kohdan ilmoitukset sopimustoimittajien työntekijän huollettavia, 7 artiklan 7 kohdan ilmoitukset korkea-arvoista henkilöstöä, 8 artiklan ilmoitukset jäsenten komennuksia sekä heidän huollettaviaan, 13 artiklan 6 kohta sopimustoimittajia, sopimustoimittajien työntekijöitä sekä heidän huollettaviaan, 19 artiklan 3 kohta henkilöitä, joilla on täydentävän sopimuksen mukaisia oikeuksia ja 30 artikla ajolupia.

Ilmoitusten vastaanottamisesta olisi tarpeen säätää lain tasoisena, koska kyse on käytännössä henkilötietojen vastaanottamisesta.

Ilmoitusten vastaanottaminen olisi tarkoituksenmukaista keskittää Pääesikuntaan, joka voisi liitelakina esitettävän henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain muutoksen perusteella käsitellä ja luovuttaa kyseisiä henkilötietoja muille viranomaisille. Esitetty malli olisi liittokunnan esikunnan kannalta kaikista yksinkertaisin, ja verrattuna malliin, jossa ilmoitusten vastaanotto olisi hajautettu, mahdollistaisi kattavan tilannekuvan ylläpitämisen sopimuksen nojalla Suomessa olevista henkilöistä.

Tietojen keskittäminen tarkoituksenmukaista myös joukkojen suojaamiseen liittyvistä näkökulmista. Laajempi kuva Suomessa olevista yksittäisistä henkilöistä olisi vain Puolustusvoimilla, jolta muut viranomaiset voisivat tarpeen mukaan pyytää tietoja lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi. Näin ollen tieto Suomessa varsinkin Suomessa olevista jäsenistä ja heidän perheistään on mahdollisimman rajatun henkilöpiirin tiedossa.

Liittokunnan esikunnan jäsenten osalta henkilötietojen käsittelystä säädettäisiin henkilötietojen käsittelystä puolustusvoimissa annetun lain muuttamista koskevassa lakiehdotuksessa. Huollettavien sekä sopimustoimittajien työntekijöiden ja -huollettavien osalta sovellettaisiin EU:n yleistä tietosuojasetusta. Tietosuoja-asetuksen alaisen tietojenkäsittelyn ei arvioida

olevan laajuudeltaan taikka laadultaan sellaista, että tietosuojia-asetuksen kansallisen liikkumavaran käyttö olisi tarpeellista.

Käytännössä välttämättöminä tietoina rekisteriin tallennettaisiin henkilön tunnistamista koskevien tietojen (nimi, kansallinen henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika, henkilökuvatunnusmerkit ja muut tunnistetiedot, ei kuitenkaan biometrisia tunnistetietoja) ohella myös henkilön yhteystiedot, kotipaikka- ja kansalaisuustiedot, jäsenen tai sopimustoimittajan työntekijän tiedot silloin, kun kyse on heidän huollettavastaan, matkustusasiakirjojen tiedot, henkilön maassaolon peruste sekä henkilön ajokorttia koskevat tiedot.

9 §. Voimaantulo. Pykälä sisältää tavanomaisen voimaantulosäännöksen, jonka mukaan lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

8.2 Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

40 §. Oleskeluoikeus. Pykälän 1 momentin 9 kohdan muotoiluun ehdotetaan teknistä muutosta, joka seuraisi siitä, että 9 kohta ei uuden 10 kohdan myötä enää olisi momentin viimeinen. Lisäksi kohtaan lisättäisiin yhdenmukaisuuden vuoksi DCA-sopimuksen sopimussarjan numero vastaavasti kuin nyt on momentin 8 kohdassa ja myös ehdotetussa 10 kohdassa.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 10 kohta. Ehdotetun kohdan mukaan laillista oleskelua olisi Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä operaatioportaan johtoesikunnan ja transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdyssä sopimuksessa tarkoitetun jäsenen, sopimustoimittajan työntekijän ja näiden huollettavan oleskelu. Muotoilu tarkoittaisi sitä, että huollettavilla viitattaisiin sekä jäsenen että sopimustoimittajan työntekijän huollettaviin, koska molemmat on yhtä lailla vapautettu oleskelulupavaatimuksista. Näin varmistettaisiin se, että henkilöt, joiden on täydentävän sopimuksen mukaan voitava oleskella Suomessa laillisesti ilman oleskelulupaa, voisivat käytännössä näin tehdä.

Jäseniä, sopimustoimittajan työntekijöitä tai näiden huollettavia ei määriteltäisi ulkomaalaislaissa eikä muualla kansallisessa laissa, vaan tässä viitattaisiin sopimuksessa tarkoitettuihin henkilöihin. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että henkilöryhmien määritelmä sekä esimerkiksi se, millaisia asiakirjoja ja muita mahdollisia muodollisia seikkoja asema ja sen osoittamisen Suomessa vaatisi, tulkittaisiin suoraan sopimuksen perusteella.

81 b §. Työnteko-oikeus ja oikeus harjoittaa elinkeinoa ilman oleskelulupaa. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti. Momentissa säädettäisiin 40 §:n 1 momentin 10 kohdassa mainituille jäsenen huollettavalle ja sopimustoimittajan työntekijälle työnteko-oikeus suoraan lain nojalla, hakematta erikseen työntekoon oikeuttavaa oleskelulupaa. Muutostarve johtuu siitä, että 9 artiklan 1 kohdassa ja 13 artiklan 3 kohdan b alakohdassa vapautetaan jäsenen huollettava ja sopimustoimittajan työntekijä velvollisuudesta hakea työntekoon oikeuttavaa oleskelulupaa.

Kuten 40 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, ei jäsenen huollettavaa eikä sopimustoimittajan työntekijää määriteltäisi kansallisessa laissa, vaan ehdotetussa uudessa momentissa käytettäisiin samoja käsitteitä, kuin täydentävässä sopimuksessa.

81 c §. Oikeus aloittaa työnteko ja oikeuden kesto. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 momentti, jossa todettaisiin, että jäsenen huollettavan ja sopimustoimittajan työntekijän työnteko-oikeus kestäisi yhtä kauan kuin laillinen oleskelu.

8.3 Laki valtion liikelaitoksista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

2 §. Asema ja tehtävät. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin uusi kohta, jolla mahdollistettaisiin Senaatti-konsernin liikelaitosten palveluiden tuottaminen myös muille kuin lain 1 momentissa ja 2 momentin 1–3 kohdissa mainituille yhteisölle, mikäli palveluiden tuottaminen liittyy välittömästi Suomen valtion solmiman kansainvälisen sopimuksen tai muun valtiota sitovan järjestelyn toteuttamiseen.

Voimassa olevan liikelaitoslain 2 §:n perusteella konsernin liikelaitosten tehtävänä on tuottaa valtion tarpeisiin palvelusopimusten perusteella muun muassa kiinteistö- ja tilapalveluita, liikelaitoslain 2 §:ssä tarkoitetuille asiakkaille. Tässä tarkoitettuja asiakkaita ovat pääasiassa valtion virastot ja laitokset sekä muut valtion organisaatiot.

Puolustusvoimat on tehnyt liikelaitosten kanssa yhteistoiminta-, puite- ja palvelusopimuksia sekä rakennushankkeiden osalta hankekohtaisia sopimuksia. Täydentävän sopimuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaan liittokunnan esikunta saisi tehdä liikelaitosten kanssa vastaavia sopimuksia. Puolustuskiinteistöt tuottaa Puolustusvoimien ja Puolustusvoimien määrittelemien kumppanien tarvitsemat palvelut. Puolustuskiinteistöistä annetun (SK/PK) lain hallituksen esityksen (HE 31/2020 vp) mukaan Puolustusvoimien määrittelemillä kumppaneilla tarkoitetaan Puolustusvoimien sopimuskumppaneita, joilla on toimitiloja Puolustusvoimien sotilasalueilla. Tällaisia ovat esimerkiksi Leijona Catering Oy, Millog Oy ja Suomen Erillisverkot Oy. SK/PK-lain 2 §:n 3 momentin mukaan näiden organisaatioiden palvelut hinnoitellaan omakustannusperusteisesti. Muille asiakkaille tuotettavat palvelut ovat markkinaehtoisia.

Jotta liittokunnan esikunnalle tuotettaviin palveluihin voidaan soveltaa ehtoja, jotka ovat vähintään yhtä edulliset kuin ne ehdot, joita sovelletaan Suomen Puolustusvoimiin, liikelaitoslain 2 §:ää olisi tarpeen muuttaa siten, että liikelaitokset voivat tuottaa palveluita myös muulle kuin voimassa olevan pykälän 1 momentissa mainitulle yhteisölle, kun palveluiden tuottaminen liittyy välittömästi Suomen valtion solmiman kansainvälisen sopimuksen tai muun valtiota sitovan järjestelyn toteuttamiseen ja kyse on muun kuin taloudellisen toiminnan harjoittamisesta.

Suomen liittouduttua Puolustusvoimien tehtäviin sisältyvä Suomen sotilaallinen puolustaminen on ymmärrettävä laajassa merkityksessä koko liittouman puolustamiseksi. Tällöin Puolustuskiinteistöjen tehtäväksi säädetty tehtävä tuottaa Puolustusvoimien tarvitsemat kiinteistö- ja toimitilapalvelut tulisi vastaavasti ulottaa koskemaan myös vastaavat liittouman tarpeet. Esimerkiksi Mikkeliin sijaitseva Naton pohjoinen maavoimajohtoporras voisi tällöin olla Senaatti-konsernin liikelaitosten asiakas.

Suomen valtion antamaa sitoumusta toteuttavaksi muuksi kuin taloudelliseksi toiminnaksi katsottaisiin myös valtiosopimuksen tai muun vastaavan valtiota sitovan järjestelyn toteuttamisessa hyödynnettävien kumppaneiden toiminta silloin, kun kumppaneiden tuottamat palvelut liittyvät välittömästi Suomen valtion sitoumuksen toteuttamiseen valtion rahoitusvastuulla. Tällaisia olisivat esimerkiksi Nato-jäsenyyteen liittyvissä valtiosopimuksissa sovittujen energian ja polttoaineiden saatavuutta turvaavat järjestelyt, jotka rahoitetaan täysimääräisesti valtion tai Naton tukirahoituksella.

8.4 Laki ajoneuvolain muuttamisesta

7 §. Ajoneuvoa koskevat tekniset vaatimukset. Pykälän 5 momenttiin lisättäisiin uusi virke, jossa säädettäisiin Pääesikunnan oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä liikenneasioiden rekisteriin rekisteröidyn Puolustusvoimien ajoneuvon teknisistä vaatimuksista ja niitä koskevista poikkeuksista.

Pykälän 5 momenttia muutettaisiin täydentävän sopimuksen toimeenpanosta erillisenä mutta tarpeellisenä muutoksena. Nykyisin voimassa olevassa säännöksessä on säädetty vastaava määräyksenantovaltuus Liikenne- ja viestintävirastolle, mikä kattaa myös ehdotuksessa tarkoitetut Puolustusvoimien ajoneuvot. Määräyksenantovaltuus olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista säätää Pääesikunnalle, jolla on paras tietämys Puolustusvoimien käytännön tarpeista. Muutoksella mahdollistettaisiin Puolustusvoimille sellaisten ajoneuvojen hankkiminen, jotka eivät täytä kaikilta osin ajoneuvolain 7 §:n vaatimuksia.

Siviilikäyttöön tarkoitetuista ajoneuvoista tehtävät poikkeukset voisivat johtua esimerkiksi Puolustusvoimien tehtävistä tai ajoneuvon erityisestä käyttötarkoituksesta. Puolustusvoimien ajoneuvolla tarkoitettaisiin Puolustusvoimien omistuksessa tai pysyvässä hallinnassa olevaa ajoneuvoa. Määräyksenantovaltuus koskisi Puolustusvoimien ajoneuvoja, jotka rekisteröidään liikenneasioiden rekisteriin. Sotilasajoneuvoista, jotka on rekisteröity sotilasajoneuvorekisteriin sotilasajoneuvoja koskevan erityissääntelyn mukaisesti, säädettäisiin sotilasajoneuvolaissa.

Momentissa tarkoitetut vähäiset tekniset poikkeukset voisivat liittyä esimerkiksi ajoneuvossa normaalisti olevan toiminnon, kuten paikannustoiminnon, puuttumiseen tai sellaiseen panssarointiin, jonka vaikutukset liikenneturvallisuuteen olisivat vähäisiä, mutta jotka poikkeukset olisivat tarpeen Puolustusvoimien tehtävien tai ajoneuvon erityisen käyttötarkoituksen johdosta. Vähäiset poikkeukset voisivat liittyä myös ajoneuvon ajopiirturin puuttumiseen tai siinä oleviin vähäisiin teknisiin poikkeuksiin.

Poikkeuksista turvallisuudelle, terveydelle tai ympäristölle aiheutuva riski ei saisi lisääntyä vähäistä enempää. Ajoneuvolain voimassa oleva 7 a §:n 7 momentti mahdollistaa Puolustusvoimille liikenneasioiden rekisterissä olevien ajoneuvojen muuttamisen, ja nyt esitettävällä muutoksella mahdollistettaisiin myös vastaavien ajoneuvojen hankkiminen ja ensirekisteröinti.

83 b §. *Ajoneuvon rekisteritietojen ilmoittaminen ja tallentaminen Suomea sitovan joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevan sopimuksen nojalla.* Ajoneuvolakiin lisättäisiin uusi 83 b §, jossa säädettäisiin ajoneuvon rekisteritietojen ilmoittamisesta ja tallentamisesta Suomea sitovan joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevan sopimuksen nojalla.

Voimassa olevassa ajoneuvolaissa käytetty termi Suomea sitova joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskeva sopimus viittaa Nato SOFAan, Nato PfP:hen ja Pariisin pöytäkirjaan, ja jatkossa termi kattaisi myös täydentävän sopimuksen. Yhdysvaltojen kanssa tehdyssä puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitetun ajoneuvon rekisteritietojen ilmoittamisesta ja tallentamisesta säädetään jatkossakin voimassa olevan lain 83 a §:ssä.

Uutta 83 b §:ää ei sovellettaisi sotilasajoneuvolaissa tarkoitettuihin sotilasajoneuvoihin, vaan niistä säädettäisiin kyseiseen lakiin ehdotettavassa uudessa 23 b §:ssä.

Täydentävän sopimuksen 31 artikla sisältää määräyksen ajoneuvojen rekisteritunnuksista ja kilvistä, joista ei ole sovittu aiemmissa sopimuksissa. Uusi 83 b § laajentaisi rekisteröintimahdollisuuden koskemaan kaikkia Suomea sitovassa joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevassa sopimuksessa tarkoitettuja ajoneuvoja. Rekisteröintimahdollisuus ei siis rajoittuisi ainoastaan täydentävässä sopimuksessa tarkoitettuihin ajoneuvoihin. Tämän seurauksena myös Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan nojalla Suomessa oleskelevat sopimusten tarkoittamat henkilöt voisivat hyväksyttää ajoneuvonsa rekisteröintikatsastuksessa ja rekisteröidä ne liikenneasioiden rekisteriin uuden 83 b §:n mukaisesti. Tämä laajennus on arvioitu käytännössä tarpeelliseksi ja sen tarkoituksena on sujuvoittaa henkilöstön ja heidän huollettaviensa

siirtymistä Suomeen ja oleskelua Suomessa. Muutoksella ei juurikaan arvioida olevan negatiivisia vaikutuksia liikenneturvallisuudelle.

Menettely olisi rekisterikilpien luovuttamisen ja muun muassa omistajatietojen rekisteröinnin osalta vastaava kuin mitä on jo säädetty Yhdysvaltojen kanssa tehdyn DCA-sopimuksen määräysten voimaansaattamiseksi ajoneuvolain 83 a §:ssä. Erona on lähinnä se, että Suomea sitovassa joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevassa sopimuksessa tarkoitettut autot tulisi rekisteröintikatsastaa. Rekisteröintikatsastuksessa liikenneasioiden rekisteriin merkittäisiin tavanomaiset tekniset tiedot.

Ajoneuvot tulisi myös määräaikaikatsastaa ajoneuvolain 6 luvussa säädetyn mukaisesti, eikä määräaikaikatsastuksesta tarvitsisi säätää poikkeuksia näiden ajoneuvojen osalta. Koska ajoneuvon kuulumisen johonkin edellä mainittuihin sopimukseen vaatisi harkintaa, on jatkossa tarpeen, että näissä tilanteissa Liikenteen turvallisuusvirasto ja ajoneuvon rekisteröintikatsastusta suorittava katsastustoimija tekevät yhteistyötä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Suomea sitovassa joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevassa sopimuksessa tarkoitettu ajoneuvo voidaan hyväksyä rekisteröintikatsastuksessa, vaikka se ei täytä 7 ja 7 a § säädettyjä vaatimuksia. Poikkeuksesta olisi tarkoituksenmukaista säätää, jotta täydentävän sopimuksen 31 artiklan määräykset voidaan toteuttaa tehokkaalla tavalla. Poikkeukset olisi merkittävä liikenneasioiden rekisteriin, jotta ne voidaan huomioida esimerkiksi määräaikaikatsastuksessa.

Käytännössä ehdotettua 1 momenttia sovellettaisiin EU-maista tai EU:n ulkopuolelta tuleviin ajoneuvoihin, joilta saattaisi puuttua EU-tyyppihyväksyntä tai vastaava. Jos ajoneuvo olisi uusi ajoneuvo, jonka hyväksyntään ei tarvita poikkeuksia, voidaan rekisteröintikatsastuksen sijaan hyödyntää mahdollisuuksien mukaan tavanomaisia menettelyjä kuten autoliikkeiden ennakoilmoitusta tai yksittäishyväksyntää. Rekisteröintikatsastuksessa poikkeuksin hyväksyttävän ajoneuvon on kuitenkin täytettävä vähintään kansalliset vähimmäisvaatimukset, kuten ajoneuvolain 3 ja 13 §:ssä säädetty vaatimukset.

Momentin säännökset olisivat yhdenmukaisia täydentävän sopimuksen 29 artiklan 4 kohdan määräyksen kanssa, joka koskee ajoneuvojen ja perävaunujen tilapäistä maahantuontia. Edellä mainitussa kohdassa on sovittu, että kaikentyyppisiin yksityisiin moottoriajoneuvoihin ja perävaunuihin, jotka tuodaan tilapäisesti maahan, sovelletaan niiden ollessa maahan tuotuna ainoastaan sellaista vähimmäissääntelyä, jota Suomessa sovelletaan tieliikenteessä käytettävien moottoriajoneuvojen ja perävaunujen rakenteeseen, suunnitteluun ja varusteisiin. Samalla otetaan asianmukaisesti huomioon yleinen turvallisuus ja järjestys.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että Liikenne- ja viestintävirasto antaisi maksutta Suomea sitovassa joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevassa sopimuksessa tarkoitettuun ajoneuvoon rekisteritunnuksen, rekisterikilvet ja rekisteröintitodistuksen. Tätä varten virasto voisi tallentaa rekisteriin liikenteen palveluista annetun lain 219 ja 221 §:ssä säädetty tiedot

Säännös olisi tarpeen, koska rekisteröintiä suorittaessa täytyisi käyttää harkintaa. Harkintaa jouduttaisiin käytännössä käyttämään, jotta varmistetaan oikeus poikkeukselliseen rekisteröintimenettelyyn eli, että ajoneuvo on Suomea sitovassa joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevassa sopimuksessa tarkoitettu ajoneuvo. Tähän harkintaan vaikuttaa kiinteästi ajoneuvon omistajan tai haltijan status sopimuksen tarkoittamana jäsenenä. Tehtävää ei voi siten antaa normaalisti ajoneuvojen rekisteröintejä suorittaville sopimusrekisteröijille, jotka saavat

suorittaa vain avustavia viranomaistehtäviä. Lisäksi ajoneuvojen oletettavasti vähäisen tai rajallisen määrän takia olisi perusteltua, ettei Liikenne- ja viestintävirasto peri maksua rekisteröinti-toimenpiteistä tai rekisterikilvistä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin menettelystä, jossa joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevan sopimuksen nojalla tehty rekisteröinti vaatii sopimusosapuolen pyynnön esittämisen Liikenne ja viestintävirastolle.

Menettelyä on tarpeen täsmentää vain ylätasoisesti niin, että rekisteröinti tehdään aina sopimusosapuolen aloitteesta. Pyyntönsä sisältöä ei ole tarpeen lailla säätää, sillä siinä voi olla eroja eri sopimusten osalta. Virasto voisi pyytää tarvittaessa lisäselvityksiä harkintansa tueksi. Momentissa ei ole tarkoitus säätää ajoneuvon liikennevakuuttamisvelvollisuudesta, vaan siitä, että liikennevakuutuksesta on esitettävä selvitys Liikenne- ja viestintävirastolle. Jos kyseessä on ajoneuvo, joka kuuluu niin sanotusti valtion itsevakuuttamisen piiriin, selvitykseksi voitaisiin hyväksyä esimerkiksi tieto siitä, että valtio tai esikunta vastaa vahingoista itsevakuutukseen perustuen. Täydentävän sopimuksen 11 artiklan nojalla esikunnalla on oikeus itsevakuuttamiseen. Strategisella johtoesikunnalla on täydentävän sopimuksen 11 artiklan 2 kohdan nojalla oikeus itsevakuuttamiseen.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin ajoneuvon luovutusrajoituksesta, joka olisi linjassa täydentävän sopimuksen 18 artiklan määräysten kanssa. Luovutusrajoitus olisi tarpeen kaikkien Suomea sitovassa joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevassa sopimuksessa tarkoitettujen ajoneuvojen osalta. Ajoneuvon luovuttaminen tai myyminen toiselle henkilölle olisi pääsääntöisesti mahdollista vain samojen oikeuksien piirissä olevien henkilöiden välillä. Liikenne- ja viestintävirasto voisi kuitenkin yksittäistapauksessa antaa hyväksynnän luovuttaa tai myydä ajoneuvon.

8.5 Laki sotilasajoneuvolain muuttamisesta

23 b §. *Sotilasajoneuvon rekisterikilpien antaminen Pohjois-Atlantin liiton viralliselle ajoneuville.* Sotilasajoneuvolakiin lisättäisiin uusi 23 b §, jossa säädettäisiin rekisterikilpien antamisesta Pohjois-Atlantin liiton viralliselle ajoneuville.

Pykälän mukaan Pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto antaisi maksutta Puolustusvoimien rekisteritunnuksen, rekisterikilvet ja rekisteröintitodistuksen täydentävän sopimuksen 31 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun viralliseen sotilasajoneuvoon. Pääesikunta voisi tätä varten tallentaa ajoneuvon yksilöimiseksi tarvittavat tiedot sotilasajoneuvolaissa tarkoitettuun rekisteriin.

Rekisteritunnuksen, rekisterikilpien ja rekisteröintitodistuksen antamisessa tulisi noudattaa täydentävän sopimuksen 31 artiklan määräyksiä.

Puolustusvoimien rekisterikilvet annettaisiin vain niille virallisille ajoneuvoille, jotka luokitellaan sotilasajoneuvolaissa tarkoitetuiksi sotilasajoneuvoiksi. Pääesikunnan teknillisen tarkastusosaston asema puolustushallinnon viranomaisena on määritelty lain 9 §:ssä, mikä mahdollistaa poikkeuksellisesti tehtävän määrittämisen suoraan yksittäiselle Pääesikunnan osastolle.

8.6 Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta

4 §. *Puolustusvoimien pysyvät henkilörekisterit ja rekisterinpitäjä.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 8 kohta, jossa säädettäisiin Puolustusvoimien uudesta pysyvästä rekisteristä. Rekisterin nimi olisi Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisteri. Perustettavan uuden pysyvän rekisterin käyttötarkoitusta ja tietosisältöjä koskevat säännökset koottaisiin

kaikki samaan henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimista annetun lain (*HEPPU-lain*) 4 lukuun täydentämällä kyseistä lukua rekisterikohtaisesti. Sääntelytapa olisi yhtenäinen jo olemassa olevien rekistereiden kanssa. Rekisterin käyttötarkoituksista säädettäisiin ehdotetussa uudessa 2 luvun 16 d §:ssä ja tietosisällöstä uudessa 16 e §:ssä.

Henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa (1054/2018, *rikosasioiden tietosuojalaki*) tarkoitetaan sen 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa rekisterinpitäjällä toimivaltaista viranomaista, joka yksin tai yhdessä muiden kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot tai jonka tehtäväksi rekisterinpito on lailla säädetty. Käsite on peräisin rikosasioiden tietosuojadirektiivistä ja se poikkeaa sanamuodoltaan tietosuojaj-asetuksessa käytetystä rekisterinpitäjän määritelmästä.

EU:n yleisen tietosuojaj-asetuksen (679/2016, *tietosuojaj-asetus*) 4 artiklan 7 kohdan mukaan rekisterinpitäjällä tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot.

Voimassa olevassa HEPPU-lain 2 luvun 4 §:n 3 momentissa on säädetty, että edellä 1 momentissa tarkoitettujen rekisterien rekisterinpitäjänä toimii pääesikunta. Samoin uuden perustettavan rekisterin rekisterinpitäjänä toimisi siten Pääesikunta.

Tietosuojaj-asetus ei edellytä rekisterinpitäjän täsmentämistä laissa. Rekisterinpitäjistä säättäminen on kuitenkin mahdollista tietosuojaj-asetuksen perusteella. Rekisterinpitäjä määrittää tietosuojaj-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa, jonka mukaan rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jos henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määrittää unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä. Rekisterinpitäjän vastuulla on kummankin tietosuojaj-asetuksen yleissäädöksen säännösten mukaisesti erityisesti varmistaa, että henkilötietojen käsittelytoimet ovat asianmukaisia ja tehokkaita. Rekisterinpitäjän on voitava osoittaa, että käsittelytoimet ovat tietosuojaj-asetuksen tai rikosasioiden tietosuojajlain mukaisia. Rekisterinpitäjän on kaikessa henkilötietojen käsittelyssä otettava huomioon käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset sekä luonnollisten henkilöiden oikeuksiin ja vapauksiin liittyvät riskit.

16 d §. *Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisterin käyttötarkoitus.* Lain 2 lukuun lisättäisiin uusi 16 d §, jossa säädettäisiin Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisterin käyttötarkoituksesta.

Pykälässä säädettäisiin, että Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisteriä käytettäisiin puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 2 kohdan a ja b alakohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseen, kun Suomen alueella toimii Pohjois-Atlantin liiton liittokunnan sotilasesikuntia tai sen jäsenvaltioiden joukkoja.

Puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan Puolustusvoimien tehtävän on Pohjois-Atlantin liiton yhteinen puolustus, johon kuuluvat: a) Suomen ja muiden Pohjois-Atlantin liiton jäsenvaltioiden puolustaminen aseellisia hyökkäyksiä vastaan yhteistyössä niiden asevoimien kanssa; b) Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen ja puolustuskyvyn ylläpitäminen ja kehittäminen.

Rekisterin käyttötarkoitus kattaisi sellaiset käsittelytarkoitukset, joissa Suomen alueella toimii Pohjois-Atlantin liiton jäsenvaltioiden joukkoja tai Naton strategia johtoesikuntia tai kansainvälisiä sotilasesikuntia. Käsittelytarkoitustilanteet koskisivat tilanteita, joissa joukot toimisivat

Suomen valtion alueella Naton yhteisen puolustuksen järjestelyiden suunnittelemiseksi ja toimeenpanemiseksi sekä niiden harjoittelemiseksi. Uusi henkilötietorekisteri kattaisi nimenomaan puolustukseen liittyvät toimet.

16 e §. *Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisterin tietosisältö.* Lain 2 lukuun lisättäisiin uusi 16 e §, jossa säädettäisiin Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisterin tietosisällöstä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisteriin saataisiin tallentaa tietoja Pohjois-Atlantin liiton sekä sen jäsenvaltioiden asevoimiin kuuluvista sotilasta ja siviilihenkilöistä, jotka osallistuvat Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen pysyviin tai tilapäisiin järjestelyihin tai niiden harjoittamiseen Suomen valtion alueella.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin tyhjentävästi ne henkilötietoryhmät, joiden tietoja rekisterissä saisi käsitellä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisteriin saataisiin tallentaa 1 momentissa tarkoitettuista henkilöistä seuraavia henkilötietoja: 1) nimi sekä kansallinen henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika; 2) henkilökuvaa, tuntomerkit ja muut tunnistetiedot, ei kuitenkaan biometrisiä tunnistetietoja; 3) yhteystiedot; 4) kotipaikka- ja kansalaisuustiedot; 5) perheoikeudellinen asema sekä huollettavien nimet ja yhteystiedot; 6) matkustusasiakirjojen tiedot; sekä 7) henkilön maassalolon peruste. Rekisteriin tallennettavat henkilötietosisällöt vastaisivat siten käytännössä laissa säädettyjen muiden rekisterien tietosisältöjä.

Momentin 1 kohdan mukaan rekisteriin saisi tallentaa henkilön nimen sekä kansallisen henkilötunnuksen. Henkilötunnuksella tarkoitetaan väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 11 §:ssä tarkoitettua yksilöllistä henkilötunnusta. Jos henkilöllä ei olisi tällaista henkilötunnusta, voitaisiin sen sijaan tallentaa pelkkä syntymäaika.

Momentin 2 kohdassa tarkoitettuja henkilökuvaa, tuntomerkkejä ja muita tunnistetietoja tarvitaan henkilön luotettavaan tunnistamiseen. Rekisteriin ei kuitenkaan saisi tallentaa henkilön biometrisiä tunnistetietoja, kuten sormenjälkiä.

Momentin 3 kohdan mukaan rekisteriin voitaisiin tallentaa henkilön yhteystiedot ja 4 kohdan mukaan henkilön kotipaikka- ja kansalaisuustiedot. Tiedot ovat tarpeellisia henkilön tavoittamiseksi ja toisaalta sen selvittämiseksi, onko henkilö esimerkiksi EU-maan kansalainen, jolle kuuluvat EU-oikeudesta johtuvat oikeudet esimerkiksi terveydenhuoltoon liittyen, ja mitä valtiosopimusta häneen mahdollisesti sovellettaisiin hänen oleskellessaan Suomessa. Lisäksi momentin 6 kohdan mukaan rekisteriin voitaisiin tallentaa matkustusasiakirjojen tiedot. Tällainen matkustusasiakirja voisi olla esimerkiksi passi tai matkamääräys. Tietoja tarvittaisiin esimerkiksi henkilön tunnistamista varten.

Momentin 5 kohdan mukaan rekisteriin voitaisiin tallentaa tietoja henkilön perheoikeudellisesta asemasta. Tällä tarkoitettaisiin käytännössä tietoa henkilön siviilisäädystä sekä mahdollisen puolison tietoja, joita tarvittaisiin esimerkiksi niiden valtiosopimusten noudattamisen osalta, joiden mukaan puoliso ei ole huollettava. Vastaavasti huollettavien puolisoiden ja lasten nimet ja yhteystiedot voitaisiin tallentaa tietosuojasetuksen mukaiseen rekisteriin. Tiedot olisi tarpeen kerätä Suomessa oleskelevien henkilöiden yksilöimiseksi sekä valtiosopimuksista johtuvien velvoitteiden noudattamiseksi. Huollettavien osalta kyseeseen voi tulla esimerkiksi sen selvittäminen, mitä valtiosopimusta häneen sovellettaisiin ja onko kyseisessä henkilöllä sotiin perustuva työskentelyoikeus Suomessa.

Momentin 7 kohdan mukaan henkilön maassaolon peruste voitaisiin tallentaa rekisteriin. Tällainen peruste voisi olla esimerkiksi jokin valtiosopimus, kuten Yhdysvaltojen kanssa tehty DCA-sopimus.

Momentin 8 kohdan mukaan rekisteriin voitaisiin tallentaa tieto henkilön ajokortista. Tieto olisi tarpeen tilanteissa, joissa henkilölle tulisi täydentävän sopimuksen 29 artiklan perusteella myöntää ajolupa Puolustusvoimien ajoneuvoon. Ajokorttitietoja olisi tarpeen käsitellä myös henkilön jo olemassa olevan ajo-oikeuden varmistamiseksi tilanteissa, joissa henkilö ajaisi Puolustusvoimien ajoneuvoilla.

29 §. *Oikeus luovuttaa henkilötietoja lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi.* Lain 4 luvun 29 §:ään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin, että Puolustusvoimat saisi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa teknisellä käyttöyhteydellä tai tietojoukkona välttämättömiä henkilötietoja Rajavartiolaitokselle, Poliisille, Tullille, Maahanmuuttovirastolle, Liikenne- ja viestintävirastolle sekä Verohallinnolle silloin, kun on kysymys kyseisten viranomaisten joukkojen asemaa tai sotilasesikuntien asemaa koskevista valtiosopimuksista johtuvien velvoitteiden toimeenpanosta.

Tietoja voitaisiin luovuttaa täydentävästä sopimuksesta johtuvien velvoitteiden toimeenpanemiseksi ja noudattamiseksi tai esimerkiksi Nato SOFAsta, Pariisin pöytäkirjasta tai DCA:sta johtuvien velvoitteiden toimeenpanemiseksi ja noudattamiseksi. Esimerkiksi täydentävän sopimuksen 16–19 artiklan verotusta koskevien määräysten toimeenpaneminen voisi edellyttää tietojen luovuttamista Verohallinnolle. Tiedon antaminen henkilön maassaolon perusteesta mahdollistaa henkilölle kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien toteutumisen turvaamisen. Rajavartiolaitos voisi tarvita tietoja esimerkiksi tilanteissa, joissa liittokunnan esikunta tai joukko sijaitsee Rajavartiolaitoksen alueella, poliisi esimerkiksi korkea-arvoisen henkilöstön vapauksien ja erioikeuksien toimeenpanemiseksi, Tulli maahantuonnin yhteydessä, Maahanmuuttovirasto joukkojen huollettavien tunnistamista varten sekä Liikenne- ja viestintävirasto ajoneuvojen rekisteröintiä varten.

Puolustusvoimat saa voimassa olevan HEPPU-lain 29 §:n mukaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa teknisellä käyttöyhteydellä tai tietojoukkona muulle viranomaiselle ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulle yhteisölle henkilötietoja, jotka ovat tarpeen tämän laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi. Pykälässä on eritelty, mille viranomaisille ja mihin käyttötarkoituksiin tietoja voidaan luovuttaa. Vastaavasti ehdotetussa uudessa 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa Puolustusvoimat voisi luovuttaa tietoja Rajavartiolaitokselle, Poliisille, Tullille, Maahanmuuttovirastolle, Liikenne- ja viestintävirastolle sekä Verohallinnolle.

HEPPU-lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 13/2018 vp) on todettu, ettei pykälässä ole säädetty erikseen siitä, mistä Puolustusvoimien rekisteristä tietoja saa luovuttaa tai mihin rekisteriin tekninen käyttöyhteys olisi mahdollista antaa. Tämä olisi siten arvioitava tapauskohtaisesti vastaanottavan tahon tiedonsaantitarpeiden perusteella. Vastaava käytäntö koskisi myös ehdotettua uutta 29 §:n 2 momenttia.

Tietojen luovuttamisessa olisi kuitenkin huomioitava HEPPU-lain 28 §, jonka 1 momentin mukaan toiselta valtiolta tai kansainväliseltä järjestöltä saatujen henkilötietojen käsittelyssä on noudatettava, mitä tietojen luovuttajan asettamissa ehdoissa määrätään salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta, tietojen käytön rajoituksista, tietojen edelleen luovutuksesta ja luovutetun aineiston palauttamisesta. Saman pykälän 2 momentin mukaan toiselta valtiolta tai kansainväliseltä järjestöltä saatujen henkilötietojen käsittelyssä on lisäksi noudatettava, mitä Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa ja muissa Suomea sitovissa velvoitteissa määrätään.

Pykälän 2 momenttiin, joka siirtyisi esitetyn uuden 2 momentin myötä 3 momentiksi, lisättäisiin viittaus uuteen 2 momenttiin. Uudessa 3 momentissa säädettäisiin, että erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja saa luovuttaa vain, jos se on välttämätöntä 1 tai 2 momentissa mainitun tehtävän suorittamiseksi. Säännös vastaisi siten voimassa olevaa sääntelyä.

44 b §. *Henkilötietojen poistaminen Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisteristä.* Lain 5 lukuun lisättäisiin uusi 44 b §, jossa säädettäisiin, että rekisteröityä koskevat henkilötiedot poistettaisiin rekisteristä viimeistään 5 vuoden kuluttua henkilön maassaolon perusteen lakkaamisesta.

Tietojen säilytysaika perustuu henkilölle kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien vanhenemiseen. Verotusmenettelylain (1558/1995) mukaan oikaisua verotuksesta on haettava kolmen vuoden kuluessa verovuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta. Säilytysajassa on tämän lisäksi otettu huomioon viranomaisten käsittelyn kesto.

8.7 Laki puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta

12 c §. *Joukkojen asemaa koskevat sopimukset.* Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädetään eräiden joukkojen asemaa koskevien kansainvälisten sopimusten, joihin Suomi on sitoutunut, soveltamisesta kansainvälisen avun vastaanottamiseen sekä antamiseen, yhteistoimintaan ja muuhun kansainväliseen toimintaan. Niissä tapauksissa, joissa kyseessä ei ole näihin sopimuksiin sitoutunut valtio, voidaan sopia erikseen, että joukkojen asema määräytyy näiden sopimusten mukaisesti.

Säännöksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamiseksi säätää edellä mainittujen sopimusten ulottamisesta kansainvälisen avun vastaanottamiseen sekä antamiseen, yhteistoimintaan ja muuhun kansainväliseen toimintaan. Tällaisina sopimuksina mainitaan Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehty sopimus ja sen lisäpöytäkirja (SopS 64 ja 65/1997) ja toinen lisäpöytäkirja (SopS 72–74/2005).

Suomen liittyttyä Nato SOFAan, Pariisin pöytäkirjaan ja täydentävään sopimukseen, 12 c §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi kyseiset sopimukset uusiksi 1–3 kohdiksi. Samalla voimassa oleva 1–3 kohta muuttuisivat 4–6 kohdaksi. Momentin johtolauseeseen muutettaisiin samalla siten, että säännöksessä mahdollistettaisiin koko sopimusten ohella myös niiden osittainen soveltaminen pykälässä tarkoitetuissa tilanteissa.

34 a §. *Esikuntien edustaminen.* Puolustusvoimista annettuun lakiin lisättäisiin uusi 34 a §, jossa säädettäisiin Pohjois-Atlantin liiton edun valvomisesta liittokunnan esikuntia koskevissa asioissa. Muutos liittyy täydentävän sopimuksen 10 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan Suomi toimii strategisen johtoesikunnan pyynnöstä sen puolesta oikeudellisissa asioissa, joissa liittokunnan esikunta on osapuolena. Tehtävä edustamisesta on tarkoituksenmukaista säätää tehtäväksi suomalaiselle viranomaiselle, koska muutoin Suomen olisi käytännössä turvauduttava yksityisiin lakitoimistoihin sopimusvelvoitteen toteuttamiseksi.

Pykälän 1 momentin mukaan Puolustusvoimat voisi edustaa Pohjois-Atlantin liittoa liittokunnan esikuntia koskevissa asioissa, mikäli Pohjois-Atlantin liiton strateginen johtoesikunta pyytäisi asiassa Suomen apua.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Puolustusvoimiin työ- tai virkasuhteessa olevien henkilöiden oikeudesta toimia liittokunnan esikuntien oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana. Oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana toimivien henkilöiden kelpoisuusvaatimukset vastaisivat oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 2 momentissa säädettyjä vaatimuksia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtioneuvostolle osoitetusta asetuksenantovaltuudesta antaa tarkempia säännöksiä Pohjois-Atlantin liiton edusta. Asetuksella voitaisiin esimerkiksi antaa tarkemmat säännökset siitä, mikä Puolustusvoimien osa käsittelee strategisten johtoesikuntien pyynnöt.

8.8 Laki maa-asemista ja eräistä tutkista annetun lain 3 ja 13 §:n muuttamisesta

3 §. *Viranomaisen maa-asema- ja tutkatoiminta.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin, että Suomeen sijoitettujen Pohjois-Atlantin liiton (Sopimus Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta, Ottawan sopimus, SopS 42/2023 ja 43/2023) ja sen jäsenvaltioiden joukkojen (Sopimus Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta, Nato SOFA, SopS 23 ja 24/2024) tai puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettujen USA:n joukkojen (Sopimus Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltojen hallituksen välillä puolustusyhteistyöstä, DCA-sopimus, SopS 69 ja 70/2024) tai Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien (Pöytäkirja Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien asemasta, täydentävä sopimus, SopS 25 ja 26/2024) harjoittamaa lain soveltamisalan piiriin kuuluvaa maa-asema- tai tutkatoimintaa käsitellään vastaavasti kuin pykälässä mainittujen muiden viranomaisten vastaavaa toimintaa.

Pykälässä mainittu lain 4 § koskee toiminnan luvanvaraisuutta, 5 § toiminnanharjoittajan luotettavuutta, 7 § maa-asema- tai tutkatoimintaa koskevan luvan siirtämistä, 8 § luvan muuttamista ja peruuttamista, 10 § tiedonantovelvollisuutta, 13 § Liikenne- ja viestintäviraston tarkastusoikeutta, 17 § väliaikaista päätöstä ja 18 § viranomaismaksuja.

Lisäksi todettaisiin, ettei lain 13 §:ää sovellettaisi edellä mainittuihin Suomessa olevien Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltioiden joukkoihin tai puolustusyhteistyössä tarkoitettuihin USA:n joukkoihin tai kansainvälisiin sotilasesikuntiin Suomen puolustusvoimia vastaavasti. Säännöstä sovellettaisiin kaikkiin liittokunnan esikuntiin, joihin sovelletaan Pariisin pöytäkirjaa.

Käytännössä pykälää muutettaisiin siten, että Suomessa olevien Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltioiden joukkojen, puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettujen USA:n joukkojen tai Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien maa-asema- tai tutkatoimintaan sovellettaisiin samoja poikkeuksia kuin Puolustusvoimiin.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, ettei viranomaisten ilmoitusvelvollisuus harjoittamastaan lain soveltamisalan piiriin kuuluvasta maa-asema- tai tutkatoiminnasta koske Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltioiden joukkoja, puolustusyhteistyössä tarkoitettuja USA:n joukkoja tai kansainvälisiä sotilasesikuntia Suomen puolustusvoimia vastaavasti. Sekä 1 että 2 momenttiin tehtävät lisäykset vastaavat periaatteita, joihin Suomi on sitoutunut edellä mainitut sopimukset allekirjoittaessaan.

13 § Tarkastusoikeus. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin 3 §:ään tehtävää muutosta vastaavasti Suomeen sijoitetut Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltioiden joukot, puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettut USA:n joukot ja kansainvälisten sotilasesikunnat Suomen puolustusvoi-

mien rinnalle tahoiksi, joiden lukuun toteutettuun maa-asema- tai tutkatoimintaan tai sen toiminnanharjoittajaan kohdistettua tarkastusta Liikenne- ja viestintävirasto ei voisi teettää riippumattomalla asiantuntijalla.

Lisäys vastaa periaatteita, joihin Suomi on sitoutunut edellä mainitut sopimukset allekirjoittaessaan.

8.9 Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

4 §. *Osallistumista koskevat sopimukset.* Pykälä sisältää valtuutuksen, jonka nojalla voidaan asetuksella säätää eräiden sopimusten soveltamisesta sotilaalliseen kriisinhallintatehtävään tai siihen liittyvään koulutus- tai harjoitustoimintaan. Säännöksen tarkoituksena on, että Suomi voisi riittävän joustavasti sitoutua kansainvälisten kriisinhallintaoperaatioiden toteuttamista koskeviin sopimuksiin, joissa mainittujen sopimusten soveltamisalueena on operaation tai kriisinhallintaan liittyvän harjoituksen toteuttamisalue. Sopimuksia on tarpeen soveltaa erillisin sitoumuksin myös esimerkiksi operaatioihin osallistuviin kolmansiin valtioihin.

Pykälän 1 momentissa mainitaan Nato-sopimuksista ainoastaan Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehty sopimus ja sen lisäpöytäkirja (SopS 65/1997). Suomen liityttyä Nato SOFAan, Pariisin pöytäkirjaan ja täydentävään sopimukseen, 4 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta kyseisistä sopimuksista.

Samalla 4 §:n 1 momenttia muutettaisiin lakiteknisesti luettavampaan muotoon siten, että jokainen säännöksessä mainituista sopimuksista muodostaisi oman kohdan pykälässä.

9 Lakia alemman asteinen sääntely

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi asetuksenantovaltuuksia voimaansaattamislain 2 ja 5 §:ssä, puolustusvoimista annetun lain 12 c ja 34 a §:ssä sekä sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 4 §:ssä. Asetuksenantovaltuudet osoitettaisiin niiden poikkihallinnollisen merkityksen vuoksi valtioneuvostolle.

Lisäksi Ajoneuvolakiin ehdotettava 7 §:n 5 momentin muutos sisältää Pääesikunnan tekniselle tarkastusosastolle osoitetun määräyksenantovaltuuden antaa tarkempia määräyksiä pykälässä tarkoitetuista teknisistä vaatimuksista ja niitä koskevista poikkeuksista.

10 Voimaantulo

Ehdotetaan, että esitykseen sisältyvät lait tulevat voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti, kun sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

11 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus

Ahvenanmaan kansainvälisoikeudellista asemaa suhteessa Suomen liittymiseen Pohjois-Atlantin sopimukseen on käsitelty hallituksen esityksessä HE 315/2022 vp. Lisäksi SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan soveltumista Ahvenanmaalla on käsitelty hallituksen esityksessä HE 90/2023 vp. Esityksissä esitetyin perustein Ahvenanmaa kuuluu myös täydentävän sopimuksen soveltamisalaan. Täydentävän sopimuksen hyväksyminen ei vaikuta Ahvenanmaan kansainväliseen oikeuteen perustuvaan asemaan, mutta Ahvenanmaan kansainvälisoikeudellinen erityisasema on kuitenkin huomioitava sen soveltamisessa.

Täydentävä sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka kuuluisivat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla Ahvenanmaan maakunnan toimivaltaan. Valtakunnalla on itsehallintolain 27 §:n 34 kohdan mukaan lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat puolustus ja rajavartiolaistosta ottaen huomioon 12 §:n säännökset, järjestysvallan toimintaa valtion turvallisuuden varmistamiseksi, puolustustilaa ja valmiutta poikkeusolojen varalta. Lisäksi valtakunnalla on lainsäädäntövalta itsehallintolain 27 §:n 42 kohdan mukaan asioissa, jotka koskevat muita itsehallintolain perusteiden mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluviksi katsottavia asioita. Näin ollen voimaansaattamissädöksille ei ole tarpeen pyytää Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntää itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti. Täydentävälle sopimukselle olisi kuitenkin aikaisemman kansainvälisten sopimusten hyväksynnän saamista koskevan käytännön perusteella mahdollista pyytää myöhemmässä vaiheessa maakuntapäivien hyväksyntä, mikäli se osoittautuisi tarpeelliseksi (PeVL 80/2022 vp).

12 Toimeenpano ja seuranta

13 Suhde muihin esityksiin

14 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

14.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkinnan mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen veloitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, jos 1) määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatu oikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla, 4) määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä, tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomen lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11, 12 ja 45/2000 vp).

Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan (PeVL 80/2022 vp) Suomen liittymisestä Pohjois-Atlantin sopimukseen, että Pohjois-Atlantin sopimusta on syytä pitää kokonaisuudessaan lainsäädännön alaan kuuluvana. Valiokunta totesi, että Pohjois-Atlantin sopimus muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden, jossa sopimuksen artikkelit liittyvät kiinteästi yhteen. Hallituksen arvion mukaan Pohjois-Atlantin sopimus, joka on Naton perustamissopimus, on ainutlaatuinen. Sen määräykset koskettavat laajalti järjestön toimintaa ja artikkelit täydentävät toisiaan. Kuten hallituksen esityksessä HE 90/2023 vp, hallitus katsoo, että myöskään täydentävän sopimuksen määräykset eivät perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 80/2022 vp esitetyllä tavalla ole sidoksissa toisiinsa, vaan koskevat lainsäädännön eri osa-alueita, kuten sopimuksen artiklakohdaisissa perusteluissa jaksossa 7 on selostettu. Hallitus katsoo kuitenkin, että loppumääräyksiä lukuun ottamatta, kaikki sopimuksen määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Täydentävän sopimuksen määritelmiä koskeva 1 artikla kuuluu lainsäädännön alaan. Jos sopimuksessa määritellyt käsitteet tai sopimuksen soveltamisalaa koskevat määräykset koskevat lainsäädännön alaan kuuluvia asioita, määritelmät vaikuttavat välillisesti näiden lainsäädännön

alaan kuuluvien aineellisten määräysten sisältöön ja soveltamiseen ja kuuluvat siksi itsekin lainsäädännön alaan.

Täydentävän sopimuksen artikkelit 2–34 kuuluvat pääosin lainsäädännön alaan. Sopimuksen määräysten suhteesta kansalliseen lainsäädäntöön on tehty selkoa esityksen artiklakohtaisissa perusteluissa jaksossa 7.

Sopimuksen liitteen ei arvioida sisältävän lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä.

14.2 Käsittelyjärjestys

14.2.1 Käsittelyjärjestysarvioinnin lähtökohdista

Ehdotuksessa ehdotetaan, että eduskunta antaisi suostumuksensa täydentävän sopimuksen hyväksymiseen ja hyväksyisi sopimuksen voimaantuloa koskevan lain.

Täydentävällä sopimuksella täydennetään Pariisin pöytäkirjaa, joka puolestaan saa suuren osan sisällöstään Nato SOFAsta. Koska sopimuksella täydennetään Pariisin pöytäkirjaa, tulee sopimuksen määräyksiä arvioida etenkin suhteessa Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan hyväksymistä koskevaan perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 2/2024 vp) ja niiden hyväksymistä koskevan hallituksen esityksen säätämisyjärjestysperusteluihin (HE 90/2023 vp).

Nato SOFA on laadittu määrittämään sopimuspuolten joukkojen oikeudellista asemaa niiden oleskellessa toisen sopimuspuolen alueella, ja se sisältää määräyksiä, jotka koskevat muun muassa maahantulomuodollisuuksia, aseenkanto-oikeutta, tuomiovallan käyttöä, vahingonkorvausoikeutta ja siitä luopumista sekä joukkojen erioikeuksia ja vapauksia. Pariisin pöytäkirjalla ulotetaan sopimuksen määräykset myös Naton esikuntiin ja niiden sotilas- ja siviilihenkilöstöön pöytäkirjassa määrätyn mukautuksin. Pöytäkirja sisältää lisäksi täydentäviä, esikuntaa ja sen henkilöstöä koskevia määräyksiä. Määräykset saavat aineellisen sisältönsä pitkälti Nato SOFA:sta, johon Pariisin pöytäkirjassa viitataan. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan Pariisin pöytäkirjan valtiosääntöisesti merkityksellisimmät määräykset ovat asiallisesti Nato SOFA:n määräyksiä, joihin Pariisin pöytäkirjassa viitataan ja samalla täsmennetään, kenelle Nato SOFA:n mukaiset tietyt toimivaltuudet kuuluvat Pariisin pöytäkirjan soveltamisalan mukaisissa tilanteissa. (PeVL 2/2024 vp, s. 3).

Toisin kuin Nato SOFAssa ja Pariisin pöytäkirjassa, on täydentävässä sopimuksessa nimenomaisesti kyse kansainvälisen järjestön kanssa tehdystä sopimuksesta, minkä vuoksi sopimuksen määräyksiä on arvioitava sen lisäksi, koskeeko määräykset perustuslakia, mahdollisena toimivallan siirtämisenä kansainväliselle järjestölle.

Perustuslain 94 §:n 2 momentin mukaan kansainvälisen velvoitteen hyväksymisestä päätetään äänten enemmistöllä. Jos ehdotus velvoitteen hyväksymisestä koskee perustuslakia tai valtakunnan alueen muuttamista taikka Suomen täysivaltaisuuden kannalta merkittävää toimivallan siirtoa Euroopan unionille, kansainväliselle järjestölle tai kansainväliselle toimielimelle, se on kuitenkin hyväksyttävä päätöksellä, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä.

Vastaavasti perustuslain 95 §:n 2 momentin mukaan, jos ehdotus kuitenkin koskee perustuslakia tai valtakunnan alueen muuttamista taikka Suomen täysivaltaisuuden kannalta merkittävää toimivallan siirtoa Euroopan unionille, kansainväliselle järjestölle tai kansainväliselle toimieli-

melle, eduskunnan on se hyväksyttävä sitä lepäämään jättämättä päätöksellä, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä eli niin sanotussa supistetussa perustuslain säätämisyjärjestyksessä.

Vuonna 2012 voimaantulleessa perustuslain uudistuksessa perustuslain 94 §:n 2 momenttiin ja 95 §:n 2 momenttiin lisättiin säännökset kansainvälisten velvoitteiden käsittelyjärjestyksen arvioinnista tilanteissa, joissa on tarpeen arvioida kysymystä siitä, siirretäänkö kansainvälisellä velvoitteella täysivaltaisuuden kannalta merkittävää toimivaltaa Euroopan unionille, kansainväliselle järjestölle tai kansainväliselle toimielimelle. Esitöissä ei käsitelty kysymystä siitä, onko kriteeriä tarkoitettu sovellettavaksi myös sellaisissa tilanteissa, joissa olisi tosiasiallisesti oikeudellisesti kyse toimivallan siirtämisestä toiselle valtiolle (HE 60/2010 vp, s. 44–46). (HE 90/2023 vp, s. 129).

Perustuslain 95 §:n 2 momentin mukaan perustuslakia koskeva lakiehdotus kansainvälisen velvoitteen voimaansaattamisesta käsitellään niin sanotussa supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Tällaiset voimaansaattamislait ovat valtiosääntöoikeudelliselta luonteeltaan poikkeuslakeja. (HE 1/1998 vp, s. 125, PeVM 10/1998 vp, s. 28, PeVL 13/2008 vp, s. 9, PeVL 36/2006 vp, s. 11).

Perustuslain esitöissä on todettu, että ”Toimivallan siirron merkittävyyttä täysivaltaisuuden kannalta arvioitaessa kiinnitettäisiin nykyisen tulkintakäytännön mukaisesti huomiota toimivallan siirron asialliseen rajattuisuuteen ja soveltamisalaan (esim. PeVL 38/2001 vp, s. 7 ja PeVL 51/2001 vp) sekä esimerkiksi sopimusmääräysten luonteeseen, tarkoitukseen ja aineelliseen merkitykseen yleisemminkin (esim. PeVL 61/2002 vp, PeVL 7/2003 vp, PeVL 6/2004 vp ja PeVL 19/2010 vp). Tulkinnan lähtökohtana säilyisi edelleen se, että kansainväliset velvoitteet, jotka ovat tavanomaisia nykyaikaisessa valtioiden kansainvälisessä yhteistoiminnassa ja jotka vain vähän vaikuttavat valtion täysivaltaisuuteen, eivät ole sellaisinaan merkittäviä perustuslain 1 §:n 1 momentin kannalta. Myös kysymyksessä olevan toimivallan siirron suhteella Suomen aikaisempiin kansainvälisiin velvoitteisiin ja jäsenyyksiin olisi merkitystä samoin kuin kansainvälisen velvoitteen liitynnällä perustuslain kokonaisuuteen ja erityisesti 1 §:n 3 momentin säännökseen Suomen kansainväliseen yhteistyöhön osallistumisen tarkoituksena (PeVL 11/2000 vp)” (HE 60/2010 vp, s. 45–46). (HE 315/2022 vp, s. 82).

Nato SOFA ja Pariisin pöytäkirja sekä niitä koskevat voimaansaattamislait hyväksyttiin eduskunnassa 94 §:n 2 momentissa ja 95 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla päätöksillä, joita kannatti vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä. Nato SOFA ja siitä sisältöään saava Pariisin pöytäkirja ovat siten poikkeuslakeina voimassa. Koska täydentävä sopimus täydentää Pariisin pöytäkirjaa, on sopimusmääräyksiä arvioitava myös niin sanotun valtiosääntöoikeudellisen aukoteorian kautta.

Poikkeuslakia voidaan muuttaa tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, jollei muutos laajenna alkuperäistä poikkeusta. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan myös sellaiset kokonaisuuden kannalta epäolennaiset lisäykset ja muutokset, jotka sinänsä merkitsevät perustuslakipoikkeuksen vähäistä laajentamista, voidaan toteuttaa tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, jos perustuslakipoikkeuksena aikanaan säädetyt kokonaisuusjärjestelyn luonnetta ei tällä tavoin muuteta toisenlaiseksi (HE 1/1998 vp, s. 125, ks. esim. PeVL 8/2006 vp, s. 4).

14.2.2 Liittokunnan esikunnan toiminta Suomessa

Johdannon kuudennen kappaleen mukaan päätös perustaa pöytäkirjassa tarkoitettu kansainvälinen sotilasesikunta tai -organisaatio Suomen alueelle edellyttää Suomen hyväksyntää ja perustamisen ja tuen ehdoista määrätään myöhemmillä järjestelyillä. Täydentävällä sopimuksella ei

siten tältä osin siirretä toimivaltaa Natolle, eikä määräys ole ongelmallinen perustuslain täysivaltaisuutta koskevien säännösten kannalta.

Täydentävän sopimuksen 8 artikla koskee liittokunnan esikunnan henkilöstövahvuutta. Artiklan 2 kohdan mukaan rauhan aikana asianomainen strateginen johtoesikunta saa vuosittain lisätä kunkin liittokunnan NCS-esikunnan henkilöstövahvuutta 10 % rauhanajan kokoonpanosta. Liittokunnan esikunta ilmoittaa Suomelle etukäteen tällaisista lisäyksistä ja saa Suomen ennako-suostumuksella lisätä henkilöstövahvuutta enemmänkin. Määräystä ei sovelleta, jos lisäys tehdään Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksillä.

Täydentävän sopimuksen 8 artiklan 2 kohta siirtää toimivaltaa Natolle liittokunnan esikunnan henkilöstövahvuudesta päätettäessä. Toimivallan siirto on kuitenkin rajattu henkilöstövahvuuden osalta kymmeneen prosenttiin vuosittain, minkä lisäksi on otettava huomioon Pohjois-Atlantin neuvoston päätös C-M(69)22, jonka mukaan Pohjois-Atlantin neuvosto päättää henkilöstömäärän lisäyksistä silloin, kun se ylittää kymmenen prosenttia edellisen vuoden hyväksytystä henkilöstömäärästä, mutta ollen kuitenkin vähintään 50 henkilöä. Pohjois-Atlantin neuvosto päättää henkilöstömäärän lisäyksestä tilanteissa, joissa henkilöstömäärä nousee 25 prosentilla, mutta vähintään 150 henkilöllä verrattuna kolme vuotta aiempaan hyväksytyyn henkilöstömäärään.

Pohjois-Atlantin neuvoston päätökset tehdään konsensusperiaatteella, mistä johtuen Suomi on aina mukana päättämässä henkilöstövahvuuden lisäyksistä, jotka tapahtuvat muutoin kuin artiklan 2 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaisesti. Toimivallan siirron ei siten arvioida olevan perustuslain 94 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla merkittävää, eikä määräyksen arvioida tältä osin vaikuttavan esityksen käsittelyjärjestykseen.

Täydentävän sopimuksen 8 artiklan 3 kohdan mukaan, jos liittokunnan esikunnan tai sen johdolla toimivien sotilasyksiköiden on määrä toteuttaa koulutusta, harjoituksia tai kokeilutoimintaa tai Naton johtamia operaatioita, liittokunnan esikunta hankkii Suomen suostumuksen tällaiselle toiminnalle. Tähän sisältyy mahdollinen liittokunnan esikunnan henkilöstön läsnäolon tilapäinen lisääminen muutoin kuin lisäämällä NCS-esikunnan henkilöstövahvuutta tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

Täydentävän sopimuksen 8 artiklan 3 kohdan määräys mahdollistaa Suomessa tehtävän kansallisen päätöksenteon liittokunnan esikunnan toteuttaman toiminnan osalta, minkä arvioidaan vahvistavan Suomen suvereniteettia liittokunnan esikunnan toimiessa Suomessa. Suostumuksen antamistapa riippuisi toiminnan tosiasiallisesta luonteesta. Määräyksen arvioidaan olevan yhteensopivia perustuslain täysivaltaisuutta koskevien säännösten kanssa.

14.2.3 Liittokunnan esikunnan oikeus käyttää viranomaisvaltuuksia Suomen alueella

Täydentävän sopimuksen 26 artikla laajentaa Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen henkilöllistä soveltamisalaa, minkä vuoksi sitä on arvioitava suhteessa perustuslain 94 §:n 2 momenttiin sekä perustuslakivaliokunnan poikkeuslakien muuttamista koskevaan tulkintakäytäntöön.

Täydentävän sopimuksen 26 artiklan 1 kohdassa määrätään, että liittokunnan esikunnilla on Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen a kohdan ja Pariisin pöytäkirjan 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti oikeus pitää yllä turvallisuutta ja järjestystä leireillä, laitoksissa tai muissa paikoissa, jotka ovat heidän hallussaan vastaanottajavaltion kanssa tehdyn sopimuksen johdosta. Liittokunnan esikunnan sotilaspoliisi voi ryhtyä kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin taatakseen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen tällaisilla paikoilla.

Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen a kohdan ja Pariisin pöytäkirjan 3 artiklan 2 kohdan katsottiin koskevan perustuslakia sillä perusteella, että sotilaspoliisin toimivaltuuksien kohteena oleva henkilöpiiri ei ole rajattu, niiden käyttämistä ei ole sidottu suomalaisten viranomaisten myötävaikutukseen, eikä niiden käyttöoikeutta ole rajattu muuten kuin toimenpiteiden asiamukaisuutta koskevalla vaatimuksella (PeVL 2/2024 vp, s. 2 sekä HE 90/2023 vp, s. 143-144 ja 152).

Täydentävän sopimuksen 26 artiklan 1 kohdan ensimmäinen virke viittaa Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen a kohdan ja Pariisin pöytäkirjan 3 artiklan 2 kohdan mukaiseen liittokunnan esikunnan oikeuteen ylläpitää turvallisuutta ja järjestystä sen hallussa olevissa tiloissa ja sen hallussa olevilla alueilla.

Liittokunnan esikunnan hallussa olevat tilat ja alueet määräytyvät täydentävän sopimuksen 4 artiklan mukaisesti. Kyseisen 4 artiklan 2 kohdan mukaan Suomen tulee ryhtyä Nato SOFAn IX artiklan 3 kappaleen ja pöytäkirjan 4 ja 8 artiklan mukaisesti strategisen johtoesikunnan pyynnöstä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin antaakseen liittokunnan komentorakenteen esikunnan käyttöön kaikki sen tarvitsemat maa-alueet, rakennukset ja kiinteät rakennelmat. Lisäksi komentorakenteen esikunnalla on täydentävän sopimuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaan oikeus tehdä itsenäisesti hankintasopimuksia maa-alueista, rakennuksista, rakennelmista ja palveluista, edellyttäen, että Suomi hyväksyy kunkin kohteen. Kyseiset tilat ja alueet muodostavat myös täydentävän sopimuksen 26 artiklan maantieteellisen soveltamisalan. Liittokunnan esikunnalla ei siten ole itsenäistä oikeutta ottaa haltuun tiloja ja alueita, eikä täydentävän sopimuksen 4 artiklan siksi arvioida olevan ongelmallinen perustuslain täysivaltaisuussäännösten kannalta.

Täydentävän sopimuksen 26 artiklan 1 kohdan toisen virkkeen mukaan liittokunnan esikunnan turvallisuushenkilöstö voi ryhtyä kaikkiin välttämättömiin ja oikeasuhtaisiin toimenpiteisiin taatakseen järjestyksen, kurin ja turvallisuuden ylläpitämisen 1 kohdan ensimmäisen virkkeen tarkoittamissa tiloissa ja tarkoittamilla alueilla.

Liittokunnan esikunnan turvallisuushenkilöstö on määritelty täydentävän sopimuksen 1 artiklan 15 kohdassa ja sillä tarkoitetaan Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleessa tarkoitettua sotilaspoliisin jäsenien lisäksi riittävän koulutuksen saaneita jäseniä, jotka liittokunnan esikunnan päällikkö tai määrätty edustaja on määrännyt takaamaan järjestyksen, kurin ja turvallisuuden ylläpitämisen liittokunnan esikunnan tiloissa ja alueilla. Turvallisuushenkilöstöön kuuluva henkilöstö määritellään liittokunnan esikunnan sisäisessä turvallisuussuunnitelmassa Naton toimintaperiaatteiden mukaisesti. Määritelmässä viitataan liittokunnan esikunnan jäseniin, jotka on puolestaan määritelty täydentävän sopimuksen 1 artiklan 12 kohdassa, ja se kattaa sotilashenkilöstön lisäksi myös 12 kohdan b alakohdassa määritellyn siviilihenkilöstön ja c alakohdassa määritellyt henkilöt, jotka kansainvälinen järjestö, kansalaisjärjestö tai kansainvälinen tuomioistuin on Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksen perusteella määrännyt palvelemaan liittokunnan esikunnassa, jollei heillä ennestään ole sellaisiin erillisiin sopimuksiin perustuvaa asemaa, joissa Suomi on osapuolena;

Edellä mainittu huomioon ottaen täydentävän sopimuksen 26 artiklan 1 kohta laajentaa supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyyn Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen a kohdan henkilöpiiriä myös muihin liittokunnan esikunnan jäseniin kuin varsinaiseen sotilaspoliisiin. Määritelmä ei kuitenkaan kata liittokunnan esikunnan ulkopuolista henkilöstä tai kaupallisia toimijoita, kuten vartiointiliikkeitä. Käytännössä henkilöpiiri koostuu vain kansainvälisen järjestön henkilöstöstä.

Nato SOFAssa ei ole määritelty sitä, mitä sotilaspoliisilla tarkoitetaan. Kukin valtio ja sen asevoimat päättävät itse, millä tavalla se järjestää joukkojensa kurin ja järjestyksen ylläpidon. Valtiokäytäntö huomioiden sotilaspoliisin käsitteen tulee katsoa kattavan myös sotilaallisen kurin ja järjestyksen ylläpitämisestä vastuussa olevat sotilasesimiehet ja näiden alaisuudessa toimivat sotilaat sekä esimerkiksi vartiotehtäviin määrätyt sotilaat, vaikka nämä eivät toimisikaan sotilaspoliisin nimikkeellä. (HE 90/2023 vp, s. 78). Sotilaspoliisin määritelmän voidaan arvioida siten kattavan lähtökohtaisesti liittokunnan esikuntien turvallisuushenkilöstönä toimivan sotilashenkilöstön ja täydentävän sopimuksen 26 artiklan 1 kohdan henkilöpiirin laajennus koskee varsinaisesti vain liittokunnan esikunnan siviilihenkilöstöä.

Verrattuna Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen a kohdan sotilaspoliisin määritelmään, täydentävän sopimuksen turvallisuushenkilöstöön kuulumisen edellytyksenä on riittävä koulutus, minkä lisäksi turvallisuushenkilöstöön kuuluva henkilöstö määritellään liittokunnan esikunnan sisäisessä turvallisuussuunnitelmassa Naton toimintaperiaatteiden mukaisesti. Edellä mainittu huomioon ottaen täydentävän sopimuksen 26 artiklan 1 kohdan henkilöllisen soveltamisalan arvioidaan olevan riittävän täsmällinen ja tarkkarajainen.

Turvallisuushenkilöstön toimivaltuuksien käyttötarkoitukset kattaisivat Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen a kohdassa mainitun järjestyksen ja turvallisuuden lisäksi myös kurin ylläpitämisen liittokunnan esikunnan hallussa olevissa tiloissa ja hallussa olevilla alueilla. Kurin lisäämisen ei katsota tosiasiallisesti laajentavan toimivaltuuksien käyttötarkoituksia, vaan sen katsotaan sisältyvän jo turvallisuuden ja järjestyksen määritelmään. Laajennuksen ei arvioida tältä osin olevan merkityksellinen perustuslain 94 §:n 2 momentin ja 95 §:n 2 momentin kanalta.

Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen a kohdassa toimivaltuuksien käyttäminen on sidottu puolestaan asianmukaisuuden vaatimukseen, mitä pidettiin sen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä käsitteen avoimuuden ja epätarkkuuden vuoksi perustuslakia koskevana määräyksenä (HE 90/2023 vp, s. 152 ja PeVL 2/2024 vp, s. 9). Turvallisuushenkilöstön toimivaltuudet on sidottu täydentävän sopimuksen 26 artiklan 1 kohdassa välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden vaatimuksiin, mikä puolestaan vastaa hyvin nykyaikaista täsmällisempää ja tarkkarajaisempää sääntelytekniikkaa. Turvallisuushenkilöstö kattaa myös Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleessa tarkoitettua sotilaspoliisin, minkä vuoksi sopimusmääräys käytännössä rajoittaa ja nykyaikaistaa myös Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan tulkintaa silloin, kun on kyse täydentävän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvasta toiminnasta.

Samoin kuin Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen a kohdan osalta, täydentävän sopimuksen 26 artiklan 1 kohdan 2. virkkeen mukainen oikeus käyttää toimivaltaa edellyttää sitä, että liittokunnan esikunnalle on osoitettu saman kohdan 1. virkkeen mukaisesti alue. Päätöksen antaa alue liittokunnan esikunnalle on katsottava sisältävän samalla myös oikeutuksen käyttää 2. virkkeen mukaisia toimivaltuuksia kyseessä olevalla alueella. Näin ollen keskeinen kysymys, joka liittyy oikeuteen käyttää toimivaltaa, joka viime kädessä voi tarkoittaa myös voimakeinojen käyttöä, on se, miten alue, jossa oikeus toimivaltuuksien käyttöön on, voidaan osoittaa. Alueen osoittamisessa voidaan katsoa olevan kyse perustuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettusta julkisen vallan käytöstä. Sen vuoksi esityksessä on katsottu perustelluksi, että tästä toimivallasta alueen osoittamiseen tulisi säätää voimaansaattamislain 3 §:ssä vastaavasti kuin Nato SOFAn voimaansaattamislain 13 §:ssä.

Liittokunnan esikunnan pysyvän sijoituspaikan tilat ja alueet ovat täydentävän sopimuksen 5 artiklan 1 kohdan nojalla loukkaamattomat. Suomen viranomaisten pääsy näihin tiloihin ja näille alueille virallisia tehtäviään suorittamaan edellyttää liittokunnan esikunnan päällikön tai määrätyn edustajan hyväksyntää. Lisäksi Suomen tulee täydentävän sopimuksen 27 artiklan 1

kohdan a alakohdan mukaan järjestää liittokunnan esikunnan kehävalvonta, jolla varmistetaan osaltaan myös liittokunnan esikunnan tilojen loukkaamattomuus. Liittokunnan esikunnan hallussa olevissa tiloissa ja sen hallussa olevilla alueilla ei siten liiku sellaisia henkilöitä, joille liittokunnan esikunnan päällikkö tai määrätty edustaja ei ole antanut lupaansa. Edellä mainittu huomioon ottaen turvallisuushenkilöstön toimivaltuudet eivät voisi lähtökohtaisesti kohdistua rajoittamattomaan henkilökuntaan.

Täydentävän sopimuksen 26 artiklan 1 kohdan kolmannen virkkeen mukaan toisessa virkkeessä määrättyä toimivaltaa käytetään Naton toimintaperiaatteissa määritellyllä tavalla ja Suomen kanssa myöhemmin tehtävien järjestelyjen mukaisesti. Turvallisuushenkilöstön toimivaltuuksien käyttäminen on siten sidottu sekä Naton toimintaperiaatteisiin että Suomen kanssa tehtäviin järjestelyihin, joilla ei kuitenkaan voitaisi poistaa välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden vaatimuksia. Järjestelyiden tekemisellä voidaan varmistua, että valtuudet pysyvät täydentävän sopimuksen 26 artiklan 1 kohdan määräämissä rajoissa.

Perustuslakivaliokunta on EU SOFAn antamassaan lausunnossa antanut merkitystä sille, että EU SOFAn turvallisuutta koskevan 12 artiklan 1 kohdan mukaiset toimivaltuudet ovat Suomen alueella käytössä vain tiloissa, jotka ovat yksinomaan yksiköiden, muodostelmien ja elinten hallussa. Lisäksi perustuslakivaliokunta antoi merkitystä sille, että lähettäjävaltion poliisioikeuksista sovitaan EU SOFAn sopimusmääräysten perusteella erikseen lähettäjä- ja vastaanottaja-valtion välillä. Perustuslakivaliokunta ei pitänyt määräystä ongelmallisena perustuslain täysivaltaisuussäännösten kannalta. (PeVL 16/2005 vp, s. 6).

Täydentävän sopimuksen 26 artiklan 1 kohta ei täysin vastaa EU SOFAn 12 artiklan määräyksiä, mutta siinä voidaan arvioida olevan samoja Suomen täysivaltaisuutta tukevia elementtejä. Toisin kuin EU SOFAssa, täydentävän sopimuksen turvallisuutta koskevan 26 artiklan 1 kohdan mukaiset toimivaltuudet eivät ole sidottuina siihen, että liittokunnan hallussa olevat tilat ja alueet ovat yksinomaaisesti liittokunnan esikunnan käytössä. Täydentävän sopimuksen 5 artiklan 1 kohdan määräys takaa kuitenkin sen, että tiloissa ja alueilla liikkuva henkilöpiiri on käytännössä rajattu tarkasti. Lisäksi 26 artiklan 1 kohdan määräys toteaa toimivaltuuksien käytön edellytykseksi sen, että niiden käytöstä sovitaan Suomen kanssa tehtävillä järjestelyillä, joilla voidaan niin ikään varmistua osaltaan toimivaltuuksien pysymisestä sovituisissa rajoissa.

Mikäli kuitenkin katsottaisiin, että täydentävän sopimuksen 26 artiklan 1 kohtaa ei voitaisi Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen a kohdan ja Pariisin pöytäkirjan 3 artiklan 2 kappaleen viittauksen vuoksi arvioida itsenäisenä määräyksenä, tulee asiaa arvioida myös valtiosääntöoikeudellisen aukkoteorian kautta.

Tältä osin on arvioitava, laajentaako täydentävän sopimuksen 26 artiklan 1 kohta Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan voimaansaattamislakien perustuslakipoikkeusta. Kuten edellä on todettu, Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen a kohdan ja Pariisin pöytäkirjan 3 artiklan 2 kappaleen katsottiin koskevan perustuslakia niissä käytetyn asianmukaisten toimenpiteiden -käsitteen avoimuuden ja epätarkkuuden vuoksi (HE 90/2023 vp, s. 152 ja PeVL 2/2024 vp, s. 9).

Täydentävän sopimuksen 26 artiklan 1 kohdan määräys laajentaa Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen a kohdan ja Pariisin pöytäkirjan 3 artiklan 2 kappaleen määräyksiä tarkoittamaa turvallisuuteen liittyvien toimivaltuuksien käyttäjien joukkoa. Laajennus on kuitenkin henkilöpiiriltään 1 artiklan 15 kohdan määritelmän vuoksi tarkkarajainen ja täsmällinen. Samalla on huomioitava, että asianmukaisten toimenpiteiden -käsitteen sijaan täydentävän sopimuksen 26 artiklan 1 kohdassa käytetään välttämättömien ja oikeasuhtaisten toimenpiteiden -käsitettä,

minkä lisäksi toimivaltuuksien käyttö on sidottu Suomen kanssa myöhemmin tehtäviin järjestelyihin. Tarkennukset koskevat myös Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan mukaisia sotilaspoliisin toimivaltuuksia.

Täydentävällä sopimuksella ei siten edellä mainitulla tavalla varsinaisesti laajenneta sitä henkilöjoukkoa, joka voi ryhtyä Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen a kohdan ja Pariisin pöytäkirjan 3 artiklan 2 kohdan tarkoittamiin asianmukaisiin toimenpiteisiin. Näin ollen voidaan arvioida, että täydentävän sopimuksen 26 artiklan 1 kohdan tarkoittama mahdollinen perustuslakipoikkeus on luonteeltaan epäolennainen muutos, joka ei laajenna itse perustuslakipoikkeusta. Artiklan määräys ei myöskään muuta perustuslakipoikkeuksena säädetyn kokonaisjärjestelyn luonnetta toisenlaiseksi. Täydentävän sopimuksen 26 artiklan arvioidaan päinvastoin muuttavan aiemmin säädetyn kokonaisjärjestelyn luonnetta täydentävän sopimuksen soveltamisalan osalta täsmällisemmäksi ja tarkkarajaisemmaksi.

Täydentävän sopimus merkitsee toimivallan siirtämistä kansainväliselle järjestölle, koska liittokunnan esikunta voisi 1 artiklan 15 kohdan nojalla itse päättää, ketkä ovat riittävän koulutuksen saanutta henkilöstöä, minkä lisäksi 26 artiklan 1 kohdan mukaan järjestyksen, kurin ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvää toimivaltaa käytetään Naton toimintaperiaatteissa määritellyllä tavalla ja Suomen kanssa myöhemmin tehtävien järjestelyiden mukaisesti.

Täydentävä sopimus ei merkitse Suomen täysivaltaisuuden kannalta merkittävää toimivallan siirtoa kansainväliselle järjestölle. Liittokunnan esikunnille ja Natolle siirrettävä toimivalta on tarkkarajaisesti määritelty, eikä sitä voida pitää merkittävänä, koska sopimuksen mukaisten velvoitteiden perusteet on sopimuksessa riittävän tarkoin määritelty. On myös huomattava, että Suomi on mukana päättämässä mahdollisista Naton toimintaperiaatteiden muutoksista, mikä osaltaan myös turvaa siirrettävän toimivallan pysymisen rajattuna. Nato ei voisi ilman Suomen suostumusta jatkossakaan päättää sen hallussa olevista tiloista ja alueista tai liittokunnan esikuntien perustamisesta Suomeen.

Hallitus katsoo edellä mainittu huomioon ottaen, että täydentävän sopimuksen 4 artiklan 1 ja 2 kohta ja 26 artiklan 1 kohta eivät ole ongelmallisia perustuslain täysivaltaisuussäännösten kannalta.

14.2.4 Korkea-arvoisen henkilöstön lainkäytännöllinen koskemattomuus

Artiklan 7 mukaan liittokunnan esikunnassa palveleville kenraalin arvoisille upseereille ja lippu-upseereille (Naton arvoluokka OF-6 ja sitä ylemmät arvoluokat) sekä vastaaviin arvoluokkiin kuuluville siviilivirkamiehille myönnetään Nato-komennuksensa ajaksi tiettyjä erioikeuksia ja vapauksia, mukaan lukien vapautus kaikenlaisesta lainkäytöstä kaikkien virallisessa Natoon liittyvässä ominaisuudessaan antamiensa suullisten ja kirjallisten lausuntojen ja teke miensä tekojen osalta jos nämä henkilöt palvelevat kansainvälisessä tehtävässä. Tämä erioikeus ja vapaus koskee artiklan 4 kohdan mukaan myös Suomen kansalaisia ja täällä pysyväisluonteisesti oleskelevia heidän Natoon liittyvän virallisen tehtävän tai toiminnan osalta, jos Suomi on määrännyt heidät palvelemaan liittokunnan esikunnassa.

Tällainen lainkäytännöllinen koskemattomuus vastaa muissa kansainvälisiä järjestöjä koskevissa erioikeus- ja vapaus- sekä toimipaikkasopimuksissa olevia määräyksiä. Tällaisella lainkäytännöllisellä koskemattomuudella ei ole tarkoitus suojella kyseistä henkilöä, joka siitä nauttii, vaan sillä turvataan kansainvälisen järjestön riippumattonta toimintaa ja tällainen vastaava määräys sisältyy pääsääntöisesti kaikkiin erioikeus- ja vapaussopimuksiin. Periaate on myös vah-

vistettu 7 artiklan 8 kohdassa. Perustuslakivaliokunta on osaltaan vahvistanut, että kyseiset erioikeudet ja vapaudet kuuluvat lainsäädännön alaan ja ne voidaan hyväksyä äänten enemmistöllä (PeVL 38/2000 vp, PeVL 49/2001 vp).

Artiklan 8 kohdan mukaan lainkäytöllisestä koskemattomuudesta voidaan luopua tietyin edellytyksin. Tällöin sovellettavaksi tulee Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan tuomiovallan jakautumista koskevat määräykset. Täydentävä sopimus ei sisällä tuomiovallan jakautumista koskevia määräyksiä, jotka täydentäisivät tai poikkeaisivat Nato SOFAsta tai Pariisin pöytäkirjasta.

14.2.5 Yksityisyyden suoja

Hallituksen esitys on valtiosääntöoikeudellisesti merkityksellinen perustuslain 10 §:ssä turvattun henkilötietojen suojan kannalta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta on säädettävä lailla. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa lisäksi se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa säännöksessä turvattun yksityiselämän suojan piiriin (esim. PeVL 71/2014 vp, s. 2). Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että lainsäätäjän on turvattava henkilötietojen suoja tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa (esim. PeVL 18/2012 vp, s.2 ja PeVL 71/2012, s. 2). Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että erityisesti rekisteröinnin tavoitteista, rekisteröitävien henkilötietojen sisällöstä, henkilötietojen sallituista käyttötarkoituksista, henkilötietojen luovutettavuudesta ja erityisesti teknisellä käyttöyhteydellä luovuttamisesta, henkilötietojen säilytysajoista sekä rekisteröidyn oikeusturvasta tulee säätää lain tasolla kattavasti ja yksityiskohtaisesti (esim. PeVL 12/2002 vp, s. 5, 19/2012 vp, s 2 ja PeVL 71/2014 vp, s.2). (HE 13/2018 vp, s. 59)

Esityksen 6. lakiehdotuksen 4, 16 d, 16 e ja 44 b §:ssä säädettäisiin Puolustusvoimien uudesta, pysyvistä henkilötietorekisteristä, rekisterin käyttötarkoituksesta, tietosisällöstä ja tietojen poistamisesta rekisteristä. Sääntely vastaisi tältä osin voimassa olevan HEPPU-lain sääntelytapaa ja sääntelyn voidaan siten katsoa olevan riittävän kattavaa ja yksityiskohtaista.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen (PeVL 15/2018 vp). Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 17/2016 vp, s. 2—3). Mikäli ehdotetut säännökset tietojen luovutuksesta ovat kohdistuneet myös arkaluonteisiin tietoihin, on tavallisen lain säätämisen järjestyksen käyttämisen edellytyksenä ollut sääntelyn täsmentäminen selostetun perustuslakivaliokunnan viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä koskevan käytännön mukaiseksi (PeVL 38/2016 vp, s. 3). Valiokunta ei toisaalta ole pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin (ks. esim. PeVL 71/2014 vp, s. 3/I, PeVL 62/2010 vp, s. 4/I ja PeVL 59/2010 vp, s. 4/I). (PeVL 34/2024 vp, kohta 9)

Esityksen 6. lakiehdotuksen 4 luvun 29 §:ää esitetään muutettavaksi siten, että Puolustusvoimat saisi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa teknisellä käyttöyhteydellä tai tietojoukkona välttämättömiä henkilötietoja Rajavartiolaitokselle, Poliisille, Tullille, Maahanmuuttovirastolle, Liikenne- ja viestintävirastolle sekä Verohallinnolle silloin, kun on kysymys kyseisten

viranomaisten joukkojen asemaa tai sotilasesikuntien asemaa koskevista valtiosopimuksista johtuvien velvoitteiden toimeenpanosta. Säännös vastaa voimassa olevaa HEPPU-lain sääntelytapaa, joskin kyseisessä esitetystä uudessa 2 momentissa luovutettavia tietoja ei ole yksilöity. Tietojen luovutus viranomaisten velvoitteiden noudattamiseksi on lisäksi sidottu perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisesti välttämättömyyskriteeriin. Esitys ei siten arvioida tältä osin olevan ristiriidassa perustuslain kanssa.

14.2.6 Oikeusturva

Täydentävän sopimuksen 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan määräys palvelussuhteisiin liittyvistä riidoista on merkityksellinen perustuslain 21 §:n oikeusturvaan koskevan säännöksen kannalta. Määräys on lisäksi merkityksellinen Euroopan ihmisoikeussopimuksen (SopS 18/1990) 6 artiklan sekä kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (KP-sopimus, SopS 7/1976) 14 artiklan kannalta.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Perustuslain esitöiden mukaan pykälän sisältö vastaa aiemmin voimassa olleen hallitusmuodon 16 §:ää (HE 1/1998 vp, s. 80). Aiemmin voimassa olleen hallitusmuodon 16 §:n mukaan muulla riippumattomalla lainkäyttöelimellä tarkoitetaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan sekä KP-sopimuksen 14 artiklan 1 kohdan oikeussuojavaatimukset täyttävää toimielintä tai käsittelyprosessia, jonka ei olisi välttämättä oltava tuomioistuimeksi luonnehdittava elin (HE 309/1993 vp, s. 73).

Perustuslain esitöiden mukaan 21 §:n 1 momentin loppuosan tarkoittama päätös olisi voitava saada tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Ilmaisuun on tarkoitettu sisällyttää paitsi oikeussuojaelimen riippumattomuus suhteessa toimeenpanovaltaan myös vaatimus ratkaisuelimen puolueettomuudesta suhteessa oikeusjutun tai muun asian eri osapuoliin. Tämä vaatimus ei sinänsä sulje pois ratkaisuelimen muodostamista osin intressipohjaisesti, esimerkiksi työtuomioistuimen tapauksessa työmarkkinajärjestöjen esittämistä henkilöistä, kunhan ratkaisijan puolueettomuudesta voidaan kussakin yksittäisessä tapauksessa vakuuttua. (HE 309/1993 vp, s. 74).

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tai häntä vastaan nostetusta rikossyytteestä. Päätös on annettava julkisesti, mutta lehdistöltä ja yleisöltä voidaan kieltää pääsy koko oikeudenkäyntiin tai osaan siitä demokraattisen yhteiskunnan moraalien, yleisen järjestyksen tai kansallisen turvallisuuden vuoksi nuorten henkilöiden etujen tai osapuolten yksityiselämän suojaamisen niin vaatiessa, tai siinä määrin kuin tuomioistuin harkitsee ehdottoman välttämättömäksi erityisolosuhteissa, joissa julkisuus loukkaisi oikeudenmukaisuutta.

KP-sopimuksen 14 artiklan 1 kohdan mukaan kaikki henkilöt ovat yhdenvertaisia tuomioistuinten edessä. Päätettäessä rikossyytteestä henkilöä vastaan tai hänen oikeuksistaan tai velvoituk-

siaan riita-asiassa jokaisella on oikeus rehelliseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetun toimivaltaisen, riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen edessä. Lehdistö ja yleisö voidaan sulkea pois oikeudenkäynnistä tai sen osasta moraalisten näkökohtien, yleisen järjestyksen ("ordre public") tai demokraattisen yhteiskunnan kansallisen turvallisuuden takia tai, jos osapuolten yksityiselämän edut sitä vaativat, tai siinä määrin kuin tuomioistuin harkitsee ehdottoman välttämättömäksi erityisolosuhteissa, joissa julkisuus loukkaisi oikeudenmukaisuuden vaatimuksia; mutta jokainen rikos- tai riita-asiassa annettu päätös on tehtävä julkiseksi paitsi, milloin nuorten henkilöiden etu muuta vaatii tai milloin oikeudenkäynti koskee avioliittoasiaa tai lasten holhousa.

Täydentävän sopimuksen 12 artiklan 1 kohdan mukaan liittokunnan NCS-esikunta voi tehdä suoria järjestelyjä ottaakseen palvelukseen Pohjois-Atlantin neuvoston päätösten mukaisia siviilihenkilöstöluokkia. Kyseinen henkilöstö on käytännössä suorassa palvelussuhteessa Natoon kansainvälisenä järjestönä.

Täydentävän sopimuksen 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan tällaisten palvelussuhteiden ehtoihin sovelletaan yksinomaan sovellettavia Naton määräyksiä ja kulloistakin työsuhteen palvelussuhdetta koskevat riidat käsitellään yksinomaan sovellettavien Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksymien määräysten mukaisesti. Palvelussuhdetta koskevien riitujen saattamista ratkaistavaksi Suomen tuomioistuimiin, virastoihin tai vastaaviin elimiin ei sallita, ja jos kyseiset työntekijät pyrkivät saattamaan riidan ratkaistavaksi kansalliseen hallinnolliseen elimen tai lainkäyttöelimeen, Suomen viranomaiset ilmoittavat kyseiselle elimelle, ettei sillä ole toimivaltaa asiassa.

Naton siviilihenkilöstöä koskevien määräysten mukaan 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla henkilöstöllä on oikeus saattaa palvelussuhteensa koskeva asia Naton sisäiseen hallinnolliseen uudelleentarkasteluun tai sovitteluun. Mikäli henkilö ei ole tyytyväinen hallinnollisen uudelleentarkastelun tai sovittelun lopputulokseen, on hänellä oikeus saattaa asia asianomaisen Naton elimen päällikön tarkasteltavaksi. Mikäli henkilö ei tyydy asianomaisen Naton elimen päällikön ratkaisuun asiassa, on hänellä viime kädessä oikeus saattaa asiansa itse tai avustajan avulla Naton hallinnolliseen tuomioistuimen ratkaistavaksi. Naton siviilihenkilöstöä koskevat määräykset sisältävät tarkat menettelysäännöt edellä mainittuihin tilanteisiin.

Naton siviilihenkilöstöä koskevien määräysten mukaan Naton hallinnollisen tuomioistuimen jäsenten on oltava kokeneita, riippumattomia ja itsenäisiä toiminnassaan. Määräykset sisältävät määräyksiä muun muassa kuulemisesta, istuntojen pitämisestä sekä siitä, että tuomioistuimen päätökset ovat lopullisia.

Euroopan ihmistuomioistuin on ratkaisukäytännössään todennut, että kansainvälisten järjestöjen lainkäyttöllinen koskemattomuus on Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan kannalta hyväksyttävä käytäntö, jolla varmistetaan tällaisten järjestöjen moitteeton toiminta, johon yksittäiset hallitukset eivät voi yksipuolisesti puuttua (*Waite ja Kennedy vs. Saksa (GC)*, § 63). Lainkäyttöllisestä koskemattomuudesta johtuvan rajoituksen tulee kuitenkin olla oikeasuhtainen. Kansainvälisten järjestöjen henkilöstöllä tulee järjestön lainkäyttöllisestä koskemattomuudesta huolimatta olla kohtuullisia vaihtoehtoisia keinoja suojella tehokkaasti Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisia oikeuksiaan (*Waite ja Kennedy vs. Saksa (GC)* 68–74 §, *Liechtensteinin Prinssi Hans-Adam II vs. Saksa (GC)* 48 § ja *Chapman vs. Belgia (dec.)* 51–56 §).

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on katsonut ratkaisuihmissaan katsonut Naton hallinnollisen tuomioistuimen täyttävän Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaiset oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaateet (*Gasparini vs. Italia ja Belgia (dec.)* ja *Chapman vs.*

Belgia (dec.) 51–45 §). Täydentävän sopimuksen 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan määräyksen voidaan siten katsoa olevan yhteensopiva Euroopan ihmisoikeussopimuksen kanssa.

Koska täydentävän sopimuksen 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan voidaan arvioida olevan yhteensopiva Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan kanssa, voidaan sen arvioida lähtökohtaisesti täyttävän myös perustuslain 21 §:n 1 momentin muun lainkäyttöelimen vaatimukset. Naton hallinnollisen tuomioistuimen voidaan lisäksi itsenäisesti perustuslain 21 §:n 1 momenttia vasten arvioida täyttävän oikeussuojaelimen puolueettomuuden, käsittelyn julkisuuden, asianomaisten kuulemisen sekä päätösten perustelemisen vaatimukset.

Ennen asian saattamista Naton hallinnolliseen tuomioistuimeen, on asianomaisella mahdollisuus saattaa asia sekä hallinnolliseen uudelleen käsittelyyn tai sovitteluun sekä Naton asianomaisen elimen päällikön ratkaistavaksi. Henkilöllä on käytössään mahdollisuus asian käsittelyyn useassa vaiheessa, minkä vuoksi tuomioistuimen päätösten lopullisuuden ei arvioida olevan perustuslain 21 §:n vastainen. Täydentävän sopimuksen 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan määräys vastaa osin asevelvollisuuslain 115 §:n mukaista kutsunta-asiain keskuslautakuntaa, jonka päätöksistä ei niin ikään saa valittaa. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut kutsunta-asiain keskuslautakunnan täyttävän perustuslain 21 §:n 1 momentin vaatimukset (PeVL 9/2007 vp, s. 9–10).

14.2.7 Asetuksen- ja määräyksen antovaltuudet

Asetuksen antovaltuudet

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi asetuksen antovaltuuksia voimaansaattamislain 2 ja 5 §:ssä, puolustusvoimista annetun lain 12 c ja 34 a §:ssä sekä sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 4 §:ssä.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto.

Lähtökohtana valtioneuvoston ja ministeriön välisessä toimivallan jaossa on, että valtioneuvosto antaa asetukset laajakantoisista ja periaatteellisesti tärkeistä asioista sekä niistä muista asioista, joiden merkitys sitä vaatii. Ministeriölle voidaan puolestaan osoittaa asetuksen antovaltaa yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäisemmissä asioissa sekä selvästi teknisluonteisissa ja toimeenpanoa koskevissa asioissa. Ministeriölle voidaan siten antaa asetuksen antovaltaa pääasiassa ministeriön omaa toimialaa koskevissa asioissa edellyttäen, ettei asia sen yhteiskunnallisen merkityksen johdosta ole käsiteltävä valtioneuvoston yleisistunnossa.

Asetuksen antovaltuuksiin on perustuslakivaliokunnan käytännössä kohdistettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti muistuttanut siitä, että perustuslain säännökset rajoittavat joka tapauksessa suoraan valtuussääntösten tulkintaa samoin kuin valtuuksien nojalla annettavien sääntösten sisältöä, eikä asetuksella siten voida antaa yleisiä oikeussääntöjä lain alaan kuuluvista asioista (esim. PeVL 10/2014 vp, PeVL 58/2010 vp, s. 3/I ja PeVL 44/2010 vp, s. 4/II).

Voimaansaattamislain 2 §:n 3 momentissa säädettäisiin valtioneuvostolle asetuksen antovaltuus säätää liittokunnan esikunnan tunnuksesta valtioneuvoston asetuksella. Säännöksellä olisi yh-

teys täydentävän sopimuksen 2 artiklan 6 kohtaan, joka velvoittaa Suomen suojaamaan liittokunnan esikunnan tunnukset luvattomalta käytöltä. Pykälän 2 momentissa säädetyn rangaistus-säännöksen arvioidaan edellyttävän, että liittokunnan esikunnan tunnukset on julkaistu ja yleisön saatavilla. Ehdotettu sääntelytapa vastaisi perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädettyä puolustusvoimista annetun lain 35 §:ää, jossa säädetään Puolustusvoimien tunnuksesta.

Voimaansaattamislain 5 §:n 2 momentin mukaan pykälän 1 momentissa tarkoitettujen henkilöllisyystodistuksen sisällöstä ja ulkoasusta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuus ei koskisi henkilöllisyystodistuksen oikeusvaikutuksia taikka sen myöntämistä, vaan ainoastaan sen sisältöä ja ulkoasua.

Puolustusvoimista annetun lain 12 c §:ään ja sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 4 §:ään ehdotetaan lisättäväksi aiemmin säädettyjen joukkojen asemaa koskevien sopimusten ohella myös Nato SOFA, Pariisin pöytäkirja ja täydentävä sopimus niiden sopimusten joukkoon, joiden määräysten soveltamisesta kansainväliseen avun vastaanottamiseen sekä antamiseen, yhteistoimintaan ja muuhun kansainväliseen toimintaan voitaisiin säätää kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamiseksi valtioneuvoston asetuksella. Perustuslakivaliokunta on pitänyt ehdotettavaa sääntelyä ongelmattomana sotilaallisesta kriisinhallintalaista annettua lakia koskevassa lausunnossaan (PeVL 54/2005 vp, s. 6).

Puolustusvoimista annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 34 a §, jossa säädettäisiin liittokunnan esikuntien oikeudellisesta edustamisesta. Pykälän 3 momentin mukaan Pohjois-Atlantin liiton edun valvomisesta voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Kyse olisi vastaavasta asetuksenantovaltuudesta kuin voimassa olevan lain 34 §:ssä, jossa säädetään valtion edun valvomisesta Puolustusvoimista ja asetuksella voitaisiin käytännössä antaa tarkempia säännöksiä siitä, kuka Puolustusvoimien sisällä voi edustaa liittokunnan esikuntaa oikeudellisissa asioissa.

Hallituksen esitykseen sisältyvät valtuussäännökset asetusten antamiseen on laadittu täsmällisiksi ja tarkkarajaisiksi. Ehdotettuihin asetuksenantovaltuuksiin ei sisälly merkittävää harkintavallan käyttöä eivätkä ne sisällä valtuuksia asioista, joista tulisi säätää lailla, esimerkiksi yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Asetuksen antajalle ei ole esitetty valtuutta siirtää lailla osoitettua asetuksenantovaltaa edelleen. Ehdotettujen valtuutussäännösten voidaan siten katsoa täyttävän perustuslain 80 §:n vaatimukset.

Määräyksenantovaltuus

Ajoneuvolakiin ehdotettava 7 §:n 5 momentin muutos sisältää Pääesikunnalle osoitetun määräyksenantovaltuuden antaa tarkempia määräyksiä pykälässä tarkoitetuista teknisistä vaatimuksista ja niitä koskevista poikkeuksista. Säännös olisi sisällöltään vastaava kuin lailla 493/2023 Liikenne- ja viestintävirastolle annettu määräyksenantovaltuus.

Perustuslain 80 §:n 2 momentissa säädetään lainsäädäntövallan siirtämisen perusteista. Lainkohdan mukaan myös muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Lisäksi edellytetään tällaisen valtuutuksen olevan soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään todennut, että muu kuin perustuslain 80 §:n 1 momentissa mainittu asetuksenantaja voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asialli-

nen merkitys edellyttä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Perustuslakivaliokunta on lisäksi todennut, että asetuksenantovaltuuksiin verrattuna tällaisiin valtuuksiin kohdistuu yleistä tarkkarajaisuutta koskeva pidemmälle menevä vaatimus, jonka mukaan valtuuden kattamat asiat on määriteltävä tarkasti laissa (ks. esim. PeVL 17/2018 vp, PeVL 34/2012 vp ja PeVL 46/2001 vp). Lisäksi perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti muistuttanut, että perustuslain säännökset rajoittavat suoraan valtuussäännösten tulkintaa samoin kuin valtuuksien nojalla annettavien määräysten sisältöä (ks. esim. PeVL 10/2016 vp, PeVL 10/2014 vp, PeVL 58/2010 vp ja PeVL 44/2010 vp).

Ajoneuvolain 7 §:n 5 momenttiin ehdotettava määräyksenantovaltuus koskisi teknisluonteista ja yksityiskohtaista sääntelyä, johon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä. Määräyksenantovaltuudet liittyvät asioihin, joissa Pääesikunnalla on erityinen ja vakiintunut asiantuntemus. Ehdotetut valtuussäännökset määräysten antamiseen on laadittu täsmällisiksi ja tarkkarajaisiksi. Määräyksenantovaltuuteen liittyvät riittävästi yksilöidyt oikeusaseman perusteet lain tasolla. Ehdotettu määräyksenantovaltuus ei sisällä valtuuksia asioista, joista tulisi säätää lailla, vaan valtuussäännöksessä on kyse lakia tarkentavien määräysten antamisesta.

14.2.8 Maanpuolustusvelvollisuus

Maanpuolustusvelvollisuudesta säädetään perustuslain 127 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan jokainen Suomen kansalainen on velvollinen osallistumaan isänmaan puolustukseen tai avustamaan sitä sen mukaan kuin laissa säädetään.

Maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä asevelvollisena puolustusvoimissa säädetään asevelvollisuuslaissa (1438/2007) ja maanpuolustusvelvollisuuteen perustuvasta siviilipalvelusvelvollisuudesta siviilipalveluslaissa (1446/2007). Asevelvollisuuslain 3 §:n 4 momentin mukaan asevelvollisuuden suorittamisesta on lisäksi voimassa, mitä siitä Suomea velvoittavissa kansainvälisissä sopimuksissa määrätään. Vapautuksista asevelvollisuuden ja siviilipalveluksen suorittamiseen säädetään vastaavasti asevelvollisuuslaissa ja siviilipalveluslaissa.

Asevelvollisuuslain 2 §:n mukaan jokainen miespuolinen Suomen kansalainen on asevelvollinen sen vuoden alusta, jona hän täyttää 18 vuotta, sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 65 vuotta, jollei jäljempänä laissa toisin säädetä. Asevelvollinen, jonka vakaumukseen perustuvat syyt estävät häntä suorittamasta asevelvollisuuslaissa säädettyä palvelusta, vapautetaan sen suorittamisesta ja määrätään suorittamaan siviilipalvelusta niin kuin siviilipalveluslaissa säädetään. Täydentävän sopimuksen 12 artiklan 3 kohdan mukainen velvoite myöntää liittokunnan esikunnan kanssa solmitun työsopimuksen ajaksi vapautus Suomen asepalveluksesta, siviilipalveluksesta ja vastaavasta palveluksesta artiklan 1 kohdassa tarkoitetuille siviilihenkilöstöön kuuluville Suomen kansalaisille muodostaisi poikkeuksen asevelvollisuuslain 2 §:ssä säädettyyn yleiseen asevelvollisuuteen.

Perustuslain 127 §:n 1 momentti valtuuttaa säätämään lailla Suomen kansalaisten velvollisuudesta osallistua isänmaan puolustukseen. Täydentävässä sopimuksessa on kyse asevelvollisuuslain 3 §:n 4 momentin tarkoittamasta Suomea velvoittavasta kansainvälisestä sopimuksesta. Voimaansaattamislain 1 §:n mukaan sen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ja siten myös 12 artiklan 3 kohta ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

Täydentävän sopimuksen 12 artiklan 3 kohdan nojalla ase- tai siviilipalveluksesta työsuhteensa ajaksi vapautettu henkilö toimii osana liittokunnan puolustusta. Suomi on liittokunnan jäsen, minkä vuoksi liittokunnan esikuntien tehokkaan toiminnan varmistaminen parantaa myös Suo-

men kansallisen puolustuksen toimintaedellytyksiä. Määräyksen ei arvioida muodostavan valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallista poikkeusta perustuslain 127 §:ssä säädettyyn maanpuolustusvelvollisuuteen.

14.2.9 Johtopäätös

Koska sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia taikka Suomen täysivaltaisuuden kannalta merkittävää toimivallan siirtoa perustuslain 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislainsiksi tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että esityksen 26 artiklan 1 kohdasta pyydetäisiin eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto, sillä kyse on perustuslain täysivaltaisuussäännösten kannalta uudenlaisesta arviointiasetelmasta, joka ei täysin vastaa EU SOFAn, Nato SOFAn tai Pariisin pöytäkirjan määräyksiä.

1. ponsi

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että eduskunta hyväksyisi Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä operaatioportaan johtoesikunnan ja transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä Belgiassa, Monsissa 08.12.2025 ja 21.1.2026 sekä Helsingissä 12.12.2025 ja 18.12.2025 tehdyn sopimuksen.

2. ponsi

Edellä esitetyn perusteella ja koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä operaatioportaan johtoesikunnan ja transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdystä sopimuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset

Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä operaatiojohtoportaan johtoesikunnan ja transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä XXssä x päivänä xkuuta 2025 tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Liittokunnan esikunnan tunnus

Liittokunnan esikunnan tunnuksen käyttäminen ilman liittokunnan esikunnan lupaa on kielletty.

Joka tahallaan ilman tai vastoin 1 momentissa tarkoitettua lupaa oikeudettomasti käyttää liittokunnan esikunnan tunnuskuva, joko sellaisenaan tai sitä erehdyttävästi muistuttavaa merkkiä, on tuomittava *liittokunnan esikunnan tunnuksen luvattomasta käytöstä* sakkoon.

Liittokunnan esikunnan tunnuksesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Toimivalta antaa alueita liittokunnan esikunnan käyttöön

Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos voivat käytössään olevalla alueella antaa sopimuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja tiloja ja alueita liittokunnan esikunnan käyttöön.

4 §

Pyynnöt lainkäytöllisestä koskemattomuudesta luopumiseksi

Sopimuksen 7 artiklan 8 kohdassa tarkoitetut pyynnöt tekee valtakunnansyyttäjä.

5 §

Henkilöllisyystodistusten myöntäminen

Sopimuksen 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut henkilöllisyystodistukset myöntää Pääesikunta. Henkilöllisyystodistus toimii osoituksena ulkomaalaislain (301/2004) 40 §:n 1 momentin 10 kohtaan perustuvasta laillisesta oleskeluoikeudesta Suomessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun henkilöllisyystodistuksen sisällöstä ja ulkoasusta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Vahingonkorvausasioiden yhteystaho

Sopimuksen 11 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuna yhteystahona toimii Pääesikunta.

7 §

Toimivalta tehdä ilmoitus pidättämisestä tai muusta vapaudenmenetyksestä

Sopimuksen 26 artiklan 3 kohdan mukaisen ilmoituksen pidättämisestä tai muusta vapaudenmenetyksestä liittokunnan esikunnan päällikölle tai määrätylle edustajalle tekee valtakunnan-syyttäjä.

8 §

Liittokunnan esikunnan henkilöstöilmoitukset

Sopimuksen 1 artiklan 13 ja 19 kohdassa, 7 artiklan 7 kohdassa, 8 artiklan 1 kohdassa, 13 artiklan 6 kohdassa, 19 artiklan 3 kohdassa ja 30 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut ilmoitukset ottaa vastaan Pääesikunta.

9 §

Voimaantulo

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2.

Laki

ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaalaislain (301/2004) 40 §:n 1 momentin 9 kohta sellaisena kuin se on laissa 487/2024 sekä,

lisätään ulkomaalaislain 40 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 449/2012, 121/2022, 1206/2022 ja 487/2024 uusi 10 kohta, 81 b §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 216/2023 ja 1410/2025, uusi 5 momentti ja 81 c §:ään, sellaisena kuin se on laissa 255/2025 uusi 9 momentti seuraavasti:

40 §

Oleskeluoikeus

Tämän lain mukaan laillista oleskelua on:

9) Puolustusyhteistyöstä Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltojen hallituksen välillä tehdyssä sopimuksessa (SopS 69 ja 70/2024) tarkoitetun joukkojen jäsenen, siviilihenkilöstön jäsenen, huollettavan ja USA:n sopimustoimittajan oleskelu;

10) Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä operaatioportaan johtoesikunnan ja transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdyssä sopimuksessa (SopS /)tarkoitetun jäsenen, sopimustoimittajan työntekijän ja näiden huollettavan oleskelu.

81 b §

Työnteko-oikeus ja oikeus harjoittaa elinkeinoa ilman oleskelulupaa

Edellä 40 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitetun jäsenen huollettavalla ja sopimustoimittajan työntekijällä on oikeus tehdä ansiotyötä ja harjoittaa elinkeinoa ilman oleskelulupaa.

81 c §

Oikeus aloittaa työnteko ja oikeuden kesto

Jos työnteko-oikeus perustuu 81 b §:n 5 momenttiin, kestää oikeus niin kauan kuin ulkomaalainen oleskelee maassa laillisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

valtion liikelaitoksista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010) 2 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1019/2020, uusi 4 kohta seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Asema ja tehtävät

4) muulle kuin 1 momentissa mainitulle yhteisölle, kun palveluiden tuottaminen liittyy välittömästi Suomen valtion solmiman kansainvälisen sopimuksen tai muun valtiota sitovan järjestyksen toteuttamiseen ja kyse on muun kuin taloudellisen toiminnan harjoittamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

ajoneuvolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ajoneuvolain (82/2021) 7 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 493/2023, sekä
lisätään lakiin uusi 83 b § seuraavasti:

7 §

Ajoneuvoa koskevat tekniset vaatimukset

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä tässä pykälässä tarkoitetuista teknisistä vaatimuksista ja niitä koskevista poikkeuksista. Puolustusvoimien ajoneuvojen osalta tarkempia määräyksiä teknisistä vaatimuksista ja niitä koskevista poikkeuksista voi antaa kuitenkin Pääesikunta.

83 b §

Ajoneuvon rekisteritietojen ilmoittaminen ja tallentaminen Suomea sitovan joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevan sopimuksen nojalla.

Suomea sitovassa joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevassa sopimuksessa tarkoitettu ajoneuvo voidaan hyväksyä rekisteröintikatsastuksessa, vaikka se ei täytä 7 ja 7 a §:ssä säädettyjä vaatimuksia.

Liikenne- ja viestintävirasto antaa maksutta Suomea sitovassa joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevassa sopimuksessa tarkoitettuun ajoneuvoon rekisteritunnuksen, rekisterikilvet ja rekisteröintitodistuksen. Tätä varten virasto voi tallentaa rekisteriin liikenteen palveluista annetun lain 219 ja 221 §:ssä säädetyt tiedot.

Rekisteritunnuksen ja rekisterikilpien antamisen sekä rekisteritietojen tallentamisen ja muuttamisen edellytyksenä on joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevan sopimuksen nojalla tarkemmin sovitun pyynnön toimittaminen Liikenne- ja viestintävirastolle sekä selvityksen esittäminen voimassa olevasta liikennevakuutuksesta.

Jollei Liikenne- ja viestintävirasto anna siihen hyväksyntää, tai jollei joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevassa sopimuksessa toisin määrätä, tässä pykälässä tarkoitettun ajoneuvon omistusoikeuden saa luovuttaa vain toiselle Suomea sitovan joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevan sopimuksen tarkoittamalle henkilölle, johon sovelletaan samoja ajoneuvojen luovuttamista koskevia sopimusmääräyksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

sotilasajoneuvolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään sotilasajoneuvolakiin (332/2023) uusi 23 b § seuraavasti:

23 b §

Sotilasajoneuvon rekisterikilpien antaminen Pohjois-Atlantin liiton viralliselle ajoneuvolle

Pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto antaa maksutta Suomen tasavallan hallituksen sekä Naton operaatiojohtoportaan johtoesikunnan ja Naton transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä tehdyn sopimuksen (SopS /) 31 artiklan 1 kohdan mukaiseen virkakäyttöön tarkoitettuun sotilasajoneuvoon Puolustusvoimien rekisteritunnuksen, rekisterikilvet ja rekisteröintitodistuksen. Tätä varten Pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto voi tallentaa ajoneuvon yksilöimiseksi tarvittavat tiedot tässä laissa tarkoitettuun rekisteriin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain (332/2019) 2 luvun 4 §:n 1 momentin 7 kohta, sellaisena kuin se on laissa 91/2025, 4 luvun 29 §:n 2 momentti sekä lisätään uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, sekä
lisätään 2 luvun 4 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 91/2025, uusi 8 kohta, 2 lukuun uusi 16 d ja 16 e §, sekä 5 lukuun uusi 44 b §, seuraavasti:

2 Luku

Puolustusvoimien henkilörekisterit

4 §

Puolustusvoimien pysyvät henkilörekisterit ja rekisterinpitäjä

Puolustusvoimilla on seuraavat pysyvät henkilörekisterit:

-
- 7) sotilasrikosten estämisen ja paljastamisen rekisteri;
 - 8) Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisteri.

16 d §

Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisterin käyttötarkoitus

Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisteriä käytetään puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 2 kohdan a ja b alakohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseen, kun Suomen alueella toimii Pohjois-Atlantin liiton liittokunnan sotilasesikuntia tai sen jäsenvaltioiden joukkoja.

16 e §

Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisterin tietosisältö

Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisteriin saadaan tallentaa tietoja Pohjois-Atlantin liiton sekä sen jäsenvaltioiden asevoimiin kuuluvista sotilasta ja siviilihenkilöistä, jotka osallistuvat Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen pysyviin tai tilapäisiin järjestelyihin tai niiden harjoitteluun Suomen valtion alueella.

Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisteriin saadaan tallentaa 1 momentissa tarkoitetuista henkilöistä seuraavia henkilötietoja:

- 1) nimi sekä kansallinen henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika;
- 2) henkilökuva, tuntomerkit ja muut tunnistetiedot, ei kuitenkaan biometrisia tunnistetietoja;
- 3) yhteystiedot;
- 4) kotipaikka- ja kansalaisuustiedot;
- 5) perheoikeudellinen asema sekä huollettavien nimet ja yhteystiedot;
- 6) matkustusasiakirjojen tiedot;
- 7) henkilön maassaolon peruste; sekä
- 8) henkilön ajokorttia koskevat tiedot.

4 Luku

Henkilötietojen luovuttaminen ja tiedonsaantioikeudet

29 §

Oikeus luovuttaa henkilötietoja lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi

Puolustusvoimat saa lisäksi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa teknisellä käyttöyhteydellä tai tietojoukkona välttämättömiä henkilötietoja Rajavartiolaitokselle, Poliisille, Tullille, Maahanmuuttovirastolle, Liikenne- ja viestintävirastolle sekä Verohallinnolle silloin, kun on kysymys kyseisten viranomaisten joukkojen asemaa tai sotilasesikuntien asemaa koskevista valtiosopimuksista johtuvien velvoitteiden toimeenpanosta.

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja saa luovuttaa vain, jos se on välttämätöntä 1 tai 2 momentissa mainitun tehtävän suorittamiseksi.

5 Luku

Henkilötietojen poistaminen Puolustusvoimien henkilörekistereistä

44 b §

Henkilötietojen poistaminen Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisteristä

Rekisteröityä koskevat henkilötiedot poistetaan rekisteristä viimeistään 5 vuoden kuluttua henkilön maassaolon perusteen lakkaamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 12 c §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1304/2022, sekä
lisätään uusi 34 a § seuraavasti:

12 c §

Joukkojen asemaa koskevat sopimukset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamiseksi säätää seuraavien sopimusten määräysten soveltamisesta kansainvälisen avun vastaanottamiseen sekä antamiseen, yhteistoimintaan ja muuhun kansainväliseen toimintaan:

- 1) Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehty sopimus (SopS 23 ja 24/2024);
- 2) Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien asemasta tehty sopimus (SopS 25 ja 26/2024);
- 3) Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä operaatiojohtoportaan johtoesikunnan ja transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehty sopimus (SopS /);
- 4) Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehty sopimus ja sen lisäpöytäkirja (SopS 64 ja 65/1997) ja toinen lisäpöytäkirja (SopS 72–74/2005);
- 5) Euroopan unionin jäsenvaltioiden välinen sopimus Euroopan unionin sotilasesikunnan ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tehtävien, myös harjoitusten, valmistelemiseksi ja toteuttamiseksi Euroopan unionin toimielinten käyttöön mahdollisesti asetettujen esikuntien ja joukkojen palvelukseen siirrettyjen sotilas- ja siviilihenkilöiden sekä jäsenvaltioiden tätä varten Euroopan unionin käyttöön asetettujen sotilas- ja siviilihenkilöiden asemasta (EU SOFA) (SopS 24/2006);
- 6) Euroopan unionin jäsenvaltioiden välinen sopimus jäsenvaltion toiselle jäsenvaltiolle esittämistä korvausvaatimuksista, jotka koskevat sellaiselle omaisuudelle, jonka jäsenvaltio omistaa, jota se käyttää tai jolla se toimii, Euroopan unionin kriisinhallintaoperaation yhteydessä aiheutunutta vahinkoa tai tällaisen operaation yhteydessä sattunutta jäsenvaltion sotilas- ja siviilihenkilöiden loukkaantumista tai kuolemaa (SopS 25/2006).

34 a §

Liittokunnan esikunnan oikeudellinen edustaminen

Puolustusvoimat valvoo strategisen johtoesikunnan pyynnöstä Pohjois-Atlantin liiton etua liittokunnan esikuntia koskevista asioista.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa liittokunnan esikunnan oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia myös Puolustusvoimiin työ- tai virkasuhteessa oleva, oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Pohjois-Atlantin liiton edun valvomisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

maa-asetusta ja eräistä tutkista annetun lain 3 ja 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maa-aseamista ja eräistä tutkista annetun lain (96/2023) 3 §:n 1 ja 2 momentti ja 13 §:n 1 momentti seuraavasti:

3 §

Viranomaisen maa-asema- ja tutkatoiminta

Tämän lain 4, 7, 8, 10, 17 ja 18 §:ää ei sovelleta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:n 1 momentin 1–7 kohdissa tarkoitettun viranomaisen harjoittamaan maa-asema- tai tutkatoimintaan eikä Euroopan unionin toimielimen tai viraston, Suomessa olevien Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltioiden joukkojen, puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettujen USA:n joukkojen tai Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien Suomen alueella harjoittamaan maa-asema- tai tutkatoimintaan, ellei kyseessä ole niiden harjoittama kaupallinen maa-asema- tai tutkatoiminta. Tämän lain 5 §:ää ei sovelleta edellä tarkoitettujen viranomaisten, Suomessa olevien Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltioiden joukkojen, puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettujen USA:n joukkojen eikä edellä mainittujen kansainvälisten sotilasesikuntien joukkojen harjoittamaan maa-asema- tai tutkatoimintaan. Lain 13 §:ää ei sovelleta Puolustusvoimiin, Suomessa oleviin Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltioiden joukkoihin, puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettuihin USA:n joukkoihin eikä edellä mainittuihin kansainvälisiin sotilasesikuntiin.

Maa-asema- tai tutkatoimintaa harjoittavan viranomaisen tulee ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle harjoittamastaan maa-asema- tai tutkatoiminnasta sekä mahdollisista muutoksista siinä. Maa-asema- tai tutkatoimintaa harjoittavan viranomaisen tulee myös ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle, jos toiminta siirretään toiselle viranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus ei koske Puolustusvoimien, Suomessa olevien Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltioiden joukkojen, puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettujen USA:n joukkojen tai edellä mainittujen kansainvälisten sotilasesikuntien maa-asema- ja tutkatoimintaa.

13 §

Tarkastusoikeus

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus suorittaa 9 §:n mukaisessa valvonnassa tarpeellisia toiminnanharjoittajaan ja maa-asema- ja tutkatoimintaan kohdistuvia tarkastuksia. Liikenne- ja viestintävirasto voi teettää tarkastuksen toisella viranomaisella tai, lukuun ottamatta Puolustusvoimien, Suomeen sijoitettujen Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltioiden joukkojen, puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettujen USA:n joukkojen tai kansainvälisten sotilasesikuntien lukuun toteutettua maa-asema- tai tutkatoimintaa, riippumattomalla asiantuntijalla. Asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tämän pykälän mukaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain (211/2006) 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 576/2015, seuraavasti:

4 §

Osallistumista koskevat sopimukset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan kansainvälisten veloitteiden voimaansaattamiseksi säätää seuraavien sopimusten määräysten soveltamisesta sotilaalliseen kriisinhallintatehtävään tai siihen liittyvään koulutus- tai harjoitustoimintaan:

- 1) Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehdyn sopimuksen (SopS 23 ja 24/2024),
- 2) Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien asemasta tehdyn sopimuksen (SopS 25 ja 26/2024),
- 3) Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä operaatioportaan johtoesikunnan ja transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdyn sopimuksen (SopS /),
- 4) Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehdyn sopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen (SopS 65/1997)
- 5) Euroopan unionin sotilasesikunnan ja unionin käyttöön mahdollisesti asetettujen esikuntien ja joukkojen sotilas- ja siviilihenkilöiden asemasta tehdyn sopimuksen (SopS 24/2006) ja korvausvaatimuksista luopumisesta Euroopan unionin kriisinhallintaoperaatioiden yhteydessä tehdyn sopimuksen (SopS 25/2006).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Petteri Orpo

Puolustusministeri Antti Häkkinen

**SOPIMUS SUOMEN TASAVALLAN
HALLITUKSEN SEKÄ NATON
OPERAATIOJOHTOPORTAAN
JOHTOESIKUNNAN JA NATON
TRANSFORMAATIOJOHTOPORTAAN
JOHTOESIKUNNAN VÄLILLÄ
PARIISIN PÖYTÄKIRJAN
TÄYDENTÄMISESTÄ**

**AGREEMENT BETWEEN THE
GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF
FINLAND AND THE SUPREME
HEADQUARTERS ALLIED POWERS
EUROPE AND HEADQUARTERS
SUPREME ALLIED COMMANDER
TRANSFORMATION TO SUPPLEMENT
THE PARIS PROTOCOL**

JOHDANTO-OSA

PREAMBLE

Ottaen huomioon Washington D.C:ssä 4 päivänä huhtikuuta 1949 allekirjoitetun Pohjois-Atlantin sopimuksen,

In view of the North Atlantic Treaty signed in Washington D. C. on 4 April 1949;
In view of the Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty regarding the Status of their Forces signed in London on 19 June 1951 (hereinafter referred to as the "Agreement");

ottaen huomioon Lontoossa 19 päivänä kesäkuuta 1951 allekirjoitetun sopimuksen Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta (jäljempänä "sopimus"),

In view of the Protocol on the Status of International Military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty, signed in Paris on 28 August 1952 (hereinafter referred to as the "Protocol");

ottaen huomioon Pariisissa 28 päivänä elokuuta 1952 allekirjoitetun pöytäkirjan Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien asemasta (jäljempänä "pöytäkirja"),

In view of the Agreement among the States Parties to the North Atlantic Treaty and the other States Participating in the Partnership for Peace regarding the Status of their Forces, signed in Brussels on 19 June 1995, and any Protocols thereto with effect in the territory of Finland (hereinafter referred to as the "PfP SOFA");

ottaen huomioon Brysselissä 19 päivänä kesäkuuta 1995 allekirjoitetun sopimuksen Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta sekä sen lisäpöytäkirjat, jotka ovat voimassa Suomen alueella (jäljempänä "PfP SOFA"),

In acknowledgement of the authority of the North Atlantic Council to activate and deactivate NATO Military Bodies with international status;

tunnustaen Pohjois-Atlantin neuvoston toimivallan aktivoida ja deaktivoida Naton sotilaselimet, joilla on kansainvälinen asema,

Acknowledging that the decision to establish an international military Headquarters or organisation as envisaged in the Protocol on Finnish territory remains subject to approval by Finland and the terms of establishment and support will be addressed in subsequent arrangements;

tietoisina siitä, että päätös perustaa pöytäkirjassa tarkoitettu kansainvälinen sotilasesikunta tai -organisaatio Suomen alueelle edellyttää Suomen hyväksyntää ja että perustamisen ja tuen ehtoista määrätään myöhemmillä järjestelyillä,

tahtoen tehdä täydentävät sopimukset ja järjestelyt pöytäkirjan mukaista asemaa nauttivan Naton sotilaselinten perustamisesta Suomen alueelle ja toiminnasta siellä ja niissä palvelevan tai niiden palveluksessa olevan henkilöstön olosuhteista,

ottaen huomioon, että Nato voi tehdä muita sopimuksia sellaisten valtioiden kanssa, jotka ovat Naton kumppanuus- ja yhteistyöohjelmien jäseniä, helpottaakseen näiden valtioiden kansalaisten mahdollisuutta osallistua Naton johtamiin joukkoihin niiden erottamattomana osana tai toimia Naton kansainvälisissä sotilasesikunnissa,

tietoisina siitä, että Pohjois-Atlantin neuvosto voi päättää tehdä Yhdistyneiden kansakuntien, Euroopan unionin, muiden kansainvälisten järjestöjen, kansalaisjärjestöjen ja kansainvälisten tuomioistuinten kanssa sopimuksia, joiden mukaan nämä organisaatiot voivat osallistua sellaisiin Naton ohjelmiin, tehtäviin ja toimintoihin, joilla on pöytäkirjaan ja tähän sopimukseen perustuva asema, tai muutoin tukea niitä,

ja yhteisymmärryksessä siitä, että tämän sopimuksen täytäntöön panemiseksi ja tuen tarpeiden täyttämiseksi saatetaan tarvita erilisiä täytäntöönpanojärjestelyjä,

Suomi sekä Naton operaatiojohtoportaan johtoesikunta ja Naton transformaatiojohtoportaan johtoesikunta, jäljempänä "osapuolet", ovat pöytäkirjan 16 artiklan 2 kappaaleen mukaisesti tehneet seuraavan sopimuksen:

1 ARTIKLA

MÄÄRITELMÄT

Tässä sopimuksessa (jäljempänä "täydentävä sopimus") termeillä on seuraavat merkitykset:

1. "SHAPE" tarkoittaa Naton operaatiojohtoportaan johtoesikuntaa.

Desiring to conclude supplementary agreements and arrangements for the establishment, operation of, and conditions for personnel attached to or in the employ of NATO Military Bodies enjoying status under the Protocol within the territory of Finland;

Considering that other agreements may be reached by NATO with States which are members of NATO Partnership and Cooperation Programmes to facilitate the ability of the nationals of these States to operate or function as an integral part of NATO-led Forces or within a NATO International Military Headquarters;

Recognising that the North Atlantic Council may come to a decision to conclude agreements with the United Nations, the European Union, and other international or non-governmental organisations, and international tribunals that such organisations may participate in or otherwise support NATO facilities, functions, and activities, which enjoy status under the Protocol and this agreement;

And understanding that further implementing arrangements may be required in execution of this agreement and to accommodate support requirements;

Finland, and the Supreme Headquarters Allied Powers Europe and Headquarters, Supreme Allied Commander Transformation, in the following referred to as "the Parties", have, pursuant to paragraph 2 of Article 16 of the Protocol, reached the following agreement:

ARTICLE 1

DEFINITIONS

In this agreement (hereinafter referred to as the "Supplementary Agreement"), the term:

1. "SHAPE" means Supreme Headquarters Allied Powers Europe.

2. "SACEUR" tarkoittaa Naton Euroopanjoukkojen komentajaa.
3. "HQ SACT" tarkoittaa Naton transformatiojohtoportaan johtoesikuntaa.
4. "SACT" tarkoittaa Naton transformaatiojohtoportaan komentajaa.
5. "Strateginen johtoesikunta" tarkoittaa SHAPEa tai HQ SACTia tapauksen mukaan ja pöytäkirjan 1 artiklan b kohdan määritelmän mukaisesti sekä mahdollisia tulevia strategisia johtoesikuntia tai seuraajaorganisaatioita.
6. "Liittokunnan esikunta" sisältää tätä täydentävää sopimusta sovellettaessa ja pöytäkirjan 1 artiklan c kohdassa määrätyn lisäksi Naton sotilaselimet, joille annetaan pöytäkirjan mukainen asema pöytäkirjan 14 artiklan mukaisesti Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksellä ja siten kuin on ennakoitu 19 päivänä toukokuuta 1969 tehdyssä Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksessä menettelyistä Naton sotilaselinten aktivoimiseksi ja uudelleen organisoimiseksi rauhan aikana sekä säännöistä kansainvälisen aseman ja kansainvälisen rahoituksen myöntämisestä niille (C-M(69)22).
7. "Naton kumppanuus- ja yhteistyöohjelmat" tarkoittaa kaikkia Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksymiä Naton kumppanuus- ja yhteistyöhankkeita riippumatta siitä, perustuvatko ne maantieteelliseen vai toiminnalliseen suhteeseen.
8. "Kansainväliset järjestöt, kansalaisjärjestöt ja kansainväliset tuomioistuimet" tarkoittaa niitä organisaatioita, jotka osallistuvat Naton toimintaan Suomen alueella sijaitsevan tai muutoin siellä tai sieltä käsin toimivan liittokunnan esikunnan tuella tai tukena, kun Pohjois-Atlantin neuvosto on hyväksynyt osallistumisen ja kyseinen liittokunnan esikunta on asianmukaisesti ilmoittanut siitä Suomelle.
9. "Liittokunnan esikunnan päällikkö" tarkoittaa sotilas- tai siviilihenkilöstöön kuulu-
2. "SACEUR" means Supreme Allied Commander Europe.
3. "HQ SACT" means Headquarters, Supreme Allied Commander Transformation.
4. "SACT" means Supreme Allied Commander Transformation.
5. "Supreme Headquarters" means SHAPE or HQ SACT, as appropriate and as defined by the Protocol, Article 1, paragraph b, as well as any future Supreme Headquarters or successor organisations.
6. "Allied Headquarters" shall for the purpose of this Supplementary Agreement and in addition to the Protocol, Article 1, paragraph c, include any NATO Military Body which, pursuant to a decision by the North Atlantic Council and as anticipated in decision adopted by the North Atlantic Council on 19 May 1969 on Procedures for the activation and reorganisation in peacetime of NATO Military Bodies and rules for granting them international status and international financing (C-M(69)22), is granted status under the Protocol in accordance with the Protocol, Article 14.
7. "NATO Partnership and Cooperation Programmes" means all NATO partnership and cooperation initiatives, whether based on a geographical or functional relationship, approved by the North Atlantic Council.
8. "International, and Non-Governmental Organisations, and International Tribunals" mean those organisations that participate in NATO activities under the auspices of or in support of an Allied Headquarters located on or otherwise operating in or from Finland's territory, when approved by the North Atlantic Council and duly so reported by the concerned Allied Headquarters to Finland.
9. "Head of an Allied Headquarters" means the senior responsible officer, military or civilian, who at any given time is appointed or designated to represent an Allied Headquarters.

vaa ylempää vastuuvirkamiestä, joka on kulloinkin nimitetty tai määrätty edustamaan liittokunnan esikuntaa.

10. "Lähettiläjävaltio" tarkoittaa Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolta, mukaan lukien Suomea, sekä PfP SOFAn osapuolta, joka määrää palvelukseen pöytäkirjan 3 artiklassa ja PfP SOFAn toisen lisäpöytäkirjan I artiklan 1 kappaleen b kohdassa määriteltyjä jäseniä.

11. "NCS" tarkoittaa Naton komentorakennetta.

12. "Jäsenet" tarkoittaa Suomessa toimivassa liittokunnan esikunnassa palvelevaa henkilöstöä, jonka lähettiläjävaltio on sinne määrännyt tai joka palvelee liittokunnan NCS-esikunnassa, mukaan lukien lisäelementteihin määrätty henkilöstö, joka kuuluu johonkin seuraavista ryhmistä:

a. lähettiläjävaltion maa-, meri- tai ilmavoimiin kuuluva sotilashenkilöstö sekä johonkin Naton kumppanuus- ja yhteistyöohjelmaan osallistuvan valtion vastaava henkilöstö, jos asia on koordinoitu Suomen kanssa;

b. siviilihenkilöstö, jolla tarkoitetaan henkilöstöä, johon kuuluu jotkut seuraavista:

(i) määritelmän mukaiset henkilöt, jotka ovat lähettiläjävaltion kansalaisia ja sen palveluksessa, sekä johonkin Naton kumppanuus- ja yhteistyöohjelmaan osallistuvan valtion vastaava henkilöstö, jos asia on koordinoitu Suomen kanssa;

(ii) liittokunnan esikunnan palveluksessa olevat Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolen kansalaiset, jotka kuuluvat Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksen mukaisesti Naton siviilihenkilöstöä koskevissa määräyksissä määriteltyihin siviilihenkilöstöluokkiin;

c. henkilöt, jotka kansainvälinen järjestö, kansalaisjärjestö tai kansainvälinen tuomioistuin on Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksen perusteella määrännyt palvelemaan liit-

10. "Sending State" shall mean any State party to the North Atlantic Treaty, including Finland, as well as States party to the PfP SOFA, attaching Members as defined in the Protocol, Article 3, and the PfP Further Additional Protocol, Article I (1) (b).

11. "NCS" means NATO Command Structure.

12. "Members" means the personnel attached to an Allied Headquarters located in Finland by a Sending State or in the employ of an NCS Allied Headquarters, including the personnel assigned within Additional Elements, and belonging to one of the following categories:

a. the military personnel who belong to the land, sea or air armed service of their Sending State, and where so coordinated with Finland, such personnel from States participating in one of the NATO Partnership and Cooperation Programmes;

b. the civilian component, defined as the personnel, who are either:

(i) nationals of and employed by a Sending State as defined, and where so coordinated with Finland, such personnel from States participating in one of the NATO Partnership and Cooperation Programmes;

(ii) nationals of a Party to the North Atlantic Treaty employed by an Allied Headquarters and belonging to the categories of civilian personnel decided by the North Atlantic Council and defined in the NATO Civilian Personnel Regulations;

c. personnel who are assigned by International Organisations, Non-Governmental Organisations or International Tribunals to an Allied Headquarters, when so directed by a decision of the North Atlantic Council and unless they already enjoy status under separate agreements to which Finland is a party.

13. "Dependent" means, in addition to persons defined in the Protocol, Article 3, paragraph 1 (c), a person who for legal, financial

tokunnan esikunnassa, jollei heillä ennestään ole sellaisiin erillisiin sopimuksiin perustuvaa asemaa, joissa Suomi on osapuolena;

13. "Huollettava" tarkoittaa pöytäkirjan 3 artiklan 1 kappaleen c kohdassa määriteltyjen henkilöiden lisäksi henkilöä, joka on oikeudellisista, taloudellisista tai terveydellisistä syistä riippuvainen liittokunnan esikunnan jäsenestä, saa elatuksensa tältä jäseneltä, asuu hänen kanssaan ja oleskelee Suomen alueella lähettäjävaltion vahvistuksen perusteella tai Naton siviilihenkilöstön (Naton siviilihenkilöstöä koskevissa määräyksissä määritellyn mukaisesti) ollessa kyseessä liittokunnan esikunnan vahvistuksen perusteella.

14. "Oikeutetut jäsenet" tarkoittaa liittokunnan esikunnan edellä 12 alakohdassa määriteltyjä jäseniä, lukuun ottamatta sellaisia jäseniä, jotka Suomi on määrännyt palvelemaan liittokunnan esikunnassa tai jotka ovat esikunnan palveluksessa ja ovat Suomen kansalaisia tai oleskelevat pysyväisluonteisesti Suomessa.

15. "Turvallisuushenkilöstö" tarkoittaa sopimuksen VII artiklan 10 kappaleessa tarkoitettua sotilaspoliisin jäseniä sekä riittävän koulutuksen saaneita jäseniä, jotka liittokunnan esikunnan päällikkö tai määrätty edustaja on määrännyt takaamaan järjestyksen, kurin ja turvallisuuden ylläpitämisen liittokunnan esikunnan tiloissa ja alueilla. Turvallisuushenkilöstöön kuuluva henkilöstö määrittellään liittokunnan esikunnan sisäisessä turvallisuussuunnitelmassa Naton toimintaperiaatteiden mukaisesti.

16. "Paikalta palkattu henkilöstö" tarkoittaa siviilihenkilöstöä, jonka asema määräytyy paikallisesti sopimuksen IX artiklan 4 kappaleessa määritellyllä tavalla.

17. "Sopimustoimittajat" tarkoittaa sellaisia oikeushenkilöitä, jotka ovat yritystoiminnan harjoittamiseen laillisesti oikeutettuja yrityksiä tai luonnollisia henkilöitä ja joiden kanssa liittokunnan esikunta on tehnyt hankintasopimuksen, joita ei ole perustettu eikä

or health reasons is dependent upon a Member of an Allied Headquarters, is supported by him or her, who resides with such Member and who is present in the territory of Finland with the confirmation of the Sending State or, in case of NATO Civilians (as defined in NATO Civilian Personnel Regulations), with the confirmation of Allied Headquarters.

14. "Entitled Members" means Members of an Allied Headquarters, in accordance with the definition in paragraph 12 above, except for such Members attached by Finland or employed by an Allied Headquarters and holding Finnish citizenship or being ordinarily resident in Finland.

15. "Security Staff" means Members of the military police, as foreseen in the Agreement, Article VII, paragraph 10, and Members with adequate training who are assigned by the Head of an Allied Headquarters or the designated representative to ensure the maintenance of order, discipline and security on premises occupied by the Allied Headquarters. Personnel belonging to the Security Staff shall be defined in an Allied Headquarters' Internal Security Plan in conformity with NATO policy.

16. "Local Wage Rate Personnel" means civilian personnel, who hold local status, as defined in the Agreement, Article IX, paragraph 4.

17. "Contractors" means legal entities, understood as a business or an individual legally authorised to conduct business, contracted by an Allied Headquarters and that are not incorporated, registered, nor ordinarily domiciled in the territory of Finland under Finnish law and not resident in Finland at the time of the conclusion of the contract, providing services on technical expertise or otherwise performing specialist and consultative functions exclusively in Finland to execute a contract with or in support of an Allied Headquarters. This includes sub-contractors.

rekisteröity Suomen alueelle Suomen lainsäädännön mukaisesti ja joilla ei ole siellä Suomen lainsäädännön mukaista pysyvää kotipaikkaa ja jotka eivät asu Suomessa hankintasopimuksen tekemisen ajankohtana ja jotka tarjoavat teknisiä asiantuntijapalveluja tai muutoin suorittavat asiantuntija- ja neuvontatehtäviä yksinomaan Suomessa tarkoituksena toteuttaa liittokunnan esikunnan kanssa tehtyä tai sen tukemiseksi tehtyä hankintasopimusta. Tähän sisältyvät myös alihankkijat.

18. "Sopimustoimittajien työntekijät" tarkoittaa henkilöitä, jotka eivät ole Suomen kansalaisia eivätkä oleskele pysyväisluonteisesti Suomessa ja jotka suorittavat Suomessa palveluja yksinomaan tarkoituksena toteuttaa Suomessa toimivan liittokunnan esikunnan kanssa tehtyä tai sen tukemiseksi tehtyä hankintasopimusta tämän täydentävän sopimuksen mukaisen toiminnan yhteydessä.

19. "Sopimustoimittajan työntekijän huollettava" tarkoittaa puolisoa tai lasta, joka on elatuksen saamiseksi riippuvainen sopimustoimittajan työntekijästä, tai henkilöä, joka on oikeudellisista, taloudellisista tai terveydellisistä syistä riippuvainen sopimustoimittajan työntekijästä, saa elatuksensa tältä työntekijältä, asuu hänen kanssaan ja oleskelee Suomen alueella. Jos kyse on sellaisesta sopimustoimittajan työntekijän huollettavasta, joka ei ole työntekijästä elatuksen saamiseksi riippuvainen puoliso tai lapsi, huollettavan perhesuhde vahvistetaan siitä valtiosta, jonka kansalainen sopimustoimittajan työntekijä on, ja perhesuhde ilmoitetaan liittokunnan esikunnan välityksellä Suomen toimivaltaisille viranomaisille tunnustettavaksi ja hyväksyttäväksi.

20. "Kanttiinit" tarkoittaa tässä täydentävässä sopimuksessa verottomien ja tullittomien tavaroiden ja palvelujen tarjoamisen ja jälleenmyynnin helpottamiseksi toimivia myymälöitä tai liikkeitä, lukuun ottamatta lääkevalmisteiden ja farmaseuttisten tuotteiden myyntiä.

18. "Contractors' Employees" means persons, who are not Finnish nationals or persons ordinarily resident in Finland, providing services in Finland for the sole purpose of executing a contract with or in support of an Allied Headquarters in Finland in connection with activities under this Supplementary Agreement.

19. "Dependent of a Contractor Employee" means the spouse or a child depending on the Contractor Employee for support or a person who for legal, financial or health reasons is dependent upon the Contractor Employee, is supported by them, who resides with such employee and who is present in the territory of Finland. The family status of a Dependent of a Contractor Employee other than the spouse or a child depending on them for support shall be affirmed through the State of which the Contractor Employee is a national and be presented through an Allied Headquarters to the appropriate authorities of Finland for their recognition and approval.

20. "Canteens" shall for the purposes of this Supplementary Agreement mean shops or exchanges, facilitating the provision of and reselling of tax- and duty-free goods and services, but excluding the sale of medical and pharmaceutical products.

21. "Cafeterias" shall, for the purposes of this Supplementary Agreement, mean dining facilities.

22. "Messes" shall for the purposes of this Supplementary Agreement mean facilities serving light meals, beverages, and promoting staff socialization.

23. "Additional Elements" shall for the purposes of this Supplementary Agreement mean subordinate entities, and NATO and non-NATO national or international detachments, including Finnish Additional Elements and support units attached by Finland to an Allied Headquarters, temporary headquarters or support units and military national representatives and liaison offices, NATO agencies together with liaison teams

21. "Kahvilat" tarkoittaa tässä täydentävässä sopimuksessa ruokailupaikkoja.

22. "Ruokalat" tarkoittaa tässä täydentävässä sopimuksessa välipalaa ja juomia tarjoilevia sekä henkilöstön seurustelua edistäviä palvelupaikkoja.

23. "Lisäelementit" tarkoittaa tässä täydentävässä sopimuksessa alempia yksiköitä sekä Naton ja muiden kuin Naton kansallisia tai kansainvälisiä erillisosastoja, mukaan lukien suomalaiset lisäelementit ja tukiyksiköt, jotka Suomi on määrännyt palvelemaan liittokunnan esikunnassa, tilapäiset esikunnat tai tukiyksiköt ja kansalliset sotilasedustajat ja yhteystoimistot, sekä Naton virastoja liittokunnan esikunnan tueksi määrättyine yhteysryhmineen ja virkamiehineen.

24. "Kansallinen tukiyksikkö" tarkoittaa kansallista organisaatioyksikköä, joka toimii Suomessa liittokunnan esikunnan tukena Suomen suostumuksella, antaa tukea kyseiseen esikuntaan palvelemaan määrätuille jäsenilleen ja toimii lähettäjävaltion kansallisen toimivallan alaisena.

and officers attached in support of an Allied Headquarters.

24. "National Support Unit" means any national organisational unit operating in Finland in support of an Allied Headquarters with the approval of Finland, and providing support to its Members attached to that Headquarters and remaining under national authority of its Sending State.

2 ARTIKLA

YLEISET MÄÄRÄYKSET

1. Tätä täydentävää sopimusta sovelletaan sen johdanto-osassa ja 1 artiklassa määrittelyihin strategisiin johtoesikuntiin ja liittokunnan esikuntiin.

2. Osapuolet helpottavat sopimuksen, pöytäkirjan, PfP SOFAn ja tämän täydentävän sopimuksen täytäntöönpanoa ja pyrkivät toimimaan mahdollisimman tehokkaasti yhteistyössä liittokunnan esikunnan kanssa pannakseen ne tehokkaasti täytäntöön.

3. Tämän täydentävän sopimuksen tarkoituksena on helpottaa liittokunnan esikuntien toimintaa ja säilyttää tällaisten esikuntien ja niiden jäsenten lahjomattomuus ja riippumattomuus. Suomi myöntää jäsenille ja heidän huollettavilleen oikeuksia Naton edun vuoksi ja liittokunnan esikunnan tukemiseksi eikä heidän henkilökohtaiseksi

ARTICLE 2

GENERAL PROVISIONS

1. This Supplementary Agreement shall be applicable to any Supreme Headquarters and Allied Headquarters, as defined in the preamble and in Article 1 of this Supplementary Agreement.

2. The Parties shall facilitate the execution of the Agreement, the Protocol, the PfP SOFA, and this Supplementary Agreement and shall endeavour to cooperate with an Allied Headquarters in the most efficient manner to effectively implement them.

3. The purpose of this Supplementary Agreement is to facilitate the operation of Allied Headquarters and to preserve the integrity and independence of such Headquarters and their Members. Entitlements afforded to Members and their Dependents are granted by Finland in the interests of NATO

edukseen. Näiden oikeuksien haltijoina ovat strategiset johtoesikunnat ja liittokunnan esikunnat.

4. Tämä täydentävä sopimus on tarkoitettu noudattamaan Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksiä sekä Naton määräyksiä ja toimintaperiaatteita. Tämän mukaisesti katsotaan, että virallinen toiminta käsittää sekä kyseisen liittokunnan esikunnan tavoitteita ja tehtäviä toteuttavan toiminnan että liittokunnan esikunnalle myönnettyillä kohdentamattomilla varoilla rahoitettavan toiminnan.

5. Suomelle, mukaan lukien sen paikalliset viranomaiset, ei saa kertyä tuloja liittokunnan esikunnan toiminnasta tai omaisuudesta.

6. Liittokunnan esikunnan sallitaan käyttää omaa lippuaan ja pitää sitä näkyvillä Naton, Naton jäsen- ja kumppanivaltioiden sekä Naton kumppanuus- ja yhteistyöohjelmiin osallistuvien valtioiden lippujen ja muiden organisaatioiden lippujen rinnalla voimassa olevien kyseistä esikuntaa koskevien määräysten mukaisesti. Liittokunnan esikunta voi myös suunnitella oman vaakunansa ja virallisen leimansa, edellyttäen ainoastaan, että tällöin noudatetaan Naton määräyksiä. Nämä liittokunnan esikunnan tunnukset suojataan asianmukaisesti Suomen lainsäädännöllä, Suomen toimivaltaiset viranomaiset tunnustavat virallisen leiman liittokunnan esikunnan pyynnöstä, ja se annetaan tiedoksi asianomaisille valtion ministeriöille ja virastoille.

7. Tämän täydentävän sopimuksen 1 artiklan 23 alakohdassa määritellyillä lisäelementeillä, niiden jäsenillä ja heidän huollettavillaan on sama asema, joka liittokunnan esikunnalle, sen jäsenille ja heidän huollettavilleen annetaan tämän täydentävän sopimuksen 5, 6, 9, 11 ja 13–36 artiklassa. Lähettäjävaltio voi Suomen kanssa tehtävien järjestelyjen mukaisesti ja liittokunnan esikunnan asemaan vaikuttamatta määrätä, ettei sen lisäelementeillä ole tämän täydentävän sopimuksen mukaista asemaa vaan asema, joka perustuu sopimukseen Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden

and in support of an Allied Headquarters and not for their personal benefit. The Supreme Headquarters and Allied Headquarters remain the custodians of these entitlements.

4. This Supplementary Agreement is intended to be compliant with decisions passed by the North Atlantic Council, as well as NATO regulations and policies. In accordance herewith, it is understood that the official activities comprise both those conducted in execution of the mission and tasks of that Allied Headquarters, and those activities conducted under the provisions of non-appropriated funds of the Allied Headquarters.

5. Finland, to include any local authorities thereof, shall not derive revenue from the activities or property of an Allied Headquarters.

6. An Allied Headquarters shall be permitted to have its own flag and to display this flag along with the flags of NATO, NATO and Partner Nations, Nations participating in NATO Partnership and Cooperation Programmes, as well as the flag of any other organisation, in accordance with regulations in force for that Headquarters. An Allied Headquarters may equally, and subject only to NATO regulations, design its own crest and official seal. Such insignias of the Allied Headquarters shall be duly protected under Finnish laws, and the official stamp shall, on request of an Allied Headquarters, be recognised through the appropriate Finnish authorities and be communicated to the relevant governmental departments and agencies.

7. Additional Elements, as defined in this Supplementary Agreement, Article 1, paragraph 23, and their Members as well as their Dependents shall enjoy the same status as granted to an Allied Headquarters and its Members and their Dependents in this Supplementary Agreement, Articles 5, 6, 9, 11, and Article 13 through Article 36. A sending State may, subject to arrangements with Fin-

joukkojen asemasta ja/tai muihin Suomen kanssa tehtyihin sopimuksiin.

8. Naton virastojen asema perustuu Ottawassa allekirjoitettuun sopimukseen Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta. Jos kuitenkin Naton viraston peruskirjassa määrätään, että kyseisen viraston henkilöstöllä on pöytäkirjan mukainen asema, tätä täydentävää sopimusta sovelletaan sen 1 artiklan 6 alakohdasta riippumatta viraston henkilöstöön, kun se on määrätty liittokunnan esikuntaan tukemaan sen tavoitteita, ja Suomelle ilmoitetaan tästä asianmukaisesti.

9. Jollei liittokunnan esikunnalle ole myönnetty kansainvälistä rahoitusta päätöksen C-M(69)22 mukaisesti, tämän täydentävän sopimuksen 3 artiklassa ja 4 artiklan 1, 2 ja 5 kohdassa sovitut menettelyt sekä 15 artiklan 1 kohdassa ja 19 artiklan 5 kohdassa määrättyä takuuta ei sovelleta sellaiseen liittokunnan esikuntaan, joka on perustettu Naton ja/tai kumppanivaltioiden välisillä kahden- tai monenvälisillä järjestelyillä. Tällaisen liittokunnan esikunnan rahoitukseen, hallintoon ja sijaintiin voidaan soveltaa näihin järjestelyihin osallistuvien valtioiden välisiä erillisiä järjestelyjä. Lisäksi tämän täydentävän sopimuksen 8 artiklan 1, 2 ja 4 kohtaa sekä 12 artiklan 1 ja 3 kohtaa sovelletaan ainoastaan sellaiseen liittokunnan esikuntaan, jolle on määrätty Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksymä rauhanajan kokoonpano.

3 ARTIKLA

*NATON KOMENTORAKENTEeseen
KUULUVAN LIITOKUNNAN
ESIKUNNAN SJOITUSPAIKKA JA*

land and without prejudice to the status enjoyed by the Allied Headquarters, direct that its additional element(s), shall not enjoy status under this Supplementary Agreement but rather under the Agreement and/or any other agreements concluded with Finland.

8. The status held by NATO Agencies derives from the Agreement on the status of the North Atlantic Treaty Organization, National Representatives and International Staff signed in Ottawa. However, should the Charter of a NATO agency decide that the personnel of that agency enjoy status under the Protocol, this Supplementary Agreement shall, irrespective of its paragraph 6 of Article 1, extend to such personnel assigned to an Allied Headquarters in order to support its mission, and Finland will be duly informed in this regard.

9. Unless such Allied Headquarters have been afforded international financing in accordance with C-M(69)22, the procedures agreed in Article 3, Article 4, paragraph 1, paragraph 2 and paragraph 5, and the guarantee provided in this Supplementary Agreement, Article 15, paragraph 1, and Article 19, paragraph 5, shall not extend to such Allied Headquarters which are established through bi- or multilateral arrangements amongst NATO and/or Partner Nations; the funding, administration and location of such Allied Headquarters may be subject to separate arrangements concluded by the Nations participating in such arrangements. Additionally, Article 8 paragraph 1, paragraph 2 and paragraph 4 as well as Article 12, paragraph 1 and paragraph 3 of this Supplementary Agreement shall only apply to such Allied Headquarters assigned with a Peacetime Establishment authorised by the North Atlantic Council.

ARTICLE 3

*LOCATION AND CHANGE OF
PERMANENT LOCATION OF A NATO
COMMAND STRUCTURE ALLIED
HEADQUARTERS*

PYSYVÄN SIIJOITUSPAIKAN MUUTTAMINEN

1. Liittokunnan NCS-esikunnan pysyvä sijoituspaikka Suomen alueella rauhan aikana määrätään asianomaisen strategisen johtoesikunnan ja Suomen välisillä järjestelyillä. Tällaisen liittokunnan esikunnan pysyvän rauhanajan sijoituspaikan muuttaminen edellyttää Suomen ja Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksyntää.

2. Minkään tässä artiklassa ei tulkita estävän Naton toimivaltaista viranomaista päättämästä liittokunnan esikunnan sijoituspaikan muuttamisesta aiheutuvien kulujen rahoituksesta tai edellyttävän, että se päättää tästä.

4 ARTIKLA

LIITTOKUNNAN ESIKUNNAN TILOJEN JA ALUEIDEN KÄYTTÖ

1. Suomi ryhtyy sopimuksen IX artiklan 3 kappaleen ja pöytäkirjan 4 ja 8 artiklan mukaisesti strategisen johtoesikunnan pyynnöstä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin antaakseen liittokunnan NCS-esikunnan käyttöön kaikki sen tarvitsemat maa-alueet, rakennukset ja kiinteät rakennelmat. Suomi luovuttaa nämä tilat ja alueet liittokunnan esikunnan käyttöön vastikkeetta, perimättä maksuja tai veroja ja vaatimatta lupia, jäljempänä 16–19 artiklassa tarkoitetulla tavalla. Tarkemmista yksityiskohdista sovietaan kyseistä liittokunnan esikuntaa koskevalla erillisellä toimeenpanoasiakirjalla.

2. Edellä sanotun estämättä liittokunnan NCS-esikunnalla on oikeus tehdä itsenäisesti hankintasopimuksia maa-alueista, rakennuksista, rakennelmista ja palveluista, edellyttäen, että Suomi hyväksyy kunkin kohteen. Tällöin liittokunnan esikuntaan on sovellettava ehtoja, jotka ovat vähintään yhtä edulliset kuin Suomen puolustusvoimiin sovellettavat ehdot. Suomi antaa liittokunnan esikunnan pyynnöstä tarvittavaa apua tämän oikeuden käyttämiseksi.

1. The permanent location of an NCS Allied Headquarters on Finnish territory in time of peace shall be established through arrangements between the respective Supreme Headquarters and Finland. Any change of such permanent location of an Allied Headquarters in Finland in time of peace shall remain subject to approval of Finland and of the North Atlantic Council.

2. Nothing in this Article shall be interpreted as preventing or requiring the appropriate authority within NATO to decide on funding of the costs of relocating an Allied Headquarters.

ARTICLE 4

USE OF PREMISES OF AN ALLIED HEADQUARTERS

1. Subsequent to the Agreement, Article IX, paragraph 3, and the Protocol, Articles 4 and 8, and acting on a request from a Supreme Headquarters, Finland shall take all measures to provide all such land, buildings and fixed installations necessary for the use of an NCS Allied Headquarters. Finland shall make such premises available to an Allied Headquarters without charge and free of fees, taxes or licences, as envisaged in Article 16 to 19 below. The details shall be set out in a separate arrangement specific to the particular Allied Headquarters.

2. Notwithstanding the above, an NCS Allied Headquarters shall have the right to contract independently for land, buildings, installations and services, subject only to approval by Finland of the site and on terms not less favourable than those enjoyed by Finnish Defence Forces. At the request of an Allied Headquarters, Finland shall provide such assistance as may be necessary for the exercise of this right.

3. With regard to the use of land, buildings, and installations, Finland shall designate a national authority to act as the executive agent responsible for holding authorisations

3. Suomi määrää kansallisen viranomaisen toimimaan Suomen maa-alueita, rakennuksia ja rakennelmia koskevien lakisääteisten lupien hallinnoinnista vastaavana edustajana. Liittokunnan esikunta avustaa lupien hankkimisessa toimittamalla pyynnöstä viipymättä kaikki asiaankuuluvat tiedot, asiakirjat ja tekniset selvitykset. Liittokunnan esikunnalta ei peritä maksuja näistä luvista.

4. Liittokunnan esikunta saa ilmoitettuaan asiasta Suomen toimivaltaisille viranomaisille myöntää lupia palvelutoimintojen, kuten parturi- ja kauneudenhoitopalvelujen, pesuloiden ja kuivapesuloiden sekä pankki- ja matkustuspalvelujen, perustamiseen esikunnan tiloihin (mukaan lukien maa-alueet, leirit, rakennukset ja kiinteät rakennelmat). Liittokunnan esikunta saa ilman erillistä lupaa itse pitää kanttiineja, kahviloita ja ruokaloita. Vaihtoehtoisesti liittokunnan esikunta voi tehdä kanttiinien, kahviloiden ja ruokaloiden pidosta hankintasopimuksen luvanhaltijan kanssa. Luvan saaneen kaupallisen toimijan tai hankintasopimuksen osapuolena olevan luvanhaltijan on noudatettava Suomessa voimassa olevaa lupasääntelyä.

5. Kun liittokunnan NCS-esikunta ei enää tarvitse omaisuutta (mukaan lukien esikunnan tilat ja alueet, kuten maa-alueet, leirit, rakennukset ja kiinteät rakennelmat), joka on hankittu kansainvälisellä rahoituksella tai jonka Suomi on luovuttanut sen käyttöön vastikkeetta (muutoin kuin nimellisellä maksulla), omaisuuteen sovelletaan pöytäkirjan 9 artiklassa määrättyjä menettelyjä. Liittokunnan NCS-esikunta ilmoittaa Suomen toimivaltaisille viranomaisille, kun kyseistä omaisuutta tai sen osia ei enää tarvita.

5 ARTIKLA

LIITTOKUNNAN ESIKUNNAN TILOJEN JA ALUEIDEN LOUKKAAMATTOMUUS

1. Liittokunnan esikunnan pysyvän sijoituspaikan tilat ja alueet ovat loukkaamattomat. Suomen viranomaisten pääsy näihin tiloihin ja näille alueille virallisia tehtäviään suorittamaan edellyttää liittokunnan esikunnan

required by Finnish law, in which case an Allied Headquarters shall assist in obtaining authorisations by expeditiously providing, on request, all appropriate information, documentation and technical studies. There shall be no charge to an Allied Headquarters for such authorisations.

4. Subject to notification to appropriate Finnish authorities, an Allied Headquarters shall be authorised to grant, within its premises (hereinafter to include land, camps, buildings, and fixed installations), concessions relating to the establishment of service functions such as, but not limited to, barber and beauty shops, laundry and dry cleaning, banking and travel facilities. Allied Headquarters may operate Canteens, Cafeterias and Messes directly, without being subject to licences or permits. Alternatively, an Allied Headquarters may contract concessionaires to operate Canteens, Cafeterias and Messes on its behalf. Commercial vendors granted concessions or contracted as concessionaires shall comply with regulations on licences and permits in force in Finland.

5. Assets acquired from international funds or assets (to include premises such as land, camps, buildings, and fixed installations) provided for the use of an Allied Headquarters by Finland without charge (other than nominal charge), when no longer required by the NCS Allied Headquarters, shall be subject to the procedures laid down in the Protocol, Article 9. An NCS Allied Headquarters shall inform the appropriate authorities of Finland, when such assets, or any parts thereof, are no longer needed.

ARTICLE 5

INVIOABILITY OF PREMISES OF AN ALLIED HEADQUARTERS

1. The premises of an Allied Headquarters' permanent location are inviolable. Any access to such premises by Finnish officials for the performance of their official functions shall require the approval of the Head

päällikön tai määrätyn edustajan hyväksyntää. Tässä artiklassa tarkoitettuja tilojen ja alueiden tarkastuksia saa tehdä ainoastaan liittokunnan esikunnan päällikön suostumuksella sekä noudattaen sovellettavia turvallisuus sopimuksia ja Naton turvallisuusmääräyksiä.

2. Tämän täydentävän sopimuksen määräyksiä sovelletaan myös pääsyyn sellaisiin liittokunnan esikunnan tiloihin ja sellaisille liittokunnan esikunnan alueille, jotka ovat alempien yksiköiden, Naton virastojen, muiden kansallisten yksiköiden kuin Suomen yksiköiden tai liittokunnan esikunnan tiloissa ja alueilla toimivien kansainvälisten järjestöjen, kansalaisjärjestöjen tai kansainvälisten tuomioistuinten hallussa.

3. Pyynnöstä ja liittokunnan esikunnan päällikön määräyksestä Suomen työsuojeluviranomaisille voidaan tarkastuksia varten sallia kohtuullisina aikoina pääsy liittokunnan esikunnan alueille, joilla tämän täydentävän sopimuksen 12 artiklan 2 kohdan mukaisesti palkatut henkilöt (paikalta palkattu henkilöstö) toimivat. Minkään tässä artiklassa ei tulkita oikeuttavan Suomen työsuojeluviranomaisia suorittamaan tehtäviä, jotka liittyvät kansainvälisiin tehtävämääräyksiin tai Naton siviilihenkilöstöä koskevissa määräyksissä määriteltujen siviilihenkilöstöluokkien palvelussuhteisiin tai sellaiseen henkilöstöön, joka muutoin osallistuu liittokunnan esikunnan toimintaan tämän täydentävän sopimuksen 34 artiklan mukaisesti. Liittokunnan esikunta avustaa näitä viranomaisia niiden tehtävien suorittamisessa.

4. Minkään tässä artiklassa ei tulkita vaikuttavan liittokunnan esikunnan arkistojen ja muiden virallisten asiakirjojen loukkaamattomuuteen tai pöytäkirjan 13 artiklassa määrättyyn todentamismenettelyyn.

6 ARTIKLA

LIITOKUNNAN ESIKUNNAN VAPAUDET

Pöytäkirjan 11 artiklan 2 kappaleessa määrättyä vapautusta takavarikoinnin ja muiden

of an Allied Headquarters or the designated representative. The inspections of premises stated in this Article shall be conducted only subject to the approval of the Head of an Allied Headquarters and in accordance with the applicable security agreements and NATO security regulations.

2. Access to Allied Headquarters' premises occupied by subordinate units, NATO agencies, national units other than Finnish units, or by International and Non-Governmental Organisations, and International Tribunals located on Allied Headquarters' premises, are also covered by the provisions of this Supplementary Agreement.

3. Upon request and as determined by the Head of an Allied Headquarters, Finnish labour inspection authorities may be given access to areas of an Allied Headquarters, for inspection purposes and at reasonable times, where persons employed in accordance with Article 12, paragraph 2 (Local Wage Rate personnel) of this Supplementary Agreement, perform their activities. Nothing in this Article shall be interpreted as constituting a right for Finnish labour inspections to perform functions with respect to international attachments or employment of civilian personnel categories as defined by the NATO Civilian Personnel Regulations, or with regard to personnel otherwise engaged by the Allied Headquarters for its activities in accordance with Article 34 of this Supplementary Agreement. The Allied Headquarters shall assist these authorities in the performance of their duties.

4. Nothing in this Article shall be interpreted to affect the inviolability of the archives and other official documents of an Allied Headquarters or the verification procedure provided by the Protocol, Article 13.

ARTICLE 6

IMMUNITY OF ALLIED HEADQUARTERS

The immunity from seizure, attachment or other enforcement measures provided in the Protocol, Article 11, paragraph 2, shall be

täytäntöönpanotoimien suhteen sovelletaan erotuksetta kaikkiin liittokunnan esikunnan tai sen puolesta toimivan toimijan omistamiin tai niiden hallussa oleviin infrastruktuureihin, esineisiin ja varoihin. Tämä määräys ei koske Suomessa sijaitsevan liittokunnan esikunnan palvelukseen määrättyjä Suomen kansallisia tukiyksiköitä, jos täytäntöönpanon kohteena olevan omaisuuden omistaa Suomi, paitsi jos täytäntöönpano kohdistuu liittokunnan esikuntaan.

7 ARTIKLA

KORKEA-ARVOISEN HENKILÖSTÖN VAPAUDET JA ERIOIKEUDET

1. Liittokunnan esikunnassa palveville kenraalin arvoisille upseereille ja lippu-upseereille (Naton arvoluokka OF-6 ja sitä ylemmät arvoluokat) sekä vastaaviin arvoluokkiin kuuluville siviilivirkamiehille myönnetään Nato-komennuksensa ajaksi seuraavat erioikeudet ja vapaudet, jos nämä henkilöt palvelevat kansainvälisessä tehtävässä:
 - a. vapautus kaikesta Suomen toteuttamasta henkilökohtaisesta pidättämisestä ja vapaudenmenetyksestä;
 - b. vapautus kaikenlaisesta lainkäytöstä kaikkien virallisessa Natoon liittyvässä ominaisuudessaan antamiensa suullisten ja kirjallisten lausuntojen ja tekemiensä tekojen osalta;
 - c. henkilökohtaisten asiakirjojensa ja hallussaan olevien virallisten asiakirjojen loukkamattomuus;
 - d. samat valuuttaa ja valuutanvaihtoa koskevat helpotukset, jotka myönnetään vastaavassa asemassa olevalle ulkomaiselle diplomaattiselle henkilöstölle;
 - e. samat henkilökohtaisia matkatavaroita Suomessa koskevat vapautukset ja helpotukset, jotka myönnetään vastaavassa asemassa olevalle ulkomaiselle diplomaattiselle henkilöstölle.

afforded without distinction to any infrastructure, item or funds owned or in the possession of an Allied Headquarters or anyone acting on behalf of an Allied Headquarters. This provision shall not extend to Finnish National Support Units attached to an Allied Headquarters in Finland, if the property subject to the enforcement is owned by Finland, unless the enforcement is directed against the Allied Headquarters.

ARTICLE 7

IMMUNITIES AND PRIVILEGES OF HIGH-RANKING PERSONNEL

1. The following immunities and privileges shall be accorded to General and Flag Officers (NATO grade OF-6 and above) and civilian officials of equivalent grades of an Allied Headquarters for the duration of their NATO mission, provided these persons serve in an international post:
 - a. Immunity from all personal arrest or detention by Finland;
 - b. Immunity from legal process of every kind in respect of words, spoken or written, and all acts done by them in their official NATO capacity;
 - c. Inviolability of their personal papers and official documents held by them;
 - d. Facilities with respect to currency or exchange such as accorded to Foreign Diplomatic Staff of equivalent status;
 - e. Immunities and facilities in Finland with respect to personal baggage as accorded to Foreign Diplomatic Staff of equivalent status.
2. For the purposes of this Article "international post" means a post identified as such in a decision of the North Atlantic Council or in an international agreement or arrangement.

2. Tässä artiklassa “kansainvälinen tehtävä” tarkoittaa tehtävää, joka katsotaan kansainväliseksi Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksessä tai kansainvälisessä sopimuksessa tai järjestelyssä.

3. Jos liittokunnan esikunnan päällikkö ja apulaispäällikkö kuuluvat alempaan arvoluokkaan kuin Naton arvoluokka OF-6 tai vastaava siviilihenkilöstön arvoluokka, päällikköön ja tämän sijaiseen sovelletaan edellä määrättyjä vapautuksia tässä artiklassa määrättyillä edellytyksillä. Muulle henkilöstölle, joka kuuluu Naton arvoluokkaa OF-6 ja vastaavaa siviilihenkilöstön arvoluokkaa alempiin arvoluokkiin, myönnetään tässä artiklassa määrätty asema strategisen johtoesikunnan pyynnöstä.

4. Jos tässä artiklassa tarkoitettut henkilöt ovat Suomen kansalaisia tai oleskelevat Suomessa pysyväisluonteisesti ja Suomi on määrännyt heidät palvelemaan liittokunnan esikunnassa, heille myönnetään ainoastaan 1 kohdan b ja c alakohdassa määrätty vapaudet ja erioikeudet heidän Natoon liittyvän virallisen tehtävän tai toiminnan osalta.

5. Tässä artiklassa määrätty vapautukset ovat voimassa kyseisten henkilöiden komennuksen ajalta myös Nato-komennuksen päätyttyä.

6. Kun Suomen ulkopuolella sijaitsevassa liittokunnan esikunnassa palvelevat kenraalin arvoiset upseerit ja lippu-upseerit (Naton arvoluokka OF-6 ja sitä ylemmät arvoluokat) sekä vastaaviin arvoluokkiin kuuluvat siviilivirkamiehet oleskelevat Suomessa virallisessa Natoon liittyvässä ominaisuudessaan ja matkustavat Naton antamien matkamääräysten perusteella, heihin sovelletaan vastaavasti tässä artiklassa määrättyjä vapautuksia.

7. Niiden kirjallisten tietojen perusteella, jotka liittokunnan esikunta antaa edellä mainittujen henkilöiden saapuessa Suomeen ja poistuessa Suomesta, Suomi laatii ajantasaisen luettelon henkilöistä, joihin sovelletaan kaikkia tai joitakin 1–5 kohdassa määrättyjä

3. Subject to the conditions stated in this Article, and if the Head and Deputy of an Allied Headquarters hold a grade below NATO grade OF-6 or an equivalent civilian grade, the immunities stated above shall extend to the Head and the Deputy. Other functions on the staff below NATO grade OF-6 and the equivalent civilian grade shall be granted the status set out in this Article on the request of a Supreme Headquarters.

4. If the persons referred to in this Article are Finnish nationals or ordinarily residing in Finland and attached to an Allied Headquarters by Finland, they shall be accorded only the immunities and privileges laid down in subparagraphs (b) and (c) of paragraph 1 above, in so far as this pertains to their official NATO capacity.

5. The immunities stipulated in this Article shall be maintained after the appointment ceases, with respect to the period of their NATO mission.

6. The immunities set out in this Article shall equally apply to General and Flag Officers (NATO grade OF-6 and above), and civilian officials of equivalent grades of any Allied Headquarters located outside Finland, when in Finland in their official NATO capacity and travelling with their NATO issued travel orders.

7. Based upon written information provided by an Allied Headquarters on the arrival and departure of persons mentioned above, Finland shall establish and maintain a current list of persons who benefit from all or part of the immunities and privileges set out in paragraphs 1 – 5 above.

8. An Allied Headquarters shall cooperate with the Finnish authorities to facilitate adherence to Finnish legislation and prevent abuse of the afforded immunities and privileges, it being understood that the status is accorded not for the personal advantage of those who receive it but in order to enable them to perform their functions in furtherance of the North Atlantic Treaty. Immunities may be withdrawn by SACEUR or

vapauksia ja erioikeuksia, ja ylläpitää tätä luetteloa.

8. Liittokunnan esikunta toimii yhteistyössä Suomen viranomaisten kanssa helpottaakseen Suomen lainsäädännön noudattamista ja estääkseen myönnettyjen vapauksien ja erioikeuksien väärinkäytön. Tällöin katsotaan, ettei asemaa myönnetä sen saajien henkilökohtaiseksi eduksi vaan tarkoituksena mahdollistaa heille tehtäviensä suorittamisen Pohjois-Atlantin sopimuksen noudattamisen edistämiseksi. Tapauksen mukaan SACEUR tai SACT voi luopua vapauksista Suomen pyynnöstä, jos kulloinenkin vapaus muutoin estäisi oikeuden asianmukaisen toteutumisen ja jollei siitä luopuminen haittaisi SACEURin tai SACTin johtoportaiden etuja.

8 ARTIKLA

LIITTOKUNNAN ESIKUNNAN HENKILÖSTÖVAHVUUS

1. Liittokunnan NCS-esikunta ilmoittaa vuosittain kirjallisesti Suomelle liittokunnan esikunnan kulloisenkin henkilöstövahvuuden, jonka Pohjois-Atlantin neuvosto on vahvistanut (rauhanajan kokoonpano), mukaan lukien tämän täydentävän sopimuksen 2 artiklan 8 kohdassa mainittu henkilöstö, ja antaa tiedot liittokunnan esikunnan jäsenten komennuksista ja heidän huollettavistaan, mukaan lukien huollettavien oleskelun jatkaminen Suomessa tämän täydentävän sopimuksen 9 artiklan 5 kohdan mukaisesti. Liittokunnan esikunta ja määrättyt Suomen viranomaiset päättävät yksityiskohtaisesta menettelystä.

2. Rauhan aikana asianomainen strateginen johtoesikunta saa vuosittain lisätä kunkin liittokunnan NCS-esikunnan henkilöstövahvuutta 10 % rauhanajan kokoonpanosta. Liittokunnan esikunta ilmoittaa Suomelle etukäteen tällaisista lisäyksistä ja saa Suomen ennakkosuostumuksella lisätä henkilöstövahvuutta enemmänkin. Tätä määräystä ei sovelleta, jos lisäys tehdään Pohjois-Atlantin neuvoston päätöksillä.

SACT, as appropriate, upon request of Finland, whenever the immunity would otherwise inhibit the normal course of legal process, and on the condition that the waiver would not prejudice the interests of their commands.

ARTICLE 8

PERSONNEL STRENGTH OF ALLIED HEADQUARTERS

1. An NCS Allied Headquarters shall annually inform Finland in writing of the actual strengths of that Allied Headquarters authorized by North Atlantic Council (Peacetime Establishment), including personnel mentioned in Article 2 paragraph 8 of this Supplementary Agreement, and shall provide information on the assignment of Members of an Allied Headquarters and their Dependents, including extensions of the presence in Finland of Dependents in accordance with Article 9, paragraph 5 of this Supplementary Agreement. The detailed procedure shall be determined by the Allied Headquarters and the appointed Finnish authorities.

2. In time of peace, the respective Supreme Headquarters is authorised to increase the personnel strength of each NCS Allied Headquarters in any one year by 10% from the Peacetime Establishment. The Allied Headquarters shall provide Finland with prior notification of such increases and may increase further subject to the prior approval of Finland. This provision shall not apply in case an increase is provided through decisions passed by the North Atlantic Council.

3. Jos liittokunnan esikunnan tai sen johdolla toimivien sotilasyksiköiden on määrä toteuttaa koulutusta, harjoituksia tai kokeilutoimintaa tai Naton johtamia operaatioita, liittokunnan esikunta hankkii Suomen suostumuksen tällaiselle toiminnalle. Tähän sisältyy mahdollinen liittokunnan esikunnan henkilöstön läsnäolon tilapäinen lisääminen muutoin kuin lisäämällä NCS-esikunnan henkilöstövahvuutta tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

4. Niiden lisäelementtien lisäksi, jotka on täydentävän sopimuksen allekirjoituspäivään mennessä perustettu tai ilmoitettu perustettavaksi, ei perusteta lisäelementtejä ilman tapauksen mukaan joko Pohjois-Atlantin neuvoston tai Suomen ennakkosuostumusta.

9 ARTIKLA

MAAHANTULO, MAASTA POISTUMINEN, MAASSA TYÖSKENTELY JA MAASSA OLESKELU

1. Sopimuksen III artiklan 1 kappaleessa ja pöytäkirjan 4 artiklassa määrättyjen poikkeusten lisäksi mutta vaikuttamatta sopimuksen III artiklan 4 ja 5 kappaleessa sekä pöytäkirjan 4 artiklan b ja c kohdassa määrättyihin oikeuksiin ja velvollisuuksiin sellaiset jäsenet ja heidän huollettavansa, jotka eivät ole Suomen kansalaisia, vapautetaan Suomen viisumeja ja maahantuloa koskevista vaatimuksista sekä maassa oleskeluun ja maahan rekisteröintiin liittyvistä velvollisuuksista, ja huollettavat vapautetaan työluvien hankkimista koskevista Suomen lainsäädännön vaatimuksista.

2. Suomi sallii jäsenille kaikkien sellaisten ammattien harjoittamisen, joita he harjoittavat yksinomaan liittokunnan esikunnan virallisen toiminnan yhteydessä, edellyttämättä minkäänlaisia valtion tai sen alemman hallintotason hallinnollisia maksuja, lupia tai valtuutuksia, jos jäsenillä on voimassa oleva lähettäjävaltionsa antama tai tunnustama lupa ammatin harjoittamiseen tai muu asianmukainen ammatillinen pätevyys,

3. If training, exercises, or experimentation activities, or NATO-led operations of any kind are to be conducted by an Allied Headquarters or by formations under the direction of that Headquarters, the Allied Headquarters shall obtain approval of such activities from Finland. This includes any temporary increase of personnel presence of an Allied Headquarters other than the increase of the personnel strength of an NCS Allied Headquarters identified in paragraph 2 of this Article.

4. Additional Elements, beyond those established or declared to be established by the date of signature of the present Supplementary Agreement, shall not be established without prior approval of the North Atlantic Council or Finland, as appropriate.

ARTICLE 9

ENTRY, DEPARTURE, WORK, AND STAY

1. In addition to the exemptions provided in the Agreement, Article III, paragraph 1, and the Protocol, Article 4, but without prejudice to the rights and obligations set out in the Agreement, Article III, paragraphs 4 and 5; and in the Protocol, Article 4, (b) and (c); non-Finnish Members and their Dependents shall be exempt from Finnish visa and immigration requirements, obligations associated with residency and registration, and Dependents shall be exempt from the requirements to hold work permits under Finnish law.

2. Finland shall permit the practice of all professions performed by Members in sole connection with the official activities of an Allied Headquarters, without requiring any kind of administrative fees, licence, or credentials, whether at the national or lower governmental levels provided they hold a valid professional license from or recognised by their Sending State or other adequate professional qualifications accepted by the Sending State or, for those Members covered by Article 1, paragraph 12(b)(ii) of this Supplementary Agreement, the Allied

jonka on hyväksynyt heidän lähettäjävalti-
onsa tai tämän täydentävän sopimuksen 1
artiklan 12 alakohdan b alakohdan ii alakoh-
dan soveltamisalaan kuuluvien jäsenten ky-
seessä ollessa liittokunnan esikunta. Suomi
sallii myös huollettavien harjoittaa tällaisia
ammatteja, jos he osallistuvat liittokunnan
esikunnan viralliseen toimintaan.

3. Suomi rekisteröi kaikki alueellaan sijait-
sevat liittokunnan esikunnat Suomessa edus-
tettujen kansainvälisten järjestöjen rekiste-
riinsä, ja vaikuttamatta sopimuksen III artik-
lan ja pöytäkirjan 5 artiklan soveltamiseen
Suomi antaa kaikille sellaisille jäsenille ja
heidän huollettavilleen, jotka eivät ole Suo-
men kansalaisia, samankaltaiset henkilölli-
syytödistukset kuin Suomessa edustettujen
kansainvälisten järjestöjen jäsenille. Tällöin
tunnustetaan kaikilta osin, ettei tällä menet-
telyllä anneta muuta asemaa tai muita oi-
keuksia.

4. Jäsenet ja heidän huollettavansa, jotka ei-
vät ole Suomen kansalaisia tai eivät oleskele
Suomessa pysyväisluonteisesti, ovat Suo-
messa tukemassa maassa sijaitsevaa liitto-
kunnan esikuntaa, ja heidän oleskelunsa
maassa liittyy yksinomaan kyseiseen liitto-
kunnan esikuntaan. Tämän mukaisesti hei-
dän oleskelunsa on tehtävämääräyksen tai
työsopimuksen kestosta riippumatta luon-
teeltaan tilapäistä, eikä sitä katsota pysyväis-
luonteiseksi oleskeluksi. Siksi Suomi ei mil-
tään osin sovelta ilmauksia "pysyväisluon-
teisesti oleskelevä" ja "oleskella pysyväis-
luonteisesti" tällaisiin Suomessa oleskele-
viin jäseniin tai heidän huollettaviinsa.

5. Jos jäsen kuolee tai poistuu Suomesta py-
syvästi, hänen huollettavansa katsotaan
edelleen tässä täydentävässä sopimuksessa
tarkoitetuiksi huollettaviksi yhdeksänkym-
menen (90) päivän ajan kuolemasta tai pois-
tumisesta edellyttäen, että he oleskelevät
Suomessa. Jos huollettavat lapset ovat olleet
kirjoilla oppilaitoksissa Suomen alueella en-
nen jäsenen kuolemaa tai poistumista
maasta, huollettavilla katsotaan edelleen
olevan huollettavien asema vähintään kol-
menkymmenen (30) kalenteripäivän ajan lu-
kuvuoden päättymisestä tai kirjoillaolon

Headquarters. Finland shall equally permit
the practice of such professions performed
by Dependents if engaged in the official ac-
tivities of an Allied Headquarters.

3. Finland shall include any Allied Head-
quarters located on its territory in its registry
of international organisations with represen-
tation in Finland, and shall, without preju-
dice to the Agreement, Article III, and the
Protocol, Article 5, issue all non-Finnish
Members and their Dependents similar iden-
tity cards as issued to international organisa-
tions with representation in Finland, it being
fully recognised that this procedure does not
afford any further status or entitlements.

4. Members and their Dependents, who are
not Finnish nationals or ordinarily residents
in Finland are in Finland in support of an
Allied Headquarters located in Finland and
their presence is exclusively associated with
that Allied Headquarters. Accordingly, their
presence is of a temporary non-resident na-
ture, despite any length of orders or con-
tract. The terms "ordinary resident" and "or-
dinary residing" shall therefore not be ap-
plied by Finland to such Members or their
Dependents present in Finland, in any re-
gards.

5. In case a Member dies or leaves Finland
permanently, the Dependents of such a
Member shall continue to be considered as
Dependents under this Supplementary
Agreement for a period of up to ninety (90)
days after such death or transfer, on the con-
dition that the Dependents are present in
Finland. In cases where dependent children
are enrolled in education facilities in the ter-
ritory of Finland prior to the Member's
death or transfer, the Dependents shall con-
tinue to be accorded the status of Depend-
ents for a period of not less than thirty (30)
calendar days after the end of the school
year or termination of enrolment, whichever
is earlier. In case Dependents decide to
change their status under Finnish laws and
regulations and remain in Finland under a
separate complex of laws and regulations,
their status will be determined outside the

päätymisestä, sen mukaan, kumpi tapahtuu aiemmin. Jos huollettavat päättävät muuttaa Suomen säädöksiin ja määräyksiin perustuvaa asemaansa ja jäädä Suomeen eri sääntelykokonaisuuden perusteella, heidän asemansa määräytyy tämän täydentävän sopimuksen soveltamisalan ulkopuolella.

10 ARTIKLA

STRATEGISTEN JOHTOESIKUNTIEN OIKEUDELLINEN KELPOISUUS

1. Strategisilla johtoesikunnilla on pöytäkirjan mukainen oikeushenkilöllisyys ja kelpoisuus erityisesti tehdä sopimuksia ja hankkia, omistaa ja luovuttaa omaisuutta sekä tehdä kansainvälisiä sopimuksia ilman erillisiä järjestelyjä Suomessa.
2. Suomi tunnustaa, että asianmukaisesti siihen valtuutettuna liittokunnan esikunta saa edustaa strategista johtoesikuntaa tai muutoin käyttää strategisen johtoesikunnan kelpoisuutta erityisesti tehdäkseen sopimuksia ja hankkiakseen, omistaakseen ja luovuttaakseen omaisuutta sekä tehdäkseen kansainvälisiä sopimuksia strategisen johtoesikunnan puolesta.
3. Strategisen johtoesikunnan pyynnöstä Suomi toimii sen puolesta oikeudellisissa asioissa, joissa liittokunnan esikunta on osapuolena. Liittokunnan esikunta korvaa Suomelle ainoastaan sellaiset tälle aiheutuneet kulut, jotka liittokunnan esikunta on ennakolta suostunut korvaamaan.
4. Naton jäsen- ja/tai kumppanivaltioiden välisillä kahden- tai monenvälisillä järjestelyillä perustetun liittokunnan esikunnan katsotaan käyttävän oikeudellista toimintakelpoisuuttaan omasta puolestaan Suomen lain mukaisesti ja sen sääntelykehyksen mukaisesti, jolla esikunta on perustettu ja sitä valvotaan. Tämä ei vaikuta strategisen johtoesikunnan tai Naton asemaan, oikeuksiin tai velvollisuuksiin.

11 ARTIKLA

application of this Supplementary Agreement.

ARTICLE 10

LEGAL CAPACITY OF SUPREME HEADQUARTERS

1. Supreme Headquarters have juridical personality in accordance with the Protocol and have capacity to, in particular, conclude contracts and acquire, own, and dispose of property, and to conclude international agreements, without being subject to any further arrangements in Finland.
2. Finland recognises that an Allied Headquarters may, when duly authorised to do so, represent or otherwise exercise the capacity to, in particular, conclude contracts and acquire, own, and dispose of property and to conclude international agreements on behalf of a Supreme Headquarters.
3. When requested to do so by a Supreme Headquarters, Finland shall act on behalf of such Headquarters in legal matters in which an Allied Headquarters is an interested party. The Allied Headquarters shall only reimburse expenditure incurred by Finland to which the Allied Headquarters has previously consented.
4. It is understood that an Allied Headquarters, which is established through bi- or multilateral arrangements amongst NATO and/or Partner Nations, shall exercise its capacity to act on its own behalf as determined by Finnish law and the framework by which it is established and controlled. This shall not affect the status, rights, or obligations of the Supreme Headquarters or NATO.

ARTICLE 11

VAHINGONKORVAUSVAATIMUKSET

1. Jollei sopimuksen XV artiklassa ja pöytäkirjan 16 artiklassa määrätystä rajoituksista muuta johdu, ja ottaen asianmukaisesti huomioon tämän täydentävän sopimuksen 10 artiklan 4 kohdan, vahingonkorvausvaatimukset, jotka perustuvat Suomessa liittokunnan esikunnan toiminnasta aiheutuneisiin henkilö- tai esinevahinkoihin, pannaan vireille, käsitellään ja ratkaistaan sopimalla tai tuomioistuimessa tapauksen mukaan sopimuksen VIII artiklan tai pöytäkirjan 6 artiklan mukaisesti.
2. Strategisella johtoesikunnalla on oikeus itsevakuuttamiseen vastuuden varalta, ja se vapautuu siten Suomen lainsäädännön vaatimuksista, jotka koskevat pakollista vakuuttamista.
3. Liittokunnan esikunnan pyynnöstä Suomi käsittelee ja ratkaisee sopimuksiin perustuvat vahingonkorvausvaatimukset, edellyttäen, että näissä sopimuksissa sovelletaan Suomen lainsäädäntöä.
4. Suomi nimeää hallinnostaan tarvittavat yhteystahot korvausvaatimusten käsittelyä varten.

12 ARTIKLA

LIITOKUNNAN ESIKUNNAN PALVELUKSESSA OLEVA SIVIILIHENKILÖSTÖ

1. Liittokunnan NCS-esikunta voi tehdä suoria järjestelyjä ottaakseen palvelukseen Pohjois-Atlantin neuvoston päätösten mukaisia siviilihenkilöstöluokkia:
 - a. Tällaisten palvelussuhteiden ehtoihin sovelletaan yksinomaan sovellettavia Naton määräyksiä ja kulloistakin työsopimusta. Palvelussuhdetta koskevat riidat käsitellään yksinomaan sovellettavien Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksymien määräysten mukaisesti. Palvelussuhdetta koskevien riitojen saattamista ratkaistavaksi Suomen tuomioistuimiin, virastoihin tai vastaaviin elimiin ei sallita, ja jos kyseiset työntekijät pyrkivät

CLAIMS

1. Subject to the limitations provided in the Agreement, Article XV, the Protocol, Article 16, and taking due account of Article 10, paragraph 4 of this Supplementary Agreement, claims for damage or injury to persons or property in Finland resulting out of the activities of an Allied Headquarters, shall be filed, considered, settled or adjudicated in accordance with the Agreement, Article VIII, and with the Protocol, Article 6, as appropriate.
2. The Supreme Headquarters shall have the right to self-insure against liabilities and shall thus be exempt from any mandatory insurance requirement under Finnish laws.
3. On request of an Allied Headquarters, claims arising out of contracts shall be processed and adjudicated by Finland, on the condition that such contracts are applying Finnish laws.
4. Finland shall designate the necessary points of contacts in its administration for the settlement of claims.

ARTICLE 12

CIVILIAN PERSONNEL EMPLOYED BY AN ALLIED HEADQUARTERS

1. An NCS Allied Headquarters may make direct arrangements for the employment of civilian personnel in categories decided by the North Atlantic Council:
 - a. The terms and conditions of such employment shall be governed exclusively by the applicable NATO regulations and the contract of employment. Disputes pertaining to such employment shall be handled solely in accordance with the applicable North Atlantic Council approved regulations. Recourse to Finnish courts, tribunals, agencies or similar fora shall not be granted, and in the event such employees would attempt to use a national administrative or judicial body to

saattamaan riidan ratkaistavaksi kansalliseen hallinnolliseen elimeen tai lainkäyttöelimeen, Suomen viranomaiset ilmoittavat kyseiselle elimelle, ettei sillä ole toimivaltaa asiassa.

b. Pöytäkirjan 7 artiklan 2 kappaleen mukaisesti ja siten kuin Naton siviilihenkilöstöä koskevissa määräyksissä vahvistetaan, Naton kansainvälinen siviilihenkilöstö vapautetaan kaikista veroista ja Suomen sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmien maksuista, jotka heille tällaisena henkilöstönä maksetuista palkoista ja palkanlisistä pidätettäisiin, jollei SACEUR tai SACT pyydä mahdollisuutta osallistua Suomen sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmiin.

c. Tämä täydentävä sopimus on Naton siviilihenkilöstöä koskevissa määräyksissä tarkoitettu kahdenvälinen sopimus, jolla määrääkäsäinen henkilöstö vapautetaan kaikista veroista ja Suomen sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmien maksuista, jotka heille määrääkäsäisenä henkilöstönä maksetuista palkoista ja palkanlisistä pidätettäisiin, jollei SACEUR tai SACT pyydä mahdollisuutta osallistua Suomen sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmiin.

d. Neuvonantajilla on tämän täydentävän sopimuksen määräysten mukainen asema, mutta heidän liittokunnan NCS-esikunnasta saatujen ansiotulojensa verotukseen sovelletaan Naton siviilihenkilöstöä koskevien määräysten mukaista menettelyä sekä siihen liittyviä ilmoittamisvaatimuksia.

2. Liittokunnan esikunta voi sopimuksen IX artiklan 4 kappaleessa tarkoitettulla tavalla ottaa palvelukseensa paikalta palkattua henkilöstöä samoilla edellytyksillä kuin kaikki työnantajat Suomen lainsäädännön mukaan:

a. Hallintojärjestelmistä ja tehtäväluokituksesta määrätään Naton määräysten mukaisesti, tai jos kyse on kansallisista tukiyksiköistä, lähettäjävaltion sääntelyn mukaisesti, noudattaen voimassa olevia kahden- tai monenvälisiä järjestelyjä.

pursue any employment dispute, Finnish authorities shall advise the concerned administrative or judicial body of its lack of jurisdiction.

b. In accordance with the Protocol, Article 7, paragraph 2, and as confirmed in NATO Civilian Personnel Regulations, NATO International Civilians are exempt from all taxes as well as contributions to Finnish social and pension schemes on the salaries and emoluments paid to them in their capacity as NATO International Civilians, unless participation in Finnish social and pension schemes is requested by SACEUR or SACT.

c. This Supplementary Agreement constitutes a bilateral agreement as envisaged in the NATO Civilian Personnel Regulations, exempting temporary personnel from all taxes as well as contributions to Finnish social and pension schemes on the salaries and emoluments paid to them in their capacity as temporary personnel, unless participation in Finnish social and pension schemes is requested by SACEUR or SACT.

d. Consultants shall enjoy status consistent with the provisions of this Supplementary Agreement, while taxation on their income derived from remunerations paid by an NCS Allied Headquarters remains subject to the procedure stipulated in NATO Civilian Personnel Regulations, along with the associated reporting requirements.

2. As envisaged in the Agreement, Article IX, paragraph 4, an Allied Headquarters may employ Local Wage Rate Personnel under the same conditions as any employer under the laws of Finland:

a. Systems of administration and classification of positions shall be set by NATO regulations or, where National Support Units are involved, Sending State regulations, as per any bilateral or multilateral arrangements in force.

b. Liittokunnan NCS-esikunnan ja paikalta palkatun henkilöstön väliset työriidat ratkaistaan noudattaen sovellettavia Naton määräyksiä, vaikuttamatta kuitenkaan tämän henkilöstön oikeuteen nauttia Suomen lainsäädännön mukaista oikeussuojaa.

c. Liittokunnan esikunta noudattaa Suomen lainsäädännön mukaisia velvollisuuksia tehdä vaadittavat pidätykset ja maksaa sosiaaliturvamaksut paikalta palkatun henkilön palkoista ja palkanlisistä. Suomen virastot tekevät liittokunnan esikunnan kanssa tarvittavat järjestelyt edellä mainittujen suorituksen perimiseksi. Kansalliset tukiyksiköt, kansainväliset järjestöt, kansalaisjärjestöt ja kansainväliset tuomioistuimet vastaavat omista järjestelyistään, jotka koskevat niiden paikalta palkattua henkilöstöä Suomessa.

3. Liittokunnan NCS-esikunnan pyynnöstä Suomi myöntää tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettulle Suomen kansalaisista koostuvalle siviilihenkilöstölle vapautuksen Suomen asepalveluksesta, siviilipalveluksesta ja vastaavasta palveluksesta siksi ajaksi, jona tämän henkilöstön työsopimukset liittokunnan esikunnan kanssa ovat voimassa. Vapautukset myönnetään vain kulloisenkin tehtävän kannalta olennaiselle liittokunnan esikunnan henkilöstölle.

13 ARTIKLA

SOPIMUSTOIMITTAJAT JA NIIDEN TYÖNTEKIJÄT

1. Liittokunnan esikunta voi itsenäisesti, Naton määräyksiä noudattaen, hankkia palveluja, mukaan lukien teknisten asiantuntijoiden tai muiden asiantuntijoiden erikoispalvelut, velvoiteoikeuden mukaisilla hankintasopimuksilla (kaupalliset hankintasopimukset), joko itse tai yrityksen tai edustajan kanssa tehdyllä hankintasopimuksella.

2. Sopimustoimittajiin ei sovelleta Suomen säädöksiä ja määräyksiä yritysten toimilupien ehtoista ja rekisteröinnistä. Sopimustoimittajien työntekijöiden palvelussuhteen

b. Labour disputes between an NCS Allied Headquarters and Local Wage Rate Personnel shall be solved in accordance with the appropriate NATO regulations, without prejudice, however, to the right of such personnel to the jurisdictional protection afforded by Finnish law.

c. The Allied Headquarters shall comply with the obligations under Finnish law to make required deductions and social security contributions on salaries and emoluments paid to Local Wage Rate Personnel. Finnish agencies shall make the necessary arrangements with an Allied Headquarters for the collection of the financial contributions mentioned above. National Support Units, International, Non-Governmental Organisations, and International Tribunals are responsible for their own arrangements regarding their Local Wage Rate Personnel in Finland.

3. Upon request of an NCS Allied Headquarters, Finland shall grant civilian personnel referred to in paragraph 1 of this Article and of Finnish nationality exemptions from Finnish military service, non-military service and similar services for the duration of their employment contracts with an Allied Headquarters. The exemptions shall only be granted for the mission essential personnel of the Allied Headquarters.

ARTICLE 13

CONTRACTORS AND THEIR EMPLOYEES

1. An Allied Headquarters may independently and subject to NATO regulations acquire services through contracts under the law of obligations (commercial contracts), either individually or under a contract concluded with a company, firm, or agent, to include specialized services by technical experts or specialists.

2. Contractor shall be exempt from Finnish laws and regulations regarding the terms of business licensing and registration. The terms and conditions of the employment of

ehdot sekä veroihin ja sosiaaliturvamaksuihin liittyvät ilmoitus- ja pidätysvelvollisuudet määräytyvät jäljempänä mainituin poikkeuksin Suomen lain mukaisesti, mukaan lukien soveltuvin osin kansainväliset sopimukset.

3. Suomi myöntää sopimustoimittajan työntekijöille hankintasopimuksen voimassaolon ajaksi tässä täydentävässä sopimuksessa määrättyin rajoituksin seuraavan aseman:

a. vapautus viisumeja, oleskelua ja rekisteröintiä koskevista vaatimuksista. Tämä koskee myös heidän huollettaviaan;

b. vapautus hankintasopimusten toteuttamiseen liittyvää työlupaa koskevista vaatimuksista;

c. vapautus asuinirtaimiston maahantuontiin liittyvistä tulleista ja veroista tämän täydentävän sopimuksen 18 artiklan mukaisesti;

d. tämän täydentävän sopimuksen 30 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ajolupien tunnustaminen. Tämä koskee myös sopimustoimittajien työntekijöiden huollettavia;

e. lupa tukea tämän täydentävän sopimuksen 34 artiklassa tarkoitettua liittokunnan esikunnan toimintaa moraalin ja hyvinvoinnin edistämiseksi ja osallistua siihen, jos se on liittokunnan esikunnan sisäisten määräysten mukaan sallittua. Tämä koskee myös sopimustoimittajan työntekijöiden huollettavia;

f. sopimustoimittajan työntekijöiden huollettavien pääsy kasvatusta- ja koulutuspalveluihin tämän täydentävän sopimuksen 33 artiklan mukaisesti.

4. Sopimustoimittajan työntekijöitä ei vapauteta niiden tulojen verotuksesta, jotka he ansaitsevat tämän täydentävän sopimuksen mukaisesta palvelussuhteestaan liittokunnan esikunnassa. Siten kyseisten tulojen verotus määräytyy sovellettavien kansainvälisten sopimusten ja Suomen lainsäädännön mukaan.

5. Jollei 4 kohdasta muuta johdu, Suomi määrää, katsotaanko sopimustoimittajan

Contractor's Employees, obligations to report and withhold taxes and social contributions shall, with the exceptions identified below, be determined in accordance with Finnish law, including international agreements, as applicable.

3. Contractor's Employees shall, for the duration of their contract and subject to the limitations and restrictions set out in this Supplementary Agreement, be granted the following status by Finland:

a. Exemption from visa, residency, and registration requirements. This shall equally extend to Dependents of Contractor Employees;

b. Exemption from requirements for work permit for the performance of the contracts;

c. Exemption from customs and taxes on the import of their household goods in accordance with Article 18 of this Supplementary Agreement;

d. Recognition of driving licenses provided in this Supplementary Agreement, Article 30, paragraph 1. This shall equally extend to the Dependents of Contractor Employees;

e. Permission to support and take part in Allied Headquarters' Morale and Welfare Activities as described in Article 34 of this Supplementary Agreement, where so authorised under the internal regulations of the Allied Headquarters. This shall equally extend to the Dependents of Contractor Employees;

f. Access for Dependents of Contractor Employees to attend educational services in accordance with Article 33 of this Supplementary Agreement.

4. Contractor Employees are not exempt from taxes on income earned from their employment in an Allied Headquarters by virtue of this Supplementary Agreement. Accordingly, taxation of such income shall be determined by applicable international agreements and Finnish law.

työntekijöillä ja sopimustoimittajan työntekijöiden huollettavilla olevan Suomessa kotipaikka tai katsotaanko heidän oleskelevan siellä pysyväisluonteisesti.

6. Liittokunnan esikunta ilmoittaa Suomelle ne sopimustoimittajat, sopimustoimittajien työntekijät ja sopimustoimittajien työntekijöiden huollettavat, joilla on edellä tarkoitettu asema, sekä heitä koskevat muutokset, mukaan lukien sopimustoimittajien kanssa tehtyjen hankintasopimusten voimassaolon päätyminen, sopimustoimittajien työntekijöiden palvelussuhteen päätyminen ja liittokunnan esikunnan myöntämän aseman peruuttaminen.

14 ARTIKLA

NATON HENKILÖTURVALLISUUSSELVITYS

Kaikilla tämän täydentävän sopimuksen 12 artiklassa tarkoitetuilla siviilihenkilöstöön kuuluvilla sekä 13 artiklassa tarkoitetuilla sopimustoimittajien työntekijöillä, mukaan lukien teknisillä asiantuntijoilla ja muilla asiantuntijoilla, on kansalaisuudestaan riippumatta oltava Naton määräysten edellyttämä ja niiden mukainen todistus Naton henkilöturvallisuusselvityksestä. Suomi antaa todistuksen Naton henkilöturvallisuusselvityksestä Suomen kansalaisille.

15 ARTIKLA

PANKKITILIT JA VALUUTTA

1. Sopimuksen XIV artiklan ja pöytäkirjan 12 artiklan mukaisesti liittokunnan esikunta voi avata ja pitää pankkitilejä tai vastaavia tilejä minkä tahansa valuutan määräisinä. Näihin tileihin ei sovelleta Suomen valuuttamääräyksiä eikä pankkitilejä koskevia kansallisia hätätoimenpiteitä, säädöksiä ja määräyksiä. Niiden liittokunnan esikuntien tileillä olevat talletukset, joille myönnetään kansainvälistä rahoitusta päätöksen C-M(69)22 mukaisesti, taataan Suomessa voimassa olevan lainsäädännön mukaisilla edellytyksillä. Liittokunnan esikunta voi myös pitää hallussaan kaikenlaista rahaa ja

5. Subject to paragraph 4 above, Finland shall determine whether Contractors' Employees and Dependents of Contractor Employees are considered to be domiciled in Finland or ordinary residents of Finland.

6. An Allied Headquarters shall inform Finland of the Contractors, Contractors' Employees and Dependents of Contractor Employees who shall enjoy the status set out above, and of any changes affecting them, including the termination of contracts with Contractors, resignation of Contractor's Employees, or withdrawal of the status afforded by the Allied Headquarters.

ARTICLE 14

NATO PERSONNEL SECURITY CLEARANCE

All civilian personnel referred to in this Supplementary Agreement, Article 12, as well as Contractor's Employees, to include technical experts and specialists referred to in this Supplementary Agreement, Article 13, shall, regardless of their nationality, possess a NATO Personnel Security Clearance as required and in accordance with NATO regulations. The NATO Personnel Security Clearance for Finnish nationals shall be provided by Finland.

ARTICLE 15

BANKING AND CURRENCY

1. Subsequent to the Agreement, Article XIV, and the Protocol, Article 12, an Allied Headquarters may open and hold bank accounts or similar accounts and hold and operate accounts in currencies of any kind. Such accounts shall be exempt from Finnish currency regulations and from any national emergency measures, laws or regulations against bank accounts. The deposits in accounts held by Allied Headquarters which are afforded international financing in accordance with C-M(69)22 shall be guaranteed under the conditions stipulated in the legislation in force in Finland. Equally, an

valuuttaa ilman vaihtorajoituksia. Liittokunnan esikunnan pyynnöstä Suomi helpottaa esikunnan varojen siirtoja valtioiden välillä minä tahansa valuuttana, jos näitä toimia tarvitaan kyseisen esikunnan tarpeiden täyttämiseksi.

2. Liittokunnan esikuntaan, jolle myönnetään kansainvälistä rahoitusta päätöksen C-M(69)22 mukaisesti, ja sen pitämiin tileihin sovelletaan lisäksi Naton rahoitusmääräyksissä määrättyjä menettelyjä, asianomaisen rahoitustarkastajan hallintoa ja valvontaa sekä liittokunnan esikunnalle määrätyn tilintarkastajan ja Naton kansainvälisen tilintarkastuslautakunnan tekemiä tarkastuksia.

3. Jäsenet ja heidän huollettavansa saavat avata ja pitää pankkitilejä Suomessa pankkitilien pitämistä Suomessa koskevan voimassa olevan sääntelyn mukaisesti. Jäsenten ja heidän huollettaviensa henkilökohtaisiin pankkitileihin sovelletaan pääsääntöisesti asianmukaista sääntelyä, joka koskee tällaisia tilejä, mukaan lukien pankkien maksukyvyttömyys- ja kriisinratkaisumenettelyt. Sellaisten jäsenten, jotka eivät ole Suomen kansalaisia tai oleskele Suomessa pysyväisluonteisesti, ja heidän huollettaviensa sallitaan siirtää varoja Suomessa, lähettäjävaltiossaan, kansalaisuusvaltiossaan tai pysyväisluonteisessa asuinvaltiossaan oleville tileille ja tällaisilta tileiltä. Tämä ei vapauta rahoituslaitoksia noudattamasta Suomessa voimassa olevaa sääntelyä, joka koskee rahoitusjärjestelmän laittoman käytön estämistä. Suomi voi pyytää lähettäjävaltiota todistamaan varojen määrät ja tilitiedot.

16 ARTIKLA

LIITTOKUNNAN ESIKUNTIEN VEROTUKSEEN LIITTYVÄT VAPAUDET JA OIKEUDET

1. Suomelle ei kerry tuloa liittokunnan esikunnan toiminnasta tai omaisuudesta. Pöytäkirjan 8 artiklan ja sopimuksen XI artiklan

Allied Headquarters may hold money and currency of all kinds and without any restrictions on conversions. Finland, upon request from an Allied Headquarters, shall facilitate transfers between States of the funds of such Headquarters in any currency, when these operations are required to satisfy the needs of the Allied Headquarters involved.

2. An Allied Headquarters which is afforded international funding in accordance with C-M(69)22, and any accounts held by it, shall furthermore be subject to the procedures set out in NATO Financial Regulations, the management and control of the relevant Financial Controller and to audits performed by the auditor appointed for the Allied Headquarters and NATO International Board of Auditors.

3. Members and their Dependents may open and hold bank accounts in Finland consistent with regulations in force regarding the operation of bank accounts in Finland. The personal bank accounts of Members and their Dependents are normally subject to the appropriate regulations governing such accounts, including bank insolvency and resolution procedures. Members, who are not Finnish nationals or ordinary residents in Finland, and their Dependents shall be allowed transfers of funds to and from accounts in Finland and accounts in their Sending State or country of nationality or ordinary residence; this does not exempt the financial institutions from complying with the regulation in force in Finland concerning the prevention of the illegal use of the financial system. Finland may request that the amounts and account information be certified by the Sending State.

ARTICLE 16

FISCAL IMMUNITIES AND ENTITLEMENTS OF ALLIED HEADQUARTERS

1. Finland shall not derive revenue from the activities or property of an Allied Headquarters. Pursuant to the Protocol, Article 8, the Agreement, Article XI, and unless otherwise

mukaisesti, ja jollei tässä täydentävässä sopimuksessa toisin määrätä, liittokunnan esikunta vapautetaan Suomessa kaikista veroista, tulleista ja maksuista, riippumatta siitä, millä tasolla niitä kannettaisiin kaikesta sen virallisesta toiminnasta. Vapautusten yksityiskohtaisesta täytäntöönpanosta voidaan määrätä tarkemmin keskinäisillä järjestelyillä. Vapautus ei koske muita Suomen kansallisia tukiyksiköitä kuin niitä, joita tarkoitetaan tässä artikkelissa ja jotka toimivat liittokunnan esikunnan puolesta tai sen osana.

2. Lukuun ottamatta maksuja, jotka peritään pelkästään suoritetuista palveluista, liittokunnan esikunta vapautetaan veroista, tulleista, käyttömaksuista ja muista maksuista, mukaan lukien muun muassa seuraavat:

a. Suomen ulkopuolella tehdyllä kaupallisella hankintasopimuksella hankittujen tavaroiden ja muun omaisuuden tai palvelujen maahantuonti Suomeen ja jälleenvienti Suomesta;

b. tavaroiden ja muun omaisuuden sekä palvelujen hankinta Suomessa, mukaan lukien rakennusten kunnostaminen ja rakentaminen liittokunnan esikunnan tilojen ja alueiden sisä- ja ulkopuolella esikunnan tehtävien tukemiseksi;

c. Suomessa b alakohdan mukaisesti hankittujen tavaroiden, muun omaisuuden ja palvelujen vienti Suomesta liittokunnan esikunnan toimesta;

d. myyntitulojen, muiden tulojen tai varojen kohdentaminen, siirtäminen liittokunnan esikunnasta tai esikuntaan tai kertyminen sille sen virallisessa toiminnassa maksuina tai lahjoituksina tai esikunnan hallussa olevien varojen tuottamana korkona;

e. liittokunnan esikunnan virkakäyttöön tarkoitettujen ajoneuvojen ja perävaunujen ostaminen, kuljetus, maahantuonti, omistaminen, rekisteröinti ja käyttäminen, mukaan lukien niiden käyttäminen maanteillä, silloilla, tunneleissa, losseilla ja vastaavissa infrastruktuureissa;

provided in this Supplementary Agreement, the Allied Headquarters shall be exempt in Finland from all taxes, duties, fees, and charges, irrespective of the level at which they may be levied on all its official activities. The exemptions may be subject to further detailed implementation through mutual arrangements. The exemption does not extend to Finnish National Support Units except as envisaged in this Article and acting on behalf of or as a part of an Allied Headquarters.

2. Except for amounts which are no more than charges for services rendered, an Allied Headquarters shall be exempt from taxes, duties, fees, charges and tolls including but not limited to:

a. The importation into and re-exportation from Finland of any goods as well as any other property or services, obtained under a commercial contract concluded outside Finland;

b. The acquisition of goods, other property, as well as services in Finland, including refurbishment and construction of buildings within and outside an Allied Headquarters premises in support of its functions;

c. The exportation from Finland by an Allied Headquarters of goods, other property, as well as services, acquisitioned in Finland in accordance with paragraph b. above;

d. Any turnover, funds, or income allocated, transferred to, or by, or returned through the official activities of an Allied Headquarters, be it as fees, charges, or donations, or interest generated on funds held by it;

e. The purchasing, shipping, importation, ownership, registration, and operation of its official vehicles and trailers, including their use of public roads, bridges, tunnels, ferries, and similar infrastructure;

f. Taxes on fuels, lubricants and electricity for the use of aircraft, vessels, or any other vehicles and trailers owned by or operated

- f. verot poltto- ja voiteluaineista ja sähköstä, joita käytetään liittokunnan esikunnan omistamisissa tai sen virallisen toiminnan tukemiseksi käytettävissä ilma-aluksissa, aluksissa ja muissa kulkuneuvoissa ja perävauvuissa;
- g. verot poltto- ja voiteluaineista ja sähköstä, joita käytetään lämmitys- ja/tai jäähdytysjärjestelmissä tai sähkögeneraattoreissa liittokunnan esikunnan toiminnassa;
- h. yksityisten ylläpitämien satamien, lentoasemien ja lentopaikkojen käyttö samoilla edellytyksillä, joita sovelletaan Suomen puolustusvoimiin;
- i. liittokunnan esikunnan virkamatkoja varten ostamat lento-, juna- ja laivaliput;
- j. liittokunnan esikunnan virkakäyttöön tarkoitettujen ajoneuvojen käyttö maanteillä, mukaan lukien teiden käyttömaksut ja/tai ajoneuvojen käyttöverot;
- k. ympäristöohjelmien ja -sääntelyn soveltamisalaan kuuluvat toiminnot, erityisesti omaisuuden romuttaminen ja hävittäminen, sekä infrastruktuurin käyttö;
- l. sotilaskäyttöön hankittujen radio- ja televisiolaitteiden sekä muiden televiestintälaitteiden ja -välineiden käyttö ja käytettävissä pitäminen, mukaan lukien leimaverot ja lupamaksut;
- m. kirjepostin ja pakettien lähettäminen ja vastaanottaminen Suomen ulkopuolelta tai Suomessa käyttäen Suomen postipalveluja, lukuun ottamatta kansainvälisten sopimusten mukaisesti perittäviä postimaksuja;
- n. liittokunnan esikunnalle siirretyt tai sen siirtämät varat.
3. Tässä artiklassa määrättyjä vapautuksia sovelletaan myös seuraaviin:
- a. sellaisten tavaroiden, muun omaisuuden ja palvelujen maahantuonti tai luovuttaminen, jotka Suomi hankkii Naton tai erityisesti liittokunnan esikunnan puolesta;
- in support of Allied Headquarters' official activities;
- g. Taxes on fuels, lubricants and electricity used for heating and/or cooling systems or power generators in the operation of an Allied Headquarters;
- h. Use of harbours, airports and airfields on the same conditions as the Finnish Defence Forces, where these are privately operated;
- i. Airline, train, and ferry tickets, purchased by an Allied Headquarters for official travels;
- j. Use of public roads, to include road tolls and/or road taxes, for official vehicles of an Allied Headquarters;
- k. Activities covered by environmental regulations and programmes, in particular scrapping and disposal of property, and use of infrastructure;
- l. Use or operation of radio, TV, or other telecommunication devices and equipment procured for military purposes, to include stamp duties and license fees;
- m. Dispatch and receiving of mail and packages from outside or within Finland through its postal services, with the exception of postal charges enforced in accordance with international agreements;
- n. Funds transferred to or by an Allied Headquarters.
3. The exemptions provided for in the present Article shall also apply to:
- a. Import or supply of goods, other property and to services obtained by Finland acting for NATO or the Allied Headquarters specifically;
- b. Goods, other property, as well as services, imported or acquired in Finland by or on behalf of an Allied Headquarters for use by commercial entities, whose services are acquired by an Allied Headquarters through a

b. tavarat, muu omaisuus ja palvelut, jotka liittokunnan esikunta tai muu toimija sen puolesta tuo Suomeen tai hankkii Suomessa sellaisten kaupallisten yritysten käyttöön, joiden palveluja liittokunnan esikunta hankkii Suomessa tai sen ulkopuolella toteutettavalla kaupallisella hankintasopimuksella;

c. tavarat, tarvikkeet, muu omaisuus ja palvelut, joita käytetään moraalialia ja hyvinvointia edistävien liittokunnan esikunnan ohjelmien toiminnassa, edellyttäen, että ohjelmista vastaava liittokunnan esikunta on asianmukaisesti hyväksynyt tämän toiminnan.

4. Tavaroiden vienti- ja jälleenvientioikeuden lisäksi liittokunnan esikunnalla on oikeus luovuttaa varusteita, ylijäämiä ja jätetavaraa, sanotun vaikuttamatta pöytäkirjan 9 artiklan soveltamiseen ja liittokunnan esikunnan oikeuteen jälleennyä tavaraita kanttiineissa, kahviloissa ja ruokaloissa ja jollei tämän täydentävän sopimuksen 20 artiklan 5 kohdan mukaisesti Suomen viranomaisen päätöksellä toisin määrätä. Tämä oikeus ei koske tavaroita, joita myydään tai muutoin tarjotaan kanttiineissa, kahviloissa tai ruokaloissa tai niiden välityksellä. Tunustaan, että Suomella on etuosto-oikeus, tavaroita voidaan muutoin luovuttaa seuraavasti:

a. myymällä tavarat yksityishenkilöille tai kaupallisille yrityksille, joilla on asianmukainen lupa harjoittaa kauppaa Suomessa, edellyttäen, että tavaroista maksetaan Suomessa kannettavat verot ja tullit, jotka perustuvat tavaroiden käypään arvoon luovutusajankohtana, ja edellyttäen, että tavarat, sekä niiden hallussapito, ovat Suomen säästösten ja määräysten ja Suomeen sovellettavien kansainvälisten sopimusten mukaisia;

b. tulleitta ja veroitta, jos tavarat luovutetaan niiden tuhoutumisen tai vahingoittumisen vuoksi tai jos liittokunnan esikunta on menettänyt ne varkauden vuoksi, edellyttäen, että Suomen viranomaiset todistavat luovutuksen tai menetyksen ja sen tosiseikat hy-

commercial contract performed within or outside Finland;

c. The activities of Allied Headquarters' Morale and Welfare programmes with regard to goods, supplies, other property, as well as services, on the condition that such activities are duly approved by the responsible Allied Headquarters.

4. In addition to the right to export and re-export, and without prejudice to the Protocol, Article 9, and to the right of an Allied Headquarters to resell items in Canteens, Cafeterias and Messes, and unless otherwise directed by a decision of the Finnish authorities under Article 20, paragraph 5 of this Supplementary Agreement, an Allied Headquarters shall have the right to dispose of equipment, surplus, and scrap. This right does not extend to any items being sold or otherwise provided in or through Canteens, Cafeterias or Messes. Acknowledging that Finland shall have the right to first purchase, items may otherwise be disposed of:

a. By sale to individuals or to commercial enterprises, which are duly authorised to trade in Finland on the condition that Finnish taxes and duties, based on market-value at the time of disposal, are paid, and on the condition that the items, as well as the possession thereof, are compliant with Finnish laws and regulations and international agreements as applicable to Finland;

b. Without payment of duties or taxes due to destruction, theft or damage on the condition that the circumstances and disposal is certified by Finnish authorities on an authorised scrapping form, customs or other appropriate document;

c. Without payment of duties or taxes, to entities, charities, and similar organisations, on the condition that they are exempt from Finnish taxes on the donated items, and on the condition that the items, as well as the possession thereof, are compliant with Finnish laws and regulations and international agreements as applicable to Finland.

väksyttävällä romutustodistuksella, tulliasiakirjalla tai muulla asianmukaisella asiakirjalla;

c. tulleita ja veroita, jos tavarat lahjoitetaan yhteisöille, hyväntekeväisyystoimijoille ja vastaaville organisaatioille, edellyttäen, että nämä on vapautettu Suomessa kannettavista veroista lahjoitustavaroiden osalta ja edellyttäen, että tavarat, sekä niiden hallussapito, ovat Suomen säädösten ja määräysten ja Suomeen sovellettavien kansainvälisten sopimusten mukaisia.

17 ARTIKLA

KANTTIINIT, KAHVILAT JA RUOKALAT

1. Liittokunnan esikunnille pöytäkirjan 8 artiklassa ja tämän täydentävän sopimuksen 16 ja 19 artiklassa määrättyjä verovapautuksia sovelletaan myös elintarvikkeiden, varusteiden, tarvikkeiden ja muiden tavaroiden sekä palvelujen maahantuontiin Suomeen ja ostamiseen Suomessa kohtuullisina määrinä sellaisten kanttiinien, kahviloiden ja ruokaloitten pitämiseksi, jotka on perustettu tällaisten elintarvikkeiden, tarvikkeiden tai palvelujen myymiseksi tai jakelemiseksi jäsenille ja heidän huollettavilleen.

2. Liittokunnan esikunta voi pitää joko suoraan tai luvanhaltijan välityksellä tämän täydentävän sopimuksen 1 artiklan 20–22 alakohtassa määritellyjä kanttiineja, kahviloita ja ruokaloita loukkaamatta lähettäjävaltioiden oikeuksia perustaa ja ylläpitää vastaavia palveluja sopimuksen XI artiklan 4 kappaaleen mukaisesti.

3. Liittokunnan esikunta vapautetaan veroista niiden tulojen osalta, jotka se saa kanttiineissaan, kahviloissaan ja ruokaloissaan harjoitettavasta myynti- ja palvelutoiminnasta tai muusta moraalia ja hyvinvointia edistävästä toiminnasta, riippumatta siitä, harjoittaako se näitä toimintoja suoraan vai luvanhaltijan välityksellä. Liittokunnan esikunnan vapautusta verosta ei sovelleta luvanhaltijan saamiin tuloihin tai voittoihin,

ARTICLE 17

CANTEENS, CAFETERIAS AND MESSES

1. The tax exemptions granted to Allied Headquarters in the Protocol, Article 8, and in Article 16 and 19 of this Supplementary Agreement, include import of and purchases in Finland of provisions, equipment, supplies, and other goods and services in reasonable quantities for the operation of Canteens, Cafeterias and Messes, established with the purpose of sales or distribution of such provisions, supplies or services to Members and their Dependents.

2. Without infringing on the rights of sending States to establish and operate similar facilities in accordance with the Agreement, Article XI, paragraph 4, the Allied Headquarters may operate Canteens, Cafeterias, and Messes, as defined in Article 1, paragraph 20 to 22 of this Supplementary Agreement, either directly or through a concessionaire.

3. An Allied Headquarters shall be exempt from taxes on income deriving from sales and services rendered in their Canteens, Cafeterias and Messes, or from other Morale and Welfare activities, whether operated directly or through a concessionaire. The tax exemption enjoyed by the Allied Headquarters does not extend to income or profit earned by a concessionaire and which the concessionaire under Finnish laws may be responsible to report for tax purposes.

jotka tämä voi Suomen lainsäädännön mukaan olla velvollinen ilmoittamaan verotusta varten.

4. Kaikki liittokunnan esikunnan tiloihin ja alueille pääsevät henkilöt, mukaan lukien paikalta palkattu henkilöstö ja kaikki hankintasopimusten perusteella työskentelevä henkilöstö sekä vierailijat, kansalaisuudestaan riippumatta, saavat ostaa, ja heille saa tarjota, ruokaa ja juomia nautittavaksi liittokunnan esikunnan kahviloissa ja ruokaloissa, ja he saavat ostaa liittokunnan esikunnan sekä harjoitusten ja tapahtumien tunnuksilla merkittyjä tavaroita henkilökohdaiseen käyttöönsä. Tähän ei sisälly pääsyä liittokunnan esikunnan kanttiineihin.

5. Jäsenille ja heidän huollettavilleen sallitaan pääsy kanttiineihin ostamaan tullittomia ja verottomia tavaroita.

6. Säännöstelyjen tavaroiden ostamista kanttiineista, kahviloista ja ruokaloista voidaan rajoittaa ikärajoilla tai säännöstellä liittokunnan esikunnan harkinnan mukaan tai Suomen kanssa tehtävien järjestelyjen, kuten tämän täydentävän sopimuksen liitteen, perusteella.

7. Säännöstelyjä tavaroita ei saa luovuttaa toiselle henkilölle myymällä, vaihtamalla, lahjoittamalla tai muulla tavoin.

8. Jollei liittokunnan esikunta ole perustanut Suomeen omia kanttiineja, kahviloita tai ruokaloita, jäsenet ja heidän huollettavansa saavat käyttää lähimmän liittokunnan esikunnan tai Suomen puolustusvoimien palveluja tässä artiklassa määrättyin rajoituksin sekä sallittuja määriä ja luovuttamista koskeviin oikeuksiin liittyvin rajoituksin. Jäsenillä ja heidän huollettavillaan on myös oikeus käyttää kansallisten joukkojensa vastaavia palveluja, jos nämä joukot siihen suostuvat, ja samoilla edellytyksillä, joista määrätään tässä artiklassa.

4. All persons permitted onto the premises of an Allied Headquarters, to include Local Wage Rate Personnel, all contracted personnel, and visitors, no matter their nationality, may buy or be provided food and drink items to be consumed in the Allied Headquarters' Cafeterias or Messes, and may purchase Allied Headquarters and exercise and event labelled items for their personal use. This shall not include access to Allied Headquarters' Canteens.

5. Members and their Dependents shall have access to Canteens to purchase tax- and duty-free goods.

6. Purchase of rationed items in Canteens, Cafeterias and Messes may be limited by age restriction or be rationed at the discretion of the Allied Headquarters or due to arrangements with Finland, such as the Annex to this Supplementary Agreement.

7. Rationed items shall not be disposed of by sale, barter, gift or otherwise ceded to any other person.

8. Subject to the specified restrictions on the extent of entitlements in terms of permitted quantities and disposal, and where an Allied Headquarters has not established its own Canteens, Messes, or Cafeterias in Finland, Members and their Dependents shall be permitted to use the facilities of the nearest Allied Headquarters or of Finnish Defence Forces in accordance with the limitations set out in this Article. Equally, Members and their Dependents shall have the right to use such facilities of their national forces, if the latter so agree and subject to the same conditions as laid down in this Article.

*OIKEUTETTUIJEN JÄSENTEN
VEROTUKSEEN LIITTYVÄT VAPAUDET
JA OIKEUDET*

1. Oikeutetuilla jäsenillä ja heidän huollettavillaan on pöytäkirjan 8 artiklan 2 ja 3 kappaleessa, sopimuksen XI artiklan 4, 5 ja 6 kappaleessa sekä tämän täydentävän sopimuksen 16 ja 17 artiklassa tarkoitettujen oikeuksien lisäksi seuraavat oikeudet, joiden täytäntöönpanosta voidaan määrätä tarkemmin keskinäisillä järjestelyillä:

a. henkilökohtaisten tavaroiden ja huonekalujen maahantuonti ja ostaminen tämän täydentävän sopimuksen liitteen mukaisesti;

b. tämän täydentävän sopimuksen liitteessä määritelty moottoriajoneuvojen maahantuonti ja ostaminen henkilökohtaiseen käyttöön. Jos nämä moottoriajoneuvot luovutetaan jäljempänä olevan 3 kohdan mukaisesti, ne voidaan korvata muilla Suomeen tuotavilla tai Suomessa ostettavilla moottoriajoneuvoilla tulleita ja veroita;

c. vapautus omien radioiden, televisioiden ja muiden televiestintälaitteiden leimaveroista ja lupamaksuista.

2. Jäsenten tuloja ja irtainta omaisuutta verotetaan sopimuksen X artiklan 1 ja 2 kappaleen sekä pöytäkirjan 7 artiklan mukaisesti, ja tässä verotuksessa oikeutetut jäsenet muun muassa vapautetaan Suomen vuotuisista tieliikenteen veroista, tietulleista ja maksuista.

3. Edellä 17 artiklan 6 ja 7 kohdassa määrättyin rajoituksin jäsenten ja heidän huollettaviensa tulleita, veroita ja muutta maksuitta tämän artiklan määräysten mukaisesti maahan tuomia tai ostamia tavaroita, lukuun ottamatta säännösteltyjä tavaroita, saa luovuttaa Suomessa myymällä, vaihtamalla tai lahjoittamalla ainoastaan seuraavissa tapauksissa:

a. erioikeudet saanut henkilö vie tai jälleenvie tavarat maasta;

*FISCAL IMMUNITIES AND
ENTITLEMENTS OF ENTITLED
MEMBERS*

1. Entitled Members and their Dependents shall, in addition to the entitlements in the Protocol, Article 8, paragraphs 2 and 3; the Agreement Article XI, paragraphs 4, 5, and 6; and in this Supplementary Agreement, Articles 16 and 17; enjoy the rights provided below, which may be subject to further implementation by mutual arrangements:

a. Import and purchase of personal effects and furniture as in accordance with the Annex to this Supplementary Agreement.

b. Import and purchase of motor vehicles for their personal use as defined in the Annex to this Supplementary Agreement. The motor vehicles may be replaced by further imports or purchases in Finland free of duties and taxes if disposed of in accordance with paragraph 3 below.

c. Exemption from stamp duties, and license fees on any personally owned radio, TV and other telecommunication devices.

2. Taxation on income and moveable property of Members shall be as laid down in the Agreement, Article X, paragraphs 1 and 2, and the Protocol, Article 7, and shall include, inter alia, exemptions for Entitled Members from annual circulation and road taxes, tolls and fees in Finland.

3. With the limitations stated in Article 17, paragraphs 6 and 7 above, items, not including rationed items imported or purchased free of duties, taxes, fees and charges by the Members and their Dependents, under the provisions of this Article, shall not be disposed of in Finland by sale, barter or gift, except for:

a. Export or re-export by the person enjoying the privileges;

b. Disposal between persons enjoying the same privileges;

- b. tavarat luovutetaan samoja erioikeuksia nauttivien henkilöiden välillä;
- c. tavarat ovat vähäarvoisia edustuslahjoja;
- d. tavarat lahjoitetaan yhteisöille, hyväntekeväisyystoimijoille tai vastaaville organisaatioille, edellyttäen, että nämä on vapautettu Suomessa lahjoitustavaroista kannettavista veroista;
- e. tavarat ovat tuhoutuneet tai vahingoittuneet tai ne on menetetty varkauden vuoksi; tällöin edellytetään, että Suomen toimivaltaiset viranomaiset todistavat hävikin ja sen tosiseikat hyväksyttävällä romutustodistuksella, tulliasiakirjalla tai muulla asianmukaisella asiakirjalla;
- f. tavaroista on maksettu Suomessa kannettavat tullit ja/tai verot, jotka perustuvat tavaroiden käypään arvoon luovutusajankohtana.

19 ARTIKLA

VEROTUKSEEN LIITTYVIEN VAPAUKSIEN JA OIKEUKSIEN SOVELTAMINEN

1. Edellä 16–18 artiklassa määrätyt oikeudet annetaan liittokunnan esikunnalle sen tavoitteiden tukemiseksi, eikä tällä täydentävällä sopimuksella anneta jäsenille ja heidän huollettavilleen yksilöllisiä oikeuksia tässä suhteessa. Oikeuksia hallinnoidaan Suomen lainsäädännön mukaisesti, ja niitä hallinnoi liittokunnan esikunta, joka
- a. toteuttaa valtuuksiensa rajoissa asianmukaiset toimenpiteet valvoakseen verotusmuuttoa ja tullittomuutta koskevien sääntöjen ja määräysten asianmukaista soveltamista ja estääkseen väärinkäytön;
- b. voi pyytää Suomea avustamaan mahdollisen väärinkäytön oikeudellisessa käsittelyssä;
- c. pyytää kaikkia jäseniä ja heidän huollettaviansa allekirjoittamaan liittokunnan esikun-

- c. Low value hospitality gifts;
- d. Donations to entities, charities, and similar organisations, on the condition that they are exempt from Finnish taxes on the donated items;
- e. Disposal by way of destruction, theft or damage, on the condition that the circumstances and disposal is certified by the concerned Finnish authorities, on an authorised scrapping form, customs, or other appropriate documents;
- f. When the required Finnish duties and/or taxes, based on market-value at the time of disposal, have been paid.

ARTICLE 19

APPLICATION OF THE FISCAL IMMUNITIES AND ENTITLEMENTS

1. The entitlements stated in Articles 16 to 18 above are afforded to the Allied Headquarters in support of its mission, and the Members and their Dependents shall not derive any individual rights from this Supplementary Agreement in this regard. The administration of the entitlements shall be subject to Finnish law and to the management of the Allied Headquarters, which:
- a. Shall take the appropriate measures, within the scope of its authority, to oversee the correct application of the rules and regulations on relief from taxes and duties and to prevent abuse.
- b. May request Finland's assistance to legally pursue any abuse.
- c. Shall request all Members and their Dependents to sign a statement on their arrival in an Allied Headquarters acknowledging the restrictions set out in Articles 17 and 18.

taan saapuessaan sitoumuksen, jossa tunnustetaan 17 ja 18 artiklassa määrätyt rajoitukset;

d. voi sopimuksen XII artiklan 1 kappaleen ja pöytäkirjan 4 artiklan mukaisesti tehdä Suomen kanssa keskinäisiä järjestelyjä, jotka koskevat kirjanpitoa tässä artiklassa määrätyistä oikeuksista ja niiden hallinnointia.

2. Jotta liittokunnan esikunnalle ja oikeutetuille jäsenille tällä täydentävällä sopimuksella annettu asema saadaan varmennetuksi sellaisia lomakkeita varten, joita edellytetään verottomien ja tullittomien ostosten tekemiseksi muissa valtioissa kuin Suomessa sekä tavaroiden maahan tuomiseksi, maasta viemiseksi ja jälleenviemiseksi, Suomi määrää viranomaisen varmentamaan liittokunnan esikunnan toimittamat ja sen välityksellä toimitetut lomakkeet.

3. Liittokunnan esikunta antaa määrätylle Suomen viranomaiselle luettelon henkilöistä, joilla on voimassa tämän täydentävän sopimuksen mukaisia oikeuksia. Täsmällisyden vuoksi tällaiset luettelot annetaan kuukausittain.

4. Veroista ja maksuista, joita Suomessa mahdollisesti sovelletaan tämän täydentävän sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen, myönnetään vapautus.

5. Tämän täydentävän sopimuksen määräykset liittokunnan NCS-esikunnan verotukseen liittyvistä erioikeuksista ja vapauksista eivät syrjäytä Naton infrastruktuurihankkeiden rahoitusta ja niiden täytäntöönpanoa koskevia menettelyjä, eikä määräysten tarkoituksena ole rajoittaa tai syrjäyttää tällaisia oikeuksia, jotka Suomi myöntää yksittäisille valtioille, kansainvälisille järjestöille, kansalaisjärjestöille tai kansainvälisille tuomioistuimille.

6. Minkään tämän täydentävän sopimuksen 16–19 artiklassa ei katsota rajoittavan niitä menettelyjä, jotka Suomelle sallitaan, eikä niitä oikeuksia, jotka sille annetaan, sopimuksessa, erityisesti sen VII artiklan 6 kap-

d. Pursuant to the Agreement, Article XII, paragraph 1, and the Protocol, Article 4, may conclude mutual arrangements with Finland on the accounting and management of the entitlements described in this Article.

2. For the purposes of verifying the status of an Allied Headquarters and Entitled Members under this Supplementary Agreement with regard to forms required to accomplish tax and duty-free purchases in States other than Finland, as well as import, export and re-export of goods, Finland shall appoint an authority to verify forms submitted by or through an Allied Headquarters.

3. An Allied Headquarters shall provide the designated authority in Finland with a list of persons upholding entitlements under this Supplementary Agreement. For the sake of accurateness, such lists shall be provided monthly.

4. Exemption shall be granted for any taxes or fees which may be applied in Finland after this Supplementary Agreement is signed.

5. The provisions in this Supplementary Agreement related to fiscal privileges and immunities of an NCS Allied Headquarters shall not supersede procedures regarding funding of NATO infrastructure projects and their implementation, nor is it the intent to limit or supersede such entitlements granted to a single State or to International and Non-Governmental Organisations, and International Tribunals by Finland.

6. Nothing in the Articles 16 to 19 of this Supplementary Agreement shall be understood to limit or otherwise prejudice neither the procedures nor rights granted to Finland under the Agreement, in particular Article VII, paragraph 6(a), Article IX, paragraph 2, Article XI, paragraph 1, Article XII, and Article XIII, paragraphs 1 to 3; and under the Protocol, in particular Article 3, paragraph 2, and Article 4.

paleen a kohdassa, IX artiklan 2 kappaleessa, XI artiklan 1 kappaleessa, XII artiklassa ja XIII artiklan 1–3 kappaleessa, sekä pöytäkirjassa, erityisesti sen 3 artiklan 2 kappaleessa ja 4 artiklassa, tai muutoin vaikuttavan näihin menettelyihin ja oikeuksiin.

20 ARTIKLA

YMPÄRISTÖN, TERVEYDEN JA TURVALLISUUDEN SUOJELU

1. Suomen ympäristönsuojelua ja terveyden ja turvallisuuden suojelua koskevia säädöksiä ja määräyksiä sovelletaan mahdollisuuksien mukaan liittokunnan esikuntaa koskevin vähimmäisvaatimuksina samalla tavoin kuin niitä sovelletaan Suomen puolustusvoimiin, kuten kaikkia asianmukaisia Naton standardointisopimuksia ja ohjeita, tunnustaan tässä täydentävässä sopimuksessa määrätyt vapautukset ja sanotun vaikuttamatta sopimuksen II artiklan soveltamiseen. Jos tämä on oikeudellisesti, operatiivisesti tai muutoin teknisesti mahdotonta, Suomen viranomaiset ja liittokunnan esikunta sopivat viipymättä muista keinoista keskinäisesti sovitun suojelun aikaansaamiseksi. Tässä artiklassa tarkoitettuun toimintaan mahdollisesti tarvittaviin lupamenettelyihin ja muihin virallisiin menettelyihin sovelletaan tämän täydentävän sopimuksen 4 artiklan 3 kohdassa määrättyä menettelyä.

2. Liittokunnan esikunta tarkastelee Suomen avulla jäljempänä 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla sitä, noudatetaanko liittokunnan esikunnan toiminnassa Suomen ympäristönsuojelusäädöksiä ja määräyksiä. Tähän tarkasteluun sisältyy, ei kuitenkaan yksinomaan, mahdollisten ympäristövaikutusten tunnistaminen ja arviointi tarkoituksena estää ja vähimmäistää mahdolliset haitalliset ympäristövaikutukset ja, jos haittavaikutukset ovat väistämättömiä, ryhtyä asianmukaisiin korjaaviin toimenpiteisiin. Tässä yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota toimintaan, joka liittyy vaarallisten tavaroiden käyttöön ja varastointiin sekä kaasu- ja kemikaalipäästöihin, melutasoihin, koulutus- ja harjoitusalueisiin ja kaikenlaisen jätteen hävittämiseen.

ARTICLE 20

PROTECTION OF THE ENVIRONMENT, HEALTH, AND SAFETY

1. Without prejudice to the Agreement, Article II, and acknowledging exemptions provided in this Supplementary Agreement, Finnish laws and regulations regarding protection of the environment, and health and safety and, in the same manner they are applicable to the Finnish Defence Forces, shall, to the extent possible serve as the minimum standard for an Allied Headquarters, just as all relevant NATO Standardisation Agreements and guidance shall be applied. Where this is legally, operationally, or otherwise technically impossible, the Finnish authorities and the Allied Headquarters shall, without delay, agree on other means to achieve the mutually agreed protections. The proceedings stipulated in Article 4, paragraph 3 of this Supplementary Agreement shall be applied for any authorisations and other official processes that may be required for the activities stipulated in this Article.

2. The Allied Headquarters shall, with the assistance of Finland envisaged in paragraph 6 below, analyse the compatibility of the Allied Headquarters' activities with Finnish environmental laws and regulations. Such considerations shall include, but shall not be limited to, identification and assessment of potential environmental impacts and effects, in order to prevent and minimise the possible adverse environmental effects and, where detrimental effects are unavoidable, to take appropriate remedial measures. In this regard, special attention shall be paid to activities regarding use and storage of dangerous goods, as well as emissions of gases and chemicals, levels of noise, areas for training and exercises, and disposal of all kinds of refuse.

3. Vaarallisten tavaroiden kuljetuksissa, siirroissa, varastoinnissa ja käsittelyssä sekä tavallista suuremmissa kuljetuksissa noudatetaan Suomen puolustusvoimiin sovellettavia vaatimuksia ja sääntelyä ja otetaan asianmukaisesti huomioon Suomessa voimassa olevat kansainväliset sopimukset sekä sovellettavat Naton standardointisopimukset ja ohjeet.

4. Liittokunnan esikunnan toteuttamia rakennustöitä ja muita toimintoja varten se asettaa vähintään ympäristöä ja rakentamista (mukaan lukien terveyden ja turvallisuuden suojelua) koskevat vaatimukset, jotka vastaavat Suomen puolustusvoimiin sovellettavia vaatimuksia, sääntöjä ja määräyksiä. Liittokunnan esikunta pyrkii mahdollisuuksien mukaan noudattamaan Suomen työterveys- ja turvallisuussääntelyä, ja jos tämä on oikeudellisesti, toiminnallisesti tai muutoin teknisesti mahdotonta, Suomen viranomaiset ja liittokunnan esikunta sopivat viipymättä muista keinoista tavoitellun suojelun aikaansaamiseksi, sanotun vaikuttamatta velvollisuuksiin, jotka liittyvät paikallisen työvoiman palkkaamiseen sopimuksen IX artiklan 4 kappaleen mukaisesti.

5. Jos Suomen lainsäädännöllä kielletään tiettyjen tuotteiden maahantuonti, liittokunnan esikunta voi tuoda niitä maahan Suomen suostumuksella, edellyttäen, ettei maahantuonti ole muiden sovellettavien kansainvälisten velvoitteiden vastaista ja ettei se vaaranna kansanterveyttä tai eläinten tai kasvien terveyttä. Liittokunnan esikunta ja Suomi sopivat niistä tuoteryhmistä, joiden maahantuonnin Suomi hyväksyy tämän määräyksen mukaisesti.

6. Suomen toimivaltaiset viranomaiset avustavat tutkittaessa, noudatetaanko liittokunnan esikunnan toiminnassa Suomen ympäristönsuojelua ja työsuojelua koskevia säädöksiä ja määräyksiä, antavat ohjeita ja tietoja edellä mainituista säädöksistä, määräyksistä ja vaatimuksista jne. sekä neuvovat liittokunnan esikuntaa kyseisissä asioissa. Asanomaiset Suomen viranomaiset toimittavat

3. Transportation, transfer, storage and handling of dangerous goods and oversized transportation shall be in accordance with the standards and regulations applicable to the Finnish Defence Forces and shall take due account of international agreements in force in Finland as well as relevant NATO Standardisation Agreements and guidance.

4. For construction and engineering works, as well as other activities undertaken by an Allied Headquarters, the concerned Allied Headquarters shall, as a minimum, set environmental, construction and engineering (to include health and safety) standards comparable to the standards, rules and regulations applicable to the Finnish Defence Forces. Without prejudice to the obligations relating to the employment of a local workforce under the Agreement, Article IX, paragraph 4, an Allied Headquarters shall endeavour to comply with Finnish occupational health and safety regulations to the extent possible, and, where this is legally, operationally, or otherwise technically impossible, the Finnish authorities and the Allied Headquarters shall, without delay, agree on other means to achieve the desired protections.

5. Where Finnish law prohibits the importation of certain articles, such articles may, with the approval of Finland, and provided that this is not contrary to other international obligations undertaken nor that public health, animal or plant health is endangered thereby, be imported by an Allied Headquarters. An Allied Headquarters and Finland shall agree on categories of articles, the import of which is approved by Finland under this provision.

6. The appropriate Finnish authorities shall provide assistance to examine the compatibility of an Allied Headquarters activities with Finnish environmental, occupational health and safety laws and regulations as well as guidance and information on the regulations, standards, etc. mentioned above, and shall advise an Allied Headquarters in this regard. The Finnish regulations referred to above shall be provided to an Allied

edellä tarkoitetun Suomen sääntelyn liittokunnan esikunnalle englannin kielellä, kun liittokunnan esikunta sitä pyytää.

7. Kaikki ympäristöön ja työsuojeluun liittyvät tullit, verot ja maksut ratkaistaan tämän täydentävän sopimuksen 16 artiklan mukaisesti.

21 ARTIKLA

TERVEYDEN SUOJELU

1. Liittokunnan esikunta kunnioittaa Suomen sääntelyä tartuntatautiin, eläintautien ja kasvintuhojien ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä soveltaa niitä Suomen tuella ja sovittaen toimensa yhteen Suomen kanssa.

2. Suomi antaa tukea ja apua paikallisesti, maanlaajuisesti tai kansainvälisesti esiintyviin tartuntatauteihin liittyvissä hätätilanteissa. Näitä tarkoituksia varten liittokunnan esikunta sallii pääsyn tiloihinsa tämän täydentävän sopimuksen 5 artiklan mukaisesti.

3. Liittokunnan esikunta ja Suomen viranomaiset ilmoittavat viipymättä toisilleen vakavien epideemisten tartuntatautiin todetusta tai epäilystä puhkeamisesta, leviämisestä ja poistamisesta sekä näistä johtuvista toimenpiteistä.

4. Jos liittokunnan esikunta pitää tarpeellisenä ryhtyä toimenpiteisiin terveyden suojelemiseksi sen käyttöön annetuissa paikoissa ja tiloissa ja sen käyttöön annetuilla alueilla, se sovittaa näiden toimenpiteiden toteuttamisen yhteen asianomaisten Suomen viranomaisten kanssa.

5. Asianomaiset Suomen viranomaiset antavat edellä tarkoitetut Suomen säädökset ja määräykset sekä kaikki asiaan liittyvät tiedot liittokunnan esikunnalle englannin tai ranskan kielellä.

22 ARTIKLA

Headquarters by the concerned Finnish authorities in the English language, when requested to do so by an Allied Headquarters.

7. All environmental, occupational health and safety duties, taxes, fees, and charges shall be resolved as laid down by Article 16 of this Supplementary Agreement.

ARTICLE 21

PROTECTION OF HEALTH

1. An Allied Headquarters shall respect Finnish regulations for the prevention and control of infectious diseases in humans, animals, and plants, and for prevention of control of plant pests, and apply them with the support of and in coordination with Finland.

2. Finland shall provide means and assistance in case of emergency situations involving local, national or international infectious diseases. An Allied Headquarters shall for these purposes provide access to their facilities in accordance with Article 5 of this Supplementary Agreement.

3. An Allied Headquarters and Finnish authorities shall promptly inform each other of the outbreak or suspected outbreak, transmission and elimination of any severe epidemic infectious diseases and of the measures taken in this regard.

4. If an Allied Headquarters deems it necessary to take health protection measures within the facilities and premises made available for its use, it shall coordinate the execution of such means with the concerned Finnish authorities.

5. The Finnish regulations referred to above and any related information shall be provided to an Allied Headquarters by the concerned Finnish authorities in the English or French languages.

ARTICLE 22

MEDICAL AND DENTAL SERVICES

*TERVEYDENHUOLLON JA SUUN
TERVEYDENHUOLLON PALVELUT*

Sopimuksen IX artiklan 5 kappaleen mukaisesti Suomi sallii jäsenten ja heidän huollettaviensa saada terveydenhuoltoa ja suun terveydenhuoltoa, mukaan lukien sairaalahoito, tapauksen mukaan Suomen ja liittokunnan esikunnan tai lähettäjävaltioiden keskenään määräämillä tai sopimilla ehdoilla. Suomi toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että on olemassa menettelyllinen sääntely, jolla estetään tällaisen hoidon viivästyminen tai epääminen Suomen henkilötunnuksen, rekisteröinnin tai muun sellaisen todisteen puuttumisen perusteella, jota Suomen kansalaiset tavallisesti käyttävät asemansa todistamiseen.

23 ARTIKLA

*LIITOKUNNAN ESIKUNNAN JÄSENTEN
JA HEIDÄN HUOLLETTAVIENSA
EVAKUOINTI*

Jäsenten ja näiden huollettavien evakuoinnista hätätilanteissa määrätään kyseisten lähettäjävaltioiden ja Suomen välisillä erillisillä järjestelyillä. Suomi ja liittokunnan esikunta sovittavat yhteen asianmukaiset menettelyt varmistaakseen, että ne jäsenet huollettavineen, joita lähettäjävaltio ei evakuoiv, evakuoidaan viipymättä.

24 ARTIKLA

KIRJEENVAIHTO JA VIESTINTÄ

1. Virallista viestintää ja kirjeenvaihtoa varten liittokunnan esikunnalle sallitaan pääsy kiinteissä verkoissa, matkapuhelinverkoissa ja satelliittiyhteyksillä toimiviin puhelinjärjestelmiin, internet-palveluihin, televiestintäpalveluihin ja muihin tieto- ja viestintäteknisiin palveluihin, mukaan lukien radio- ja televisiopalvelut ja maanpäällisiin järjestelmiin ja satelliittijärjestelmiin perustuvat palvelut, sekä postipalveluihin Suomessa riippumatta siitä, tarjoaako palvelun kaupallinen vai julkinen toimija. Suomi ei ryhdy sellaisiin oikeudellisiin tai muihin vastaaviin

Pursuant to the Agreement, Article IX, paragraph 5, Finland shall permit Members and their Dependents to receive medical and dental care, including hospitalization, on terms established or to be agreed between Finland and the Allied Headquarters or the Sending States, as appropriate. Finland shall take all necessary measures to ensure that procedural provisions exist to prevent delay or denial of such care by reason of lack of Finnish personal or identification number, registration or other proof of status normally used by Finnish nationals.

ARTICLE 23

*EVACUATION OF MEMBERS OF AN
ALLIED HEADQUARTERS AND THEIR
DEPENDENTS*

Evacuation of Members and their Dependents, in case of emergency situations, will be subject to separate arrangements between the Sending States in question and Finland. Finland and an Allied Headquarters shall coordinate adequate procedures to ensure prompt evacuation of Members and their Dependents not subject to evacuation by a Sending State.

ARTICLE 24

*CORRESPONDENCE AND
COMMUNICATION*

1. For the purposes of official communications and correspondence, an Allied Headquarters shall have access to fixed line, mobile as well as satellite phone systems, internet services, telecommunication and any other information and communication services, to include radio and TV, land and satellite services, and postal services in Finland, irrespective of whether the service is operated commercially or publicly. Finland shall impose no such legal or other similar measures that would interfere with an Allied

toimenpiteisiin, jotka loukkaisivat liittokunnan esikunnan oikeutta tehdä sopimuksia näiden yksityisten palveluntarjoajien kanssa samoilla ehdoilla kuin Suomen puolustusvoimat voi tehdä. Liittokunnan esikunnan pyynnöstä Suomi ryhtyy kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin mahdollistaakseen liittokunnan esikunnan osallistumisen samoihin hankintasopimuksiin, joissa Suomen puolustusvoimat on osapuolena.

2. Liittokunnan esikunta saa käyttää vähintään Suomen puolustusvoimien viestintä-, kuriiri- ja postipalveluja ehdoilla, jotka vastaavat Suomen puolustusvoimiin sovellettavia ehtoja, edellyttäen, että Suomen puolustusvoimat tarjoaa nämä palvelut. Jos yksityiset palveluntarjoajat tarjoavat nämä palvelut, liittokunnan esikunta sopii ehdoista kahdenvälisesti näiden palveluntarjoajien kanssa.

3. Liittokunnan esikunta ja Pohjois-Atlantin neuvoston hyväksymien toimintaperiaatteiden, sovellettavien Naton standardointisopimusten ja myöhempien sopimusten mukaisesti Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuoli voivat omalla kustannuksellaan ja Suomen kanssa koordinoiden perustaa ja pitää käytettävissä kiinteissä verkoissa, matkapuhelinverkoissa ja satelliittiyhteyksillä toimivia puhelinjärjestelmiä, internet-palveluja, posti- ja kuriiripalveluja sekä muita tieto- ja viestintäjärjestelmien palveluja Suomessa liittokunnan esikunnan ja sen jäsenten virkakäyttöä ja yksityistä käyttöä varten.

4. Liittokunnan esikunta saa Suomessa perustaa, pitää käytettävissä ja käyttää turvallisuusluokiteltuja ja -luokittelemattomia suojatun ja salatun viestinnän verkkoja, järjestelmiä ja keinoja, ja jos näitä järjestelmiä käyttää yksinomaan liittokunnan esikunta, se saa valvoa niitä turvallisuussyistä ja muita sallittuja tarkoituksia varten.

5. Sopimuksen XI artiklan 3 kappaleen mukaisesti Suomen viranomaiset eivät sovelle liittokunnan esikunnan viralliseksi merkittyyn tai muutoin viralliseksi ilmoitettuun kirjeenvaihtoon tai viestintään rajoituksia, tarkastuksia, sensuuria, viivytyksiä tai

Headquarters' right to conclude agreements with these private service providers on the same terms and conditions as Finnish Defence Forces. Finland shall, on the request of an Allied Headquarters, take all adequate measures to include an Allied Headquarters in the same contracts that Finnish Defence Forces are under.

2. An Allied Headquarters shall, as a minimum, have access to Finnish Defence Forces' military communication, courier and postal services on terms and conditions comparable to those enjoyed by Finnish Defence Forces provided that these services are provided by the Finnish Defence Forces. If these services are provided by private service providers, an Allied Headquarters shall agree the terms and conditions bilaterally with these service providers.

3. An Allied Headquarters and, in accordance with North Atlantic Council approved policy, applicable NATO Standardisation Agreements and subsequent agreements, a Party to the North Atlantic Treaty may establish and operate, at their own expense and subject to coordination with Finland, fixed line, mobile as well as satellite phone systems, internet services, postal and courier services, and any other communication and information system services in Finland for the official and private use of the Allied Headquarters and its Members.

4. An Allied Headquarters shall be allowed to establish, operate and use classified and unclassified networks, systems and means of secure and cipher communication in Finland, and, provided that the systems are exclusively used by an Allied Headquarters, to conduct monitoring of those systems for security reasons and other authorised purposes.

5. Consistent with the Agreement, Article XI, paragraph 3, any official correspondence or communication of an Allied Headquarters, marked or otherwise declared as official, shall not be subject to any restrictions, inspection, censorship, delay, or other control by Finnish authorities, unless the Allied

muuta valvontaa, jollei liittokunnan esikunta luovu tästä vapautuksesta. Vastaavasti liittokunnan esikunnassa edustettuna olevan lähettäjävaltion virallinen kirjeposti ja paketti-posti voidaan lähettää diplomaattiteitse tai sotilaspostin palvelukanavia käyttäen, jos sellaisia on käytettävissä, ilman rajoituksia, tarkastuksia, sensuuria, viivytyksiä tai muuta valvontaa Suomen taholta. Tällaiseen postiin tai aineistoon merkitään sana ”Virallinen”.

6. Liittokunnan esikunnalla on oikeus lähettää ja vastaanottaa virallista kirjepostia ja virallisia paketteja kuriirin välityksellä tai sinetöidyissä postisäkeissä, ja sillä on diplomaattikuriireihin ja -postiin sovellettavat erioikeudet ja vapaudet.

25 ARTIKLA

TELEVIESTINTÄPALVELUT

1. Suomen toimivaltaisten viranomaisten kanssa erikseen tehtävillä järjestelyillä, jotka koskevat laitteistojen sijaintia ja teknisiä yksityiskohtia, liittokunnan esikunta voi tuoda maahan, perustaa, käyttää, pitää käytettävissä ja ylläpitää joko tilapäisesti tai pysyvästi hallussaan olevien tilojen ja alueiden sisä- tai ulkopuolella sellaisia televiestintäjärjestelmiä ja sotilasradioasemia, joita se voi tarvita viralliseen toimintaansa.

2. Suomi vastaa taajuusspektrin hallinnasta. Liittokunnan esikunta ja taajuusspektrin hallinnasta vastaavat Suomen viranomaiset vahvistavat liittokunnan esikunnan käyttämät taajuudet ja niiden parametrit noudattaen Naton toimivaltaisen viranomaisen määräämiä menettelyjä. Liittokunnan esikunta ja Suomi toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet välttääkseen ja poistaakseen haitalliset keskinäiset häiriöt sekä siviilialan televiestintäpalveluille ja sähkövoimalaitoksille aiheutuvat häiriöt. Liittokunnan esikunta voi toteuttaa tarvittavat turvallisuustoimenpiteet suojatakseen viestintäänsä Suomessa turvallisuussyistä ja joukkojen suojaamiseksi, edellyttäen, että se sovittaa toimenpiteensä ennakolta yhteen Suomen toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

Headquarters waived this immunity. Similarly, official correspondence and packages of a Sending State, represented at the Allied Headquarters, may be sent through diplomatic channels or military postal service channels, where such are available, without any restrictions, inspection, censorship, delay, or other control by Finland. Such mail or material will be marked with the term “Official”.

6. An Allied Headquarters shall be entitled to send and receive official correspondence and packages by courier or in sealed bags, and shall enjoy the immunities and privileges accorded to diplomatic couriers and bags.

ARTICLE 25

TELECOMMUNICATION SERVICES

1. Subject to further arrangements with the appropriate Finnish authorities regarding locations and technical details of equipment, an Allied Headquarters may import, establish, access, operate and maintain, on either a temporary or non-temporary basis, inside or outside the premises occupied by it, such telecommunications facilities and military radio stations as may be required for its official activities.

2. Finland shall remain responsible and liable for spectrum management. Frequencies to be used by an Allied Headquarters, together with their parameters, shall be established by an Allied Headquarters and the Finnish authorities responsible for spectrum management in accordance with the procedures set up by the appropriate NATO authority. An Allied Headquarters and Finland shall take all necessary measures to avoid and eliminate harmful interference with each other and with civilian telecommunication services and electrical power facilities. Subject to prior coordination with the appropriate Finnish authorities, an Allied Headquarters may employ necessary security measures to protect the Allied Headquarters’

3. Televiestintäjärjestelmiä ja sotilasradio-asemia saa käyttää yksinomaan virallisiin tarkoituksiin edellisen kohdan mukaisesti.

4. Suomi ei peri liittokunnan esikunnalta maksua yksinomaan sotilaskäyttöön annetun sähkömagneettisen spektrin käytöstä. Liittokunnan esikuntaa kohdellaan Naton toimintaperiaatteiden mukaisesti, ja jollei toimintaperiaatteita ole, esikuntaa kohdellaan samalla tavoin kuin Suomen puolustusvoimia, kun on kyse siviilipalvelujen ja -järjestelmien käyttöön annettujen taajuuksien käytöstä.

5. Lankapuhelin-, lennätin- ja/tai tietojärjestelmiä ja -yhteyksiä koskevat hakemukset tehdään noudattaen asianomaisen Naton viranomaisen määräämiä menettelyjä.

6. Suomi ei ryhdy sellaisiin oikeudellisiin tai muihin vastaaviin toimenpiteisiin, jotka loukkaisivat liittokunnan esikunnan oikeutta tehdä sopimuksia yksityisten televiestintäpalvelujen tarjoajien kanssa samoilla ehtoilla kuin Suomen puolustusvoimat voi tehdä. Liittokunnan esikunnan pyynnöstä Suomi ryhtyy kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin mahdollistaakseen liittokunnan esikunnan osallistumisen samoihin hankintasopimuksiin, joissa Suomen puolustusvoimat on osapuolena.

7. Televiestintäjärjestelmiä perustaessaan ja ylläpitäessään liittokunnan esikunta soveltaa Kansainvälisen televiestintäliiton hyväksymiä määräyksiä ja muita Suomea sitovia kansainvälisiä tai alueellisia televiestintämääräyksiä sekä Suomen säädöksiä ja määräyksiä. Liittokunnan esikunta vapautetaan tämän määräyksen soveltamisesta samoilta osin kuin vastaava vapautus myönnetään Suomen puolustusvoimille.

8. Liittokunnan esikunnalla on oikeus lähettää ja vastaanottaa salakielisiä sanomia ja tietoja.

communications in Finland for reasons of security and force protection.

3. Telecommunication facilities and military radio stations shall be used exclusively for official purposes in accordance with the paragraph above.

4. Finland shall not charge an Allied Headquarters for the use of the electromagnetic spectrum allocated solely for military use. An Allied Headquarters shall be treated consistent with NATO policy, and where no policy is provided, in the same manner as the Finnish Defence Forces regarding the use of frequencies allocated for civilian services and systems.

5. Applications regarding wire telephone and telegraph and/or data systems and circuits shall be submitted in accordance with the procedures established by the correspondent NATO authority.

6. Finland shall impose no such legal or other similar measures that would interfere with an Allied Headquarters' right to conclude agreements with the private telecommunication service providers on the same terms and conditions as Finnish Defence Forces. Finland shall, on the request of an Allied Headquarters, take all adequate measures to include an Allied Headquarters in the same contracts that Finnish Defence Forces are under.

7. In establishing and operating telecommunication facilities, an Allied Headquarters shall apply the provisions approved by the International Telecommunications Union and any other international or regional telecommunication regulations binding upon Finland, as well as Finnish laws and regulations. An Allied Headquarters shall be exempt from this provision to the extent that such exemption is granted to the Finnish Defence Forces.

8. An Allied Headquarters shall be entitled to send and receive messages and data in cipher.

26 ARTIKLA

TURVALLISUUDEN JA JÄRJESTYKSEN YLLÄPITO TILOJEN JA ALUEIDEN SISÄ- JA ULKOPUOLELLA

1. Sopimuksen VII artiklan 10 kappaleen a kohdan ja pöytäkirjan 3 artiklan 2 kappaleen mukaisesti liittokunnan esikunnalla on oikeus ylläpitää turvallisuutta ja järjestystä esikunnan hallussa olevissa tiloissa ja sen hallussa olevilla alueilla. Liittokunnan esikunnan turvallisuushenkilöstö voi ryhtyä kaikkiin välttämättömiin ja oikeasuhtaisiin toimenpiteisiin taatakseen järjestyksen, kurin ja turvallisuuden ylläpitämisen näissä tiloissa ja näillä alueilla. Tätä toimivaltaa käytetään Naton toimintaperiaatteissa määritellyllä tavalla ja Suomen kanssa myöhemmin tehtävien järjestelyjen mukaisesti. Suomen toimivaltaiset viranomaiset antavat pyynnöstä apua liittokunnan esikunnan päällikölle tai määrätylle edustajalle.

2. Liittokunnan esikunnan tilojen ja alueiden ulkopuolella turvallisuuden ja järjestyksen ylläpidosta vastaa Suomen viranomaiset. Liittokunnan esikunnan tilojen ja alueiden ulkopuolella liittokunnan esikunnan turvallisuushenkilöstö toimii ainoastaan sopimuksen VII artiklan 10 kappaleen b kohdassa määrättyissä olosuhteissa ja määrätyn ehdoin.

3. Sopimuksen VII artiklan 5 kappaleen b kohdan ja pöytäkirjan 4 artiklan mukaisesti liittokunnan esikunnan päällikölle tai määrätylle edustajalle ilmoitetaan viipymättä jäsenen tai tämän huollettavan pidättämisestä tai muusta vapaudenmenetyksestä.

4. Sellaisille jäsenille, jotka eivät ole Suomen kansalaisia eivätkä oleskele Suomessa pysyväisluonteisesti, voidaan antaa tuomioistuimen määräykset, sakot ja kutsut tiedoksi sen liittokunnan esikunnan päällikön välityksellä, johon heidät on määrätty palvelemaan.

27 ARTIKLA

ARTICLE 26

POLICING ON AND OFF PREMISES

1. In accordance with the Agreement, Article VII, paragraph 10 (a), and the Protocol, Article 3, paragraph 2, an Allied Headquarters shall have the right to police any premises occupied by it. The Security Staff of an Allied Headquarters may take all necessary and proportionate measures to ensure the maintenance of order, discipline and security on such premises. This authority shall be exercised as defined in NATO policy and subject to subsequent arrangements with Finland. Finland shall render assistance by the appropriate authorities to the Head of an Allied Headquarters or the designated representative, when so requested.

2. The exercise of police powers outside an Allied Headquarters' premises shall be the responsibility of the Finnish authorities. Outside an Allied Headquarters' premises, an Allied Headquarters' Security Staff shall only be employed in the circumstances and under the conditions specified in Article VII, paragraph 10 (b) of the Agreement.

3. In accordance with the Agreement, Article VII, paragraph 5 (b), and the Protocol, Article 4, the Head of an Allied Headquarters, or the designated representative, shall be promptly notified of the arrest or other detention of any Member or of their Dependents.

4. Writs, fines, and summons issued against Members who are not Finnish nationals or ordinarily residents in Finland may be served through the Head of an Allied Headquarters to which they are attached.

ARTICLE 27

*TURVALLISUUS JA JOUKKOJEN
SUOJAUS*

1. Suomi vastaa joukkojen suojauksesta kaikilta osin, mukaan lukien riskinarviointi, suunnittelu, järjestelyt ja toteuttaminen, noudattaen vastaavaa yksikköä (esikunta, yksilö, ryhmä jne.) koskevia kansallisia vaatimuksia, seuraavissa tilanteissa:

a. liittokunnan esikunnan kehävalvonta;

b. liittokunnan esikunnan järjestämien mutta sen tilojen ja alueiden ulkopuolella pidettävien kokousten turvaaminen;

c. liittokunnan esikuntaan sijoitettujen tai siellä vierailevien tai muutoin liittokunnan esikunnan järjestämiin tapahtumiin osallistuvien VIP-henkilöiden suojaaminen.

2. Suomen viranomaiset ja liittokunnan esikunta tekevät läheistä yhteistyötä tässä artiklassa tarkoitettuun toimintaan liittyvissä asioissa. Suomi ja liittokunnan esikunta vaihtavat keskenään tietoja sekä joukkojen suojauksesta että turvallisuushista.

3. Lähettäjävaltion erityisiä turvallisuusjärjestelyjä, kuten sen henkilöstön jäsenten henkilösuojausta, koskevista vaatimuksista sovitaan erikseen lähettäjävaltion ja Suomen kahdenvälisin sopimuksin.

28 ARTIKLA

ASEET

1. Jäsenet saavat pitää hallussaan ja kantaa virka-aseita sovellettavien lähettäjävaltion ja Suomen välisten kahdenvälisen sopimusten mukaisesti, sanotun vaikuttamatta sopimuksen VI artiklan soveltamiseen.

2. Yksityisomisteisia aseita ja ampumatarvikkeita koskeviin asioihin sovelletaan Suomen lainsäädäntöä.

SECURITY AND FORCE PROTECTION

1. Finland is responsible for all aspects of force protection, including risk assessment, planning, provision and implementation, to Finnish national standards for an equivalent entity (headquarters, individual, group, etc.), in the following scenarios:

a. Perimeter protection of an Allied Headquarters.

b. Protection of meetings organised by an Allied Headquarters but held outside of the premises of that Allied Headquarters.

c. Protection of VIPs, either based within the Allied Headquarters or visiting the Allied Headquarters, or otherwise taking part in events organised by an Allied Headquarters.

2. Finnish authorities and an Allied Headquarters shall cooperate closely concerning activities under this Article. Finland and an Allied Headquarters shall exchange information concerning both force protection and security threats.

3. Any requirements by a Sending State for special security arrangements such as close protection of its staff members shall be agreed separately under bilateral agreements concluded between that Sending State and Finland.

ARTICLE 28

ARMS

1. Without prejudice to the Agreement, Article VI, Members may possess and carry service weapons in accordance with bilateral agreements concluded between a Sending State and Finland, as applicable.

2. Finnish law shall apply to all matters concerning privately owned arms and ammunition.

29 ARTIKLA

LIIKENNESÄÄNNÖT JA MOOTTORIAJONEUVOT

1. Liittokunnan esikunnan virkakäyttöön tarkoitettujen moottoriajoneuvojen ja perävaunujen käyttöön sekä esikunnan jäsenten ja heidän huollettaviensa yksityisten moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja vesikulkuneuvojen henkilökohtaiseen käyttöön sovelletaan niiden tyyppistä riippumatta Suomen liikennesääntöjä, lukuun ottamatta tässä täydentävässä sopimuksessa määrättyjä vapautuksia.
2. Liittokunnan esikunnan virkakäyttöön tarkoitettujen moottoriajoneuvojen ja perävaunujen osalta myönnetään niiden tyyppistä riippumatta samat vapautukset Suomen liikennesäännöistä, jotka myönnetään Suomen puolustusvoimille.
3. Jos liittokunnan esikunta katsoo sen tarpeelliseksi, Suomi myöntää liittokunnan esikunnan virkakäyttöön tarkoitettujen moottoriajoneuvojen ja perävaunujen osalta niiden tyyppistä riippumatta vapautukset Suomen sääntelystä, jolla asetetaan tällaisten moottoriajoneuvojen ja perävaunujen rakennetta, suunnittelua ja varusteita koskevia vaatimuksia. Tällöin kiinnitetään asianmukaista huomiota yleiseen turvallisuuteen ja järjestykseen sekä ympäristönsuojeluun.
4. Kaikentyyppisiin yksityisiin moottoriajoneuvoihin ja perävaunuihin, jotka tuodaan tilapäisesti maahan sopimuksen XI artiklan 6 kappaleen ja pöytäkirjan 8 artiklan 3 kappaleen mukaisesti, sovelletaan niiden ollessa maahan tuotuna ainoastaan sellaista vähimmäissääntelyä, jota Suomessa sovelletaan tieliikenteessä käytettävien moottoriajoneuvojen ja perävaunujen rakenteeseen, suunnitteluun ja varusteisiin. Samalla otetaan asianmukaisesti huomioon yleinen turvallisuus ja järjestys.

30 ARTIKLA

ARTICLE 29

TRAFFIC REGULATIONS AND MOTOR VEHICLES

1. With the exception of exemptions provided in this Supplementary Agreement, Finnish traffic regulations shall apply to the operation of official motor vehicles and trailers of an Allied Headquarters and to the personal use of private motor vehicles, trailers, and watercrafts of its Members and their Dependents, regardless of type.
2. An Allied Headquarters' official motor vehicles and trailers, regardless of their type, shall be afforded the same exemptions from Finnish traffic regulations as are afforded to Finnish Defence Forces.
3. If considered necessary by the Allied Headquarters, and paying due regard to public safety and order, and protection of the environment, Finland shall, in respect of official motor vehicles and trailers of an Allied Headquarters, grant exemptions from Finnish regulations concerning the specifications on construction, design and equipment of such motor vehicles and trailers, regardless of their type.
4. Privately owned motor vehicles of any type and trailers temporarily imported in accordance with the Agreement, Article XI, paragraph 6, and the Protocol, Article 8, paragraph 3, shall for the period of such importation, be subject only to the minimum construction, design and equipment regulations applicable to road motor vehicles and trailers in Finland, taking at the same time due account of public safety and order.

ARTICLE 30

AJOLUVAT

1. Sopimuksen IV artiklan määräyksiä sovelletaan kaikkiin jäseniin ja myös jäsenen huollettavaan, jos huollettava täyttää Suomen vaatimukset ajoluvan myöntämiseksi. Jos Suomen sääntely sitä edellyttää, Suomi myöntää suomalaisen ajoluvan ilman lisäkokeita tai maksuja ja pyytämättä alkuperäisen ajoluvan luovuttamista tai tallettamista. Suomen pyynnöstä asianomainen liittokunnan esikunta antaa hyväksynnän, jolla se vahvistaa, että henkilö on jäsen tai jäsenen huollettava.

2. Jäsenille ja heidän huollettavilleen, jotka täyttävät Suomen vaatimukset ajoluvan myöntämiseksi, sallitaan heidän Suomessa oleskellessaan suomalaisen ajoluvan hankkiminen sen jälkeen, kun he ovat täyttäneet Suomen asianmukaisen sääntelyn vaatimukset.

31 ARTIKLA

REKISTERIKILVET

1. Suomi rekisteröi toistaiseksi tai väliaikaisesti ja poistaa rekisteristä liittokunnan esikunnan virkakäyttöön tarkoitetut moottoriajoneuvot ja perävaunut sekä jäsenten ja heidän huollettaviansa yksityiset moottoriajoneuvot ja perävaunut niiden tyypistä riippumatta ja antaa niille rekisterikilvet ja rekisteröintitodistukset tai väliaikaiset rekisteröintitodistukset sekä vaadittavat merkinnät tässä täydentävässä sopimuksessa määrättyjen ehtojen ja Suomen kanssa tehtävien erillisten järjestelyjen mukaisesti.

2. Liittokunnan esikunnalla on Suomen kanssa tehtävien erillisten järjestelyjen mukaisesti oikeus hoitaa virkakäyttöön tarkoitettujen moottoriajoneuvojensa ja perävajoneujensa rekisteröinti niiden tyypistä riippumatta, sanotun vaikuttamatta tämän artiklan 1 kohdan tai sopimuksen XI artiklan soveltamiseen.

3. Jos strateginen johtoesikunta katsoo sen välttämättömäksi toimenpiteeksi turvallisuussyistä ja joukkojen suojaamiseksi ja jos

DRIVING LICENCES

1. The provisions of the Agreement, Article IV, shall apply to all Members and shall extend to their Dependents, on the condition that the Dependent satisfies the driving requirements in Finland. If so required by Finnish regulations, Finland shall issue a Finnish driver's licence, without additional tests, fees, or requesting the surrender or deposit of the original licence. Upon request of Finland, the concerned Allied Headquarters shall provide an endorsement to confirm that an individual is a Member or the Dependent of such a Member.

2. Whilst in Finland, Members and their Dependents who satisfy the driving requirements in Finland shall be permitted to acquire a Finnish driving license after complying with the appropriate Finnish regulations.

ARTICLE 31

REGISTRATION PLATES

1. Finland shall register, temporarily register, deregister, and issue registration plates and registration certificates or temporary registration certificates and required markings for the official motor vehicles and trailers of an Allied Headquarters and of the Members' and their Dependents' private motor vehicles and trailers, regardless of their type, in accordance with the terms set out in this Supplementary Agreement, subject to further arrangements with Finland.

2. Without prejudice to paragraph 1 of this Article, or the Agreement, Article XI, an Allied Headquarters shall, subject to further arrangements with Finland, be entitled to perform the registration of its official motor vehicles and trailers, regardless of their type.

3. If a Supreme Headquarters deems it essential for security reasons and as a force protection measure and subject to a request by an Allied Headquarters, access to the registration data of official motor vehicles and trailers, and privately owned motor vehicles

liittokunnan esikunta sitä pyytää, pääsy virkakäyttöön tarkoitettujen moottoriajoneuvojen ja perävaunujen sekä yksityisten moottoriajoneuvojen ja perävaunujen rekisteröintietoihin rajoitetaan sellaisiin toimijoihin, joilla on Suomen lainsäädännön mukaan rajoittamaton pääsy näihin tietoihin. Tätä ei katsota vapaaehtoiseksi luopumiseksi tämän täydentävän sopimuksen 7 ja 16–19 artiklassa määrätyistä oikeuksista ja vapauksista.

4. Virkakäyttöön tarkoitettujen moottoriajoneuvojen ja perävaunujen rekisteröinnistä Suomessa ja rekisterikilvistä ei peritä maksua, ja yksityisten moottoriajoneuvojen ja perävaunujen rekisteröinnistä ja niiden rekisterikilpien antamisesta sekä peiterekisterikilpien antamisesta peritään ainoastaan tosiasialliset kulut.

5. Minkään tässä artiklassa ei katsota olevan ristiriidassa niiden liittokunnan esikunnalle pöytäkirjan 4, 8, ja 13 artiklassa tai lähettäjävaltiolle sopimuksen XI artiklassa annettujen oikeuksien kanssa, joiden nojalla ne saavat väliaikaisesti tuoda maahan ja jälleenviedä maasta virkakäyttöön tarkoitettuja ajoneuvoja sopimuksessa määrätyillä edellytyksillä ja asiakirjoilla, tai estävän näitä oikeuksia.

6. Suomen alueella rekisteröidyille yksityisille moottoriajoneuvoille ja perävaunuille suoritetaan tekninen määräaikaikatsastus Suomen sovellettavan sääntelyn mukaisesti.

32 ARTIKLA

SOTILASKERHOT, MATKUSTUSMAKSUJEN ALENNUKSET JA LIIKUNTAPALVELUT

Suomi sallii erillisten paikallisten järjestelyjen mukaisesti jäsenille ja heidän huollettavilleen pääsyn olemassa oleviin sotilaille tarkoitettuihin liikunta- ja muihin palveluihin ja kerhoihin sekä myöntää heille olemassa olevia matkustusetuja ja matkustusmaksujen alennuksia samoilla ehdoilla, mukaan lukien maksut ja taksat, joita sovelletaan Suomen puolustusvoimiin kuuluviin ja

and trailers shall be limited to institutions authorised under Finnish law to have full access to such data. This shall not be understood as a voluntary waiver of entitlements and immunities set up in Articles 7, 16 to 19 of this Supplementary Agreement.

4. Registration and registration plates shall be provided free of charge for official motor vehicles and trailers, whereas Finland registration of and issuance of registration plates for privately owned motor vehicles and trailers, and of cover registration plates, shall be provided at actual cost only.

5. Nothing in this Article shall be understood to contradict or impede the rights afforded to an Allied Headquarters under the Protocol, Articles 4, 8, and 13, or to a Sending State under the Agreement, Article XI, to temporarily import and re-export service vehicles on the conditions and subject to the documentation stipulated in the Agreement.

6. Privately-owned motor vehicles and trailers registered in the territory of Finland shall be subject to periodic technical inspections in accordance with Finnish regulations, where applicable.

ARTICLE 32

MILITARY CLUBS, TRAVEL CONCESSIONS, AND SPORT FACILITIES

Subject to further local arrangements and without prejudice to Agreement, Article IX, paragraph 6, Finland shall grant Members and their Dependents access to military amenities and clubs, travel concessions and discounts, and sport facilities, where these exist, at the same conditions to include costs and rates, as those applied to Members of the Finnish Defence Forces and their Dependents.

heidän huollettaviinsa, sanotun vaikuttamatta sopimuksen IX artiklan 6 kappaleen soveltamiseen.

33 ARTIKLA

KASVATUS JA KOULUTUS

1. Jäsenille ja heidän huollettavillean sallitaan pääsy Suomen viranomaisten (mukaan lukien alueelliset, paikalliset ja vastaavat viranomaiset) järjestämään opetukseen ja varhaiskasvatukseen, mukaan lukien suomen ja ruotsin kielen opetus, samoilla edellytyksillä ja kurssimaksuilla kuin Suomen kansalaisille.

2. Suomen viranomaiset neuvovat liittokunnan esikunnan läheisyyteen sijoitettavan mutta muussa kuin Suomen koulutusjärjestelmässä (IB-koulut tai muut kansalliset koulut kuin Suomen koulut) toimivan kansainvälisen koulun perustamisessa ja varmistavat, että tällaiseen kouluun sovelletaan samoja edellytyksiä kuin Suomessa toimiviin yksityisiin kouluihin. Tällaisen kansainvälisen koulun opetussuunnitelman on myös täytettävä Suomen koulujen opetussuunnitelman vähimmäisvaatimukset. Koulu vastaa kuitenkin akkreditointimenettelyyn liittyvistä maksuista.

3. Jos Suomessa sijaitsevalla liittokunnan esikunnalla on tarve perustaa ja ylläpitää myös muita kansainvälisiä kouluja, kaikki näihin kouluihin liittyvät yksityiskohdat, kuten niitä koskevat edellytykset ja menettelyt, määritellään erillisessä sopimuksessa.

4. Suomen viranomaiset tunnustavat Suomen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti 2 kohdassa tarkoitettujen koulujen antamat todistukset, edellyttäen, että näillä kouluilla on siihen tarvittavat valtuudet Suomen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti. Suomen viranomaiset antavat luvat opiskelijoiden siirtymisiin eri oppilaitosten ja koulutusasteiden välillä kaikissa Suomen koulutusjärjestelmissä perusopetuksesta lukioon ja korkeakouluihin/yliopistoihin.

ARTICLE 33

EDUCATION

1. Members and their Dependents shall be granted access to education and kindergartens, including Finnish and Swedish language instruction, provided by Finnish authorities (including regional, municipal authorities and the like), under the same conditions and subject to the same course fees as applicable to Finnish nationals.

2. The Finnish authorities shall advise the establishment of an international school, which is in the vicinity of an Allied Headquarters but operate in other educational system (IB or national schools other than Finnish) and shall ensure that such school receives the same conditions as accorded to the private schools in Finland. The curriculum of such an international school must also meet the minimum requirements of the Finnish curriculum. However, the school remains responsible for meeting any fees related to the accreditation process.

3. Should there be a need for an Allied Headquarters located in Finland to set up and operate additional international schools, all details of such schools, including conditions and procedures, will be defined in a separate agreement.

4. The Finnish authorities shall recognise, in accordance with applicable Finnish laws, certificates issued by schools referred to in paragraph 2 above, on the condition that such schools hold the necessary authorisation according to applicable Finnish law. The Finnish authorities shall permit transfer or transition to all Finnish education systems, from elementary through high school/gymnasium to higher education/university.

34 ARTIKLA

MORAALIA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ TOIMINTA

Sellaisten moraalialia ja hyvinvointialia edistävien ohjelmien tukemiseen, jotka liittokunnan esikunta on perustanut Naton määräysten mukaisesti, jos esikunta on liittokunnan NCS-esikunta, tai jotka lähettäjävaltion kansalliset tukiyksiköt ovat perustaneet, saa osallistaa liittokunnan esikunnan jäseniä ja heidän huollettavialian edellyttäen, että heille korvataan osallistumisestaan aiheutuvat kulut ja maksetaan palkkio. Tätä osallistumista ei katsota työsuhteeksi, se ei vastaa työsuhdetta, eikä siihen riippumatta osallistujien kansalaisuudesta sovelleta työtä, palvelusuhteita, sosiaalietuuksia ym. koskevaa Suomen lainsäädäntöä, ja korvaukset ja/tai palkkio vapautetaan Suomen verotuksesta.

35 ARTIKLA

TÄYTÄNTÖÖNPANO JA RIITAJEN RATKAISEMINEN

1. Osapuolet sopivat, että ne ryhtyvät tarvittaviin toimenpiteisiin helpottaakseen tämän täydentävän sopimuksen täytäntöönpanoa ja toteuttamista. Tähän sisältyy paikallisten täytäntöönpanojärjestelyjen ja tarvittaessa henkilötietojen jakamista tai siirtämistä helpottavien järjestelyjen tekeminen.
2. Kaikessa tähän täydentävään sopimukseen perustuvassa viestinnässä ja kaikissa siihen perustuviissa järjestelyissä käytetään Naton virallisia kieliä.
3. Liittokunnan esikunnan ja Suomen väliset riidat tai kysymykset, jotka koskevat tämän täydentävän sopimuksen toteuttamista, ratkaistaan neuvotteluilla, turvautumatta oikeudelliseen tai hallinnolliseen menettelyyn. Osapuolet sopivat, että ne ratkaisevat yhdessä mahdolliset keskinäiset erimielisyytensä, jotka liittyvät tämän täydentävän sopimuksen tulkintaan tai soveltamiseen; riidat, joita ei voida ratkaista neuvotteluilla, rat-

ARTICLE 34

MORALE AND WELFARE ACTIVITIES

Morale and Welfare programmes established by an Allied Headquarters in accordance with NATO regulations, if it is an NCS Allied Headquarters, and by Sending States' National Support Units, are authorised to rely on an Allied Headquarters' Members and their Dependents in support of such programmes subject to reimbursement of their associated costs and against honorarium. Such engagement does not amount to or correspond to employment, and the engagement shall, irrespective of nationality of the persons so engaged, not be subject to Finnish laws relative to labour, employment, social contributions etc., and the reimbursements and/or honorarium shall be exempt from any Finnish taxation.

ARTICLE 35

IMPLEMENTATION AND DISPUTE SETTLEMENT

1. The Parties agree to take the required measures to facilitate the implementation and execution of this Supplementary Agreement. This includes concluding local implementing arrangements and as required, arrangements to facilitate sharing or transfer of personal data.
2. All communications and arrangements exchanged or concluded subsequent to this Supplementary Agreement shall be conducted in the official NATO languages.
3. Any disputes or issues arising out of the execution of this Supplementary Agreement between an Allied Headquarters and Finland shall be settled by negotiations and without recourse to any legal or administrative proceedings. The Parties agree to jointly resolve any differences between them relating to the interpretation or application of this Supplementary Agreement, disputes which cannot be settled through negotiations shall

kaistaan pöytäkirjan 15 artiklassa tarkoitulla tavalla turvautumatta ulkopuoliseen oikeudelliseen tai hallinnolliseen menettelyyn tai ratkaisuelimeen.

36 ARTIKLA

MUUTOKSET

1. Tätä täydentävää sopimusta voidaan muuttaa osapuolten keskinäisellä kirjallisella suostumuksella.
2. Muutokset tulevat voimaan tämän täydentävän sopimuksen 37 artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti.

37 ARTIKLA

VOIMAANTULO, VOIMASSAOLO JA VOIMASSAOLON PÄÄTTYMINEN

1. Tämä täydentävä sopimus tulee voimaan neljäntoista (14) päivän kuluttua päivästä, jona Suomen tasavallan hallitus on ilmoittanut kirjallisesti, että se on saattanut päätökseen voimaantulon edellyttämät valtiosisäiset menettelynsä.
2. Tämä täydentävä sopimus on voimassa toistaiseksi ja riippumatta siitä, onko jokin liittokunnan esikunta pysyvästi Suomessa, niin kauan kuin Suomi on Pariisin pöytäkirjan sopimuspuolena.
3. Tähän täydentävään sopimukseen voivat liittyä ilman erillistä kutsua mahdolliset tulevat strategiset johtoesikunnat, siten kuin ne on määriteltä tämä täydentävän sopimuksen 1 artiklan 5 alakohdassa, toimittamalla liittymiskirjan Suomen tasavallan hallitukselle ja jäljennöksen muille osapuolille.
4. Osapuoli voi milloin tahansa mutta aikaisintaan kahden (2) vuoden kuluttua tämän täydentävän sopimuksen voimaantulosta irtisanoa sen ilmoittamalla asiasta muille osapuolille kirjallisesti etukäteen asianmukaisia kanavia käyttäen.

be resolved as envisaged in the Protocol, Article 15, and without recourse to any outside legal or administrative proceedings or jurisdiction.

ARTICLE 36

AMENDMENTS

1. This Supplementary Agreement may be amended by mutual written consent of the Parties.
2. The amendments shall enter into force in accordance with the terms specified in Article 37 of this Supplementary Agreement.

ARTICLE 37

ENTRY INTO FORCE, DURATION AND TERMINATION

1. This Supplementary Agreement shall enter into force fourteen (14) days after the date of the written notification by the Government of the Republic of Finland that it has completed its internal procedures required for the entry into force.
2. This Supplementary Agreement shall remain in force for an indefinite period of time and irrespective of the permanent presence of an Allied Headquarters in Finland, as long as Finland remains a Party to the Paris Protocol.
3. Any future Supreme Headquarters, as defined in Article 1, paragraph 5 of this Supplementary Agreement, shall, without further invitation be entitled to accede to this Supplementary Agreement, by submitting an instrument of accession to the Republic of Finland and a copy to the other Parties.
4. Either of the Parties may, at any time but no sooner than two (2) years after the entry into force, terminate this Supplementary Agreement upon a prior written notification delivered to the other Parties through the appropriate channels.

5. Tämän täydentävän sopimuksen voimassaolo päättyy yhden (1) vuoden kuluttua tällaisen ilmoituksen vastaanottamisesta, jollei muuta sovita. Osapuolet voivat kuitenkin keskinäisellä suostumuksella ja erityisten olosuhteiden sitä edellyttäessä jatkaa tämän täydentävän sopimuksen voimassaoloa edelleen yhdellä (1) vuodella.

6. Jollei jäljempänä olevan 7 kohdan määräyksistä muuta johdu, tämä täydentävä sopimus on voimassa Pohjois-Atlantin sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien vihollisuuksien aikana, sanotun vaikuttamatta sopimuksen XV artiklan ja pöytäkirjan 16 artiklan soveltamiseen. Tällaisten vihollisuuksien alettua kyseinen strateginen johtoesikunta ja Suomi tarkistavat kuitenkin välittömästi ne tämän täydentävän sopimuksen määräykset, jotka koskevat liittokunnan esikunnan sijaintia ja henkilöstövahvuutta, jotta täydentävän sopimuksen soveltamista voidaan muuttaa tarvittavilta osin.

7. Edellä määriteltyjen vihollisuuksien alettua kullakin osapuolella on oikeus keskeyttää tämän täydentävän sopimuksen minkä tahansa määräyksen soveltaminen, lukuun ottamatta 35 artiklaa, siltä osin kuin se on tarpeen, ilmoittamalla asiasta muille osapuolille 60 päivää etukäteen. Jos tätä oikeutta käytetään, osapuolet neuvottelevat viipymättä keskenään voidakseen sopia järjestelyistä, joiden mukaan ne määräykset, joiden soveltaminen on keskeytetty, korvataan asianmukaisilla määräyksillä.

5. The present Supplementary Agreement shall terminate one (1) year after the receipt of such notification, unless otherwise agreed. However, the Parties may, subject to specific circumstances and by mutual consent, agree to extend this Supplementary Agreement for an additional period of one (1) year.

6. Without prejudice to the Agreement, Article XV, and the Protocol, Article 16, and subject to the provisions of paragraph 7 below, this Supplementary Agreement shall remain in force in case of hostilities to which the North Atlantic Treaty applies. However, the provisions relating to the location and personnel strength of an Allied Headquarters shall, in the event of such hostilities, immediately be the subject of examination by the appropriate Supreme Headquarters and Finland so that any desirable changes may be made in the application of this Supplementary Agreement.

7. In the event of hostilities as defined above, each Party shall be entitled, after 60 days' notice to the other Parties, to suspend the application of any provision, except Article 35, of this Supplementary Agreement in so far as it may be necessary. If this right is exercised, the Parties shall forthwith consult one another so that arrangements may be reached on the proper provisions to replace those in respect of which application has been suspended.

Laki

ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaalaislain (301/2004) 40 §:n 1 momentin 9 kohta sellaisena kuin se on laissa 487/2024 sekä,

lisätään ulkomaalaislain 40 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 449/2012, 121/2022, 1206/2022 ja 487/2024 uusi 10 kohta, 81 b §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 216/2023 ja 1410/2025, uusi 5 momentti ja 81 c §:ään, sellaisena kuin se on laissa 255/2025 uusi 9 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

40 §

40 §

Oleskeluoikeus

Oleskeluoikeus

Tämän lain mukaan laillista oleskelua on:

Tämän lain mukaan laillista oleskelua on:

9) Puolustusyhteistyöstä Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltojen hallituksen välillä tehdyssä sopimuksessa tarkoitetun joukkojen jäsenen, siviilihenkilöstön jäsenen, huollettavan ja USA:n sopimustoimittajan oleskelu. (5.7.2024/487)

9) Puolustusyhteistyöstä Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltojen hallituksen välillä tehdyssä sopimuksessa (*SopS 69 ja 70/2024*) tarkoitetun joukkojen jäsenen, siviilihenkilöstön jäsenen, huollettavan ja USA:n sopimustoimittajan oleskelu;

10) Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä operaatioportaan johtoesikunnan ja transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdyssä sopimuksessa (*SopS /*) tarkoitetun jäsenen, sopimustoimittajan työntekijän ja näiden huollettavan oleskelu.

81 b §

81 b §

Työnteko-oikeus ja oikeus harjoittaa elinkeinoja ilman oleskelulupaa

Työnteko-oikeus ja oikeus harjoittaa elinkeinoja ilman oleskelulupaa

(uusi)

Edellä 40 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitetun jäsenen huollettavalla ja sopimustoi-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

mittajan työntekijällä on oikeus tehdä ansio-työtä ja harjoittaa elinkeinoa ilman oleskelulupaa.

81 c §

81 c §

Oikeus aloittaa työnteko ja työnteon kesto

Oikeus aloittaa työnteko ja työnteon kesto

(uusi)

Jos työnteko-oikeus perustuu 81 b §:n 5 momenttiin, kestää oikeus niin kauan kuin ulkomaalainen oleskelee maassa laillisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

valtion liikelaitoksista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010) 2 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1019/2020, uusi 4 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

2 §

2 §

Asema ja tehtävät

Asema ja tehtävät

Voimassa oleva laki

3) yhteisöille ja säätiöille, joiden toiminta rahoitetaan pääosin valtion talousarvioon otetulla määrärahalta ja jotka eivät kuulu kohdan 1 asiakkaisiin.

Ehdotus

3) yhteisöille ja säätiöille, joiden toiminta rahoitetaan pääosin valtion talousarvioon otetulla määrärahalta ja jotka eivät kuulu kohdan 1 asiakkaisiin;

4) muulle kuin 1 momentissa mainitulle yhteisölle, kun palveluiden tuottaminen liittyy välittömästi Suomen valtion solmiman kansainvälisen sopimuksen tai muun valtiota sitovan järjestelyn toteuttamiseen ja kyse on muun kuin taloudellisen toiminnan harjoittamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

ajoneuvolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ajoneuvolain (82/2021) 7 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 493/2023, sekä lisätään lakiin uusi 83 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

Ajoneuvoa koskevat tekniset vaatimukset

Ajoneuvoa koskevat tekniset vaatimukset

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä tässä pykälässä tarkoitetuista teknisistä vaatimuksista ja niitä koskevista poikkeuksista.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä tässä pykälässä tarkoitetuista teknisistä vaatimuksista ja niitä koskevista poikkeuksista. *Puolustusvoimien ajoneuvojen osalta tarkempia määräyksiä teknisistä vaatimuksista ja niitä koskevista poikkeuksista voi antaa kuitenkin Pääesikunta.*

(uusi)

83 b §

Ajoneuvon rekisteritietojen ilmoittaminen ja tallentaminen Suomea sitovan joukkojen tai

kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevan sopimuksen nojalla.

Suomea sitovassa joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevassa sopimuksessa tarkoitettu ajoneuvo voidaan hyväksyä rekisteröintikatsastuksessa, vaikka se ei täytä 7 ja 7 a §:ssä säädettyjä vaatimuksia.

Liikenne- ja viestintävirasto antaa maksutta Suomea sitovassa joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevassa sopimuksessa tarkoitettuun ajoneuvoon rekisteritunnuksen, rekisterikilvet ja rekisteröintitodistuksen. Tätä varten virasto voi tallentaa rekisteriin liikenteen palveluista annetun lain 219 ja 221 §:ssä säädetyt tiedot.

Rekisteritunnuksen ja rekisterikilpien antamisen sekä rekisteritietojen tallentamisen ja muuttamisen edellytyksenä on joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevan sopimuksen nojalla tarkemmin sovitun pyynnön toimittaminen Liikenne- ja viestintävirastolle sekä selvityksen esittäminen voimassa olevasta liikennevakuutuksesta.

Jollei Liikenne- ja viestintävirasto anna siihen hyväksyntää, tai jollei joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevassa sopimuksessa toisin määrätä, tässä pykälässä tarkoitettun ajoneuvon omistusoikeuden saa luovuttaa vain toiselle Suomea sitovan joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevan sopimuksen tarkoittamalle henkilölle, johon sovelletaan samoja ajoneuvojen luovuttamista koskevia sopimusmääräyksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

sotilasesikunnain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään sotilasajoneuvolakiin (332/2023) uusi 23 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

(uusi)

23 b §

*Sotilasajoneuvon rekisterikilpien antaminen
Pohjois-Atlantin liiton viralliselle ajoneu-
volle*

Pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto antaa maksutta Suomen tasavallan hallituksen sekä Naton operaatiojohtoportaan johtoesikunnan ja Naton transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä tehdyn sopimuksen (SopS /) 31 artiklan 1 kohdan mukaiseen virkakäyttöön tarkoitettuun sotilasajoneuvoon Puolustusvoimien rekisteritunnuksen, rekisterikilvet ja rekisteröintitodistuksen. Tätä varten Pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto voi tallentaa ajoneuvon yksilöimiseksi tarvittavat tiedot tässä laissa tarkoitettuun rekisteriin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain (332/2019) 2 luvun 4 §:n 1 momentin 7 kohta, sellaisena kuin se on laissa 91/2025, 4 luvun 29 §:n 2 momentti sekä lisätään uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, sekä

lisätään 2 luvun 4 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 91/2025, uusi 8 kohta, 2 lukuun uusi 16 d ja 16 e §, sekä 5 lukuun uusi 44 b §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 Luku

2 Luku

Puolustusvoimien henkilökisterit

Puolustusvoimien henkilökisterit

4 §

4 §

Puolustusvoimien pysyvät henkilökisterit ja rekisterinpitäjä

Puolustusvoimien pysyvät henkilökisterit ja rekisterinpitäjä

Puolustusvoimilla on seuraavat pysyvät henkilökisterit:

Puolustusvoimilla on seuraavat pysyvät henkilökisterit:

7) sotilasrikosten estämisen ja paljastamisen rekisteri.

7) sotilasrikosten estämisen ja paljastamisen rekisteri;

8) Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisteri.

(uusi)

16 d §

Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisterin käyttötarkoitus

Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisteriä käytetään puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 2 kohdan a ja b alakohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseen, kun Suomen alueella toimii Pohjois-Atlantin liiton liittokunnan sotilasesikuntia tai sen jäsenvaltioiden joukkoja.

(uusi)

16 e §

Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisterin tietosisältö

Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisteriin saadaan tallentaa tietoja Pohjois-Atlantin liiton sekä sen jäsenvaltioiden asevoimiin kuuluvista sotilasta ja siviilihenkilöistä, jotka osallistuvat Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen pysyviin tai tilapäisiin järjestelyihin tai niiden harjoittamiseen Suomen valtion alueella.

Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisteriin saadaan tallentaa 1 momentissa tarkoitetuista henkilöistä seuraavia henkilötietoja:

1) nimi sekä kansallinen henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2) henkilökuva, tuntomerkit ja muut tunnistetiedot, ei kuitenkaan biometrisia tunnistetietoja;

3) yhteystiedot;

4) kotipaikka- ja kansalaisuustiedot;

5) perheoikeudellinen asema sekä huollettavien nimet ja yhteystiedot;

6) matkustusasiakirjojen tiedot; sekä

7) henkilön maassaolon peruste.

4 Luku

Henkilötietojen luovuttaminen ja tiedonsaantioikeudet

29 §

Oikeus luovuttaa henkilötietoja lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja saa luovuttaa vain, jos se on välttämätöntä 1 momentissa mainitun tehtävän suorittamiseksi.

4 Luku

Henkilötietojen luovuttaminen ja tiedonsaantioikeudet

29 §

Oikeus luovuttaa henkilötietoja lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi

Puolustusvoimat saa lisäksi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa teknisellä käyttöyhteydellä tai tietojoukkona välttämättömiä henkilötietoja Rajavartiolaitokselle, Poliisille, Tullille, Maahanmuuttovirastolle, Liikenne- ja viestintävirastolle sekä Verohallinnolle silloin, kun on kysymys kyseisten viranomaisten joukkojen asemaa tai sotilasesikuntien asemaa koskevista valtiosopimuksista johtuvien velvoitteiden toimeenpanosta.

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja saa luovuttaa vain, jos se on välttämätöntä 1 tai 2 momentissa mainitun tehtävän suorittamiseksi.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 Luku

5 Luku

Henkilötietojen poistaminen Puolustusvoimien henkilörekistereistä

Henkilötietojen poistaminen Puolustusvoimien henkilörekistereistä

(uusi)

44 b §

Henkilötietojen poistaminen Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen rekisteristä

Rekisteröityä koskevat henkilötiedot poistetaan rekisteristä viimeistään 5 vuoden kuluttua henkilön maassaolon perusteen lakkaamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 12 c §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1304/2022, sekä
lisätään uusi 34 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 c §

12 c §

Joukkojen asemaa koskevat sopimukset

Joukkojen asemaa koskevat sopimukset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamiseksi säätää seuraavien sopimusten soveltamisesta kansainvälisen avun vastaanottamiseen sekä antamiseen, yhteistoimintaan ja muuhun kansainväliseen toimintaan:

Valtioneuvoston asetuksella voidaan kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamiseksi säätää seuraavien sopimusten *määräysten* soveltamisesta kansainvälisen avun vastaanottamiseen sekä antamiseen, yhteistoimintaan ja muuhun kansainväliseen toimintaan:

- 1) Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä

- 1) *Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehty sopimus (SopS 23 ja 24/2024);*

- niiden joukkojen asemasta tehty sopimus ja sen lisäpöytäkirja (SopS 64 ja 65/1997) ja toinen lisäpöytäkirja (SopS 72–74/2005);
- 2) Euroopan unionin jäsenvaltioiden välinen sopimus Euroopan unionin sotilas-esikunnan ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tehtävien, myös harjoitusten, valmistelemiseksi ja toteuttamiseksi Euroopan unionin toimielinten käyttöön mahdollisesti asetettujen esikuntien ja joukkojen palvelukseen siirrettyjen sotilas- ja siviilihenkilöiden sekä jäsenvaltioiden tätä varten Euroopan unionin käyttöön asettamien sotilas- ja siviilihenkilöiden asemasta (EU SOFA) (SopS 24/2006);
 - 3) Euroopan unionin jäsenvaltioiden välinen sopimus jäsenvaltion toiselle jäsenvaltiolle esittämistä korvausvaatimuksista, jotka koskevat sellaiselle omaisuudelle, jonka jäsenvaltio omistaa, jota se käyttää tai jolla se toimii, Euroopan unionin kriisinhallintaoperaation yhteydessä aiheutunutta vahinkoa tai tällaisen operaation yhteydessä sattunutta jäsenvaltion sotilas- ja siviilihenkilöiden loukkaantumista tai kuolemaa (SopS 25/2006).
 - 2) *Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien asemasta tehty sopimus (SopS 25 ja 26/2024);*
 - 3) *Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä operaatioportaan johtoesikunnan ja transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehty sopimus (SopS /);*
 - 4) Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankomppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehty sopimus ja sen lisäpöytäkirja (SopS 64 ja 65/1997) ja toinen lisäpöytäkirja (SopS 72–74/2005);
 - 5) Euroopan unionin jäsenvaltioiden välinen sopimus Euroopan unionin sotilas-esikunnan ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tehtävien, myös harjoitusten, valmistelemiseksi ja toteuttamiseksi Euroopan unionin toimielinten käyttöön mahdollisesti asetettujen esikuntien ja joukkojen palvelukseen siirrettyjen sotilas- ja siviilihenkilöiden sekä jäsenvaltioiden tätä varten Euroopan unionin käyttöön asettamien sotilas- ja siviilihenkilöiden asemasta (EU SOFA) (SopS 24/2006);
 - 6) Euroopan unionin jäsenvaltioiden välinen sopimus jäsenvaltion toiselle jäsenvaltiolle esittämistä korvausvaatimuksista, jotka koskevat sellaiselle omaisuudelle, jonka jäsenvaltio omistaa, jota se käyttää tai jolla se toimii, Euroopan unionin kriisinhallintaoperaation yhteydessä aiheutunutta vahinkoa tai tällaisen operaation yhteydessä sattunutta jäsenvaltion sotilas- ja siviilihenkilöiden loukkaantumista tai kuolemaa (SopS 25/2006).

Voimassa oleva laki

Ehdotus

(uusi)

34 a §

Liittokunnan esikunnan oikeudellinen edustaminen

Puolustusvoimat valvoo strategisen joh-toesikunnan pyynnöstä Pohjois-Atlantin liiton etua liittokunnan esikuntia koskevissa asi-oissa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tilan-teissa liittokunnan esikunnan oikeudenkäynti-asiamiehenä tai -avustajana saa toimia myös Puolustusvoimiin työ- tai virkasuhteessa oleva, oikeustieteen muun ylemmän korkea-koulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertai-levan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Pohjois-Atlantin liiton edun valvomisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtio-neuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

maa-asetusta ja eräistä tutkista annetun lain 3 ja 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maa-asetusta ja eräistä tutkista annetun lain (96/2023) 3 §:n 1 ja 2 momentti ja 13 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Viranomaisen maa-asema- ja tutkatoiminta

Viranomaisen maa-asema- ja tutkatoiminta

Tämän lain 4, 7, 8, 10, 17 ja 18 §:ää ei so-velleta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:n 1 momentin 1–

Tämän lain 4, 7, 8, 10, 17 ja 18 §:ää ei so-velleta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:n 1 momentin 1–

7 kohdissa tarkoitetun viranomaisen harjoittamaan maa-asema- tai tutkatoimintaan eikä Euroopan unionin toimielimen tai viraston Suomen alueella harjoittamaan maa-asema- tai tutkatoimintaan, ellei kyseessä ole niiden harjoittama kaupallinen maa-asema- tai tutkatoiminta. Tämän lain 5 §:ää ei sovelleta edellä tarkoitettujen viranomaisten harjoittamaan maa-asema- tai tutkatoimintaan. Lain 13 §:ää ei sovelleta Puolustusvoimiin.

Maa-asema- tai tutkatoimintaa harjoittavan viranomaisen tulee ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle harjoittamastaan maa-asema- tai tutkatoiminnasta sekä mahdollisista muutoksista siinä. Maa-asema- tai tutkatoimintaa harjoittavan viranomaisen tulee myös ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle, jos toiminta siirretään toiselle viranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus ei koske Puolustusvoimien maa-asema- ja tutkatoimintaa.

7 kohdissa tarkoitetun viranomaisen harjoittamaan maa-asema- tai tutkatoimintaan eikä Euroopan unionin toimielimen tai viraston, Suomessa olevien Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltioiden joukkojen, puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettujen USA:n joukkojen tai Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien Suomen alueella harjoittamaan maa-asema- tai tutkatoimintaan, ellei kyseessä ole niiden harjoittama kaupallinen maa-asema- tai tutkatoiminta. Tämän lain 5 §:ää ei sovelleta edellä tarkoitettujen viranomaisten, Suomessa olevien Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltioiden joukkojen, puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettujen USA:n joukkojen eikä edellä mainittujen kansainvälisten sotilasesikuntien joukkojen harjoittamaan maa-asema- tai tutkatoimintaan. Lain 13 §:ää ei sovelleta Puolustusvoimiin, Suomessa oleviin Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltioiden joukkoihin, puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettuihin USA:n joukkoihin eikä edellä mainittuihin kansainvälisiin sotilasesikuntiin.

Maa-asema- tai tutkatoimintaa harjoittavan viranomaisen tulee ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle harjoittamastaan maa-asema- tai tutkatoiminnasta sekä mahdollisista muutoksista siinä. Maa-asema- tai tutkatoimintaa harjoittavan viranomaisen tulee myös ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle, jos toiminta siirretään toiselle viranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus ei koske Puolustusvoimien, Suomessa olevien Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltioiden joukkojen, puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettujen USA:n joukkojen tai edellä mainittujen kansainvälisten sotilasesikuntien maa-asema- ja tutkatoimintaa.

13 §

Tarkastusoikeus

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus suorittaa 9 §:n mukaisessa valvonnassa tarpeellisia toiminnanharjoittajaan ja maa-

13 §

Tarkastusoikeus

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus suorittaa 9 §:n mukaisessa valvonnassa tarpeellisia toiminnanharjoittajaan ja maa-

Voimassa oleva laki

asema- ja tutkatoimintaan kohdistuvia tarkastuksia. Liikenne- ja viestintävirasto voi teettää tarkastuksen toisella viranomaisella tai, lukuun ottamatta Puolustusvoimien lukuun toteutettua maa-asema- tai tutkatoimintaa, riippumattomalla asiantuntijalla. Asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tämän pykälän mukaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Ehdotus

asema- ja tutkatoimintaan kohdistuvia tarkastuksia. Liikenne- ja viestintävirasto voi teettää tarkastuksen toisella viranomaisella tai, lukuun ottamatta Puolustusvoimien, *Suomeen sijoitettujen Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltioiden joukkojen, puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettujen USA:n joukkojen tai kansainvälisten sotilasesikuntien* lukuun toteutettua maa-asema- tai tutkatoimintaa, riippumattomalla asiantuntijalla. Asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tämän pykälän mukaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain (211/2006) 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 576/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Osallistumista koskevat sopimukset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamiseksi säätää Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehdyn sopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen (SopS 65/1997) määräysten

Ehdotus

4 §

Osallistumista koskevat sopimukset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamiseksi säätää *seuraavien sopimusten* määräysten soveltamisesta sotilaalliseen kriisinhallintatehtävään tai siihen liittyvään koulutus- tai harjoitustoimintaan:

soveltamisesta sotilaalliseen kriisinhallinta-tehtävään tai siihen liittyvään koulutus- tai harjoitustoimintaan. Valtioneuvoston asetuksella voidaan vastaavasti kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamiseksi säätää Euroopan unionin sotilasesikunnan ja unionin käyttöön mahdollisesti asetettujen esikuntien ja joukkojen sotilas- ja siviilihenkilöiden asemasta tehdyn sopimuksen (SopS 24/2006) ja korvausvaatimuksista luopumisesta Euroopan unionin kriisinhallintaoperaatioiden yhteydessä tehdyn sopimuksen (SopS 25/2006) soveltamisesta sotilaalliseen kriisinhallintatehtävään tai siihen liittyvään koulutus- tai harjoitustoimintaan.

- 6) *Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehdyn sopimuksen (SopS 23 ja 24/2024),*
 - 7) *Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien asemasta tehdyn sopimuksen (SopS 25 ja 26/2024),*
 - 8) *Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä operaatioportaan johtoesikunnan ja transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdyn sopimuksen (SopS /),*
 - 9) *Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehdyn sopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen (SopS 65/1997)*
 - 10) *Euroopan unionin sotilasesikunnan ja unionin käyttöön mahdollisesti asetettujen esikuntien ja joukkojen sotilas- ja siviilihenkilöiden asemasta tehdyn sopimuksen (SopS 24/2006) ja korvausvaatimuksista luopumisesta Euroopan unionin kriisinhallintaoperaatioiden yhteydessä tehdyn sopimuksen (SopS 25/2006).*
-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
